

CRNA GORA
OPŠTINA DANILOVGRAD

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD
2025 – 2029.

Danilovgrad, 2024. godina

OBRAĆANJE PREDSJEDNIKA OPŠTINE

Poštovane sugrađanke i sugrađani,

Danilovgrad, grad bogate istorije i perspektivne budućnosti, stoji na raskršću između tradicije i modernog doba. Kao jedno od ključnih mjesta u centralnoj Crnoj Gori, naš grad se postepeno transformiše u centar koji povezuje ljude, ideje i resurse. Ovdje, gdje priroda i kultura idu ruku pod ruku, zajedničkim naporima gradimo mjesto u kojem svi mogu pronaći svoje mjesto i priliku za bolji život.

Godina iza nas bile je ispunjena značajnim koracima ka unapređenju kvaliteta života u našoj opštini. Posvećeno smo radili na infrastrukturnim projektima, unapređenju lokalne ekonomije, podsticanju kulturnog i društvenog razvoja, kao i očuvanju prirodnih resursa koji su ključni za naš identitet. Upravo ti temelji omogućili su nam da započnemo novu etapu planiranja i razvoja, definisanu u Strateškom planu razvoja opštine Danilovgrad za period od 2025. do 2029. godine.

Ovaj dokument nije samo administrativna formalnost, ovo je izraz naše vizije za budućnost. Njime se postavljaju ciljevi i definiše strategija kako bismo unaprijedili različite aspekte života, od ekonomskog prosperiteta do održive zaštite životne sredine. Strateški plan razvoja predstavlja naš dogovor sa vama, građanima Danilovgrada, da ćemo zajedno, kroz odgovorno i transparentno upravljanje, raditi na stvaranju grada u kojem će se svi osjećati i ponosno i sigurno.

Posebno smo ponosni na napredak postignut u oblasti infrastrukturnog razvoja. Tokom tekuće godine, ostvareni su projekti koji su unaprijedili saobraćajnu povezanost, koja ne samo da omogućava bolji kvalitet života, već i privlači nove investicije i stvara povoljan poslovni ambijent. Upravo kroz te inicijative, Danilovgrad sve više postaje grad otvoren za nove ideje, preduzetnike i mlade generacije koje žele da grade svoju budućnost ovdje, na rodnom tlu.

S obzirom na naše prirodne i kulturne resurse, poseban fokus u narednom periodu biće usmjeren na razvoj turizma i valorizaciju naše bogate baštine. Rijeka Zeta, kao prirodna i istorijska arterija našeg kraja, predstavlja neprocjenjiv resurs koji ćemo pažljivo čuvati i koristiti za dalji razvoj eko – turizma i rekreativnih sadržaja. Kultura, tradicija i umjetnost, koje su utkane u svaki kutak našeg grada, biće osnova za kreiranje sadržaja koji će privući ne samo posjetioce, već i nove investicije u kulturno – umjetničke projekte.

Međutim, svjesni smo da razvoj nije moguć bez ljudi. Vi, naši građani, ste ključni resurs ovog grada. U prethodnom periodu, veliki broj mladih dobio je priliku da se školuje, usavršava i aktivno doprinosi razvoju zajednice. Nastavićemo da ulažemo u obrazovanje, obuku i podršku zapošljavanju, jer samo osnažena zajednica može odgovoriti na izazove budućnosti.

Strateški plan za period od 2025. do 2029. godine oslanja se na četiri specifična strateška cilja:

- Unapređenje ekonomskog ambijenta;
- Poboljšanje infrastrukture;
- Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti, i
- Zaštita i očuvanje životne sredine.

Svaka od ovih oblasti pažljivo je analizirana i prilagođena potrebama našeg grada. U saradnji sa domaćim i međunarodnim partnerima, kao i kroz aktivnu podršku naših građana, vjerujem da ćemo ostvariti sve zadate ciljeve.

Naš krajnji cilj je da Danilovgrad postane prepoznatljiv centar razvoja, gdje se tradicionalne vrijednosti prožimaju sa modernim standardima življenja.

Hvala vam na povjerenju, podršci i saradnji. Ovo nije samo naš plan – ovo je plan svih nas, plan za budućnost u kojoj svaki stanovnik Danilovgrada ima jednaku priliku za napredak i lični razvoj.

Zajedno, možemo učiniti da naš grad postane uzor uspješnog razvoja, ne samo u Crnoj Gori, već i šire.

**Predsjednik Opštine Danilovgrad,
Aleksandar Grgurović**

OBRĆANJE PREDSJENIKA OPŠTINE.....	2
SADRŽAJ.....	4
1.UVOD.....	6
1.1. Principi Strteškog plana.....	6
1.2. Metode Strteškog plana.....	7
2.PRIKAZ STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA.....	8
2.1. Sadržaj Strteškog plana razvoja.....	12
3. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA	12
3.1. Podaci o opštini.....	12
3.1.1. Nastanak i razvoj.....	12
3.1.2. Položaj i prirodni resursi.....	13
3.1.3. Reljef.....	14
3.1.4. Klima.....	14
3.1.5. Hidrografija.....	15
3.1.6. Flora i fauna.....	15
3.1.7. Zemljište.....	16
3.1.8. Šume i šumsko zemljište.....	16
3.1.9. Mineralne sirovine.....	17
3.2. Demografija.....	17
3.3. Društvene djelatnosti.....	24
3.3.1. Obrazovanje.....	24
3.3.2. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje.....	26
3.3.3. Osnovno vaspitanje i obrazovanje.....	27
3.3.4. Srednje opšte obrazovanje.....	29
3.3.5. Više stručno obrazovanje.....	30
3.3.6. Zdrastvena zaštita.....	31
3.3.7. Socijalna zaštita.....	32
3.3.8. Kultura.....	35
3.3.9. Sport.....	38
3.3.10. Civilni sektor.....	39
3.3.11. Penzioneri.....	40
3.4. Privreda i tržište rada.....	41
3.4.1 Opšti investicioni ambijent.....	41
3.4.2. Šumarstvo i drvoprerada.....	45
3.4.3. Industrijske zone i industrijska proizvodnja.....	50
3.4.4. Poljoprivreda.....	51
3.4.5. Lovstvo.....	57
3.5. Turizam.....	60
3.6. Infrastruktura i komunalne djelatnosti.....	63

3.6.1. Saobraćajna infrastruktura.....	63
3.6.2. Telekomunikaciona infrastruktura.....	67
3.6.3. Energetska infrastruktura.....	72
3.6.4. Solarni potencijal.....	74
3.6.5. Javna rasvjeta.....	75
3.6.6. Pijaca.....	75
3.6.7. Groblje.....	76
3.6.8. Ostala javna infrastruktura i usluge.....	76
3.7. Životna sredina	76
3.7.1. Biodiverzitet.....	77
3.7.2. Stanje šuma.....	79
3.7.3. Vodni resursi i infrastruktura.....	80
3.7.4. Kvalitet vazduha	83
3.7.5. Analiza nivoa izloženosti jonizujućem zračenju.....	85
3.7.6. Klimatske promjene i energetska efikasnost.....	85
3.7.7. Upravljanje otpadom.....	87
3.7.8. Zaštićena prirodna područja.....	90
3.8. Administracija.....	96
3.8.1. Privredna društva i javne ustanove opštine Danilovgrad.....	97
3.8.2. Državne institucije.....	97
3.8.3. Budžet Opštine Danilovgrad.....	98
3.8.4. Tehnički kapaciteti i IT okruženje.....	99
4. PREGLED REALIZACIJE STRATEŠKOG PLANA 2019 – 2023.....	100
5. SWOT ANALIZA.....	102
6. RAZVOJNI CILJEVI OPŠTINE.....	105
6.1. Projektne ideje za period 2025 –2029.....	106
6.2. Lista realizovanih projekata u 2024. godini.....	220
7. GODIŠNJI AKCIONI PLAN ZA OSTVARIVANJE STRATEŠKOG PLANA ZA OSTVARIVANJE STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA 2025 – 2029 ZA 2025. GODINU.....	221
7.1. Projekti od značaja koji nijesu u nadležnosti lokalne samouprave.....	242
8. IZVORI FINANSIRANJA.....	243
9. PRAĆENJE I KONTROLA SPROVOĐENJA (MONITORING)	244
PRILOG 1: Prikaz realizacije SPR 2019 – 2023.....	246
PRILOG 2: Projekcija Akcionog plana za 2026. godinu.....	256

1. UVOD

1.1. Principi strateškog planiranja

Proces izrade Strateškog plana zasnovan je na sljedećim principima:

Održivost – Ovaj princip podrazumijeva planiranje i sprovođenje aktivnosti koje će zadovoljiti potrebe sadašnje generacije, a da pri tome ne ugroze mogućnost budućih generacija da zadovolje svoje potrebe. Uključuje odgovorno upravljanje prirodnim resursima, smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu i promovisanje ekološki prihvatljivih praksi.

Inkluzivnost – Princip inkluzivnosti osigurava da se u proces planiranja i implementacije uključe svi segmenti društva, uključujući marginalizovane i ranjive grupe. Na taj način se promoviše socijalna pravda i jednakost, te se osigurava da svi građani imaju jednake mogućnosti za učešće i koristi od razvoja.

Inovativnost – Ovaj princip podstiče primjenu novih tehnologija, metoda i pristupa u procesima planiranja i razvoja. Inovativnost pomaže u identifikaciji efikasnijih rješenja za postojeće probleme i doprinosi unapređenju kvaliteta života građana.

Participativnost – Princip participativnosti podrazumijeva aktivno uključivanje građana, organizacija civilnog društva i drugih relevantnih aktera u proces donošenja odluka. To doprinosi transparentnosti i odgovornosti, kao i kvalitetnijem i sveobuhvatnijem donošenju odluka.

Digitalizacija – Princip digitalizacije naglašava značaj upotrebe digitalnih tehnologija i alata za unapređenje efikasnosti, transparentnosti i pristupačnosti usluga koje pruža Opština. Uključuje razvoj digitalne infrastrukture i promociju digitalne pismenosti među građanima.

Kreativnost – Princip kreativnosti podrazumijeva proaktivan pristup rješavanju problema i izazova. To uključuje generisanje inovativnih ideja, istraživanje nekonvencionalnih rješenja i stalno traženje novih načina za unapređenje zajednice. Kreativnost znači biti otvoren za eksperimentisanje i spreman na rizik kako bi se postigla dugoročna poboljšanja i inovacije u svim oblastima razvoja.

Transparentnost – Princip transparentnosti osigurava da svi procesi i odluke budu otvoreni i dostupni javnosti. Ovo uključuje pravovremeno objavljivanje informacija o svim aspektima rada opštine, od budžetskih izdvajanja do planova razvoja i sprovedenih aktivnosti. Transparentnost omogućava građanima da imaju uvid u rad, da postavljaju pitanja, daju sugestije i budu sigurni da se odluke donose u najboljem interesu zajednice.

Objektivnost – Ovaj princip se odnosi na realno sagledavanje potencijala i mogućnosti koje su dostupne zajednici. Na taj način, zajednica usklađuje svoje planove sa svojim mogućnostima, čime se izbjegava raskorak između planova i resursa. Objektivan pristup omogućava opštini Danilovgrad da realno sagleda probleme i efikasno ih rješava, što olakšava dostizanje planiranih ciljeva.

Poštovanje zakonitosti i vladavine prava – Poslovi se obavljaju u skladu sa domaćim propisima i propisima EU. Takođe, neophodno je poštovati i implementirati postojeća planska dokumenta i Strateški plan razvoja. Ovim pristupom se povećava produktivnost rada, što doprinosi jačanju zajednice u svim sferama.

1.2. Metode strateškog planiranja

Prilikom izrade dokumenta korišćena je kombinacija različitih metoda. Najznačajnije među njima su sljedeće:

- a) Analitička metoda – Ova metoda uključuje detaljnu analizu numeričkih i drugih pokazatelja, kako bi se složeni podaci učinili razumljivijim i pristupačnijim korisnicima;
- b) Statistička metoda – Primijenjene su različite statističke tehnike, kao što su izračunavanje stopa rasta ili opadanja, indeksa i strukture, kako bi se dobila jasnija slika o razvojnim trendovima i dinamikama;
- c) Istorijska metoda – Podaci su prikupljeni iz sekundarnih izvora kako bi se razumjeli istorijski razvojni obrasci i uticaji na trenutnu situaciju;
- d) Komparativna metoda – Reprezentativni pokazatelji razvoja upoređivani su sa sličnim pokazateljima u različitim vremenskim i prostornim okvirima, čime se omogućila identifikacija relativnih prednosti i slabosti opštine;
- e) SWOT analiza – Identifikacija snaga, slabosti, prilika i prijetnji koje mogu uticati na razvoj opštine, čime je omogućeno bolje strateško planiranje;

Osnovni izvori informacija za potrebe ovog dokumenta uključuju:

- a) Nacionalne strategije – Služile su kao ključni referentni okvir za lokalno planiranje i razvoj;
- b) Statistički godišnjaci – Podaci iz MONSTAT-a korišćeni su za analizu demografskih, ekonomskih i socijalnih trendova;
- c) Lokalne strategije i planovi – Uključene su strategije i planovi razvijeni na lokalnom nivou, relevantni za specifične potrebe i potencijale opštine Danilovgrad.

Pored ovih izvora, prikupljeni su i podaci kroz empirijska istraživanja od relevantnih subjekata – nosilaca razvoja u privredi, društvenim djelatnostima, infrastrukturi, lokalnoj upravi, državnim organima, javnim preduzećima i ustanovama. Ovi podaci su bili ključni za sveobuhvatno razumijevanje trenutnog stanja i planiranje budućeg razvoja.

2. PRIKAZ STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA

U skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, Zakonom o regionalnom razvoju i Statutom, Opštine su obavezne da donose planove i programe koji stvaraju povoljan ambijent za razvoj preduzetništva i promociju ekonomskih aktivnosti. Osnovni cilj strateškog planiranja je efikasno, racionalno i održivo korišćenje raspoloživih resursa opštine, kako bi se postigao maksimalni razvojni učinak.

Strateški plan se temelji na identifikaciji i iskorišćavanju komparativnih i konkurentskih prednosti lokalne zajednice. Pored uticaja na pojedine sektore lokalne privrede, Strateški plan razvoja ima za cilj da obuhvati i unaprijedi ukupnu ekonomiju zajednice, kao i njenog okruženja. Osnovni cilj ovog pristupa je jačanje ekonomske konkurentnosti cijelog područja, stvarajući tako povoljne uslove za dugoročni razvoj i prosperitet.

S obzirom da je Strateški plan razvoja ključni dokument za održiv socio – ekonomski razvoj svake jedinice lokalne samouprave, osnovni pravci razvoja (ciljevi i prioriteti) moraju biti usklađeni sa ciljevima i prioritetima definisanim u Strategiji održivog razvoja Crne Gore, koja postavlja temelj za ciljeve i politike regionalnog razvoja. Takođe, pri izradi Strateškog plana vođeno je računa i o Strategiji regionalnog razvoja, ali i drugim sektorskim strategijama na nacionalnom nivou.

Kako bi Strateški plan bio efikasan, obezbijeđen je konsenzus među relevantnim nacionalnim, regionalnim i lokalnim partnerima o razvojnim potrebama. Konsenzus omogućava koordinaciju i sinergiju u sprovođenju razvojnih aktivnosti, čime se obezbjeđuje usklađeno i harmonično sprovođenje planiranih projekata.

Strateški plan čini osnov za efikasnije upravljanje resursima i bolju alokaciju sredstava i pruža smjernice za izradu razvojnih projekata za period obuhvaćen istom. Kroz ovakav pristup, Strateški plan razvoja ne samo da unapređuje lokalnu ekonomiju, već doprinosi i održivom razvoju šireg područja, stvarajući tako uslove za sveobuhvatni društveni i ekonomski napredak.

Planiranje se vršilo uzimajući u obzir socijalne, ekonomske i ekološke aspekte, osiguravajući tako da razvoj bude dugoročan, održiv i inkluzivan.

Opština Danilovgrad je donijela Lokalnu strategiju održivog razvoja kao dugoročan razvojni dokument, naslanjajući se na Prostorno urbanistički plan (PUP) kao i posebna dokumenta za po oblastima.

U skladu sa članom 8 Zakona o regionalnom razvoju („Sl. List Crne Gore“ br. 20/11, 26/11, 20/15 i 47/19) i Pravilnikom o metodologiji za izradu Strateškog plana jedinice lokalne samouprave („Sl. List Crne Gore“ br. 68/16) formirana je Radna grupa za pripremu, reviziju i realizaciju Strateškog plana razvoja opštine Danilovgrad 2025 – 2029. godina, u sastavu:

1. Bojan Pavićević, potpredsjednik Opštine, koordinator
2. Vido Sjekloća, sekretar Sekretarijata za privredu i ekonomski razvoj, član

3. Simona Bošković, samostalna savjetnica I – Službenica za javne nabavke u Sekretarijatu za privredu i ekonomski razvoj, članica
4. Glorija Šćepanović, viša savjetnica III za procjenu uticaja planova, programa i projekata na životnu sredinu u Sekretarijatu za urbanizam i zaštitu životne sredine, članica
5. Jelena Vuković, rukovoditeljka Odjeljenja za stručno – normativne poslove u Službi predsjednika Opštine, članica
6. Đorđije Lakić, samostalni savjetnik III za pravna pitanja u Odjeljenju za stručno – normativne poslove Službe predsjednika Opštine, član
7. Bojana Goločevac, samostalni savjetnik I u Službi glavnog gradskog arhitekta, članica
8. Maja Pavličić, rukovoditeljka Službe za unutrašnju reviziju, konsultantkinja.

Izrada Strateškog plana razvoja opštine Danilovgrad sprovedena je kroz participativan pristup, uključujući aktivno učešće predstavnika svih relevantnih zainteresovanih strana. U skladu sa Pravilnikom, Predsjednik opštine je donio odluku o obrazovanju Konsultativne grupe. Ovu grupu čine predstavnici lokalne samouprave, opštinskih preduzeća i ustanova, nacionalnih institucija na lokalnom nivou, obrazovnih institucija, nevladinih organizacija i privatnog sektora. Ovakav inkluzivni pristup osigurava da se mišljenja i sugestije svih ključnih aktera uzmu u obzir tokom procesa planiranja, čime se obezbjeđuje sveobuhvatnost i relevantnost Strateškog plana razvoja.

Konsultativna grupa je formirana u sljedećem sastavu:

Članovi sa pravom glasa:

1. Bojan Pavićević, potpredsjednik Opštine, koordinator;
2. Senka Marojević, glavna administratorica;
3. Vuk Janković, v. d. sekretara Sekretarijata za lokalnu samoupravu;
4. Ivan Lakić, sekretar Sekretarijata za društvene djelatnosti;
5. Jelena Bobičić, v. d. sekretarke Sekretarijata za finansije i budžet;
6. Vido Sjekloća, v. d. sekretara Sekretarijata za privredu i ekonomski razvoj, član;
7. Andrea Grgurović Pavićević, v. d. sekretarke Sekretarijata za urbanizam i zaštitu životne sredine;
8. Branka Zejak, v. d. sekretarke Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj;
9. Darko Burić, v. d. sekretara Sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj;
10. Bojana Radulović, v. d. sekretarke Sekretarijata za imovinu, investicije i zastupanje;
11. Aleksandra Nikolić, v. d. direktorice Uprave lokalnih javnih prihoda;
12. Danijela Mijajlović, v. d. glavne gradske arhitektice;

13. Mirjana Zejak, v. d. rukovoditeljke Službe za odnose sa javnošću;
14. Danijela Zlatičanin, izvršna direktorica „Komunalno“ DOO Danilovgrad;
15. Manja Begović, izvršna direktorica DOO za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba Danilovgrad;
16. Bojan Brajović, izvršni direktor DOO Lokalni javni emiter „Radio Danilovgrad“ Danilovgrad;
17. Jovana Ružić, v. d. izvršne direktorice DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad;
18. Ivana Vujović, v. d. direktorice Stručne službe Turističke organizacije Danilovgrad;
19. Milivoje Lakić, poslovni direktor JU Centar za kulturu Danilovgrad;
20. Marija Bajčeta, v. d. direktorice JU Centar za boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom Danilovgrad;
21. Ranko Saveljić, sekretar opštinske organizacije CK;
22. Marko Drobnjak, načelnik Odjeljenja bezbjednosti Danilovgrad;
23. Sonja Koljenšić, rukovoditeljka područne jedinice Uprave za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore u Danilovgradu;
24. Nikola Anđušić, direktor JU Centar za socijalni rad za Opštinu Danilovgrad;
25. Dejan Vojvodić, šef Biroa rada Danilovgrad;
26. Marija Stanišić Čađenović, samostalna savjetnica u Sektoru za istraživanje i analize, predstavnik Privredne komore Crne Gore;
27. Anica Vulić, izvršna direktorica „Centar VA“ doo Danilovgrad, predstavnik Zanatske komore Crne Gore;
28. Srđan Mandić, osnivač i ovlašćeno lice u NVU „Posjetite Danilovgrad – Visit Danilovgrad“;
29. Željko Šljivančanin, osnivač „Eurozox“ doo Danilovgrad, predstavnik Udruženja poslodavaca;
30. Marko Filipović, predsjednik Sindikalne organizacije lokalne uprave Opštine Danilovgrad;
31. Dragica Tvrdišić, direktorica JPU „Irena Radović“ Danilovgrad;
32. Mirjana Keković, direktorica JU OŠ „Vuko Jovović“ Danilovgrad;
33. Radovan Ristić, direktor JU OŠ „Blažo Mraković“ Donji Zagarač;
34. Gordana Janjušević, direktorica JU OŠ „Milosav Koljenšić“ Slap;
35. Tatjana Jokić, direktorica JU OŠ „Njegoš“ Spuž;
36. Miloje Aranitović, direktor JU Gimnazija „Petar I Petrović – Njegoš“ Danilovgrad;
37. Vladimir Stanišić, direktor JU VSŠ „Polijska akademija“ Danilovgrad;

38. Novak Sekulić, predsjednik Mjesne zajednice Bandići;
39. Darko Zarubica, predsjednik Mjesne zajednice Danilovgrad I;
40. Ljubiša Grgurović, predsjednik Mjesne zajednice Danilovgrad II;
41. Miodrag Stojanović, predsjednik Mjesne zajednice Danilovgrad III;
42. Gordana Razić, predsjednica Mjesne zajednice Gorica;
43. Radivoje Stojović, predsjednik Mjesne zajednice Gostilje;
44. Slobodan Mišković, predsjednik Mjesne zajednice Jelenak;
45. Ranko Tomašević, predsjednik Mjesne zajednice Kosovi lug;
46. Slobodan Pavićević, predsjednik Mjesne zajednice Mosori;
47. Božidar Marković, predsjednik Mjesne zajednice Novo Selo;
48. Radovan Jovanović, predsjednik Mjesne zajednice Orja luka;
49. Žana Vojvodić, predsjednica Mjesne zajednice Slap;
50. Petar Knežević, predsjednik Mjesne zajednice Spuž;
51. Novo Stanišić, predsjednik Mjesne zajednice Vražegrmci;
52. Dragan Stojanović, predsjednik Mjesne zajednice Zagrač.

Članovi posmatrači:

1. Bojana Bukilić, viša savjetnica III u Direkciji za regionalni razvoj Direktorata za investicioni i regionalni razvoj, predstavnik Ministarstva ekonomskog razvoja;
2. Maja Kovačević, šefica Odsijeka za diverzifikaciju turističkog proizvoda u Direktoratu za razvoj turizma i izradu propisa iz oblasti turizma, predstavnik Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i sjevera;
3. Marko Radonjić, generalni direktor direktorata za plaćanje, predstavnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
4. Gordana Radović, samostalna savjetnica I u Direkciji za sistem finansiranja lokalne samouprave Direktorata za sistem finansiranja lokalne samouprave i politiku zarada, predstavnik Ministarstva finansija;
5. Vladimir Vojvodić, samostalni savjetnik I u Direktoratu za sport, predstavnik Ministarstva sporta i mladih;
6. Mišela Manojlović, generalna sekretarka Zajednice opština Crne Gore, predstavnik Zajednice Opština Crne Gore.

Konsultant – Mihailo Zečević.

U obzir su uzeti i usvojeni prostorno – planski dokumenti (Prostorni plan opštine do 2020. godine, GUP – Danilovgrad, Prostorno – urbanistički plan opštine, Detaljne urbanističke planove “ Danilovgrad – centar “ , “Spuž” , “Glava Zete” – Ostrog i brojne pojedinačne studije lokacija) kojima je konkretno definisan način korišćenja raspoloživih resursa opštine¹.

Opisati informacije o radu RG, KG, sastanke, komentare, sugestije, sprovedenu javnu raspravu...

2.1. Sadržaj strateškog plana razvoja

Saglasno gore navedenom sadržaj plana čine:

1. Uvod
2. Prikaz strateškog plana razvoja JLS;
3. Analiza postojećeg stanja;
4. Pregled realizacije Strateškog plana razvoja 2019 – 2023;
5. SWOT analiza;
6. Razvojni ciljevi opštine;
7. Godišnji akcioni plan za ostvarivanje SPR;
8. Praćenje i kontrola sprovođenja (monitoring) SPR;
9. Prilozi.

3. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

3.1. Podaci o opštini

3.1.1. Nastanak i razvoj

Prve indikatore o postojanju naselja na području gdje se danas nalazi grad Danilovgrad moguće je pratiti još od neolita. O tome svjedoči kamena glačana sjekira pronađena prilikom kopanja temelja za kuću na dubini od caa 1,5 m u naselju Glavica (preko puta današnje autobuske stanice). Ovaj indikator govori da je pozicija današnjeg grada, a tada naselja, bila jednako povoljna za život.

Govoreći o novijoj istoriji Crne Gore, ideja o osnivanju današnjeg Danilovgrada potiče još od Petra II Petrovića Njegoša. Tadašnje Cetinje, iako strateški dobro pozicionirano u fortifikacionom smislu, nije imalo mogućnosti za ekonomski razvoj (prvenstveno nedostatak puteva i komunikacija). Međutim, jaka otomanska uporišta u Spužu i Podgorici nijesu dozvoljavala realizaciju ove ideje.

¹ <https://www.danilovgrad.me/me/planska> – dokumentacija

Ponovni pokušaj realizacije ovog projekta pokušao je knjaz Danilo, 1859. godine, obraćajući se tadašnjoj Rusiji za pomoć, ali ni ovog puta nije bilo sluha, čime se po drugi put ideja o osnivanju grada u Bjelopavlićima nije realizovala.

Knjaz Nikola konačno angažuje inženjera Dragišu Milutinovića i 1869. godine urađen je urbanistički plan za grad. Urbanistički plan se pored privatnih kuća, sastojao i od javnih građevina, među kojima je najvažnije izdvojiti: novi dvor za vladarsku porodicu Petrović, Senat, tavicu, školu, crkvu i kule za odbranu mosta. U pismu iz 1872. godine upućenom knezu Gorčakovu knjaz Nikola navodi: *„položen je temelj novome gradu na Glavici u Bjelopavlićima, pod nazivom Danilovgrad, koji na sav mah napreduje i gdje namjeravam više javnih zgrada podignuti, a osobito dvor za sebe i dom za Senat, pošto uviđam da bi veoma probitačno bilo da neko vrijeme skupa sa senatorima i na onoj strani Crne Gore probavam...”*

Punu pažnju i ozbiljnost sa kojom se pristupalo gradnji ovog (zamišljenog) ekonomskog i političkog centra potvrđuje i podatak da je sagrađen vodovod, kaptiranjem izvora u Slatini, što je obzirom na udaljenost i ekonomske prilike bio izuzetno veliki poduhvat. Godine 1897. vodovod je svečano otvoren za novi grad dok je godine 1872. po nekim podacima bilo je 100 žitelja, do 1875. godine broj stanovnika se učetvorostručio, a sredinom 30 – tih godina XX vijeka u Danilovgradu živi preko hiljadu žitelja. Svakako se pouzdano zna da u Bjelopavlićima 1920. godine živi 14.000 ljudi i da ima 2.665 kuća.

U drugoj polovini XIX vijeka stvorili su se povoljni uslovi za podizanje grada u Bjelopavlićima. Posle drugog Omer – pašinog pohoda na Crnu Goru, knjaz Nikola u želji boljeg trgovinsko – privrednog kontakta Stare Crne Gore sa Brđima dolazi na zamisao o podizanju pazara na desnoj obali Zete. Tim tragom ide i nalog Senata o predizanju pazara sa Prentine Glavice na Čeranića Glavicu – 1863. godine. To je bio i početak nastanka naselja.

Uvažavajući okolnosti konačnog oslobođenja, osnovna namjera graditelja, za podizanje državnog centra, nije realizovana, a grad je nastavio svoj specifičan razvoj, koji i danas u znatnoj mjeri zadržava temeljne konture iz prvobitnog urbanističkog plana.

Treba imati u vidu da ovo nije prvi put da se na teritoriji današnje opštine Danilovgrad nalazi, odnosno planira nova prijestonica. Treba podsjetiti da je upravo na području Bjelopavlića, u Martinićima, tokom perioda ranog srednjeg vijeka, bio tadašnji centar ranosrednjevjekovne slovenske sklavinije Dioklitije na Martiničkoj Gradini kod Spuža.

3.1.2. Položaj i prirodni resursi

Opština Danilovgrad pripada središnjem dijelu Crne Gore i zahvata površinu od 501 km². Danilovgrad se prostire na teritoriji nadmorske visine od 30 do 2 100 m n. v. Samo gradsko jezgro se nalazi na oko 50 m n. v. dok je Velji Garač najveće brdo sa preko 2000 m n. v.

Najveći dio teritorije obuhvata Bjelopavlićka ravnica. Ova plodna nizija pružavrhunske uslove za razvoj kako poljoprivrede tako i turizma. Kroz ravnicu protiče rijeka Zeta, koja obiluje bogatstvom flore i faune. Zeta predstavlja značajan resurs Danilovgrada, privlači veliki broj

sportskih ribolovaca i sportista – rekreativaca. Turiste u ljetnjem periodu privlače i izletišta na rijeci, među kojima se ističe izletišta Tunjevo i plaža u Spužu.

Kroz Danilovgrad prolazi magistralni put Podgorica – Danilovgrad – Nikšić. Razvijene su i lokalne putne mreže. Opština Danilovgrad se graniči južno sa glavnim gradom Podgoricom, jugozapadno i zapadno sa prijestonicom Crne Gore, Cetinjem, sjeverozapadno i sjeverno sa industrijskim centrom Nikšićem i sjeveroistočno sa zimskim turističkim centrom Kolašinom.

3.1.3. Reljef

Opština Danilovgrad spada u red opština srednje veličine. Ukupna površina prostora je 501 km², a čine ga:

Bjelopavlička ravnica do 200 m n. v., 140.5 km². Karakterističan je po okruženju rijeke Zete koja ga simetrično dijeli i njenih pritoka Sušice, Gračanice, Morave, Rimanić potoka, kao i Kulendrije i Matice i po brdima Kurilo, Kujava, Glavica, Maljat, Visočica, Spuška glavica i Komunica; Brdsko područje do 600 – 650 m n. v., 81 km². Zahvata prostore Bandići, Zagarač, Zagreda, Pješivci, Vražegrmci, Pavkovići, Slatina, Glizica i obodom prema jugu do Pipera;

Planinska područja na istoku i zapadu – 279.5 km². Karakteristične planine su Veliki i Mali Garač (najviši vrh Milunova Bobija 1436 m n. v.), Prekornica i Ponikvica (najviši vrh Kula 1927 m n. v.) i Maganik (vrh Žuta greda 2100 m n. v.). Po geološkim i geomorfološkim karakteristikama prostor je najvećim dijelom izgrađen od mezozojskih karbonata. Značajne površine pripadaju paleogenim i kvartarnim sedimentima. Teritorija pripada tektonski predisponiranom terenu. Na seizmičnost ovog terena utiču seizmogene zone crnogorskog primorja. Teren u uslovima srednjeg tla pripada zoni 7° i 8° MCS skale.

3.1.4. Klima

Na klimatska kretanja u opštini Danilovgrad, pored geografske širine, utiču blizina mora i nadmorska visina. U najnižim djelovima (Bjelopavlička ravnica) zastupljena je izmijenjeno submediteranska klima koju karakterišu duga, suva i topla ljeta i blage i vlažne zime. S povećanjem nadmorske visine klima postepeno prelazi u umjereno kontinentalnu, koja je karakteristična za brdska područja. U najvišim predjelima zastupljena je planinska klima koju karakteriše nešto više padavina netipičnih za ovaj klimat. Srednja godišnja temperatura za Danilovgrad je 15°C, dok je na planinama Maganika 4°C. Najtopliji je mjesec jul sa srednjom temperaturom 24.2°C, a najhladniji januar sa srednjom temperaturom 4.3°C. Godišnje se izluči oko 2000 mm padavina. Prosječna relativna vlažnost je 71%. Najzastupljeniji su jugoistočni i sjeverozapadni vjetrovi čija se brzina kreće od 20 – 30 km/čas. Povremeno se javljaju i ekstremne temperature za pojedina godišnja doba.

3.1.5. Hidrografija

Područje danilovgradske opštine spada u područja najbogatija vodom u Crnoj Gori. Glavni dio vodnog bogatstva čini rijeka Zeta i kraške podzemne vode sa lijeve i desne strane njenog dolinskog toka. Donja Zeta nastaje od voklijskih izvora Oboštice i Glave Zete, a teče Bjelopavlićkom ravnicom dužinom 51 km do ušća u Moraču. Prosječna širina toka iznosi 40 – 45 m, a najveća na Slapu 90 m. Površina sliva je 1216 km². Prosječni proticaj u Danilovgradu je 75.5 m³/s. Najveći vodostaj je u novembru, kada plavi oko 165 ha obradivih površina. Dešavaju se i ekstremni slučajevi koji imaju karakter vremenskih nepogoda (poplave) kada su plovne površine mnogo veće. Desne pritoke su Svinjača, Milojevića vrela i povremeni vodotoci Smrdana, Gračanice i Sušice. Lijeve pritoke su vode Belanovića vira, Dobropoljskih izvora, Viških vrela, Tamnika, Bogičevićkih vrela, Morave, Bobulje, Rimanića i Brestice. Kraški tereni drenirani su preko izvora – jama koji predstavljaju vodni potencijal podzemnih akumulacija koji se koristi za vodosnadbijevanje sa oko 200 l/s vode. Kaptirana su vodoizvorišta: Mareza, Oraška jama, Tunjevo, Žarića jama, Brajovića jama, Slatina, Viško vrelo i Vučji studenac. Primarna i sekundarna mreža sa ostalim hidrotehničkim objektima je duga preko 550 km. Kaptirana vodoizvorišta na ruralnom području su: Koščelova – Martinići, Smokovnik, Vrela, Dabovići, Brankov izvor, Drovik Vrela, Grab – Bare Šumanovića, Banjica – Šobajići, Kopito i Studenac – Podvraće. Rijeka Zeta je i hidroenergetski potencijal: Na njoj su sagrađene hidroelektrane Glava Zete (instalisanе snage 4,5 MW) i Slap Zete (instalisanе snage 1.2 MW). Rehabilitovano je jezero na Ponikvici i sanirani i privedeni namjeni bunari na Studenom.

3.1.6. Flora i fauna

Prirodni uslovi, posebno klimatski i domašaji uticaja ljudskog faktora opredjeljuju kretanja u oblasti biljnog i životinjskog svijeta na svakom prostoru. Tako je i u danilovgradskoj opštini, gdje strukturu prostora globalno čini oko 34% sa uslovima za intezivan razvoj poljoprivrede i oko 32% zemljišta pod šumama. Najbogatiji prostori drvnom masom su GJ „Štitovo“ i GJ „Prekornica – Ponikvica“. Oko 64% prostora je pod bukovim drvetom, 27% pod četinarima, a svega 9% pod ostalim vrstama drveća. Od četinara najviše su zastupljeni bor i jela, a od lišćara: bukva, hrast, jasen, grab, javor i lipa. Na najnižim terenima javljaju se bagrem, topola, vrba.

Biodiverzitet opštine je relativno očuvan, a odlikuje ga velika biološka raznovrsnost. Od 3500 biljnih vrsta koliko ih ima u Crnoj Gori, na području opštine ima preko 2000 biljnih vrsta, što znači da ovo područje ima izražen biljni diverzitet.

Dominantne biljne zajednice su: Travnate vegetacije van obradivih površina; Močvarne i vodene vegetacije; Rusko – karpinetum i Querko – karpinetum orientalis, zastupljene u brdskim terenima; Quercentum cerris mediterano – montanum, zastupljeni na oko 600 m n. v; Zajednica munike: Štitovo, Prekornica i Maganik; Zajednica bukve i planinskog javora; Zajednica jele i bukve. Evidentirane biljne vrste na području opštine, na proučavanom području su 476 vrsta.

Fauna na području opštine je takođe vrlo raznovrsna i to: fauna beskičmenjaka, riba, vodozemaca i gmizavaca, ptica i sisara. Od sitne divljači zec, fazan, jarebica kamenjarka, a od

krupne mrki medvjed, srna, divlja svinja. Preko 1000 jedinki fazana i divljeg zeca je unešeno u lovište po prestanku lovne sezone 2023/24.

Domaće životinje su takođe raznovrsne, a ukupan broj grla se procjenjuje na preko 25.000 grla krupne i sitne stoke, preko 300.000 pernatih životinja i preko 3.500 košnica pčela.

3.1.7. Zemljište

Zemljišta na području opštine su ravničarska i brdsko – planinska. Ravničarska zemljišta u Bjelopavličkoj ravnici predstavljena su sa sljedećim tipovima: eutrični kambisol, lesinirano eutrično smeđe zemljište, pseudoglejno smeđe zemljište na jezerskim sedimentima, lesinirano eutrično smeđe zemljište na aluvijalnom i koluvijalnom nanosu, pseudoglej. Brdsko – planinska zemljišta su tipična za obodni dio ravnice i većim nadmorskim visinama od 600 m n. v., male su debljine i dobrim fizičko – hemijskim osobinama. Tu spadaju sljedeći tipovi: koluvijalna zemljišta, krečnjačko – dolomitska crnica, rendzina, smeđe kiselo zemljište na rožnacima, eutrično smeđe zemljište na eocenskom flišu, smeđe kiselo zemljište na eruptivima, crvenica. Ona su na pojedinačnim ograničenim terenima u odnosu na ravničarska koja su poređana jedno pored drugog.

3.1.8. Šume i šumsko zemljište

Šume i šumska zemljišta na teritoriji opštine Danilovgrad obuhvataju 28090,53 ha, odnosno 56.07% ukupne površine opštine. Ukupna drvena masa po tipovima uzgoja se procjenjuje na 1.614.829 m³, od čega četinari 421.169 ha, a lišćari 1.193.665 ha. Od ukupne površine šume i šumskog zemljišta, državne uređene šume obuhvataju oko 38,4 3% (GJ „Štitovo“, GJ „Ponikvica“ i GJ „Prekornica“), državne neuređene šume 10% i privatne šume i šumsko zemljište 51,56%.²

Ukupna drvena masa procjenjuje se na 1.614.834 m³, od čega četinari 421.169m³, a lišćari 1.193.665m³.³

Najbogatiji prostori drvetom su Ponikvica i Prekornica. Od četinara najviše su zastupljeni bor i jela, a od lišćara: bukva, hrast, jasen, grab, javor i lipa. Na najnižim terenima javljaju se bagrem, topola, vrba. Godišnji etat bruto sječive drvene mase je 21,380 m², od čega se godišnje iskoristi oko 60%. Ovo zemljište bogato je i nus proizvodima (šumsko voće, ljekovito bilje, gljive i sl.). Šume na teritoriji opštine Danilovgrad su među najugroženijim šumskim područjima od požara u Crnoj Gori, jer su uglavnom suva staništa na krečnjačkom tlu i imaju malo padavina tokom ljetnjih mjeseci. Tokom protekle decenije, velike površine šuma, uključujući munikine i druge vrste, su stradale u požarima na planini Prekornica. Jedan od

² Šumama i šumskim zemljištem gazduje Uprava za šume – Područna jedinica Danilovgrad, sa 13 zaposlenih lica, od čega je 7 čuvara šuma – luga

³ Podaci preuzeti sa web stranice Uprave za šume, dostupno na linku:

http://www.upravazasume.me/search_tid.php?keyword=gazdinske%20jedinice

osnovnih ciljeva zaštite ovih šuma bi trebalo da bude izrada adekvatnog plana zaštite od požara.

3.1.9. Mineralne sirovine

Opština Danilovgrad raspolaže značajnim mineralnim sirovinama od kojih su najznačajnije rezerve: Crveni boksiti (Štitovo, Crvena rupa, Crveno katunište, Đević bor i Zamršten), procijenjeni na 5 – 10 miliona tona i neisplativi za eksploataciju; Arhitektonsko – građevinski kamen (AGK) je najznačajnija mineralna sirovina u Opštini, u ležistima Maljat, Klikovače, Visočica, Suk i Kriva ploča; Tehničko građevinski kamen (TGK) je ogroman resurs Opštine koji je samo na lokalitetu Visočica procijenjen na 7.000.000 t; Opekarska glina na lokalitetima Moromiš i Stanjevića rupa kod Spuža; Cementni laporac nalazimo na lokalitetu Gradina sa dokazanim rezervama. Potencijal AGK i TGK je izuzetno veliki na veći broj lokaliteta. Trenutno su u eksploataciji lokaliteti Maljat, Visočica i Klikovače. Najznačajniji subjekti su „Mermer“ i „Šišković“. „Mermer“ – Danilovgrad je najstarije i najveće preduzeće u Crnoj Gori koje se bavi eksploatacijom i obradom kamena. Ovom proizvodnjom se bavi još šest privrednih društava, koristeći nalazišta na privatnim lokalitetima.

3.2. Demografija

Tokom svoje dugogodišnje istorije, Danilovgrad svjedoči mnogim demografskim promjenama. Prema prvom zvaničnom popisu stanovništva Knjaževine Crne Gore sprovedenog decembra mjeseca 1909. godine, u varoši Danilovgrad je živjelo ukupno 1.328 stanovnika, od kojih je 831 bilo muškaraca, a 497 žena.

Danilovgrad je jedina opština koja je bilježila smanjenje broja stanovnika u periodu od 1948. godine, da bi od popisa 1991. godine počela bilježiti značajniji rast.

U periodu od 3. do 28. decembra 2023. godine u Crnoj Gori je sproveden popis domaćinstava, stanovništva i stanova sa referentnim momentom popis 31. oktobar 2023. godine u 24.00 časa.

Prema rezultatima popisa u Danilovgradu živi 18.617 stanovnika.

Tabela 1: Broj stanovnika prema popisima 1909 –2023

	1909	1921	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2003	2011	2023
CG	20081	199227	360044	377189	419873	471894	529604	584310	615035	620145	620029	623633
DG	1328	/	17859	16800	17394	17378	15073	14769	14718	16523	18472	18617

Izvor: Monstat

Od ukupnog broja od 18.617 stanovnika u Danilovgradu, živi 9740 (52,32%) muškaraca i 8877 (47,68%) žena. U Danilovgradu postoji 100 naseljenih mjesta, a broj stanovnika naseljenih mjesta naveden je u nastavku.

Tabela broj 2: Broj stanovnika po naseljima

NASELJE	BROJ STANOVNIKA (2011)	BROJ STANOVNIKA (2023)
Bare Šumanovića	43	65
Begovina	284	134
Bileća	58	103
Bobulja	235	217
Bogićevići	69	83
Boronjina	22	z
Bračani	14	z
Brajovići	296	143
Brijestovo	8	0
Ćurčići	z	z
Ćurilac	548	1.103
Dabojevići	17	z
Daljam	241	266
Danilovgrad	5.156	1.735
Đeđezi	17	12
Do Pješivački	24	z
Dolovi	z	0
Donje Selo	399	298
Donji Martinići	387	377
Donji Rsojevići	44	46
Drakovići	15	13

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Đuričkovići	18	11
Frutak	97	130
Glava Zete		10
Glavica		1.506
Glizice		z
Gorica	141	129
Gornji Martinići	28	19
Gornji Rsojevići	18	0
Gostilje Brajovičko	12	z
Gostilje Martiničko	27	17
Gradina	187	160
Grbe	1.730	1.853
Grlić		616
Gruda	167	42
Grudice		125
Jabuke	26	57
Jastreb	303	876
Jelenak	104	143
Jovanovići	41	20
Klikovače	422	610
Kopito	204	159
Kosić	515	493
Krivače		0
Kruščica		134
Kujava	93	84
Kupinovo	20	z

Lalevići	151	164
Lazarev Krst	37	37
Livade	160	209
Lubovo	24	z
Mala Zagreda		16
Malenza	119	84
Mandići	29	27
Međice		54
Međeđe I		0
Međeđe II		0
Mijokusovići	97	50
Miogost	12	z
Mokanje	29	z
Mosori	39	42
Musterovići	7	14
Novo Selo	613	646
Orašje		146
Orja Luka	279	187
Pažići		913
Pitome Loze	529	443
Plana		11
Počijevka		30
Podglavice	231	224
Podvraće	26	10
Poljica	11	z
Potkraj		196

Potkula	325	75
Potočilo	48	25
Povrhpoljina	44	21
Požar	95	62
Rošca	39	12
Rova		0
Ržišta	z	z
Šabov krug		149
Sekulići	147	153
Sladojevo Kopito	654	183
Slap	50	35
Slatina	28	15
Šobajići	15	23
Spuz	1.696	1.882
Sretnja	22	29
Strahinjići	53	78
Studeno		z
Šume	54	68
Tvorilo	27	13
Veleta	40	15
Velika Zagreda		18
Velje Polje		267
Vinići	21	20
Viš	125	92
Vučica	162	59
Zagorak	130	117

Župa	41	49
------	----	----

Izvor: Preliminarni rezultati popisa stanovništva, Monstat

U popisu stanovništva, domaćinstava i stanova iz 2023. godine popisni krugovi se razlikuju od onih korišćenih u popisu iz 2011. godine, što može uticati na uporedivost podataka između ova dva popisa.

Prosječna starost Danilovgrađana je 41,03 godina. Starosna struktura prikazana je u narednoj tabeli.

Tabela broj 3: Prosječna starost stanovništva

STAROST	UKUPNO	MUŠKO	ŽENSKO
0 – 4	1030	548	482
5 – 9	999	529	470
10 – 14	1045	529	516
15 – 19	960	528	432
20 – 24	1111	634	477
25 – 29	1130	615	515
30 – 34	1340	745	595
35 – 39	1386	786	600
40 – 44	1289	701	588
45 – 49	1187	647	540
50 – 54	1120	581	539
55 – 59	1194	587	607
60 – 64	1233	619	614
65 – 69	1239	639	600
70 – 74	1052	514	538
75+	1302	538	764

Izvor: Monstat

Promjena broja stanovnika rezultat je prirodnih i mehaničkih kretanja stanovništva, odnosno prirodnog priraštaja i migracija.

Unutrašnje migracije se odnose na preseljenje stanovništva unutar granica Crne Gore.

Tabela broj 4: Unutrašnje migracije

	2019	2020	2021	2022	2023
Odseljeni	257	187	235	257	131
Doseljeni	297	224	308	369	140
Migracioni saldo	40	37	73	112	9

Izvor: Monstat

Analizom migracionih podataka za period od 2019. do 2023. godine primjećuje se varijabilnost u broju doseljenih i odseljenih, što se odražava na migracioni saldo. U ovom periodu, saldo je pozitivan, što ukazuje na veći broj doseljenih u odnosu na odseljene. Najveći migracioni saldo zabilježen je 2022. godine, kada je iznosio 112, dok je najniži zabilježen 2023. godine, sa samo 9.

Uprkos povećanju broja stanovnika, opština Danilovgrad bilježi negativan prirodni priraštaj, čiji pregled je dat u nastavku.

Tabela broj 5: Broj živorođenih i umrlih

	2019	2020	2021	2022	2023
Broj živorođenih	195	170	184	186	183
Broj umrlih	187	189	240	205	199
Prirodni priraštaj	8	– 19	– 56	– 19	– 16

Izvor: Monstat

Posmatrajući podatke o prirodnom priraštaju u periodu od 2019. do 2023. godine, uočava se opadajući trend, sa izuzetkom 2019. godine, kada je priraštaj bio pozitivan (+8). Nakon toga, broj umrlih počinje da nadmašuje broj živorođenih, što rezultira negativnim prirodnim priraštajem. Najveći pad zabilježen je 2021. godine, kada je priraštaj iznosio – 56. Iako su se u narednim godinama ti brojevi donekle stabilizovali, prirodni priraštaj ostaje negativan.

Tokom 2023. godine u Danilovgradu je sklopljen 31 brak, dok je razvedeno njih 15.

Tabela broj 6: Sklopljeni/razvedeni brakovi

	2019	2020	2021	2022	2023
Sklopljeni brakovi	111	55	77	69	31
Razvedeni brakovi	16	11	19	17	15

Izvor: Monstat

Analizom broja sklopljenih i razvedenih brakova u periodu od 2019. do 2023. godine uočava se značajan pad broja sklopljenih brakova, sa 111 u 2019. godini na samo 31 u 2023. godini. Pad broja sklopljenih brakova uzrokovan je dijelom nedostatka svadbenih salona na teritoriji opštine Danilovgrad, pa se brakovi mahom zaključuju na teritoriji Podgorice i Nikića.

S druge strane, broj razvedenih brakova je relativno stabilan tokom istog perioda, s blagim opadanjem sa 16 u 2019. na 15 u 2023. godini.

3.3. Društvene djelatnosti

3.3.1. Obrazovanje

Danilovgrad ima bogatu obrazovnu istoriju.

Osnovna škola na Orjoj Luci osnovana je 1857. godine, ali je radila samo tri godine.

Tokom školske 1869/70. godine, učinjeni su ozbiljni naponi na proširenju školske mreže u Crnoj Gori. Naredne školske godine, među 24 novoosnovane škole bile su i one u Ostrogu, Ždrebaoniku i Zagaraču sa prvim razredom, te u Orjoj Luci sa prvim i drugim razredom.

Kasnije su osnovane škole u Rsojevićima (1872), Frutku (1874), Danilovgradu (1878) i Spužu (1879).

Godine 1876, sve škole u Crnoj Gori prestale su sa radom zbog rata između Crne Gore i Turske.

Nakon tri godine, škole su ponovo privremeno otvorene, a sa stalnim radom počinju 1883. godine.

Između 1899. i 1910. godine, otvorene su škole u Martinićima i Barama Šumanovića (1899), Pavkovićima (1906) i Novom Selu (1907).

Godine 1875. godine u Ždrebaoniku počela sa radom i Knjaževsko crnogorska zemljodelska, odnosno Poljoprivredna škola, koja je označila početak organizovanog obrazovanja u oblasti poljoprivrede u Crnoj Gori.⁴

U prvoj poslijeratnoj godini, 1919., u Danilovgradu je počela s radom Učiteljska škola, koja je preseljena iz Peći. Škola je funkcionisala do 1929. godine, obrazovavši mnoge generacije mladih učitelja koji su kasnije radili širom ondašnje Jugoslavije. Pored Učiteljske škole, u Danilovgradu je postojala i Ženska zanatska škola, koja je takođe imala značajnu ulogu u obrazovanju mladih.

Između dva rata na području današnje opštine radilo je 12 četvororazrednih osnovnih škola, ženska zanatska škola i Niža realna gimnazija u Danilovgradu.

Poslije Drugog svjetskog rata, na Bralenovici je otvoren Dom za ratnu siročad, a već 1953. godine osnovano je Dječije zabavište. Sedamnaest godina kasnije, u Danilovgradu je ponovo počela sa radom srednja škola, i to Gimnazija "Petar I Petrović – Njegoš".

Godine 1995. u Danilovgradu je otvorena i Srednja škola unutrašnjih poslova, koja je kasnijom reorganizacijom postala viša stručna škola.

Danas, obrazovanje u opštini Danilovgrad obuhvata predškolsko, osnovno, srednje opšte, obrazovanje odraslih i više stručno obrazovanje.

U periodu od školske 2019/20. do 2023/24. godine, primjećuje se konstantan rast broja upisane djece u predškolskoj ustanovi, dok je broj učenika u srednjoj školi u opadanju, izuzev u školskoj 2022/23. godini. Što se tiče osnovnog obrazovanja i vaspitanja, broj učenika je uglavnom stabilan.

Tabela broj 7: Broj djece koja pohađaju obrazovne ustanove

	2019	2020	2021	2022	2023
Predškolsko obrazovanje	563	539	608	708	740
Osnovno obrazovanje	1819	1854	1844	1819	1811
Srednje opšte obrazovanje	476	403	409	423	405

Izvor: Podaci dobijeni od ustanova obrazovanja

Opština Danilovgrad prepoznaje značaj vaspitanja i obrazovanja te kontinuirano radi na stvaranju i održavanju pozitivnih odnosa sa svim ustanovama iz ove oblasti. Posebno se cijene uspjesi učenika na takmičenjima svih vrsta i nivoa.

⁴ http://old.danilovgrad.me/files/prva_polj_skola_092015.pdf (2024 – 04 – 28)

Odlukom o budžetu Opštine Danilovgrad predviđeno je stipendiranje talentovanih studenata iz opštine Danilovgrad, bez obzira na to koji univerzitet pohađaju, a što je izraz posvećenosti i podršci mladim ljudima u njihovom daljem obrazovanju i razvoju.

Takođe, Opština svake godine dodjeljuje nagrade dobitnicima diplome "Luče" u osnovnim i srednjim školama, priznajući njihov izuzetan trud, predanost i postignuća.

3.3.2. Predškolsko vaspitanje i obrazovanje

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje odvija se u Javnoj predškolskoj ustanovi "Irena Radović" koja djeluje kroz četiri vaspitne jedinice, i to: VJ "Irena Radović", VJ "Zora Šaranović", VJ "Ždrebaonik" i VJ "Novo Selo", kao i četiri interaktivne službe i to: Lazine, Slap, Kujava i Donje Selo.

Jaslene i vaspitne grupe rade punim kapacitetima, a opremljene su u skladu sa potrebama vaspitno – obrazovnog rada.

U školskoj 2023/24. godini, u Javnoj predškolskoj ustanovi "Irena Radović" upisano je ukupno 740 djece uzrasta od godinu dana do polaska u školu. Ovaj podatak ukazuje na značajno interesovanje roditelja za ranu vaspitno – obrazovnu podršku njihove djece.

Tabela broj 8: Broj predškolskih ustanova

Broj predškolskih ustanova	Broj djece u predškolskim ustanovama	Broj vaspitnih jedinica	Prosječan broj djece po vaspitnim jedinicama	Broj vaspitnih grupa	Prosječan broj djece po vaspitnim grupama
1	740	4	185	17	43,5

Izvor: Podaci dobijeni od ustanova obrazovanja

Tabela broj 9: Broj djece i zaposlenih u vaspitnim ustanovama

Broj djece		Broj zaposlenih		Prosječan broj djece po vaspitaču
Dječaci	Djevojčice	Ukupno	Vaspitači	
405	335	88	38	19,5

Izvor: Podaci dobijeni od ustanova obrazovanja

Ukupna površina radnih soba je 1468 m², što znači da svakom djetetu pripada prosječno 1,93 m² sopstvenog prostora. Ovaj prostor je ispod minimalnog standarda predviđenog Pravilnikom o bližim uslovima za osnivanje ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 40/06), prema kojem je površina radne sobe za jaslice i vrtić najmanje 3 m² po djetetu, pri čemu se ne računaju prostori zauzeti fiksnim krevetima,

ormarima i pultom za previjanje. Takođe, prostor za igru i fizičke aktivnosti dece ne može biti manji od 8 m² po djetetu.

U svim vaspitnim jedinicama Javne predškolske ustanove "Irena Radović" postoji problem sa prekomjernošću, što dodatno otežava usklađivanje sa propisanim standardima.

U Javnoj predškolskoj ustanovi „Irena Radović“ u školskoj 2023/24. godini za izvođenje vaspitno – obrazovnog rada angažovano je 38 vaspitača i tri stručna saradnika – psiholog, logoped i nutricionista.

3.3.3. Osnovno vaspitanje i obrazovanje

Osnovno vaspitanje i obrazovanje djece organizovano je u četiri osnovne škole, i to:

1. JU OŠ "Vuko Jovović" u Danilovgradu;
2. JU OŠ "Njegoš" u Spužu;
3. JU OŠ "Milosav Koljenšić" u Slapu;
4. JU OŠ "Blažo Mraković" u Donjem Zagaraču.

Takođe, do 2010. godine u Danilovgradu je funkcionisala samostalna muzička škola, koja je školske 2010/11. godine integrisana u Javnu ustanovu Umjetničko školu za muziku i balet „Vasa Pavić“ iz Podgorice. Nastava se odvija u prostorijama Omladinskog doma na Rsojevici.

U školskoj 2023/24. godini ovo područno odjeljenje broji 70 učenika, raspoređenih u devet razreda.

Nastava se odvija po sljedećim programima:

1. devetogodišnje muzičko obrazovanje koje obuhvata nastavu iz instrumenata: klavir, gitara, violina i harmonika;
2. šestogodišnje muzičko obrazovanje koje obuhvata nastavu iz instrumenta tambura;
3. trogodišnje muzičko obrazovanje koje obuhvata iz instrumenta viola.

Javna ustanova Osnovna škola "Milosav Koljenšić" u Slapu i Javna ustanova Osnovna škola "Blažo Mraković" u Donjem Zagaraču, iz godine u godinu, bilježe smanjenje broja upisane djece što je posljedica napuštanja seoskih područja i stalnih migracija prema gradu.

Važno je raditi na promociji sela i spriječiti gašenje ovih seoskih osnovnih škola, koje imaju dugu i značajnu tradiciju. Ljetopis Javne ustanove Osnovne škole "Blažo Mraković" bilježi da je davne 1891. godine u ovoj školi po prvi put upisana djevojčica.

Tabela broj 10: Broj učenika i zaposlenih u vaspitnim ustanovama

Broj odjeljenja	Broj učenika			Broj učenika po odjeljenju	Broj zaposlenih			Broju učenika po nastavniku
	Ukupno	Dječaci	Djevojčice		Ukupno	Muški	Ženski	
95	1811	937	874	19,1	142	15	127	12,8

Izvor: Podaci dobijeni od ustanova obrazovanja

JU OŠ „Vuko Jovović“ Danilovgrad

Javna ustanova Osnovna škola „Vuko Jovović“ je naslijedila tradiciju škole osnovane na Orjoj Luci. Nastava u ovoj školi je organizovana u matičnoj školi u gradu i u tri područna odjeljenja: "Vlajko Brajović" u Kosovom Lugu, "Miladin Perović" u Donjem Selu i "Marko Lakić" na Ždrebaoniku.

Nastava u matičnoj školi se odvija od prvog do devetog razreda, dok se u svim područnim odjeljenjima nastava odvija od prvog do petog razreda.

U školskoj 2023/24. godini, Javna ustanova Osnovna škola "Vuko Jovović" broji ukupno 1069 učenika, raspoređenih u 51 odjeljenje, sa nastavom organizovanom u dvije smjene.

Zbog kontinuiranih migracija u posljednjim godinama, škola bilježi sve veći broj stranih učenika, kako iz zemalja regiona tako i iz država Istočne Evrope.

U matičnoj školi i u područnom odjeljenju "Vlajko Brajović" u Kosovom Lugu organizovane su školske biblioteke. Javna ustanova Osnovna škola „Vuko Jovović“ dobitnica je niza priznanja, među kojima se izdvaja državna nagrada „Oktoih“.

Ukupna površina učionica i kabineta koji se koriste za izvođenje nastave u matičnoj školi iznosi 1473 m². Za nastavu se takođe koristi fiskulturna sala površine 210 m², kao i tereni za košarku i rukomet, čija ukupna površina iznosi 1130 m².

U područnim odjeljenjima, ukupna površina učionica koje se koriste za izvođenje nastave je 376 m², od čega su: u područnom odjeljenju „Vlajko Brajović“ u Kosovom Lugu 104 m², u područnom odjeljenju „Miladin Perović“ u Donjem Selu 110 m², a u područnom odjeljenju „Marko Lakić“ u Ždrebaoniku 162 m².

JU OŠ „Njegoš“ Spuž

Javna ustanova Osnovna škola "Njegoš" osnovana je 1879. godine.

Nastava u matičnoj školi organizovana je od prvog do devetog razreda, dok se u područnom odjeljenju na Novom Selu nastava izvodi od prvog do petog razreda.

U školskoj 2023/24. godini, Javna ustanova Osnovna škola "Njegoš" broji ukupno 703 učenika. U matičnoj školi organizovana je i školska biblioteka.

Javna ustanova Osnovna škola "Njegoš" je dobitnica niza priznanja, među kojima se ističe nagrada za najbolji školski kolektiv iz 1953. godine, kao i državna nagrada "Oktoih".

Ukupna površina učionica i kabineta koji se koriste za izvođenje nastave u matičnoj školi iznosi 960 m². Nastava se takođe odvija u fiskulturnoj sali površine 415 m² dok se sportski teren površine 1250 m² koristi za fizičko vaspitanje, iako je u lošem stanju.

Područno odjeljenje u Novom Selu ima ukupnu površinu od 135 m². Trenutno, ovo odjeljenje koristi zemljište iza škole za izvođenje nastave iz fizičkog vaspitanja, dok je u toku izrada projekta za novi sportski teren.

JU OŠ „Milosav Koljenšić“ Slap

Javna ustanova Osnovna škola "Milosav Koljenšić" počela je sa radom 1951. godine spajanjem dvije sedmorazredne osnovne škole iz Bara Šumanovića i Zagorka.

Nastava je organizovana u matičnoj školi od prvog do devetog razreda, dok se u područnim odjeljenjima na Kujavi i Mijokusovićima održava od prvog do petog razreda. U školskoj 2023/24. godini, Javna ustanova Osnovna škola "Milosav Koljenšić" broji ukupno 40 učenika.

Ukupna površina matične škole iznosi oko 450 m², dok područna odjeljenja na Kujavi i u Mijokusovićima zauzimaju po 200 m².

Javna ustanova Osnovna škola "Milosav Koljenšić" nema fiskulturnu salu, pa se nastava fizičkog vaspitanja održava u učionicama. U sklopu matične škole, kao i u jednom od područnih odjeljenja, postoje sportski poligoni, ali oni su u lošem stanju i potrebna im je obnova.

JU OŠ „Blažo Mraković“ Donji Zagrač

Javna ustanova Osnovna škola „Blažo Mraković“ osnovna je kao 13. osnovna škola u Knjaževini Crnoj Gori, 1870. godine. U periodu od 1892. do 1895. godine škola je radila u Komanima.

U školskoj 2023/24. godini, Javna ustanova Osnovna škola "Blažo Mraković" broji ukupno devet učenika, raspoređenih u pet razreda. U školi je organizovana školska biblioteka.

3.3.4. Srednje opšte obrazovanje

Srednje opšte obrazovanje u Danilovgradu organizovano je u JU Gimnazija "Petar I Petrović – Njegoš" koja ima bogatu istoriju dugu 54 godine.

Tokom svog dugogodišnjeg postojanja, Gimnazija je prošla kroz nekoliko reformi, a trenutno obrazuje učenike prema programu opšte gimnazije. U školi je organizovana školska biblioteka.

U školskoj 2023/24. godini, Javna ustanova Gimnazija "Petar I Petrović – Njegoš" broji ukupno 405 učenika. Primjećuje se tendencija smanjenja broja učenika iz godine u godinu, dok raste interesovanje učenika za srednje stručno obrazovanje, koje u Danilovgradu ne postoji već više od 20 godina.

Gimnazija je licencirana za obrazovanje odraslih iz oblasti informatike i engleskog jezika, ali godinama unazad nema interesovanja za tu vrstu obrazovanja.

Takođe, Gimnazija je dobitnica prestižne državne nagrade "Oktoih".

Tabela broj 11: Broj učenika i zaposlenih u Gimnaziji „Petar I Petrović Njegoš“

	Broj učenika		Broj zaposlenih	

Broj odjeljenja	Ukupno	Muški	Ženski	Broj učenika po odjeljenju	Ukupno	Muški	Ženski	Broju učenika po nastavniku
16	405	196	209	25,31	35	7	28	11,57

Izvor: Podaci dobijeni od ustanova obrazovanja

Ukupna površina učionica i kabineta koji se koriste za izvođenje nastave u Javnoj ustanovi Gimnaziji „Petar I Petrović – Njegoš“ iznosi 1.167,78 m².

Nastava fizičkog vaspitanja odvija se u Gradskoj dvorani. Gimnazija takođe ima dva sportska terena ukupne površine 1375 m², ali su oni u veoma lošem stanju i bez adekvatne podloge, što otežava njihovu upotrebu za sportske aktivnosti. Potrebna je obnova ovih terena kako bi se omogućilo sigurno i kvalitetno izvođenje nastave fizičkog vaspitanja.

3.3.5. Više stručno obrazovanje

Više stručno obrazovanje u Danilovgradu organizovano je u Javnoj ustanovi Višoj stručnoj školi "Polijska akademija", koja je osnovana 2006. godine kao rezultat reorganizacije dotadašnje Srednje škole unutrašnjih poslova.

Ova ustanova predstavlja jedinu specijalizovanu instituciju u Crnoj Gori za obrazovanje budućih policajaca i zatvorskih policajaca, sa nastavom koja se odvija u dvogodišnjem trajanju.

U školskoj 2023/24. godini, ukupan broj polaznika za XVI i XVII generaciju iznosi 184 (92 po generaciji).

JU VŠŠ "Polijska akademija" licencirana je ustanova za obrazovanje odraslih za niz zanimanja, i to:

- zaštitar lica i imovine;
- telohranitelj;
- pratilac vrijednosti;
- komunalni policajac;
- koordinator za zaštitu kritične infrastrukture;
- asistent u sprečavanju nasilja i vandalizma u školama;
- vatrogasac – spasilac,

kao i organizaciju specifičnih obuka za određene vještine poput obuke u rukovanju naoružanjem i obuke iz oblasti informatike i engleskog jezika.

Ukupan broj angažovanih nastavnika u Javnoj ustanovi Višoj stručnoj školi "Polijska akademija" tokom školske 2023/24. godine je 11.

Opština Danilovgrad prepoznaje značaj vaspitanja i obrazovanja te kontinuirano radi na stvaranju i održavanju pozitivnih odnosa sa svim ustanovama iz ove oblasti. Posebno se cijene uspjesi učenika na takmičenjima svih vrsta i nivoa.

Odlukom o budžetu Opštine Danilovgrad predviđeno je stipendiranje talentovanih studenata iz opštine Danilovgrad, bez obzira na to koji univerzitet pohađaju, a što je izraz posvećenosti i podršci mladim ljudima u njihovom daljem obrazovanju i razvoju.

Takođe, Opština svake godine dodjeljuje nagrade dobitnicima diplome "Luče" u osnovnim i srednjim školama, priznajući njihov izuzetan trud, predanost i postignuća.

3.3.6. Zdravstvena zaštita

Zdravstvena zaštita u opštini Danilovgrad bilježi dugu istoriju, koja seže do perioda prije zvaničnog postojanja Danilovgrada, odnosno po odlukom knjaza Nikole I Petrovića – Njegoša na Ćeranića Glavici 1867. godine je počeo sa radom prvi ljekar sa završenim Medicinskim fakultetom, dr Jovan Aslani.

Prva duševna bolnica i azil za duševne bolesnike u Crnoj Gori otvoreni su 1904. godine i to u Danilovgradu, u naselju Bralenovica. Godine 1948. zdravstvena služba u Danilovgradu organizovana je kao "Sreska zdravstvena stanica", koja je nakon dvije godine postala ambulantna "Sreskog narodnog odbora", a 1951. godine otvoreno je i bolničko liječenje. Zatim, 1955. godine, formiran je samostalni Dom narodnog zdravlja "Dimitrije – Dika Marenić" na Božovoj Glavici, koji je 1978. godine preseljen u novoizgrađeni. U sklopu Doma narodnog zdravlja bile su organizovane ambulante u Slapu, Glavi Zete, Zagorku, Bandićima, Kosovom Lugu, Zagaraču i Spužu, od kojih je danas stalna ambulanta samo u Spužu, dok se povremene ambulante organizuju na Slapu, Zagorku i Glavi Zete.

Od 2007. godine, u Danilovgradu postoji novi objekat Hitne medicinske pomoći, a godinu dana kasnije otvoren je i objekat za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju.

Danas, rad u Domu zdravlja "Dimitrije – Dika Marenić" organizovan je u šest organizacionih cjelina, i to:

- izabrani doktori (za odrasle, djecu i žene);
- centar za podršku (za dijagnostiku, metalno zdravlje i prevenciju);
- specijalističko konsultativnu službu (interna medicina i oftamologija);
- jedinicu za podršku (za patronažu, fizikalnu terapiju primarnog nivoa i sanitetski transport);
- ostale djelatnosti Doma zdravlja (medicina rada), te
- menadžment i administrativno – tehničke poslove (menadžment, finansijsko – ekonomski poslovi i pravno kadrovski poslovi).

S ciljem povećanja dostupnosti zdravstvene zaštite, organizovan je rad specijalističkih ambulanti u Domu zdravlja, u kojima ordiniraju ljekari specijalisti iz Kliničkog centra Crne Gore.

Od 2017. godine, u Centru za mentalno zdravlje Doma zdravlja uključuje se terapija zavisnicima o psihoaktivnim supstancama, trenutno pružajući terapiju šest pacijenata.

U Danilovgradu se organizuje i farmaceutska zdravstvena zaštita u okviru državne apotekarske ustanove i četiri privatne ustanove, i to:

- PZU „BENU“ Podgorica – apoteka „BENU“ Danilovgrad;
- DOO "VILLA" Cetinje, podružnica Danilovgrad;
- DOO „MEDITAS CO“ Podgorica, podružnica Danilovgrad;
- DOO „TEA MEDICA“ Podgorica, podružnica Danilovgrad, i

Takođe, postoji i šest privatnih zdravstvenih ustanova čija je osnovna djelatnost stomatološka praksa, i to:

- Zubotehnička laboratorija "Zdravi zubi – Pavlović";
- Opšta stomatološka ordinacija „Zdravi zubi – Kaluđerović“;
- Opšta stomatološka ambulanta „Zotović“;
- Opšta stomatološka ambulanta „Zdravi zubi – Janjušević“;
- Privatna zdravstvena ustanova – opšta stomatološka ambulanta „Dental aeshtetic studio“, i
- Privatna zdravstvena ustanova stomatološka ambulatna „Maradent“.

3.3.7. Socijalna zaštita

Socijalna i dječija zaštita predstavljaju ključne segmente društvene politike a za cilj imaju osiguranje dobrobiti i zaštitu najranjivijih članova društva, posebno se fokusirajući na djecu i mlade.

Socijalna i dječija zaštita je djelatnost od javnog interesa i zasniva se na principima uvažavanja integriteta i dostojanstva korisnika socijalne i dječije zaštite, zabrane diskriminacije, informisanja korisnika, individualnog pristupa, aktivnog učestvovanja korisnika u kreiranju, izboru i korišćenju prava iz socijalne i dječije zaštite, uvažavanje najboljeg interesa korisnika, prevencije institucionalizacije i dostupnosti usluga u najmanje restriktivnom okruženju, pluralizma usluga i pružalaca usluga, partnerstva i udruživanja različitih nosilaca djelatnosti i programa, posebno na lokalnom nivou, kao i transparentnosti.

Ključni akteri u socijalnoj i dječijoj zaštiti je država, ali i lokalna samouprava.

Kontinuirano unapređenje politika, programa i praksi od važnog su značaja radi osiguranja optimalnog ostvarivanja prava i dobrobiti najranjivijih članova društva.

U opštini Danilovgrad socijalnu i dječiju u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti, Porodičnim zakonom, Zakonom o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, Zakonom o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakonom o radu, Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici i dr., zaštitu pruža Javna ustanova Centar za socijalni rad za Opštinu Danilovgrad.

Prava iz socijalne i dječije zaštite su osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječije zaštite.

Osnovna materijalna davanja u socijalnoj i dječijoj zaštiti su: materijalno obezbjeđenje, lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć, zdravstvena zaštita, naknada roditelju ili staratelju koca koje je korisnik prava na ličnu invalidninu, troškovi sahrane i jednokratna novčana pomoć.

Osnovna materijalna davanja iz dječije zaštite su: naknada za novorođeno dijete, dodatak za djecu, troškovi ishrane u predškolskim ustanovama, pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama, refundacija naknade zarade i naknada zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo, naknada po osnovu rođenja djeteta, refundacija naknade zarade i naknada zarada za rad sa polovinom punog radnog vremena.

Usluge u oblasti socijalne i dječije zaštite su: podrška za život u zajednici, savjetodavno – terapijska i socijalno – edukativna usluga, smještaj, neodložne intervencije i druge usluge.

Tabela broj 12: Broj korisnika materijalnih davanja

OSTAVRENO PRAVO	BROJ KORISNIKA
Materijalno obezbjeđenje	68
Lična invalidnina	100
Dodaci za njegu i pomoć	733
Zdravstvena zaštita	22
Naknada roditelju ili staratelju lica koje je korisnik prava na ličnu invalidninu	95
Broj korisnika koji su u potpunosti lišeni poslovne sposobnosti	29
Broj korisnika koji su djelimično lišeni poslovne sposobnosti	1
Broj korisnika koji se nalaze na psihijatrijskom liječenju	2
Broj korisnika usluge porodičnog smještaja – hraniteljstva	14
Broj razvedenih brakova u kojima je posredovao Centar	25
Broj prijava nasilja u porodici	15

Izvor: Centar za socijalni rad decembar, 2023. god.

Napomena: Broj korisnika osnovnih materijalnih davanja podrazumijeva korisnike materijalnih davanja u socijalnoj i materijalnih davanja u dječijoj zaštiti.

U 2023. godini, Opština Danilovgrad je, u okviru svojih nadležnosti, dodijelila 34 jednokratne novčane pomoći. Pored toga, u okviru programa podrške porodicama, obezbijeđeno je 159 paklon paketa za novorođenčad. Takođe, Opština je nastavila realizaciju projekta "Njega starih lica u opštini Danilovgrad" u saradnji sa Caritasom Crne Gore.

Na sjednici Skupštine opštine Danilovgrad održanoj dana 28.02.2017. godine donesena je Odluka o osnivanju Javne ustanove Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u opštini Danilovgrad ("Službeni list Crne Gore – opštinski propisi", br. 08/17).

Osnovna djelatnost Javne ustanove Centar za dnevni boravak djece sa smetanjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u opštini Danilovgrad jeste pružanje usluga: obezbjeđenje dnevnog boravka za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju, obezbjeđenje dnevnog boravka za odrasla lica sa invaliditetom, pružanje osmočasovne njege, socijalizacija, rehabilitacija, elementarno obrazovanje djece, društvena i profesionalna aktivacija djece, edukacija roditelja za samopomoć i pomoć djeci, prevoz korisnika, ishrana, patronažno pružanje usluga u okviru centra, podstiče senzibilniji odnos sredine prema potrebi za njihovim većim uključivanjem u zajednicu kroz njihove inkluzivne programe i aktivnosti u zajednici.

Javna ustanova Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih osoba sa invaliditetom u opštini Danilovgrad pruža usluge za 18 korisnika. Shodno licenci dobijenoj od strane nadležnog ministarstva, a prema Programu pružanja usluga, Centar pruža usluge korisnicima do 26 godina starosti.

Pravo na korišćenje usluga ovog Centra imaju djeca i mladi sa smetnjama u razvoju uzrasta od 3 do 26 godina, na osnovu rješenja JU Centra za socijalni rad.

Centar pruža različite aktivnosti koje su usmjerene na razvoj praktičnih vještina za svakodnevni život, omogućavajući samostalnost i razvoj socijalnih, kognitivnih i fizičkih funkcija. Ove aktivnosti uključuju dnevni (cjelodnevni) boravak i poludnevni boravak sa dodatnom stručnom pomoći, osmočasovnu njegu i zdravstveno – higijensku zaštitu, psiho – socijalnu podršku, individualni i grupni rad sa korisnicima na osnovu individualnog programa rada, rehabilitaciju, podršku u učenju (inkluzija), organizovanje radno – okupacionih i kreativnih aktivnosti, socijalizaciju kroz društveno – profesionalne aktivnosti i druge slične aktivnosti.

Pored Javne ustanove Centar za socijalni rad za Opštinu Danilovgrad i Javne ustanove Centra za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih osoba sa invaliditetom u opštini Danilovgrad, socijalnu podršku pruža i Crveni krst Crne Gore i to preko Opštinske organizacije Crvenog Krsta Danilovgrad, koja već četiri godine uspješno sprovodi program "Pomoć u kući" sa ciljem pružanja podrške pojedincima u našoj zajednici. Kroz ovaj program, šest gerentodomaćica brine o 60 korisnika, među kojima su pretežno stari, bolesni i nemoćni.

Dodatno, od avgusta 2021. godine, uspostavljena je Narodna kuhinja kao dio nastojanja da se pomogne socijalno ugroženom stanovništvu. Danas, Narodna kuhinja opskrbljuje hranom 85 korisnika iz gradskih i ruralnih područja, pružajući im osnovne potrebe za ishranom.

Ovi programi su pokazali značajan doprinos u poboljšanju kvaliteta života naših sugrađana.

3.3.8. Kultura

Opština Danilovgrad ima bogato kulturno nasljeđe koje obuhvata značajne kulturno – istorijske spomenike i arheološke lokalitete. Ova nasljeđa predstavljaju temelj našeg identiteta i kulturne baštine.

Kultura u Danilovgradu mora ostati na visokom nivou, kontinuirano se razvijajući i nadograđujući se na postojećim temeljima. Ulaganje u kulturu nije samo ulaganje u materijalne resurse, već i u duhovno i intelektualno bogatstvo naše zajednice. Cijenimo sve što nas je definisalo u prošlosti, ali isto tako gledamo prema budućnosti sa ambicijom da stvorimo još veće i inspirativnije kulturno okruženje za naše građane i posjetioce.

O počecima kulturnog djelovanja u Danilovgradu sačuvano je vrlo malo pisanih tragova.

U Danilovgradu je između dva svjetska rata postojalo kulturno – umjetničko društvo "Jedinstvo", osnovano 1910. godine. Društvo je imalo dramsku, horsku i recitatorsku sekciju, te je imalo značajan uticaj na tadašnju kulturnu scenu, doprinoseći očuvanju kulturno – umjetničke tradicije u Danilovgradu. U tom periodu grad je takođe imao i jedan bioskop.

Poznato je, da je još davne 1889. godine u Danilovgradu osnovana čitaonica, koja od 1963. godine obavlja i bibliotečku djelatnost. Danas, čitaonica i biblioteka funkcionišu u okviru Javne ustanove Centar za kulturu Danilovgrad, kao radna jedinica Biblioteka "Mihailo – Miho Vuković".

Nakon Drugog svjetskog rata, u Danilovgradu su osnovana razna kulturno – umjetnička društva, okupljajući amatere u različite grupe poput glumačkih i pjevačkih. Već 1947. godine otvoren je bioskop "Zeta", koji danas posluje u okviru Javne ustanove Centar za kulturu Danilovgrad, kao radna jedinica prikazivačko – scenskih djelatnosti i amaterizma.

Godine 1960. osnovan je Zavičajni muzej, smješten u zgradi starog Knjaževog dvora izgrađenog 1873/74. godine, a danas posluje u okviru Javne ustanove Centar za kulturu Danilovgrad, kao radna jedinica Zavičajni muzej.

Godine 1972. pri Centru za kulturu osnovana je Umjetnička kolonija, koja od 1999. godine funkcionise kao samostalna institucija. Danas, Umjetnička kolonija ima status institucije od posebnog značaja za kulturu Crne Gore i predstavlja jednu od vodećih institucija kulture u zemlji.

Razvoju kulture u Danilovgradu poseban doprinos pružaju kulturno – umjetnička društva koja djeluju na teritoriji naše opštine. Među njima su Folklorni ansambl "ORO", Folklorni ansambl "Danilovgrad", Plesni klub "Matrix", Društvo guslara "Njegoš" i Kulturno – informativni centar "Bijeli Pavle". Ova društva ne samo da čuvaju tradiciju kroz promociju tradicionalnih narodnih igara i narodnih guslarskih pjesama, već i doprinose modernim pravcima u kulturi i umjetnosti.

Dodatno, u Danilovgradu se nalazi i galerija počivšeg likovnog umjetnika, rođenog Danilovgrađanina – Božidara – Zodijaka Pavićevića.

U Danilovgradu se takođe redovno organizuju kulturne manifestacije koje imaju za cilj promociju kulturnog nasljeđa grada i povezivanje zajednice. Neki od značajnijih događaja su:

- "Rijekom Zetom" – tradicionalna kulturno – zabavna i sportska manifestacija koja se održava u avgustu mjesecu i privlači veliki broj posjetilaca iz Danilovgrada i cijele Crne Gore;
- "Vinom obojen Danilovgrad" – manifestacija koja promoviše lokalnu vinsku kulturu i povezuje vinare, ugostitelje i ljubitelje vina;
- "Dani divljeg šipka" – manifestacija koja je posvećena divljem šipku i koja ima za cilj promovisanje prirodne ljepote i resursa Danilovgrada, posebno mjesta Zagarač;
- "Bjelopavličke sportske igre" – manifestacija koja podržava sport i zdrave stilove života, promovišući zdrav takmičarski duh među lokalnim stanovništvom i doprinoseći razvoju turizma;
- "Spuško ljeto" – manifestacija koja ima bogatu istoriju i tradiciju, a koja takođe podržava sport i zdrave stilove života;
- "Katunske sportske igre" – sportska manifestacija koja okuplja pleme iz Katunske nahije radi druženja kroz sport i stvaranja novih uspomena;
- "Prvenstvo Crne Gore u drumskom biciklizmu" – manifestacija koja se organizuje u saradnji sa Biciklističkim savezom Crne Gore i Biciklističkim klubom "Džada", a ima za cilj promociju biciklizma kao zdravog načina života, podršku sportskim aktivnostima i unapređenje turističke ponude grada kroz sport;
- "Memorijalni turnir u fudbalu „Željko Jovanović“" – turnir koji se organizuje u čast tragično stradalog fudbalera FK "Iskra" Danilovgrad, sa ciljem okupljanja ljubitelja fudbala i poštovaoca Željka Jovanovića;
- "Danilovgradski bazar" – prolječni i novogodišnji bazar koji označavaju početak turističke sezone sa bogatim i raznovrsnim programom prilagođenim svim uzrastima;
- "Danilovgradation" – takmičenje crnogorskih školskih bendova koje se organizuje u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, nauke i inovacija, JU Centar za kulturu Danilovgrad i JU Gimnazijom "Petar I Petrović – Njegoš" Danilovgrad;
- "Najljepši novogodišnji izlog" – akcija izbora najljepšeg novogodišnjeg izloga poslovnih objekata u Danilovgradu, koja ima za cilj podsticanje kreativnosti i estetike u dekorisanju izloga, te dodatno osvjetljavanje grada tokom praznične sezone;
- "Dani Svetog Vasilija Ostroškog" – manifestacija koja okuplja veliki broj vjerskih turista i hodočasnika povodom obilježavanja dana rođenja Svetog Vasilija Ostroškog, čije se mošti nalaze u Manastiru Ostrog;
- "Svjetski dan turizma" – manifestacija koja promoviše turizam i organizuje se u skladu sa zvaničnom temom Svjetske turističke organizacije.

Status nepokretnog kulturnog dobra na teritoriji opštine Danilovgrad, ima 36 objekata, od kojeg broja su 26 spomen – obilježja memorijalnog karaktera. To su:

- Manastir Ostrog koji je osnovan u XVII vijeku i predstavlja jedno od najvećih pravoslavnih svetišta na Balkanu i u Evropi, a uzdiže se sa litica Ostroških greda. Kompleks manastira

sastoji se iz dva dijela. Veći, Donji manastir, smješten je oko Crkve Svete Trojice, gdje se nalazi većina manastirskih objekata, uključujući i konak. Do Gornjeg manastira, vjerskog i arhitektonskog čuda za koje nije poznato kako je sagrađen, vodi uska pješačka staza. U okviru Gornjeg manastira nalaze se dvije male pećinske crkve, posvećene Svetom Krstu i Svetom Vasiliju Ostroškom, čije se mošti nalaze u njoj;

- Crkva Svetog Đorđa koju su 1847. godine podigli mještani između naselja Tvorilo i Kujava. Prvi put je osvještao tadašnji crnogorski vladika Petar II Petrović – Njegoš;
- Manastir Ždrebaonik, ženski manastir, koji je osnovan između 1252. i 1255. godine od strane Stefana Vukanovog Nemanjića. Nije sačuvano mnogo pisanih dokumenata o njegovu nastanku, a arheološka istraživanja nijesu vršena. Od 1920. godine, u Manastiru Ždrebaonik čuvaju se mošti arhiepiskopa Arsenija Sremca;
- Grad Spuž s bedemima ili Spuška tvrđava koji se nalazi u Spužu. Početkom XVIII vijeka, pod nadzorom Hodaverdi paše, Turci su podigli utvrđenje koje se prostiralo na površini od 1400 m². Ova tvrđava je bila opremljena kulama, snažnim bedemskim zidovima, prilaznim putevima, kapijama, kućama za dizdara i boravištem za stražu. Na granicama naselja i u podnožju brda, izgrađene su čvrste gradske kapije kao što su Adska, Burumska i Alijagića kapija, kao i zaštitne kuće duž sjevernog oboda Spušskog polja;
- Gradina Martinića locirana je u Martinićima istočno od Spuža i predstavlja ruševine utvrđenja iz prednemanjićke ere. Nalazi se na brežuljku uz obalu rijeke Zete. Smatra se da je nastala u periodu seoba naroda ili dolaskom Slovena na Balkansko poluostrvo. Lokalna tradicija povezuje ovu lokaciju sa rođenjem oca Stefana Nemanje, Zavide, kao i sa Svetim Savom. Moguće je da su stanovnici antike osnovali ovo naselje, udaljeno samo dva sata hoda od antičke Duklje, tokom doseljavanja Slovena. Vrijeme napuštanja naselja nije poznato, ali se pretpostavlja da se to moglo desiti vrlo rano, već krajem XII vijeka. Gradina je smještena na prostranom vrhu brda sa strmim liticama sa gotovo svih strana. Unutar zidina nalaze se ostaci jedne četvorougaoe građevine, kao i jednog manjeg objekta koji podsjeća na rimske vojne logore (kastrume). Ovi ostaci vjerovatno su postojali i prije nego što su izgrađeni bedemi. Na sjevernom dijelu Gradine, nalaze se ostaci velike trobrodne bazilike. Tokom arheoloških istraživanja, pronađen je veliki broj predromaničkih kamenih reljefnih plastika, čija analiza potvrđuje da se radi o reprezentativnom sakralnom objektu, nastalom u X ili XI vijeku. Posljednja arheološka istraživanja su obavljena 1972. godine pod vođstvom Vojislava Koraća;
- Turski, odnosno Adžijin most koji se nalazi duž puta koji povezuje Danilovgrad preko Slapa do Glave Zete. Adžijin most je dio stare trase karavanskog puta koji je vodio od Skadra preko Duklje do Nikšića. Iako se vjeruje da potiče iz turskog perioda, tačna godina izgradnje nije poznata. Most karakteriše jedan luk i neobičan izgled. Izrađen je od fino klesanog kamena. Iako danas gotovo niko ne prolazi preko njega zbog zapuštenog okruženja, njegova impresivna ljepota i dalje privlači pažnju;
- Lokalitet Crkvina;
- Lokalitet Koljat;

- Lokalitet Sige – Zidanice na kojem lokalitetu su vidljivi ostaci zidova sa pravilno klesanim kamenim kvaderima, fragmenti poda od manjih poligonalnih opeka rađenog u opusu spikatum, ostaci mozaičkog poda sa raznobojnim pločicama djelovi hipokausta i rimskog kupatila;
- Spomen obilježja memorijalnog karaktera su: Spomenik (Bešin Uba), Spomenik u Grliću; Spomenik na Lazinama; Spomenik u Martinićima; Spomen – ploča na Zadržnom domu u Donjem Zagaraču; Spomen – ploča na Zadržnom domu u Spužu; Spomen – ploča na zgradi Osnovne škole „Njegoš“ Spuž; Nadgrobni spomenik Jova Pajova na gradskom groblju; Zajednički spomenik izgorelim Bjelopavlićima u Martinićima; Spomen ploča na Ždrebaoniku; Spomen ploča u Gostilju; Spomen ploča na Orjoj Luci; Spomen ploča na Slapu; Spomen ploča gdje je 18. jula 1941. likvidiran talijanski garnizon; Spomen ploča na Zadržnom domu u Jelenku; Spomenik na Trgu 9. Decembar; Spomenik u Dolovima; Spomenik kod Donjeg manastira Ostrog; Spomenik na Šarenoj Ploči; Spomenik u Višu; Spomen ploča u znak likvidacije četničkog rukovodstva u Ostrogu; Spomen – ploča na stijeni kod Donjeg manastira Ostrog; Spomen – ploča kod Gornjeg manastira Ostrog; Spomen – ploča na mjestu pogibije Boška Jankovića u Ostrogu i Spomen ploča na manastirskoj zgradi Donjeg manastira Ostrog.

Kroz podršku stvaralaštvu, umjetnosti i kulturnim manifestacijama, opština Danilovgrad teži da ojača kulturni identitet i učini ga nezaobilaznom destinacijom za ljubitelje kulture, pa je tako u Odluci o budžetu Opštine Danilovgrad predviđeno finansiranje i/ili sufinsiranje velikog broja kulturnih manifestacija na teritoriji opštine Danilovgrad.

Iz budžeta Opštine Danilovgrad finansiraju se ustanove u oblasti kulture čiji je osnivač Opština, i to:

1. Javna ustanova Centar za kulturu Danilovgrad, i
2. Javna ustanova Umjetnička kolonija Danilovgrad.

Ove ustanove su ključni stubovi kulturnog života u Danilovgradu i imaju važnu ulogu u očuvanju i promociji kulturnog nasljeđa, kao i u podsticanju kreativnosti i umjetničkog izraza u zajednici.

3.3.9. Sport

Razvoj sporta i sportskih klubova u Danilovgradu, vezuje se sa početak 20. vijeka. Prve organizovane sportske aktivnosti odvijale su se kroz Sokolsko društvo, koje je bilo izuzetno aktivno, a akcenat je bio na tjelesnom vježbanju i atletskim disciplinama, kao što su trčanje, bacanje kugle i koplja, te skok u dalj.

Početak 20. vijeka, tačnije 1919. godine, Stevan – Šćepo Zlatičanin donio je prvu fudbalsku loptu u Danilovgrad, nakon čega je osnovan prvi radničko sportski fudbalski klub "Sloga".

Tokom perioda između dva svjetska rata, u samom gradu i okolnim selima, fudbal je postao izuzetno popularan sport, pa je formirano i nekoliko klubova poput "Zmaja", "Njegoša", "Groma", "Napretka" i "Omladinca". Godine 1926. u Danilovgradu je među prvima u Crnoj

Gori osnovan Aero klub "Naša krila", a 1931. godine osniva se Seoska streljačka družina "Bijeli Pavle".

Rad u sportu nastavio se i nakon rata, tako je Lovačko društvo Danilovgradu (osnovano 1926. godine) obnovilo svoj rad 1946. godine, a osnivaju se i novi klubovi, poput Gradskog gimnastičkog društva "Lola Vujošević", Gimnastičkog društva "Napredak", Gimnastičkog društva "Vlajko Brajović", te Pomorsko – brodarskog društva "Zeta", Planinarskog društva "Prekornica", Šahovskog kluba "Mladost", Stonoteniskog kluba "Iskra".

Svi oni su značajno obogatili sportsku scenu Danilovgrada.

Sredinom XX vijeka počinje ekspanzija novih sportova poput rukometa, karatea i košarke, što rezultira osnivanjem Rukometnog kluba "Partizan" (koji je nakon kratkog perioda prestao sa radom), Rukometnog kluba "Danilovgrad", Karate kluba "Mladost", Košarkaškog kluba "Danilovgrad" (koji se razvio iz košarkaške sekcije JU Gimnazija „Petar I Petrović – Njegoš“).

Krajem osamdesetih godina prošlog vijeka formiran je šahovski klub "Mihail Talj" u Spužu.

Danas, u Danilovgradu djeluju četiri sportska kluba čiji je osnivač Opština, i to:

1. Fudbalski klub "Iskra" (nasljednik "Sloge");
2. Košarkaški klub "Danilovgrad";
3. Rukometni klub "Danilovgrad", i
4. Šahovski klub "Danilovgrad Talj".

Osim njih, u gradu djeluju i Fudbalski klub "Danilovgrad", Sportsko plesni klub "Matrix", Omladinski fudbalski klub "Spuz", Fudbalski klub "Zora", Klub malog fudbala "Zora", Karate klub "Iskra", Judo klub „Danilovgrad“, Teniski klub "Challenge" i Streljačko društvo "Vojnik". U Danilovgradu postoji privatna teretana "Fortis Fitness", ali uprkos značajnoj sportskoj infrastrukturi, grad se suočava sa nedostatkom otvorenih teretana, što bi dodatno obogatilo sportsku ponudu.

Opština Danilovgrad posjeduje sportsku infrastrukturu u vidu Gradske dvoranu i stadiona "Braće Velašević".

Gradska dvorana izgrađena je 1977. godine i predstavlja prvi zatvoreni sportski objekat izgrađen na teritoriji Crne Gore. Površine je 1678 m². U prijedpodnevnom terminu dvoranu koristi JU Gimnazija „Petar I Petrović – Njegoš“ za izvođenje nastave fizičkog vaspitanja.

Stadion „Braće Velašević“ izgrađen je 1947. godine i ima površinu od 18834 m², a može da primi oko 1500 gledalaca. Stadion je iz više navrata renoviran i opremljen je pratećim sadržajima.

3.3.10. Civilni sektor

Na području opštine Danilovgrad registrovana je veći broj nevladinih organizacija, veći broj strukovnih udruženja i drugih oblika civilnog organizovanja društva.

Rodna ravnopravnost je na zadovoljavajućem nivou, s tim što istu treba dalje unapređivati.

Rad sa djecom i omladinom sprovodi se putem Omladinskog servisa opštine Danilovgrad koji je počeo sa radom 2020. godine, pored rada škola i nevladinih organizacija, ko kulturnih ustanova iz opštine. Poseban značaj pridaje se osobama sa smetnjama u razvoju.

3.3.11. Penzioneri

Opština Danilovgrad je posvećena unapređenju kvaliteta života svojih građana treće dobi, koji predstavljaju važan dio lokalne zajednice.

Prema evidencijama Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja, na teritoriji Opštine Danilovgrad ima 3.454 penzionera. Poseban značaj pridaje se Udruženju penzionera Danilovgrad, koje broji oko 2.500 članova i aktivno djeluje na očuvanju dostojanstva i kvaliteta života penzionera. Udruženje organizuje socijalne i humanitarne aktivnosti, te pruža razne povlastice i podršku u svakodnevnom životu.

Opština pruža kontinuiranu podršku Udruženju, uključujući finansijsku pomoć za realizaciju ključnih projekata. Posebno značajan bio je zajednički projekat izgradnje stambene zgrade, gdje je uz podršku lokalne samouprave i drugih institucija riješeno stambeno pitanje za više penzionera. Ova inicijativa ne samo da je unaprijedila kvalitet života korisnika već i potvrdila posvećenost Opštine u rješavanju konkretnih problema starije populacije.

Strategija razvoja Opštine Danilovgrad uključuje dalje unapređenje programa za penzionere kroz osnivanje dnevnih centara za rekreaciju i druženje, povećanje dostupnosti zdravstvenih usluga prilagođenih starijim osobama, te promociju aktivnog starenja. Takođe, nastaviće se sa subvencijama za osnovne komunalne usluge, poput smanjenja troškova vode, kako bi se rasteretio budžet penzionera.

Kroz ovakve programe i partnerstva sa Udruženjem penzionera, Opština Danilovgrad potvrđuje svoju posvećenost izgradnji inkluzivne zajednice, gdje su potrebe svakog građanina, a posebno starijih, prepoznate i adresirane na odgovoran i održiv način.

3.4. Privreda i tržište rada

3.4.1. Opšti investicioni ambijent

Privredna struktura Danilovgrada je uglavnom zasnovana na poljoprivredi, malim preduzećima i uslugama. U Danilovgradu su zastupljene pored poljoprivrede i sljedeće oblasti: prehrambena industrija, drvna industrija, proizvodnja građevinskog materijala, prerada kamena, proizvodnja stočne hrane, šumarstvo, trgovina, ugostiteljstvo, zanatstvo, usluge, lov i ribolov, turizam (vjerski, planinski, izletnički, sportski, ruralni i sl.).

Kad je riječ o proizvodnji karakteristična je proizvodnja mliječnih proizvoda, hljeba i peciva, začina, sirćeta, papirne ambalaže, ambalaže od plastičnih masa, polietilenske ambalaže, rezane građe, proizvoda od drveta, metalnih proizvoda, PVC i aluminijske bravarije, namještaja.⁵

Ova preduzeća zapošljavaju lokalno stanovništvo i doprinose ekonomiji grada, dok pojedine vrste proizvoda prevazilaze potrebe lokalnog i crnogorskog tržišta, te se isti izvoze.

Prema statističkim podacima Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, na dan 31. 12. 2023. godine, broj nezaposlenih lica na teritoriji opštine Danilovgrad iznosi 827, od tog broja, 324 su muškarci, dok su 503 žena.

Tabela broj 13: Broj nezaposlenih lica

	2019	2020	2021	2022	2023
Broj nezaposlenih lica	841	1160	1375	960	827

Izvor: Monstat

Tabela broj 14: Podaci o stepenu stručne spreme lica koja su na evidenciji ZZZCG – PJ Danilovgrad

Godina 2023.	I	II	III	IV	V	VI	VII – 1	VII – 2	VIII
Muškarci	89	6	88	98	4	13	25	1	0
Žene	126	19	100	174	2	35	45	2	0
Ukupno	215	25	188	272	6	48	70	3	0

Izvor: ZZZCG – PJ Danilovgrad

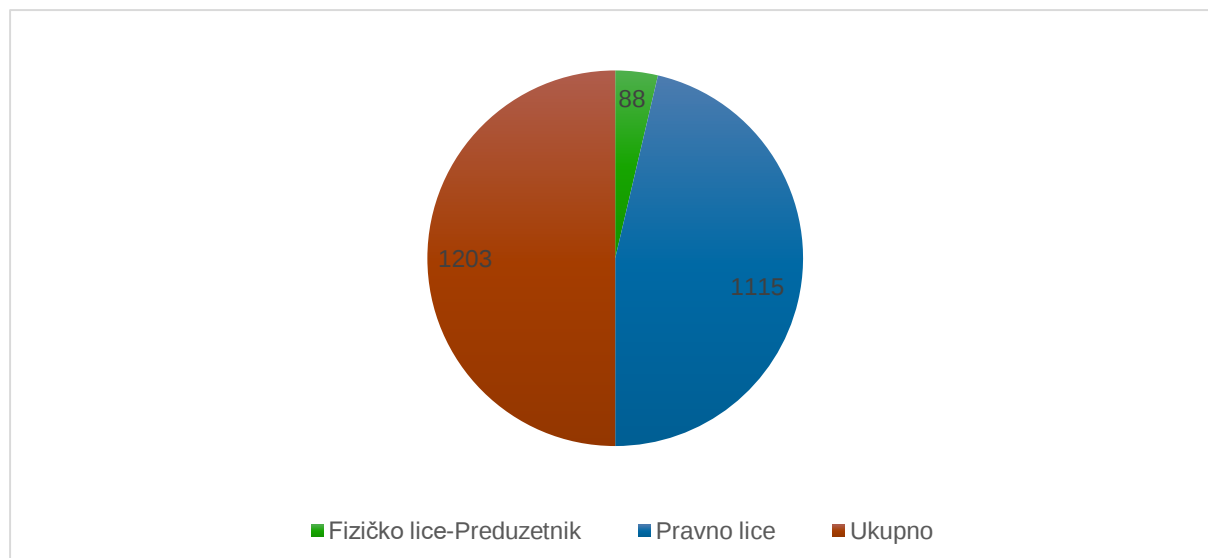
Primjetno je da broj nezaposlenih lica na teritoriji opštine Danilovgrad opada iz godine u godinu. Međutim, broj nezaposlenih žena je veći u odnosu na nezaposlene muškarce.

⁵ Danilovgrad Vizija održivog razvoja 2007 – 2011 – 2025 Svetozar Domazetović

Takođe, najviše nezaposlenih lica, njih 272, ima IV nivo kvalifikacije obrazovanja, a na evidenciji biroa rada Danilovgrad ima ukupno 73 lica sa završenim postdiplomskim specijalističkim i magistarskim/master studijama.

Privrednu strukturu karakteriše broj registrovanih preduzetnika i pravnih lica u 2023. godini.

Grafik 1: Broj registrovanih pravnih lica

Izvor: Poreska uprava Crne Gore

Struktura privrednih društava po djelatnostima i broj poreskih obaveznika za 2023. godinu dat je u tabelarnom prikazu u nastavku.

Tabela broj 15: Broj poreskih obveznika prema djelatnostima

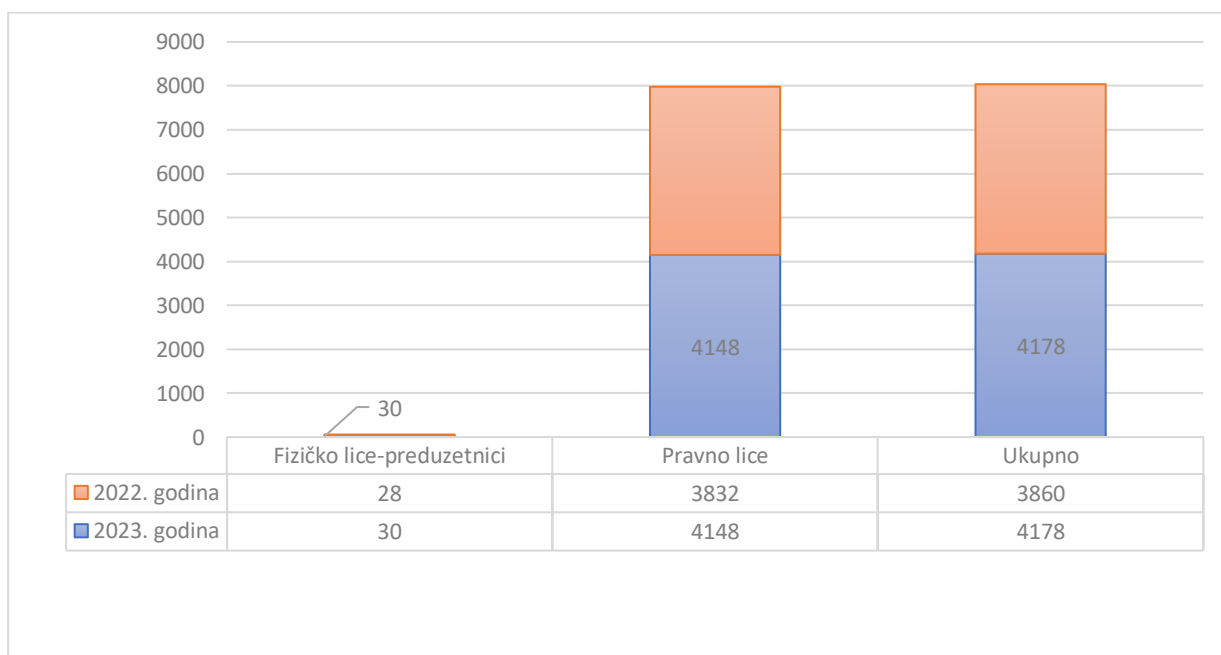
Djelatnost	Broj društava
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	50
Vađenje ruda i kamena	3
Prerađivačka industrija	150
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	2
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	4
Građevinarstvo	123
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	265
Saobraćaj i skladištenje	78
Usluge smještaja i ishrane	111

Informisanje i komunikacije	20
Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	2
Poslovanje nekretninama	17
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	79
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	27
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	19
Obrazovanje	11
Zdravstvena i socijalna zaštita	10
Umjetnost, zabava i rekreacija	32
Ostale uslužne djelatnosti	170

Izvor: Poreska uprava Crne Gore

Prosječan broj zaposlenih u 2022. godini i 2023. godini dat je u grafiku u nastavku:

Grafik 2: Prosječan broj zaposlenih

Izvor: Poreska uprava Crne Gore

U strukturi privrednih društava po djelatnostima u velikom broju, zabilježen je rast prihoda od prodaje – neto prihod u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu, s tim da je i zabilježen pad u oblasti saobraćaja i skladištenja, stručne, naučne i tehničke djelatnosti, kao i u sektoru umjetnost, zabava i rekreacija.

Neto prihod poreskih obveznika za 2022. i 2023. godinu sa uporednim podacima dat je u narednom tabelarnom prikazu.

Tabela broj 16: Neto prihod poreskih obveznika po sektoru djelatnosti

Sektor djelatnosti	Prihod od prodaje – neto prihod 2022. godina	Prihod od prodaje – neto prihod 2023. godina	Uvećanje/um anjenje prihoda od prodaje – neto prihod	U procentima %
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1.167.969	1.241.691	73.722	+6.31
Prerađivačka industrija	56.837.772	60.822.568	3.984.796	+7.01
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	1.620.471	2.512.329	891.858	+55.04
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	2.548.229	2.666.996	118.767	+4.66
Građevinarstvo	42.432.091	46.089.126	3.657.035	+8.62
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala	87.731.187	96.959.036	9.227.849	+10.52
Saobraćaj i skladištenje	15.257.045	12.020.686	– 3.236.359	– 21.21
Usluge smještaja i ishrane	11.011.259	13.925.631	2.914.372	+26.47
Informisanje i komunikacije	540.812	1.825.061	1.284.249	+237.47
Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	44.418	0	– 44.418	– 100.00
Poslovanje nekretninama	0	66.820	66.820	+100.00
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	10.521.987	9.218.715	– 1.303.272	– 12.39
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.508.271	1.927.557	419.286	+27.80
Obrazovanje	9.948	14.050	4.102	+41.23
Zdravstvena i socijalna zaštita	304.325	413.483	109.158	+35.87
Umjetnost, zabava i rekreacija	328.525	285.011	– 43.514	– 13.25

Ostale uslužne djelatnosti	242.259	254.557	12.298	+5.08
----------------------------	---------	---------	--------	-------

Izvor: Poreska uprava Crne Gore

3.4.2 Šumarstvo i drvoprerađiva

U opštini Danilovgrad, drvoprerađiva kao privredna grana zasnovana je na prirodnim resursima, ima značajan potencijal za razvoj i napredak. Šume i šumsko zemljište predstavljaju ogroman resurs, čijom bi se pravilnom valorizacijom dao jak stimulans rastu zaposlenosti, investicija i privrednog rasta lokalne ekonomije. Dominantne vrste drveta na teritoriji opštine Danilovgrad su sljedeće: bukva, jela, munika, grab i crni bor.

Tabela broj 17 pruža pregled površina šuma i šumskih zemljišta u opštini Danilovgrad prema kategorijama vlasništva i vrstama šumskih površina. Državno vlasništvo obuhvata dominantan dio visokih šuma, koje se prostiru na 8.711,41 ha, dok izdanačke šume zauzimaju 186,18 ha. U kategoriji zaštitnih šuma evidentirano je 2.719,59 ha, dok se neobrasle površine, namijenjene za pošumljavanje, prostiru na 1.721,59 ha, a ostale neobrasle površine zauzimaju 1.228,21 ha.

Privatno vlasništvo, iako nije detaljno kategorizovano po vrstama šuma u tabeli, doprinosi značajnom udjelu u ukupnoj površini od 16.243 ha.

Kumulativno, ukupna površina šuma i šumskih zemljišta u ovoj opštini iznosi 28.090,53 ha, što jasno ukazuje na bogatstvo šumskih resursa na ovom području, sa izraženom dominacijom privatnog vlasništva u ukupnom bilansu.

Struktura šumskih površina pokazuje da **državno vlasništvo** čini 42,15% ukupne površine šuma i šumskih zemljišta (11.847,39 ha od ukupno 28.090,53 ha). Preostalih 57,85% površine odnosi se na **privatno vlasništvo** (16.243 ha). Među državnim šumama, najveći dio čine visoke šume (73,54% državnih površina), dok zaštitne šume zauzimaju 22,97%. Neobrasle površine i površine za pošumljavanje čine 14,78% državnog vlasništva.

Tabela broj 17: Površina šuma i šumskih zemljišta u ha

R.B.	Vlasništvo	Visoke šume	Izdanačke šume	Šikare	Zaštitne šume	Neobrasle površine		Ukupno
						Za pošumljavanje	Ostalo	
1.	Državno	8711,41	186,18	–	2719,59	1721,59	1228,21	11847,39
2.	Privatno	–	–	–	–	–	–	16.243

Ukupno	8711,55	186,18	–	2719,59	1721,59	1228,21	28090,53
---------------	---------	--------	---	---------	---------	---------	----------

Izvor: Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore, PJ Danilovgrad

Tabela broj 18 prikazuje drvenu masu po tipovima uzgoja i vrstama, razvrstanu prema vlasništvu i namjeni, izraženu u kubnim metrima bruto drvne mase (b. d. m.). U ukupnoj drvnjoj masi od 1.614.834 m³, lišćari čine dominantnih 73,94% (1.193.665 m³), dok četinari zauzimaju preostalih 26,06% (421.169 m³). U državnim ekonomskim šumama lišćari čine čak 91,67% drvne mase, dok su četinari zastupljeni sa svega 8,33%. U zaštitnim šumama, četinari dominiraju sa 77,52%, dok lišćari zauzimaju 22,48%.

Ukupna drvena masa svih kategorija vlasništva i namjene u opštini Danilovgrad iznosi 1.614.834 m³, što jasno ukazuje na značajan potencijal šumskih resursa, sa dominantnim udjelom lišćara u ukupnoj drvnjoj masi.

Tabela broj 18: Drvnih masa po tipovima uzgoja i vrstama (m³ b. d. m.):

R.B.	Vlasništvo i namjena	Četinari	Lišćari	Ukupno
1.	Državne ekonomske šume	100.241	1.100,537	1.200,778
2.	Državne zaštitne šume	320.928	93.128	414.056
3.	Privatne šume	–	–	–
Ukupno		421.169	1.193,665	1.614,834

Izvor: Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore, PJ Danilovgrad

Tabela broj 19 daje detaljan pregled godišnjeg prirasta i etata drvne mase, izražen u kubnim metrima bruto drvne mase (b. d. m.), prema vlasništvu i namjeni. Državne ekonomske šume čine najveći udio u ukupnom godišnjem prirastu sa 21.500,8 m³, od čega na četinare otpada 2.369,5 m³, a na lišćare 19.131,3 m³. Etat za ovu kategoriju iznosi ukupno 115.871 m³, što predstavlja visok nivo iskorišćenja (70% prirasta).

Državne zaštitne šume, koje imaju primarnu funkciju očuvanja prirodnog balansa, bilježe godišnji prirast od 9.269 m³, pri čemu četinari čine značajnih 7.341,5 m³. Za ovu kategoriju nije predviđen etat, što odgovara specifičnoj namjeni zaštitnih šuma (30% iskorišćenja prirasta). Ukupni godišnji prirast svih kategorija šuma u opštini Danilovgrad iznosi 30.769,8 m³, dok je ukupni etat 115.871 m³, sa odnosom etata i prirasta 100/100, što odražava intenzivno iskorišćenje resursa u državnim ekonomskim šumama, uz očuvanje zaštitnih šuma.

Godišnji prirast ukupno iznosi 30.769,8 m³, procentualno **lišćari** čine **68,44%** (21.058,8 m³), dok **četinari** zauzimaju **31,56%** (9.711 m³). Etat iznosi 115.871 m³, a cjelokupan iznos (97,68%) dolazi od lišćara državnih ekonomskih šuma. Udio četinara u etatu je zanemarljiv i odnosi se samo na državne ekonomske šume (2.102 m³). Ukupan odnos etata prema prirastu je 100%, sa dominacijom lišćara.

Tabela broj 19: Godišnji prirast, etat po vlasništvu i namjeni

R.B.	Vlasništvo i namjena	Prirast			Etat			% (etat/prirast)
		četinari	lišćari	svega	četinari	lišćari	svega	
1.	Državne ekonomske šume	2.369,5	19.131,3	21.500,8	2.102	113.769	115.871	70/100
2.	Državne zaštitne šume	7.341,5	1.927,5	9.269	–	–	–	30/0
3.	Privatne šume	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno		9.711	21.058,8	30.769,8	2.102	113.769	115.871	100/100

Izvor: Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore, PJ Danilovgrad

Tabela broj 20 prikazuje raspodjelu drvne zapremine prema vrstama drveća u privrednim šumama i šumama namijenjenim za ostale svrhe, izraženu u kubnim metrima. Privredne šume dominiraju u kategoriji liščara, sa ukupnom drvnom zapreminom od 1.217.868 m³, što čini 75,4% ukupne drvne zapremine. Bukva je najzastupljenija vrsta drveća sa 1.200.439 m³ (74,35%), dok ostale vrste liščara, poput pl. liščara (3.384 m³) i grabova (5.937 m³), čine manji procenat ukupne zapremine.

Šume namijenjene za ostale svrhe uključuju značajnu zapreminu munike, koja iznosi 341.106 m³, što predstavlja 21,13% ukupne drvne zapremine. Ove šume nemaju evidentirane liščare, a munika je dominantna vrsta.

Ukupna drvna zapremina svih šuma u opštini Danilovgrad iznosi 1.614.829 m³, dominiraju liščari (75,4%) u odnosu na četinare (24,6%). Ova struktura drvne zapremine ukazuje na bogatstvo liščarskih šuma u privrednim šumama, gdje munika ima ključnu ulogu.

Dakle, drvna zapremina iznosi ukupno 1.614.829 m³, od čega:

- **Liščari** čine **75,4%** (1.217.868 m³), a **četinari** preostalih **24,6%** (396.961 m³).
- Bukva je najzastupljenija vrsta drveća sa **74,35%** ukupne zapremine. Munika je dominantna među četinarima sa **21,13%** ukupne zapremine, dok sve ostale vrste četinara zajedno čine tek **3,47%**.
- Ostali liščari, poput pl. liščara, grabova i mekih liščara, imaju udio manji od **1%** pojedinačno, ali zajedno doprinose raznovrsnosti šumskog fonda.

Tabela broj 20: Drvna zapremina prema vrstama drveća

Vrsta drveća	Privredne šume	Šume za ostale namjene	Ukupno	%
Jela	47.946	–	47.946	2,96
Smrča	6.084	–	6.084	0,39
B. bor	–	–	–	–
Molika	–	–	–	–
C. bor	1.825	–	1.852	0,12
Munika	–	341.106	341.106	21,13
Borovac	–	–	–	–
Ukupno četinar	55.855	341.106	396.961	24,6
Bukva	1.2004.39	–	1.200.439	74,35
Pl. lišćari	3.384	–	3.384	0,20
Meki lišćari	1.467	–	1.467	0,09
Ostali tvrdi lišćari	3.961	–	3.961	0,24
Cer	2.072	–	2.072	0,12
Kitnjak	608	–	608	0,03
Grab	5.937	–	5.937	0,37
Ukupno lišćara	1.217.868	–	1.217.868	75,4
Ukupno	1.273.723	341.106	1.614.829	100

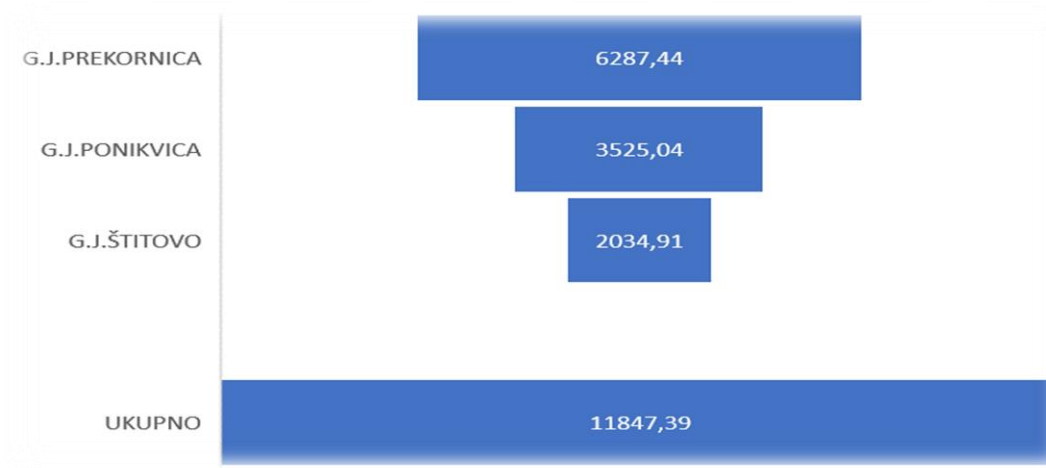
Izvor: Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore PJ, Danilovgrad

Grafik prikazuje površine pojedinačnih gazdinskih jedinica u opštini Danilovgrad, kao i njihovu ukupnu vrijednost. Podaci su izraženi u hektarima (ha):

- GJ Prekornica** ima najveću površinu, sa ukupno **6.287,44 ha**, što je značajan udio u ukupnoj površini.
- GJ Ponikvica** zauzima sljedeće mjesto sa površinom od **3.525,04 ha**, što je nešto više od polovine površine GJ Prekornica.
- GJ Štitovo** je najmanja među prikazanim jedinicama, sa površinom od **2.034,91 ha**.

Ukupna površina svih gazdinskih jedinica iznosi **11.847,39 ha**, što ukazuje na značajan potencijal šumskih resursa.

Grafik 3: Gazdinske jedinice (ha):

Izvor: Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore, PJ Danilovgrad

Što se tiče iskorišćenosti šuma u državnoj svojini, a na osnovu podataka o prodaji drveta u dubjećem stanju za 2022. i 2023. godinu podaci su sljedeći:

U 2022. godini sklopljena su tri ugovora i to sa:

- „Dit Duga“ d.o.o. Nikšić, za odjel 23a – GJ Štitovo – količina od 569 m³ BTO liščara u iznosu od 6.259,00 eura.
- „Dit Duga“ d.o.o. Nikšić, za odjel 2a – GJ Štitovo – količina od 150 m³ BTO liščara u iznosu od 1.650,00 eura.
- „Becom Co“ d.o.o. Podgorica, za odjel 63a – GJ Prekornica – količina od 2.464 m³ BTO liščara u iznosu od 32.032,00 eura.

Ukupno ugovoreno korišćenje šuma u državnoj svojini za 2022. godini iznosi 3.183 m³ bruto drvene mase liščara u iznosu od 39.941,00 eura.

U 2023. godini sklopljen je samo jedan ugovor sa:

- „Dit Duga“ d.o.o. Nikšić, za odjel 29a – GJ Štitovo – količina od 1.457 m³ BTO liščara u iznosu od 24.769,00 eura.

Godišnje se doznači i kroz tender ponudi oko 10.000 m³ BTO drvene mase liščara, ali zbog nepristupačnih terena i velikih troškova eksploatacije, nedovoljan je broj zainteresovanih korisnika za šume kojim gazduje P.J. Danilovgrad.

U tabeli ispod prikazan je pregled izvršene sječe liščara u 2022. i 2023. godini, prema tri kategorije: sječa od strane korisnika šuma, maloprodaja za potrebe seoskog stanovništva i sječa u privatnim šumama.

Tabela broj 21: Sječa lišćara za 2022 – 2023

Godina	Korisnici šuma (m³)	Maloprodaja za seosko stanovništvo (m³)	Privatne šume (m³)
2022	1.208	2.611	1.251
2023	1.942	2.276	1.494

Izvor: Uprava za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore, PJ Danilovgrad

Na osnovu podataka, primjetno je povećanje sječe od strane korisnika šuma i u privatnim šumama u 2023. godini, dok je maloprodaja ogrijevnog drveta za potrebe seoskog stanovništva zabilježila blagi pad.

3.4.3 Industrijske zone i industrijska proizvodnja

Prostorno urbanističkim planom opštine Danilovgrad, koji je usvojen 2014. godine, definisane su poslovne zone i to na sljedeći način:

I Agro – industrijska zona – predstavlja zemljišni pojas u blizini Spuža, na kojem su izgrađeni veći agroproizvodni i agroprerađivački pogoni (farme, mlinovi, pogoni za proizvodnju stočne hrane, klanice i sl.). Ovoj zoni pripada i uži pojas oko željezničke stanice Spuž, pogodan za izgradnju skladišta i, eventualno, industrijskih pogona;

II Druga poslovna zona se prostire uz magistralni put M – 3 obuhvata prostor u dužini od 12 km.

III Treća zemljišna zona obuhvata prostor na potezu regionalnog puta Danilovgrad – Spuž – KPD – om u dužini 10,6 km. Predviđena širina pojasa ove poslovne zone je 100 m od katastarske ivice puta.

IV Četvrta zemljišna zona je uže područje oko željezničke stanice u Danilovgradu i pojas sa desne strane starog magistralnog puta Podgorica – Nikšić, gledano prema Nikšiću, od Danilovgrada (benzinska pumpa) do granice sa opštinom Nikšić (Glava Zete).

Sve poslovne zone koje su definisane Prostorno urbanističkim planom su uglavnom opremljene sa svom potrebnom infrastrukturom.

Industrijska proizvodnja se većinom bazira na prerađivačkoj proizvodnji u kojoj u 2023. godini je bilo registrovano 150 poslovnih subjekata, od čega 149 pravnih lica i 1 fizičko lice. Dominantne djelatnosti su sječenje, oblikovanje i obrada kamena (28), proizvodnja hljeba, svježeg peciva i kolača (11), proizvodnja namještaja (8), proizvodnja vina (8), rezanje i obrada drveta (5), mašinska obrada metala (4), proizvodnja mlinских proizvoda (4), prerada mlijeka i

proizvodnja sireva (4), prerada i konzervisanje mesa (3), prerada čaja i kafe (3), proizvodnja sokova od voća i povrća (3), proizvodnja maltera (2), proizvodnja gotove hrane za domaće životinje (1), obrada i prevlačenje metala (1), proizvodnja ambalaže od plastike (1).

Prerađivačka industrija je u 2023. godini ostvarila prihod od prodaje, odnosno neto prihod u iznosu od 60.822.568 €, pri čemu je u prosjeku zapošljavala 841 lice.

U tabeli su prikazani neki od najvažnijih podataka za navedene poslovne subjekte koji se bave prerađivačkom industrijom u 2023. godini.

Tabela broj 22: Vrste prerađivačke industrije

Vrsta prerađivačke industrije	Broj privrednih subjekata	Prosječan broj zaposlenih	Neto prihod u €
Sječenje, oblikovanje i obrada kamena	28	170	5.088.737,00
Proizvodnja hljeba, svježeg peciva i kolača	11	111	7.751.759,00
Proizvodnja namještaja	8	50	3.290.177,00
Proizvodnja vina	8	6	58.855,00
Rezanje i obrada drveta	5	81	2.597.981,00
Mašinska obrada metala	4	18	1.340.483,00
Proizvodnja mlinskih proizvoda	4	18	2.212.983,00
Prerada mlijeka i proizvodnja sireva	4	140	14.503.742,00
Prerada i konzervisanje mesa	3	16	826.878,00
Prerada čaja i kafe	3	21	1.414.689,00
Proizvodnja sokova od voća i povrća	3	13	503.647,00
Proizvodnja maltera	2	28	1.393.776,00
Proizvodnja gotove hrane za domaće životinje	1	18	8.875.731,00
Obrada i prevlačenje metala	1	11	2.335.263,00
Proizvodnja ambalaže od plastike	1	27	3.945.677,00

Izvor: Poreska uprava Crne Gore

3.4.4 Poljoprivreda

Poljoprivreda ima važnu ulogu u privredi Danilovgrada. Na području opštine Danilovgrad uzgajaju se različite vrste poljoprivrednih proizvoda kao što su voće, povrće, žitarice, vinova loza i masline. Takođe, stočarstvo je zastupljeno, posebno uzgoj goveda i ovaca.

U Registar poljoprivrednih gazdinstava koji vodi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede upisano je 711 poljoprivrednih gazdinstava. Osnovni resurs u poljoprivrednoj proizvodnji je poljoprivredno zemljište. Opština raspolaže sa 17.802 ha poljoprivrednog zemljišta. Procenat obrađenih površina je mali, obrađuje se sveha između 800 – 900 ha na godišnjem nivou, dok površina na zatvorenom iznosi oko 5,5 ha. Broj aktivnih korisnika staračke naknade je 87.

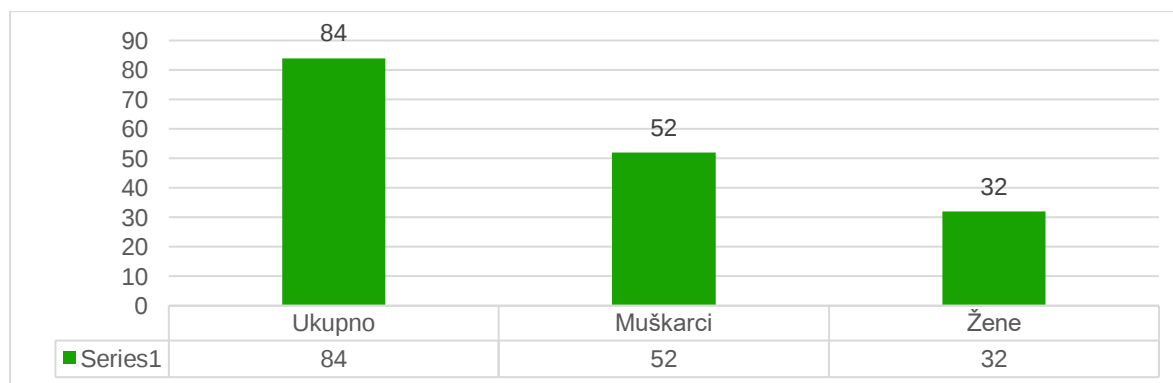
Prema podacima Sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj površina pod poljoprivrednim kulturama je kako slijedi data u tabeli u nastavku.

Tabela broj 23: Struktura poljoprivrednih površina po kulturama

Struktura poljoprivrednih površina po kulturama	
Vinova loza	150 ha
Voćnjaci	200 ha
Jednogodišnje kulture	500 ha

Izvor: Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj

Grafik 4: Broj poljoprivrednih osiguranika (muškarci i žene)

Izvor: Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj

Biljna proizvodnja

Biljna proizvodnja u Danilovgradu obuhvata različite kulture i usjeve koji se gaje na tom području. S obzirom da poljoprivreda ima važnu ulogu u privredi Danilovgrada, biljna proizvodnja je ključni dio te poljoprivredne aktivnosti. Neki od glavnih usjeva koji se gaje u Danilovgradu uključuju: voće, povrće, žitarice, vinova loza, masline, medonosno bilje.

Biljna proizvodnja ima važnu ulogu u ekonomiji ovog regiona, pružajući značajne izvore prihoda za lokalno stanovništvo i doprinoseći raznovrsnosti poljoprivredne proizvodnje u Crnoj Gori. U Danilovgradu je registrovan 151 primarni proizvođač hrane biljnog porijekla.

Stočarstvo

Stočarstvo je značajna grana poljoprivrede u Danilovgradu, sa velikim brojem farmerskih gazdinstava koja se bave uzgojem stoke. Na području Danilovgrada se uzgaja različita stoka, kao što su: goveda, ovce, koze, svinje i perad, sa ciljem proizvodnje mlijeka, mesa, jaja i drugih proizvoda životinjskog porijekla.

Broj objekata za preradu na gazdinstvima i kapaciteti proizvodnje i to: proizvodnja i prerada malih količina primarnih proizvoda životinjskog porijekla (prerada mlijeka) i neživotinjskog porijekla proizvedenih na poljoprivrednim gazdinstvima:

- U Registar odobrenih objekata u poslovanju hranom životinjskog porijekla upisano je 14 objekata.
- U Registar odobrenih objekata hrane neživotinjskog porijekla upisano je 24 objekta.
- U Registar registrovanih objekata u kojima se proizvode male količine primarnih proizvoda za ishranu ljudi upisano je 24 objekta.
- Premiju u 2023. godini za preradu mlijeka je ostvarilo 15 poljoprivrednih gazdinstava sa područja opštine Danilovgrad.
- U Registar kopitara upisano je 10 gazdinstava.

Tabela broj 24: Brojno stanje grla krupne stoke i živine po vrstama

Vrsta	Broj gazdinstava	Brojno stanje
Goveda	414	1.700
Ovce/koze	97	6.590/1.342
Svinje	344	5.730
Koke nosilje	24	428.480
Pilići za tov	11	32.230

Izvor: Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj

Najveći proizvođači stočarskih proizvoda u Danilovgradu su veća farmerska gazdinstva koja se bave intenzivnom proizvodnjom. Ova gazdinstva obično imaju veliki broj grla stoke, savremenu opremu i objekte za smještaj i ishranu životinja, kao i stručnu radnu snagu koja se brine o njihovom zdravlju i dobrom gajenju.

Pored farmerskih gazdinstava, postoje i manja porodična gazdinstva u Danilovgradu koja se bave tradicionalnim uzgojem stoke. Ova gazdinstva obično imaju manji broj grla stoke i proizvode manje količine stočarskih proizvoda, ali su takođe važni u očuvanju ruralnog identiteta i tradicije. Proizvedeni stočarski proizvodi se uglavnom plasiraju na lokalno tržište,

ali se dio proizvodnje takođe izvozi u druge gradove Crne Gore. Stočarstvo ima važnu ulogu u ishrani stanovništva Danilovgrada i doprinosi razvoju lokalne ekonomije.

Pčelarstvo

Pčelarstvo u Danilovgradu je veoma razvijeno i ima dugu tradiciju. Danilovgrad se nalazi u srcu Crne Gore i ima povoljne uslove za pčelarenje zbog obilja raznovrsnog bilja i povoljne klime. U Danilovgradu postoji veliki broj pčelara koji se bave proizvodnjom meda. Prema posljednjim podacima, u Danilovgradu je registrovano 79 gazdinstava sa oko 3000 košnica pčela, a prosječan prinos po košnici je oko 10 kg meda.

Kada je riječ o proizvodnji meda, Danilovgrad je poznat kao jedan od najvećih proizvođača meda u Crnoj Gori. Godišnje se proizvede nekoliko stotina tona meda, a lokalni med je poznat po kvalitetu i raznovrsnosti ukusa. Najčešći tipovi meda u Danilovgradu su livadski i šumski med. Neki od najvećih proizvođača meda u Danilovgradu su Udruženje pčelara Danilovgrad, kao i pojedinci koji imaju dugogodišnje iskustvo u pčelarstvu i koji su poznati po visokom kvalitetu svojih proizvoda. U naselju Grbe kod Danilovgrda, u funkciji razvoja pčelarstva, značajnu ulogu ima i Kuća meda. U Kući meda postoji pogon za sterilizaciju i preradu voska, pogon za proizvodnju pogača za prehranu pčela i prodavnica pčelarske opreme i pribora za pčelarstvo. Kuća meda otkupljuje, između ostalog, i med od lokalnih proizvođača čime se dodatno stimulise pčelarstvo u našoj opštini.

Pčelari iz Danilovgrada, svoje prepoznatljive proizvode, izlažu na domaćim i međunarodnim sajmovima poljoprivrede.

Voćarstvo

Na području Danilovgrada gaje se različite vrste voća kao što su: jabuke, kruške, dunje, šljive, trešnje, višnje, breskve, kajsije, smokve, kivi, nar, japanska jabuka, orah, jagodasto voće, lješnik i drugo.

Na području teritorije opštine Danilovgrad uzgajaju se sljedeće sorte jabuke: ajdara, zlatni delišes (Golden Delicious), Granny Smith. Kruške su takođe značajna voćna kultura u Danilovgradu, pa se različite sorte krušaka uspješno gaje na ovom području. Proizvodnja šljiva je tradicionalna u Danilovgradu, te je ista važna za proizvodnju rakije i drugih proizvoda. Trešnje i višnje, se uspješno gaje i koriste za svježju konzumaciju, preradu ili za proizvodnju sokova. Dunja se u Danilovgradu značajno proizvodi i koristi za konzum i preradu. Breskve, nektarine i kajsije su takođe cijenjene po svojoj sočnosti i ukusu, ali se proizvode na relativno malim površinama.

U Danilovgradu, a posebno u brdskom dijelu opštine, postoje veoma povoljni uslovi za gajenje smokve, koja se može koristiti u svježem stanju, a posebno je pogodna za sušenje. Suva smokva je jako tražena na tržištu i ima visoku cijenu. Takođe, ističemo da postoje jako povoljni uslovi za gajenje nara, posebno u brdskom dijelu opštine gdje ima i značajan broj biljaka divljeg šipka. Koliko je ova biljka značajna za razvoj voćarstva ovog podneblja, organizuje se manifestacija „Dani divljeg šipka“ u Donjem Zagaraču. Kao dalju perspektivu razvoja voćarstva

u Danilovgradu, u narednom periodu istaknuto mjesto imaće proizvodnja i prerada smokve i nara.

Jako interesantna voćna vrsta koja se proizvodi na teritoriji Danilovgrada koja redovno daje dobar rod, a skromne agrotehlike, je japanska jabuka. Ističemo da je ona jako ljekovita voćna vrsta, naročito za žensku populaciju.

Voćarstvo u Danilovgradu se obavlja uz primjenu agrotehničkih mjera kako bi se postigla visoka produktivnost i kvalitet voća. Proizvođači voća nerijetko sarađuju i sa stručnjacima i institucijama kako bi unaprijedili proizvodnju i plasman svojih proizvoda. S toga, voćarstvo predstavlja važan dio lokalne ekonomije, pružajući brojne mogućnosti za zapošljavanje, izvoz proizvoda i unapređenje ruralnog razvoja.

Vinogradarstvo

Vinova loza se uspješno gaji u Danilovgradu, te je samim tim proizvodnja vina značajan dio poljoprivrede u ovom području. Najbolje uslove imaju tereni po obodu same ravnice (na 200 do 400 m nadmorske visine). U ravnicama su šljunkovita i pjeskovita zemljišta pogodna za vinovu lozu. Najviše su zastupljene autohtone sorte vranac i kratošija, a javlja se tzv. američko grožđe (koje ne zahtijeva intenzivnu zaštitu) i tradicionalna sorta rozaklija (koristi se isključivo kao konzumno grožđe).

Površine pod vinovom lozom trenutno iznose oko 150 ha sa oko 500.000 čokota, a s obzirom da postoje povoljni meteo i pedološki uslovi, posebnu pažnju posvetićemo povećanju površina pod zasadima vinove loze u narednom periodu. U postojećim zasadima vinove loze dominiraju vinskih sorte, pa smatramo da bi u narednom periodu akcenat trebalo staviti na sorte vinove loze. Od vinskih sorti vinove loze proizvodi se kvalitetna lozova rakija i vino. Crna Gora je jedina država na svijetu koja od vinskih sorti grožđa proizvodi lozovu rakiju visokog kvaliteta.

Na našem području primijetan je trend povećanja vinarija, prepoznatih ne samo na domaćem već i inostranom tržištu. Poznate vinarije sa teritorije Danilovgrada su „Keković Estate“, „Otaš“, „Heritage Velimirović“, „Ražnatović“, „Brajović“. U bližoj budućnosti, u proizvodnji grožđa i vina na oko 22 ha, svoje mjesto će naći i Vito Wine House.

Prepoznajući značaj kvaliteta vina i vinskog turizma, Opština Danilovgrad jednom godišnje organizuje i manifestaciju „Vinom obojen Danilovgrad“. Uz plasteničku proizvodnju, proizvodnju meda, vinogradarstvo će imati značajno mjesto u ukupnom razvoju poljoprivredne proizvodnje.

Povrtlarstvo

Različite vrste povrća se takođe uspješno gaje u Danilovgradu, uključujući paradajz, papriku, krastavac, kupus, šargarepa, luk, krompir, tikvice, ali i mahuranke kao što su boranija, grašak i pasulj, kao i druge vrste povrća.

Kvalitet proizvedenog povrća u Danilovgradu je veoma visok, kako zbog povoljne klime i zemljišta, tako i zbog stručnosti i truda lokalnih povrtlara. Proizvedeno povrće se uglavnom plasira na lokalno tržište, ali se dio proizvodnje realizuje i na tržište drugih gradova u Crnoj Gori.

Površina pod proizvodnjom povrća varira u zavisnosti od godine, ali se može procijeniti da je površina pod proizvodnjom povrća u Danilovgradu oko nekoliko stotina hektara. Kada je u pitanju proizvodnja povrća, postoji mogućnost korišćenja „izvoza na pragu“, tj. plasiranja domaćeg proizvedenog povrća kroz ljetnju turističku sezonu.

Ratarstvo

Proizvodnja žitarica poput pšenice, tritikale, ječma, raži, ovsa i kukuruza kao i drugih usjeva žitarica ima svoje važno mjesto u biljnoj proizvodnji. Područje Danilovgrada je pogodno za ratarske kulture zbog povoljnih klimatskih i zemljišnih uslova.

Ratarstvo u Danilovgradu se tradicionalno obavlja na malim porodičnim gazdinstvima, ali sve više se primjećuje trend povećanja komercijalnih poljoprivrednih gazdinstava koji se bave različitom proizvodnjom usjeva.

Veće površine domaćeg bijelog kukuruza nalaze se na području Kujave, Dobrog Polja i Viša (u blizini rijeke Zete omogućeno je navodnjavanje u sušnom periodu). Na ovom području postoje znatno veće površine koje treba iskoristiti u većoj mjeri. Domaći bijeli kukuruz se koristi u velikom dijelu za ljudsku ishranu i plasira se na tržište u vidu kukuruznog brašna. U Danilovgradu postoje brojne poljoprivredne zadruge i udruženja koja se bave unapređenjem ratarstva kroz obuke, savjetovanja i promociju poljoprivrednih proizvoda. Takođe, sve više mladih ljudi se okreće ratarstvu kao perspektivnoj grani poljoprivrede, te se i promoviše ova djelatnost kako bi se očuvala tradicija i obezbijedila sigurna budućnost za mlade poljoprivrednike.

U 2023. godini, prema podacima Sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj, na teritoriji Danilovgrada pod strnim žitima je bilo zasađeno 136 ha i oko 120 ha pod kukuruzom.

Plastenička proizvodnja

U Danilovgradu se intenzivno razvija plastenička proizvodnja. Ovdje je značajna proizvodnja u plastenicima za uzgoj različitih vrsta povrća, gljiva (šampinjoni), cvijeća i začinskog bilja, koja se odvija na oko 55.000 m² sa tendencijom stalnog porasta.

Plastenička proizvodnja u Danilovgradu doprinosi značajno lokalnoj ekonomiji, stvarajući nova radna mjesta i povećavajući prinos poljoprivrednih proizvoda. Osim toga, plastenička proizvodnja omogućava proizvođačima da imaju stabilan prihod tokom cijele godine, bez obzira na sezonske promjene u vremenskim uslovima.

Treba istaći da plasteničari iz Danilovgrada proizvode i značajne količine rasada koje se plasiraju na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Uz pomoć savremenih tehnologija i sistema navodnjavanja, plastenička proizvodnja u Danilovgradu postaje sve efikasnija i održivija. Ovaj vid poljoprivredne proizvodnje omogućava proizvođačima da kontrolišu uslove proizvodnje unutar plastenika, što rezultira boljim kvalitetom i većim prinosom biljaka.

3.4.5. Lovstvo

Lovstvo je takođe značajna grana privrede u Danilovgradu, sa velikim brojem lovaca koji se bave ovom aktivnošću na području oko grada. Područje Danilovgrada je bogato divljači, a lovci često koriste različite metode lova kako bi obogatili svoj plijen.

U okolini Danilovgrada postoje različite vrste divljači, kao što su divlje svinje, jeleni, zečevi i fazani. Lovci često organizuju lovne akcije i manifestacije, kao i takmičenja u cilju promocije lovstva kao tradicionalne aktivnosti i očuvanja divljih životinja. Takođe, lovstvo je značajan turistički resurs Danilovgrada, jer privlači ljubitelje prirode i lova iz drugih gradova i zemalja.

Uz očuvanje prirodnih staništa divljači i odgovoran lov, lovstvo u Danilovgradu igra važnu ulogu u očuvanju biodiverziteta i tradicije lova u ovom regionu.

U Programu razvoja lovstva 2014 – 2024. godine lovište “Danilovgrad” se prostire na površini od 42.630 ha. Struktura površina u lovištu je sljedeća:

- šume i šumsko zemljište (21.129 ha);
- livade i pašnjaci (14.148 ha);
- kompleksi kultivisanih parcela (3.098 ha);
- poljoprivredne površine (voćnjaci, vinogradi i sl.) – 10.010 ha;
- vodene površine (rijeke, potoci, močvare) – 79 ha;
- naselja i industrija (1480 ha) i ostale površine (156 ha).

Brojno stanje divljači prema Privremenom godišnjem planu za 2023/24 godinu na dan 1. aprila 2023. godine procjenjuje se u uporednoj tabeli. Uporedna tabela broj jedinki 2010. godine i 2023. godine.

Tabela broj 25: Brojno stanje divljači 2010. godine i 2023. godine

Naziv divljači		Broj jedinki	
Krupna divljač		2010	2023
Domaći naziv	Latinski naziv		
Mrki medvjed	Ursus arctos L.	7	6
Srna	Capreolus capreolus L.	46	240
Divlja svinja	Sua scropha L.	120	140
Sitna divljač			
Zec	Lepus europaeus Pall.	1080	1400
Jarebica kamenjarka	Alectrois graeca Meissn.	1060	500

Fazan	Phasianus sp. L	550	800
Ostala divljač			
Vuk	Canis lupus L.	4	10
Lisica	Vulpes vulpes L.	360	210
Jazavac	Meles meles L	35	168
Divlja mačka	Felis silvestris L.	40	112
Kuna bjelica	Martes foina Ehr.		225
Grlica	Streptopelia turtur L.	1130	1200
Šumska šljuka	Scolopax rusticola L.	900	4000
Prepelica	Coturnix coturnix L.	800	3000
Golub pećinar	Columba livia L.	320	400
Divlja patka	Anas platyhynchos	130	600
Patka krža	Anas creca		200
Patka zviždara	Anas penelopae		200

Izvor: DOO za uzgoj, zaštitu lov divljači i riba iz Danilovgrada

U skladu sa Zakonom o divljači i lovstvu, lovočuvare su učestvovali u Programu obrazovanja za sticanje kvalifikacije i stručnosti kadra čuvara lovišta/rezervata. Program se sastojao od predmetnih oblasti: uzgoj i zaštita divljači, organizacija lova divljači, održavanje lovne infrastrukture.

Permanentno se radi na uklanjanju čeka osmatračnica i sajli – zamki koje lovočuvarska služba pronalazi u toku redovnih kontrola i obilazaka lovišta. Svakodnevne kontrole lovišta, obilazak terena i edukacija mladih lovaca.

Vrši se namjensko rezanje grana koje bi mogle poslužiti krivolovcima za montiranje čeka za krivolov divljih svinja, pogotovo na lokacijama na kojima se vrši prihrana divljači.

Tabela broj 26: Lovna divljač u lovištu Danilovgrad i sezona lova

R.br.	Vrsta lovne divljači	Lovna sezona
1.	Svinja divlja	01. oktobar do 31. januar
2.	Vuk, lisica, šakal	01. oktobar do 28. ili 29. februar
3.	Jazavac	01. oktobar do 30. novembar
4.	Kuna bjelica, kuna zlatica, fazan	01. oktobar do 31. januar
5.	Prepelica pućpura	01. avgust do 31. oktobar
6.	Zec obični, jarebica kamenjarka	01. oktobar do 31. decembar
7.	Šumska šljuka	01. novembar do 15. februar
8.	Golub grivnjaš	01. avgust do 15. februar
9.	Grlica	01. avgust do 31. decembar
10.	Patka krža kržulja	15. avgust do 15. februar

Izvor: DOO za uzgoj, zaštitu lov divljači i riba iz Danilovgrada

Preko 1000 jedinki fazana i divljeg zeca je unešeno u lovište po prestanku lovne sezone 2023/24. U planu je obogatiti lovište i sa jedinkama jarebice kamenjarke.

Potpisivanjem Ugovora o korišćenju lovišta između Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i DOO za uzgoj, zaštitu lov divljači i riba iz Danilovgrada stekli su se uslovi za izradu Lovne osnove i ona je u skladu sa ovim Zakonom urađena sa periodom važenja od 01. aprila 2023. do 31. marta 2033. godine. Lovište „Danilovgrad“ nalazi se Submediteranskom lovnom području. Lovište je ustanovljeno na teritoriji opštine Danilovgrad u cjelosti u njenim administrativnim granicama. Lovište je ravničarsko – planinskog tipa.

Lovni zabrani

Lovište „Danilovgrad“ pruža izvanredne mogućnosti za razvoj privrednog lovstva, u prvom redu organizovanjem domaćeg lova, a zatim i inostranog lova. Nezavisno od vrste lova, isti se mora ograničiti prema unaprijed utvrđenom planu. Ove aktivnosti se odvijaju preko ustanovljavanja ZABRANA, koji po svom trajanju mogu biti trajni i privremeni. Ovo su obavezne aktivnosti u lovištu, koje proističu iz obaveza utvrđenih Zakonom o divljači i lovstvu, po kome se u zabranama mora nalaziti 1/4 površine lovišta. Ta površina iznosi 10. 657 ha.

Ukupna površina pod trajnim zabranama iznosi 5. 138, 00 ha.

Izdvajanje zabrana vrši se po sljedećem planu i rasporedu:

Period 01. 04. 2023. do 31. 03. 2033. godine:

- Trajni zabran: 5.138 ha.
- Privremeni zabran:

Zabran Štitovo: 2.143 ha

Zabran Ponikvice: 3.341 ha

Ukupna površina pod zabranama: 10.622 ha.

Period 01. 04. 2028. do 31. 03. 2033. godine:

- Trajni zabran: 5.138 ha.
 - Privremena zabrana Prekornica: 5.640 ha
- Ukupna površina pod zabranama: 10.778 ha.

Tereni za obuku pasa

U okviru površina koje su iz bilo kog razloga zabranjene za lov, spadaju i površine za trening i obuku pasa. U tu svrhu je potrebno obilježiti te površine u iznosu od 5% površine lovišta „Danilovgrad“. Za vrijeme obuke i treniranja lovačkih pasa zabranjen je lov i uznemiravanje divljači i drugih životinjskih vrsta. Za vrijeme obuke i treniranja lovačkih pasa zabranjeno je nošenje oružja. Zabranjen je trening i obuka pasa u periodu od 01. 03. do 30. 06. 2024. godine. Posebno se izdvajaju površine za treninge i obuku pasa za pernatu i dlakavu divljač.

Tereni za obuku pasa nalaze se:

*pernata divljač – planirane su dvije lokacije:

1. lokacija Vučica – Rova
2. lokacija Viško polje

* dlakava divljač – planirane su dvije lokacije:

1. lokacija Gostilje – Vukotica
2. lokacija Studeno

3.5 Turizam

Turizam u Danilovgradu je uglavnom usko povezan sa prirodnim i kulturnim znamenitostima koje ovaj grad i okolina nude. Međutim, vjerski turizam zauzima vrlo važno mjesto u turističkoj ponudi Danilovgrada.

Jedan od najznačajnijih vjerskih građevina u Danilovgradu je Manastir Ostrog, koji se nalazi nedaleko od grada. Manastir Ostrog je jedno od najpoznatijih i najposjećenijih pravoslavnih svetišta u Crnoj Gori, posvećen Svetom Vasiliju Ostroškom. Svake godine, hiljade vjernika dolazi u manastir kako bi se pomolili i posjetili mošti svetitelja. Manastir je smješten u stijenama i pruža prelijep pogled na okolnu prirodu.

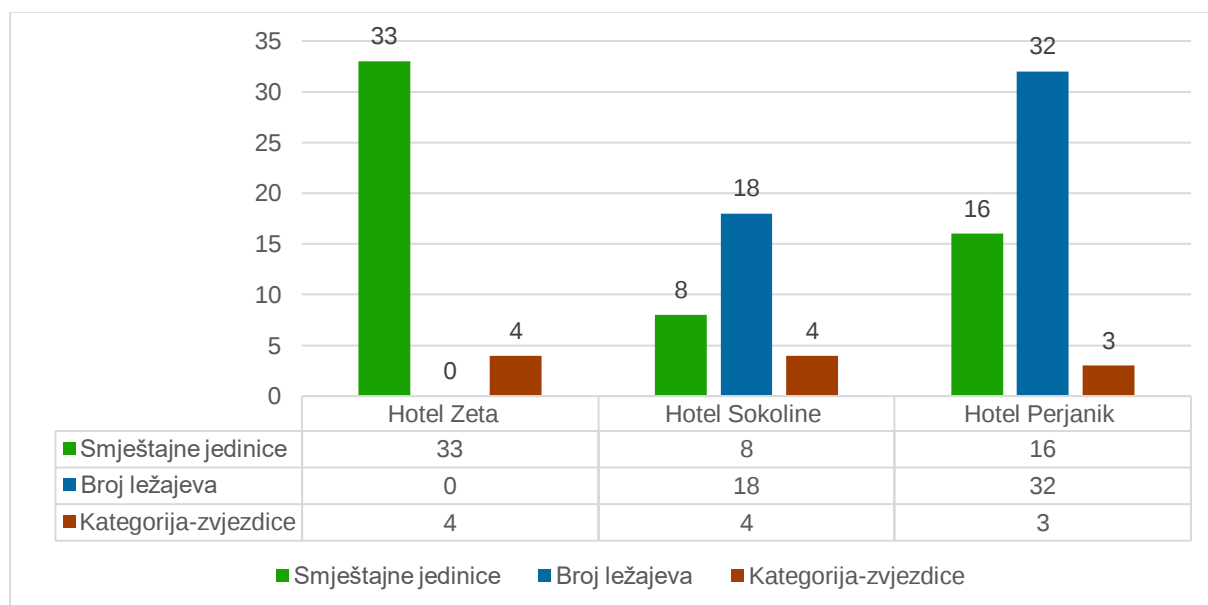
Pored Manastira Ostrog, u Danilovgradu se takođe nalazi nekoliko crkava i manastira koji predstavljaju značajne vjerske objekte. Vjernici i ljubitelji istorije i religijske arhitekture mogu posjetiti Manastir Ždrebaonik, crkvu Svetog Nikole, crkvu Svetog Arhangela Mihaila, kao i Spuški manastir koji datira iz 10. vijeka.

Danilovgrad je poznat i po bogatom kulturno – umjetničkom nasljeđu, koje obuhvata tradicionalne manifestacije, koncerte, izložbe i druge događaje. Posjetoci mogu uživati u autentičnoj crnogorskoj kuhinji, muzici i gostoprimstvu stanovnika Danilovgrada.

Vjerski turizam dobija sve veći značaj, posebno među posjetiocima koji traže duhovnu i vjersku povezanost sa lokalnom zajednicom i tradicijom. Lijepa priroda, povoljan geografski položaj, kao i znatan broj kulturno – istorijskih spomenika i arheoloških lokaliteta, pružaju realne mogućnosti za razvoj turizma, posebno vjerskog, lovnog i izletničkog – planinskog, ovim posebnu pažnju skrećemo na vjerski turizam i to na dva važna kulturno – istorijska i vjerska spomenika, Manastir Ostrog i Manastir Ždrebaonik.

Turistička ponuda Danilovgrada se uglavnom bazira na različitim vrstama turističkih usluga i to: vjerski turizam (manastiri Ostrog i Ždrebaonik), izletnički, sportski, rekreativni, manifestacioni, kamping turizam, kulturni turizam, tranzitni, ruralni i agro turizam.

Grafik 5: Smještajni kapaciteti na teritoriji opštine Danilovgrad

Izvor: Turistička organizacija Danilovgrad

Na osnovu dostupnih podataka može se zaključiti da se na teritoriji opštine Danilovgrad smještaj pruža u 3 hotela, od čega 2 sa kategorijom 4 zvezdice i 1 sa kategorijom 3 zvezdice, i to u 57 smještajnih jedinica.

Pored toga, usluge smještaja se pružaju i u 9 seoskih domaćinstava, 4 kampa, kao i u 15 turističko apartmanska bloka, gdje preovladavaju kuće za iznajmljivanje turistima (10), a zatim i turistički apartmani (1), stanovi (1) i sobe (3) za iznajmljivanje turistima.

Ukupan broj posjeta i otvorenih noćenja za 2019, 2020, 2021, 2022. i 2023. godinu data su u sljedećem tabelarnom prikazu

Tabela broj 27: Ukupan broj posjeta i otvorena noćenja

Godina	Posjete	Noćenja
2019	3.790	44.438
2020	964	17.915
2021	2.112	25.982
2022	3.233	31.685
2023	3.059	38.312
Ukupno	13.158	158.332

Izvor: Turistička organizacija Danilovgrad

Od ukupnih iznosa odnos individualnih i kolektivnih posjeta prema vrsti smještaja i noćenja je sledeći:

Kolektivne posjete čine 6.995 od ukupnih 13.158 posjeta, što predstavlja 53,14%.

Individualne posjete čine 6.163, što je 46,86%.

Kolektivna noćenja čine 15.047 od ukupno 158.332 noćenja, što predstavlja 9,5%.

Individualna noćenja čine 143.285, što je 90,5%.

Iz navedenog se može vidjeti da su kolektivne posjete i noćenja su značajno opale u 2020. godini, kao posljedica pandemije Covid 19, ali su postepeno rasle u narednim godinama, sa blagom tendencijom rasta do 2023. godine.

Individualne posjete i noćenja su pokazale sličan obrazac, ali su relativno brže porasle od 2021. godine, dostigavši značajan rast u noćenjima do 2023. godine.

Zaključak je da individualni turizam ima značajno veće učešće u noćenjima u odnosu na kolektivni, dok su posjete relativno ravnomernije raspoređene. U oba segmenta vidljiv je trend oporavka nakon pada 2020. godine, s tim da individualni turizam pokazuje veći porast.

Pregled turističko ugostiteljskih objekata po vrsti djelatnosti dat je u narednoj tabeli.

Tabela broj 28: Broj registrovanih ugostiteljskih objekata po djelatnostima

Djelatnost	Broj registrovanih objekata
Bar	9
Restoran/bar	7
Kafe bar	8
Restoran	6
Konoba	6
Brza hrana	4
Gastro bar	2
Picerija	2
Nacionalni restoran	1
Bar/picerija	1
Poslastičarnica	1
Kafana	1

Izvor: Turistička organizacija Danilovgrad

U Danilovgradu postoji značajan broj ugostiteljskih objekata s obzirom na broj stanovnika. Najzastupljeniji su barovi (9), restorani/barovi (7) i kafe barovi (8).

S obzirom na tendenciju razvoja turizma, posebno u pravcu promocije lokalnih i tradicionalnih specijaliteta, postoji potreba za širenjem i diversifikacijom ponude. Iako su konobe, picerije i

brza hrana prisutni, otvaranje novih objekata sa specifičnijom ponudom (npr. tematski restorani, internacionalna kuhinja, objekti s posebnim gastronomskim iskustvima) može dodatno privući turiste i unaprijediti gastronomski sektor.

3.6. Infrastruktura i komunalne djelatnosti

3.6.1. Saobraćajna infrastruktura

Opština Danilovgrad je saobraćajno povezana sa Glavnim gradom Podgoricom i Nikšićem, kroz kontinuirano unapređenje putne infrastrukture. U prethodnom periodu izvršena je rekonstrukcija dijela magistralnog puta M – 3 dionica Podgorica – Danilovgrad izgradnjom saobraćajnice sa po dvije kolovozne trake u oba putna pravca (slika 1 i 2), čime je došlo do rasterećenja saobraćajnih gužvi i povećanja bezbjednosti saobraćaja.

Slika 1.

Trenutni uslovi pokazuju da neke dionice mreže državnih puteva Crne Gore („osnovni scenario“) bilježe relativno visoke prosječne dnevne vrijednosti, koje se dodatno značajno uvećavaju tokom ljetnjih sezona. Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore predviđa rast drumskog saobraćaja za najmanje 45% do 2025. godine i još 25% do 2035. godine, a kao jedna od prioritetnih dionica je i dalja rekonstrukcija magistralnog puta M – 3 puta Danilovgrad – Nikšić.

Mrežu puteva na teritoriji opštine Danilovgrad čine magistralni, regionalni, lokalni i nekategorisani putevi. U tabeli je dat prikaz ukupnih dužina saobraćajne mreže u Danilovgradu:

Tabela broj 29: Ukupna dužina saobraćajne mreže

Vrsta puta	Dužina (km)
Magistralni put	23

⁶ Foto arhiva Opštine Danilovgrad

Regionalni putevi	45,6
Lokalni putevi	102,9
Nekategorisani putevi	289,5
UKUPNO	461

Izvor: Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Pregled glavnih putnih pravaca u opštini Danilovgrad dat je u sljedećoj tabeli.

Tabela broj 30: Magistralni i regionalni putevi

Oznaka puta	Naziv puta	Dužina na teritoriji opštine Danilovgrad (km)
M-3	Dio magistralnog puta Šćepan Polje – Plužine – Jasenovo Polje – Vir – Nikšić – Cerovo – Danilovgrad – Podgorica 3 – Podgorica 1	23
R-23	Cerovo (raskrsnica sa M-3) – Bogetići – Glava Zete – Danilovgrad – Spuž – Vranjske njive	29,6
R-14	Danilovgrad – Čevo	16

Izvor: Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Opštinski putevi se dijele na: ulice u naseljima, lokalni i nekategorisani putevi. Ulice u naseljima su asfaltne kolovozne površine sa po dvije saobraćane trake (za oba smjera), sa izgrađenim trotoarima za pješake, rasvjetom, i obilježene odgovarajućom saobraćajnom signalizacijom. Stanje ulica u naseljima je relativno zadovoljavajuće. Lokalni putevi su svi pokriveni asfaltom, i djelimično obilježeni saobraćajnom signalizacijom. Pojedini imaju dvije kolovozne trake, dok je većina sa jednom saobraćajnom trakom. Pregled dužina je dat u narednoj tabeli.

Tabela broj 31: Opštinski putevi

Oznaka puta	Naziv puta	Dužina na teritoriji opštine Danilovgrad (km)
	Ulice u naseljima	23,6
L-3	Pažići – Spuž – Stologlav	12
L-4	Gorica – Poljica	16,5

L-5	Lazarev krst – Bandićke livade – magistralni put	8
L-6	Mijokusovići – Povija – Ostrog	12,5
L-7	Manastir Ostrog – Manastir Ždrebaonik (Gorica)	17,3
L-22	Orja Luka – Frutak – Kujava – Zagorak (most Dobro Polje) – magistralni put M-3	9,5
L-9	Orašje – Zagreda (škola)	3,5
	Nekategorisani putevi	289,5

Izvor: Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Izvršena je značajna rekonstrukcija lokalnih i nekategorisanih puteva (nasipanje i asfaltiranje), a dinamika daljih radova na adaptaciji i rekonstrukciji istih će predstavljati strateško opredjeljenje lokalne uprave i periodu koji pokriva ovaj strateški dokument.

Ukupan broj obilježenih parking mjesta (na javnim parkiralištima i uz kolovoz) je 272. Broj obilježenih parking mjesta namijenjenih za parkiranje za osobe sa invaliditetom u skladu sa Glavnim projektom regulacije saobraćaja u Danilovgradu je 19. Planskom dokumentacijom opštine Danilovgrad su namijenjene površine za povećanje kapaciteta broja parkirališta i parking mjesta. Neadekvatna ulaganja u rješavanje stacionarnog saobraćaja doveli su do preopterećenja javnih parkirnih površina, što je uslovilo i rast stepena motorizacije. Na području grada ne postoje javne garaže, a postojeći javni parkinzi ne zadovoljavaju potrebe za parkiranjem u užem gradskom jezgru. Za parkiranje se koriste djelovi kolovoza, neuređene i uređene zelene površine, trotoari i pješački koridori, zbog čega je kretanje i funkcionisanje ostalih vidova saobraćaja otežano. Na teritoriji opštine Danilovgrad ne postoje biciklističke staze već se koriste trotoari i kolovozi.

U nastavku je dat pregled registrovanih drumskih motornih i priključnih vozila 2019 – 2023. Ukupan broj registrovanih drumskih i priključnih motornih vozila u Danilovgradu na kraju 2023. godine iznosio je 6908 što je za 18,69% više nego na kraju 2019. godine kada je ovaj broj iznosio 5807.

Tabela broj 32: Broj registrovanih drumskih motornih i priključnih vozila za 2019 – 2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Motocikli	55	56	67	72	93
Putnički automobili	4946	5363	5162	5443	5640
Kombi vozila	1	0	0	2	2
Autobusi	138	63	94	74	117
Teretna vozila	566	563	664	535	737
Specijalna radna vozila	2	4	2	158	155

Vučna vozila	32	41	38	42	48
Priključna vozila	63	72	86	96	100
Poljoprivredni traktori	4	3	7	15	16
UKUPNO	5807	6165	6120	6437	6908

Izvor: Monstat (Kvartalna statistika saobraćaja)

Određeni broj ulica u gradu ima neizgrađene trotoare ili su dijelom izgrađeni, prilično oštećeni, pa je na taj način ugrožena bezbjednost svih učesnika u saobraćaju, a naročito pješaka. Kako bi se donekle osigurala bezbijednost pješaka, pristupilo se postavljanju zaštitinih stubića na prometnijim putnim pravcima i na taj način spriječilo nepropisno parkiranje na trotoarima.

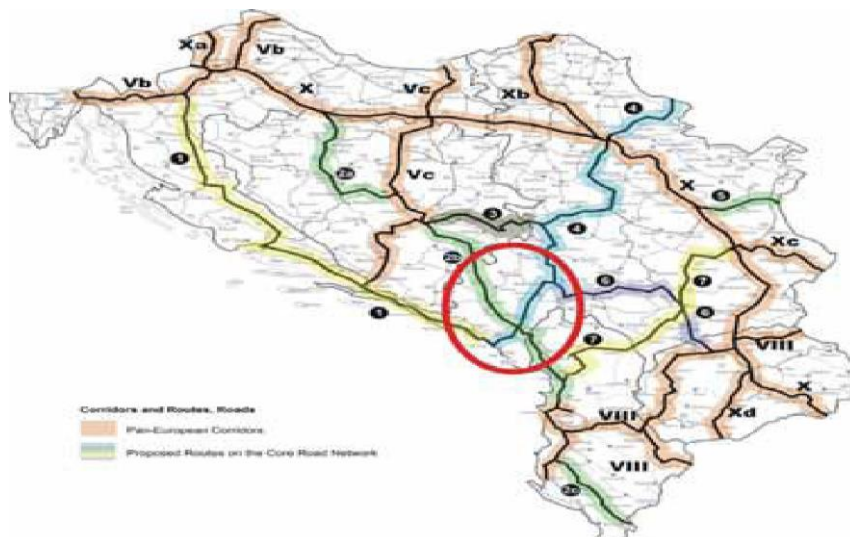
Autobuska stajališta na linijama gradskog i prigradskog linijskog saobraćaja su nedovoljno uređena, bez nadstrešnica i odgovarajuće saobraćajne signalizacije.

Željeznička pruga Nikšić – Podgorica (u ukupnoj dužini od 56,6 km), a koja u najvećoj dužini prolazi kroz teritoriju opštine Danilovgrad (31,3 km) je u potpunosti rekonstruisana i elektrifikovana, u periodu 2006 – 2012, uz ponovno uspostavljanje putničkog saobraćaja, dok se teretni saobraćaj odvijao u kontinuitetu. Pruga je jednokolosiječna, normalne širine. Operativna brzina na ovoj pruzi se kreće u opsegu od 75 km/h do 100 km/h.⁸ Ova pruga dobiće na svom punom značaju nakon izgradnje pruge Čapljina – Trebinje – Nikšić, kada će, zajedno sa prugom Podgorica – gr. Albanije, predstavljati značajan međunarodni željeznički koridor.

Jadransko – jonski pravac je prepoznat u Osnovnoj REBIS (Regionalna studija infrastrukture za Balkan) mreži. Cilj REBISA bio je usklađivanje potreba i mogućnosti regionalnog razvoja za Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Crnu Goru, Kosovo, Albaniju i Makedoniju, a njen rezultat je nastajanje Osnovne Mreže (Core Network) koja bi omogućila realizaciju većeg broja najurgentnijih infrastrukturnih projekata u regiji. Prema dostupnoj planskoj dokumentaciji, jedan dio ovog putnog koridora presijecaće i teritoriju opštine Danilovgrad (veza Jadransko – jonskog autoputa sa autoputem Bar – Boljari).⁹

⁸ Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035

⁹ Strategija razvoja i održavanja državnih puteva

Slika 2

Javni prevoz putnika

Javni prevoz putnika je organizovan na relaciji Danilovgrad – Podgorica preko sva tri putna pravca. Na Autobuskoj stanici koja posluje u sklopu Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj prevoz putnika vrši 10 prevoznika na liniji međugradskog saobraćaja, na relaciji Danilovgrad – Podgorica i to linije: 31 (starim putem), 32 (preko Martinića) i 34 (novim putem). U prosjeku se sa Autobuske stanice Danilovgrad dnevno obavi 92 polaska. Javni prevoz nije organizovan na teritoriji cijele opštine.

Broj izdatih licenci za prevoz putnika auto – taksi prevoz zaključno sa 2023. godinom je ukupno 24 (trenutno je aktivno/produženo 5 licenci). Parkinzi za putnička – taksi vozila obilježena su u sklopu parkirališta kod Autobuske stanice u ulici Bokeljških brigada i dijelom uz lijevu ivicu kolovoza ulicom Vlajka Đuranovića, takođe su planirani parkinzi u skladu sa Glavnim projektom regulacije saobraćaja u Danilovgradu u naselju Đoka Kovačevića (ulica kod kapele). Nedostaci u organizaciji javnog prevoza odnose se na teritorijalnu nepokrivenost, odnosno nedostupnost javnog prevoza u svim naseljima.

3.6.2. Telekomunikaciona infrastruktura

Telekomunikaciona i informaciona infrastruktura je preduslov i pokretač razvoja na svim nivoima. Razvoj informaciono – komunikacione tehnologije doprinosi modernizaciji privrede i poboljšanju konkurentnosti, unapređenju komunikacije i socijalnog dijaloga, boljem pristupu informacijama, poboljšanju kvaliteta života građana i slično.

Pregled tržišta elektronskih komunikacionih usluga na teritoriji opštine Danilovgrad, na kraju 2023. godine, prema podacima koje Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost dostavljaju operatori elektronskih komunikacionih usluga je sljedeći:

Usluge fiksne telefonije

Na teritoriji opštine Danilovgrad tri operatora pruža usluge fiksne telefonije, i to:

- Crnogorski Telekom;
- Mtel;
- One Crna Gora.

Svi operatori usluge fiksne telefonije pružaju putem IMS (IP Multimedia Subsystem) platforme koja je zasnovana na IP protokolu.

Prema podacima Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2023. godinu, ukupan broj aktivnih priključaka fiksne telefonije je 4061. Broj korisnika po operatorima je dat u sljedećoj tabeli.

Tabela broj 33: Korisnici fiksne telefonije po operaterima

Operator	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno
Crnogorski Telekom	1.779	282	2.061
Mtel	1.873	110	1.983
One Crna Gora	0	17	17
Ukupno	3.652	409	4.061

Izvor: Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Usluge mobilne telefonije

Na teritoriji opštine Danilovgrad tri operatora pruža usluge mobilne telefonije, i to:

- Crnogorski Telekom;
- Mtel i
- One Crna Gora

Ukupan broj aktivnih priključaka mobilne telefonije na kraju 2023. godine je 22538. Broj korisnika po operatorima je dat u nastavku.

Tabela broj 34: Broj korisnika mobilne telefonije po operaterima

Operator	Postpaid			Prepaid	Ukupno
	Fizička lica	Pravna lica	Ukupno		
Crnogorski Telekom	4.155	2.195	6.350	2.543	8.893
Mtel	2.324	2.256	4.580	3.156	7.736

One Crna Gora	2.846	831	3.677	2.232	5.909
Ukupno	9.325	5.282	14.607	7.931	22.538

Izvor: Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Usluge pristupa internetu

Na teritoriji opštine Danilovgrad pet operatora pruža usluge širokopojasnog pristupa internetu i to:

- Crnogorski Telekom (putem ADSL tehnologije, putem VDSL tehnologije, putem FTTx tehnologije i za pravna lica putem MPLS tehnologije);
- Mtel (putem FTTx tehnologije i HFC/KDS tehnologije);
- Orion Telekom (putem WiFi tehnologije);
- SBS Net Montenegro (putem satelitskog pristupa internetu) i
- One Crna Gora (za pravna lica putem iznajmljenih linija).

Pristup internetu ima ukupno 4070 registrovanih korisnika. Broj korisnika po operatorima i tehnologijama dat je u sljedećoj tabeli:

Tabela broj 35: Broj korisnika po operatorima i tehnologijama

Tehnologija / operator		Crnogorki Telekom	Mtel	Orion Telekom	SBS Net Montenegro	One Crna Gora	Ukupno
ADSL	fizička	506					506
	pravna	26					26
	ukupno	532					532
VDSL	fizička	712					712
	pravna	61					61
	ukupno	773					773
FTTx	fizička	237	2.176				2.413
	pravna	82	121				203
	ukupno	319	2.297				2.616
HFC/KDS	fizička		0				0
	pravna		4				4
	ukupno		4				4

WiFi	fizička			132			132
	pravna			4			4
	ukupno			136			136
Satelitski pristup internetu	fizička				0		0
	pravna				1		1
	ukupno				1		1
Iznajmljene linije	fizička					0	0
	pravna					3	3
	ukupno					3	3
MPLS	fizička	0					0
	pravna	5					5
	ukupno	5					5
Ukupno	fizička	1.455	2.176	132	0	0	3.763
	pravna	174	125	4	1	3	307
	ukupno	1.629	2.301	136	1	3	4.070

Izvor: Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnosti

Usluge prenosa i distribucije audio vizuelnih medijskih sadržaja

Na teritoriji opštine Danilovgrad pet operatora pruža usluge distribucije AVM sadržaja do krajnjih korisnika, i to:

- Crnogorski Telekom;
- Mtel;
- Telemach;
- Orion Telekom i
- Radio difuzni Centar

Broj korisnika po tehnologijama i operatorima dat je u sljedećoj tabeli.

Tabela broj 36: Broj korisnika AMV sadržaja po operaterima

Tehnologija / operator	Crnogorski Telekom	Mtel	Telemach	Orion Telekom	RDC	Ukupno
------------------------	--------------------	------	----------	---------------	-----	--------

KDS	fizička		2.300				2.300
	pravna		86				86
	ukupno		2.386				2.386
IPTV	fizička	1.519			62		1.581
	pravna	48			0		48
	ukupno	1.567			62		1.629
DTH	fizička		1.086	1.734			2.820
	pravna		10	33			43
	ukupno		1.096	1.767			2.863
DVB – T2	fizička					179	179
	pravna					4	4
	ukupno					183	183
Ukupno	fizička	1.519	3.386	1.734	62	179	6.880
	pravna	48	96	33	0	4	181
	ukupno	1.567	3.482	1.767	62	183	7.061

Izvor: Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Pregled elektronske komunikacione infrastrukture na teritoriji opštine Danilovgrad

Pokrivanja teritorije i stanovništva opštine Danilovgrad mobilnom mrežom (2G, 3G, 4G i 5G), po operatorima i tehnologijama (procjene na 31.12.2023. godine) je tabelarno prikazano kako slijedi.

Tabela broj 37: Pokrivenost stanovništva i teritorije mobilnom mrežom

Crnogorski telekom	2G	3G	4G	5G
Populacija	99,88%	98%	99,79%	92,95%
Teritorija	90,27%	75,16%	87,11%	37,66%
ONE CG	2G	3G	4G	5G
Populacija	99,89%	99,34%	99,8%	3,67%
Teritorija	88,28%	83,16%	85,8%	3,82%

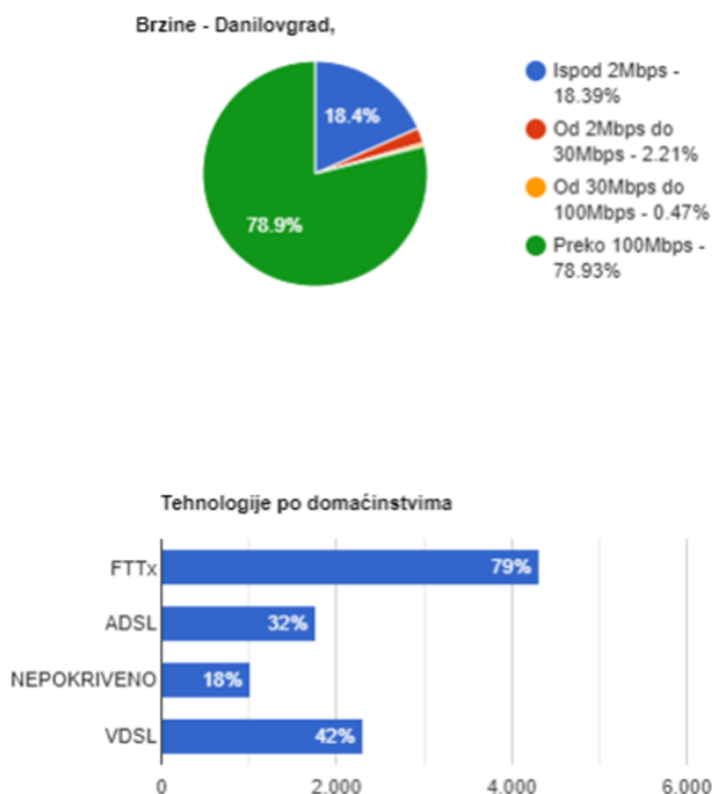
MTEL	2G	3G	4G	5G
Populacija	99,66%	99,39%	95,22%	0,19%
Teritorija	81,80%	72,71%	79,33%	0,71%

Izvor: Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

Što se tiče pokrivenosti domaćinstava širokopojasnim pristupom internetu, na osnovu Geoportala koji daje pregled postojeće elektronske komunikacione infrastrukture i dostupnost širokopojasnog pristupa internetu, 18,39% domaćinstava na teritoriji opštine Danilovgrad nema pokrivanje širokopojasnim pristupom internetu. Prema podacima sa sajta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, preduzet je niz aktivnosti koje su za cilj imale uvođenje 5G tehnologije, koja doprinosi većoj brzini prenosa podataka, boljoj povezanosti uređaja, sigurnosti i bezbjednosti podataka.

Pokrivenosti domaćinstava po brzinama i tehnologijama je sljedeća:

Grafik 6: Pokrivenost internetom prema domaćinstvima i stanovništvu

Izvor: Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

3.6.3. Elektroenergetska infrastruktura

Opština Danilovgrad se snabdijeva električnom energijom iz sljedećih trafostanica.

Tabela broj 38: Broj i snaga trafostanica na teritoriji opštine Danilovgrad

Broj i snaga trafostanica	
TS 110/35 kV	1 (20 MVA)
35 kV dalekovod	28,7 km
Trafostanica 35/10 kV instalisana snaga (MVA)	2 (41 MVA)
Trafostanica 35/10 kV angažovana snaga (MVA)	8,66 MW (TS 35/10 kV Danilovgrad)
Trafostanica 10/04 kV instalisana snaga (MVA)	278 (67,86 MVA)
Trafostanica 10/04 kV angažovana snaga (MVA)	0,043 (TS 10/04 kV Zagorak)

Izvor: CEDIS

Specifičnost trafostanica, mreža i postrojenja je data u narednom tabelarnom prikazu.ž

Tabela broj 39: Specifičnost trafostanica, mreža i postrojenja

R. br.	Naziv	Broj / dužina
1	Dalekovod 35 kV (km)	4 (28,7 km)
2	Dalekovod 10 kV (km)	14 (219,896 km)
	Ukupno nadzemna mreža	18 (248,596 km)
1	Broj stubova 35 kV	185
2	Broj stubova 10 kV	2897
	Ukupno stubova	3082
1	Kablovska mreža 10kV	16 (38,572)
	Ukupno kablovska mreža	16 (38,572)

Izvor: CEDIS

Tabela broj 40: Snaga trafostanica prema broju i instalisanoj snazi

Snaga TS (kVA)	Broj	Instalisana snaga (kVA)
1000	7	7000
630	33	20790
400	26	10400

250	34	8500
160	57	9120
100	93	9300
50	30	1500
Ukupno	280	66.610

Izvor: CEDIS

Pregled trafostanica koje pokrivaju potrošače iz Danilovgrada dat je kako slijedi u nastavku.

Tabela broj 41: Trafostanice koje pokrivaju ukupan broj domaćinstava na teritoriji Opštine Danilovgrad

R.br.	PTS 35/10kV		DTS 10/04	Potrošači	Domaćinstva	Ostali
		(kVA)	(kVA)	na 10kV	na 0,4kV	na 0,4kV
1	TS 35/10kV Danilovgrad	25000	34550		6767	
2	TS 35/10 kV Podanje	16000	31850		5092	

Izvor: CEDIS

Pouzdana i kvalitetna distribucija električne energije, sa stalnim ulaganjem u mrežu i objekte radi bolje pouzdanosti mreže i jednakih uslova isporuke i kvaliteta električne energije za sve korisnike distributivnog sistema je osnovni cilj CEDIS – a. Imajući u vidu stanje postojeće elektrodistributivne mreže, CEDIS je u cilju daljeg unapređenja, u svom Investicionom planu obezbijedio 980.282 € investicija u primarnu i sekundarnu mrežu.

3.6.4. Solarni potencijal

Crna Gora ima prirodne pogodnosti za korišćenje zelene energije naročito sunčeve. Solarni potencijal zemlje je jedan od najvećih u Jugoistočnoj Evropi. Broj sunčanih sati u Crnoj Gori iznosi preko 2.000 sati godišnje za veći dio teritorije. Danilovgrad ima veliki solarni potencijal u korišćenju sunčeve energije, kada je u pitanju broj sunčanih dana u godini. Mjesec sa najdužim danima je jun (prosječna dnevna svjetlost: 15 h 18 min). Mjesec sa najkraćim danima je decembar (prosječna dnevna svjetlost: 9 h i 6 min). Mjesec sa najviše sunčanih sati je avgust (prosječno sunčanih sati: 12 h i 12 min). Mjesec sa najmanje sunčanih sati je februar (prosječno sunčanih sati: 5 h i 30 min). Danilovgrad odlikuje mediteranska klima koju karakterišu duga i vrela ljeta i relativno blage i kišovite zime. Najtopliji mjesec je avgust sa maksimalnom temperaturom do 42°C, dok je najhladnije u januaru kada se minimalna temperature spušta i do – 13°C.

U Danilovgradu je, kroz projekte "Solaris", do sada na 365 objekta ugrađeno solarnih fotonaponskih ćelija instalisane snage 3415 kW, dok je isporučeno preko 500 sistema instalisane snage od 3 do 305 kW. Domaćinstva koriste instalisanu snagu od 5 – 10 kW, dok pravna lica koriste sisteme od 10 – 30 kW.

3.6.5. Javna rasvjeta

Javnom rasvjetom je pokriveno gradsko naselje, prigradska naselja kao i seoska naselja. Gradsko područje je pokriveno javnom rasvjetom sa LED sijelicama koje su relativno skoro ugrađene (izvršena je totalna zamjena NA svjetiljki LED svjetiljkama u gradskom i prigradskom području).

- Broj LED svjetiljki na gradskom području je 2150;
- Broj LED svjetiljki na seoskom području je 480;
- Broj NA svjetiljki na seoskom području je 1270.

Starost LED svjetiljki je 2 – 3 godine, a starost NA svjetiljki je 10 – 15 godina. Upravljanje rasvjetom se vrši putem astronomsko uklopnih satova, a prosječno vrijeme rada svjetiljki na godišnjem nivou je 4197 časova (cca 11,5 h na dan).

Godišnja potrošnja u kWh za gradsko područje je 188.800 kWh, a za seosko područje je 478.172 kWh.

3.6.6. Pijaca

Gradska pijaca u Danilovgradu ima ukupno 25 prodajnih mjesta, od kojih se 20 nalaze na otvorenom (natkrivenom) dijelu, a 5 prodajnih mjesta u zatvorenom dijelu (zatvoreni prostori). Na pijaci nema posebnih djelova za prodaju namjenskih proizvoda, već se u okviru jednog nepodijeljenog prostora prodaju sve vrste proizvoda. Dio namijenjen za prodaju mliječnih proizvoda nije opremljen rashladnim vitrinama. Uslovi na pijaci nijesu zadovoljavajući, u pogledu tehničkih problema (prokišjava krov, nema rashladnih vitrina, u okviru jednog nepodijeljenog prostora prodaju se sve vrste proizvoda, što direktno utiče na higijenu niti se ispunjavaju sanitarni uslovi, itd..).

Zakupcima se nudi mogućnost zakupa tezgi, koje se nalaze u otvorenom dijelu, na dnevnom ili mjesečnom nivou. Na mjesečnom nivou cijena zakupa tezge za cijeli sto je 23,00 eura, dok je za polovinu stola 11,50 eura. Ukoliko se zakupci odluče da zakupe tezgu na dnevnom nivou, iznos koji je potreban da plate je 3,00 eura. Trenutno je zakupljeno 16 tezgi na otvorenom dijelu, dok su 3 – 4 tezge još uvijek prazne, nema potražnje, 12 zakupaca plaćaju zakupninu na mjesečnom nivou, dok ostali plaćaju zakup na dnevnom nivou. Zatvoreni prostori se zakupljuju na period od godinu dana i trenutno su svi u zakupu.

Potrebna su dodatna ulaganja kako bi pijaca ispunila sve uslove koji su neophodni za rad. Problem predstavlja i vanpijačna prodaja. Naime, veliki broj prodavaca prodaje svoje proizvode na prostoru pijace gdje nema tezgi, i isti se ne odlučuju za zakup (bilo dnevni, bilo mjesečni) jer se ne sprovodi kaznena politika u dovoljnoj mjeri, kako bi se ovakav vid prodaje zaustavio.

3.6.7. Groblje

DOO „Komunalno“ Danilovgrad upravlja gradskim grobljem „Sveta Tekla“. Seoskim grobljem na teritoriji opštine upravljaju mjesne zajednice. Na gradskom groblju „Sveta Tekla“ ima oko 1,000 grobnih mjesta. U toku je upisivanje grobnih mjesta u evidenciji ovog preduzeća u tzv. grobljansku knjigu, kako bi imali precizniju informaciju o broju grobnih mjesta. Opština Danilovgrad je u procesu određivanja lokacije za izgradnju novog gradskog groblja sa svim neophodnim infrastrukturnim sadržajima i zahtjevima.

Komunalna infrastruktura nije upisana u evidenciju nepokretnosti što će biti jedna od aktivnosti lokalne uprave u narednom periodu. Kao značajna aktivnost u ovoj oblasti bilo bi uvođenje GIS – a (Geografskog informacionog sistema). Uvođenje ove tehnologije kroz digitalizaciju prostora, može se koristiti za naučna istraživanja, upravljanje resursima, imovinsko upravljanje, planiranje razvoja, prostorno planiranje, kartografiju i planiranje infrastrukture. GIS se često koristi i za potrebe istraživanja, geologiji, građevinarstvu, ali i u svim oblastima koje koriste podatke vezane za karte.

3.6.8. Ostala javna infrastruktura i usluge

Održavanje javnih površina obuhvata održavanje čistoće ulica, trotoara, trgova i drugih uređenih i neuređenih površina. Za održavanje javnih površina u opštini Danilovgrad zaduženo je DOO „Komunalno“ Danilovgrad. Kroz svoje svakodnevne aktivnosti ovo preduzeće održava 120.950 m² ulica, kao i 138.956 m² ostalih javnih površina. Održavanje i zaštita javnih zelenih površina obuhvata: košenje i odnošenje trave, orezivanje žive ograde, ukrasnog šiblja, potkresivanje drveća i odvoz drvnog otpada, zalivanje i đubrenje travnatih površina, ukrasnog bilja i drvoreda, obnavljanje uništene travnate površine, ukrasnog šiblja i drveća, sadnja novog zelenila na uređenim zelenim površinama, održavanje staza, puteva i drugog mobilijara u parkovima. Uređene zelene javne površine u Danilovgradu čine gradski park 5175 m², Park prijateljstva Grbe cca 6000 m², zelena površina u ulici Sava Burića. Mini rekreativno – zabavne zone za djecu se nalaze u Pažićima 1200 m², Njegoševoj ulici 185 m², ulici Novice Škerovića 2723 m² sa inventarom koji na pojedinim lokacijama nije u adekvatnom stanju.

3.7. Životna sredina

Zaštita životne sredine predstavlja jedan od najvažnijih prioriteta Opštine Danilovgrad. Njen integritet u razvojne strategije direktno utiče na kvalitet života, zdravlje, ekonomsku produktivnost i društvenu stabilnost. Razumijevanje i prihvatanje ove činjenice je imperativ za svaku zajednicu koja teži dugoročnoj održivosti i prosperitetu.

Neophodno je uspostaviti ravnotežu između ekonomskog razvoja i zaštite prirode i prepoznati da su ovi ciljevi međusobno povezani i da se mogu ostvariti samo kroz sinergijski pristup koji integriše ekonomske, socijalne i ekološke dimenzije održivosti.

Lokalni plan zaštite životne sredine izrađuje se na osnovu člana 37 Zakona o životnoj sredini kojim je definisano da se „razrađuju mjere zaštite životne sredine za područje lokalne samouprave u skladu sa lokalnim specifičnostima i obilježjima područja za koje se Plan donosi“¹⁰. Lokalni plan zaštite životne sredine 2021 – 2025. godine Opštine Danilovgrad prikazuje prioritetne aktivnosti koje Opština treba da preduzme u cilju očuvanja bioiverziteta i poboljšanja zdravlja građana, kao i predloge i mjere za smanjenje negativnog uticaja.

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet Opštine Danilovgrad sadrži opis prirodnih vrijednosti područja jedinice lokalne samouprave, podatke o zaštićenim prirodnim dobrima na tom području, podatke o mjerama zaštite prirodnih vrijednosti područja, negativan uticaj na zaštićena prirodna dobra, finansijska sredstva za sprovođenje mjera zaštite prirode, izazove zaštite i sprovođenja mjera zaštite prirode, mjere i aktivnosti za sprovođenje plana sa utvrđenim prioritetima i druge elemente od značaja za zaštitu prirode.

U opštini Danilovgrad postoji jedno zaštićeno područje Park prirode „Rijeka Zeta“, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o proglašenju 2019. godine. Urađena je Socio – ekonomska analiza Parka prirode „Rijeka Zeta“ koja definiše efikasnost, ekonomsku održivost i participaciju kao temelje dobrog upravljanja i očuvanja. U proceduri zaštite na teritoriji Opštine, a shodno Zakonu o zaštiti prirode, nalazi se Prekornica. Zbog prisustva velikog broja vrsta biljaka, životinja i gljiva te staništa zaštićenih na međunarodnom i nacionalnom nivou, i činjenici da područje predstavlja važan refugijum reliktno flore i odlikuje se visokim stepenom endemizma, teritorija Prekornica je predložena za stavljanje pod zaštitu kao Park prirode. Urađena je Studija zaštite i uspostavljanja zaštićenog prirodnog dobra Park prirode Prekornica i Odluka o proglašenju Parka prirode Prekornica i još uvijek su u formi nacрта.

Zbog kašnjenja donošenja novog Državnog plana upravljanja otpadom, a na osnovu Zakona o upravljanju otpadom, produžena je primjena lokalnih planova, stoga se još uvijek nije pristupilo izradi novog plana, već je Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom iz 2016. godine u primjeni.

Zaštitu od buke dužni su da obezbjeđuju i organi lokalne uprave¹¹. Opština Danilovgrad donijela je Odluku o utvrđivanju akustičnih zona na teritoriji Opštine Danilovgrad ("Službeni list Crne Gore – opštinski propisi", br. 019/16). U cilju zaštite ljudi od buke u životnoj sredini,

¹⁰ Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG“, br. 48/08, 40/10, 40/11, 52/16 i 73/19)

¹¹ Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini („Sl. list CG“, br. 028/11, 001/14)

utvrđene se akustične zone na teritoriji opštine Danilovgrad u skladu sa postojećom i planiranom namjenom prostora.

3.7.1. Biodiverzitet

Na teritoriji opštine Danilovgrad postoje biljne i životinjske vrste koje su zaštićene Zakonom o zaštiti prirode i Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta („Sl. list CG“, br. 76/06). To uključuje Stablo skadarskog duba u Ćuriocu kod Danilovgrada (**Quercus robur sp. scutariensis**) kao spomenik prirode, do sada nije sproveden postupak proglašavanja ovog hrasta zaštićenim objektom shodno Zakonu o zaštiti prirode, kao i druga stabla ove vrste hrasta u Bjelopavličkoj ravnici. Šimšir na području Slatine i Krasovine (jedini nalazi ove vrste u Crnoj Gori), kao i Zetsku mekousnu pastrmku koja je još uvijek prisutna u dijelu gornjeg toka rijeke Zete. Rijeka Zeta i većina njenih pritoka, sa niskom temperaturom vode i visokom količinom kiseonika u njoj, predstavljaju povoljan slatkovodni ekosistem za prisustvo pastrmske faune. Zahvaljujući tim faktorima postoje tri autohtone vrste pastrmke i to: glavatica, potočna pastrmka i zetska mekousna pastrmka. Zetska mekousna pastrmka je zakonom zaštićena i istovremeno kritično ugrožena.

Takođe, od vrsta drveća prisutne su šume munike na Štitovu i Prekornici koje su sječom ugrožene, tisa na području Bratkovice, kao i biljna asocijacija Diantho – Erianthetum Hostii sa 774 registrovane vrste, sa najznačajnijim nalazištem oko Spuža, na lokalitetu Moromiš. Isti se nalaze u Katalogu tipova staništa Crne Gore za Evropsku Uniju.

Na području opštine, izražen je bogat biodiverzitet. Biljne vrste broje se više od 2.000, što čini značajan dio biljnog svijeta Crne Gore koji obuhvata oko 3.500 vrsta. Važno je naglasiti da postoje određene prijetnje ovom biodiverzitetu, kao što su nestanak, fragmentacija i degradacija staništa, smanjenje populacija pojedinih vrsta, prekomjerno izlovljavanje, nelegalni lov i požari. Međutim, osnovno znanje o biodiverzitetu na području opštine Danilovgrad još uvijek je nedovoljno. Stoga, identifikacija trenutnog stanja biodiverziteta i njegovih karakteristika ključna je za uspostavljanje adekvatnih mjera zaštite i očuvanja.

Značaj biodiverziteta opštine Danilovgrad prepoznat je i na internacionalnom nivou. Područje basena rijeke Zete šireg područja je identifikovano od strane BirdLife – a i IUCN kao ključno područje za očuvanje biodiverziteta (KBA). Takođe, ovo područje je 2019. godine proglašeno kao SPA "Bjelopavlička ravnica", što znači Specijalno zaštićeno područje u skladu sa Direktivom o pticama. Bjelopavlička ravnica postala je potencijalni dio evropske ekološke mreže NATURA 2000.

Takođe, Bjelopavlička ravnica je prepoznata kao značajno područje za očuvanje biodiverziteta, posebno što se tiče ptica. Mnoge vrste ptica koje se gnijezde ili selice na ovom području su u nepovoljnom statusu, uključujući jarebicu kamenjarku, grlicu, gaku, vodomara, kratkoprstog kobca, sirijskog djetlića i šumsku ševu, kao i selice poput vivka, ždrala i osičara

Lokalni akcioni plan za biodiverzitet (u daljem tekstu: LAPB) procjenjuje stresove i prijetnje, ocjenjujući ih po njihovoj strateškoj važnosti, vrijednosti ekosistema i osjetljivosti.

LAPB opštine Danilovgrad 2020 – 2024. prepoznaje četiri ekosistemske cjeline:

- Basen rijeke Zete i Matice sa Bjelopavličkom ravnicom
- Brdski (kraški) ekosistem
- Šumski ekosistem
- Otvoreni planinski ekosistem

Za svaku identifikovanu ekosistemsku cijelinu, LAPB pruža detaljan opis stanja za prepoznate tipove staništa i naglašava očuvanost ili ugroženost vrsta koje na njima žive. LAPB ističe važnost pokretanja hitnih konzervacijskih mjera, potrebu za daljnjim i detaljnijim istraživanjem, te za proglašenjem vrijednih i osjetljivih područja zaštićenim, kao i drugih relevantnih elemenata koji utiču na održavanje ili postizanje funkcionalnosti ekosistema.

Pritisци koji ugrožavaju biodiverzitet i ekosisteme su: veliki zagađivači, otpad, krivolov neodrživa i neplanska gradnja, požari. Pored navedenih faktora, direktni pritisci koji ugrožavaju biodiverzitet i ekosisteme mogu uključivati i faktore poput invazivnih vrsta, prekomjerne eksploatacije prirodnih resursa, urbanizacije, degradacije staništa, klimatske promjene i neodgovorne poljoprivredne prakse.

Prioritetne aktivnosti koje Opština Danilovgrad treba preduzeti u cilju očuvanja biodiverziteta i poboljšanja zdravlja građana su: unapređenje ribljeg fonda, uspostavljanje održivih urbanih cjelina, regulisanje otpadnih voda, uspostavljanje selekcije otpada, kontrola šumskih požara, obustavljanje eksploatacije šume na Prekornici i zaštita šuma munike sa jezerom na Ponikvici.

3.7.2. Stanje šuma

Područje opštine Danilovgrad je izrazito podložno požarima usljed ekstremno visokih ljetnjih temperatura i sušnih ljetnjih perioda kao i usljed izrazito kamenitih, bezvodnih terena, pa su požari jedan od vodećih faktora devastacije šumskih sastojina.

Samo u intervalu od 2012 – 2022. godine na području PJ Danilovgrad požarima je zahvaćeno oko 392 ha šuma, od čega 377 ha zaštitnih šuma i 15 ha šuma u inicijalnoj fazi razvoja.

U toku 2022. godine prema Izvještaju o zdravstvenom stanju šuma, što se tiče požara u državnim šumama opožarena površina iznosila je 11 ha, a u privatnim šumama 203 ha.

U 2022. godini u državnim šumama desio se požar u GJ Prekornica na površini od 11 ha kada je oštećeno oko 400m³ lišćara, u 2023. godini nije bilo požara u državnim šumama. U privatnim šumama desio se požar na području Garča 2022. i 2023. godine koji je zahvatio površinu oko 200 ha kada je gorelo nisko rastinje i manji požar na području Gostilja na površini od 3 ha kada je oštećeno oko 180 m³ lišćara.

Neposredne štete se manifestuju kroz sagorelo stablo, uništen podmladak, gubitak prirasta, gubitak na kvalitetu drvnih sortimenata. Kao sekundarne štete od požara javljaju se razna entomološka i fitopatološka oboljenja koja dovode do devastacije sastojina i narušavanja zdravstvenog stanja šuma.

Suzbijanje borovog litijaša (*Thaumatopea pityocampa*) vršeno je na proljeće 2022. godine, mehaničkom metodom sasijecanjem i spaljivanjem grančica na kojima se nalazio gundelj (gusjenično gnijezdo borovog litijaša). Takođe bilo je postavljeno 10 klopki kao zaštita šuma od štetnih insekata, zbog pojave potkornjaka.

Šumska transportna infrastruktura obuhvata: ukupna dužina puteva iznosi 150,558 km. Od toga, 22,27 km su javni putevi, dok je 128,228 km šumskih puteva. Od šumskih puteva, 97,088 km su tvrdi (makadamski) putevi, dok je 31,32 km mekih šumskih puteva.

Pregled zdravstvenog stanja šuma kojima gazduje PJ Danilovgrad po gazdinskim jedinicama dat je u tabeli.

Tabela broj 42: Zdravstveno stanje šuma na teritoriji opštine Danilovgrad

GAZDINSKA JEDINICA	DOBROG ZDRAVSTVENOG STANJA	SREDNJEG ZDRAVSTVENOG STANJA	SLABOG ZDRAVSTVENOG STANJA	UKUPNO
ŠTITOVO	439	746	453	1638
PREKORNICA	737	2848	776	4361
PONIKVICA	919	1703	276	2898
UKUPNO	2095	5297	1505	8897
%	23	60	17	100

Izvor: PJ Danilovgrad

Na mjestima sječe u šumi mogu se pronaći ostavljena stabla ili njihovi djelovi (koji su napadnuti raznim bolestima), ostaci drveta i sušika nakon sječe, neuredno uspostavljen šumski red, nesanirane površine od požara i slično. Takvo stanje dovodi do stalnog smanjenja kvaliteta šuma.

U Crnoj Gori je u toku sprovođenje projekta NATURA 2000, čija se realizacija trenutno nalazi u fazi kartiranja staništa i vrsta. Konačan rezultat ovog procesa biće predlog područja koja će biti uključena u mrežu zaštićenih područja Evrope. Što se tiče područja Prekornice na kojoj se nalaze značajne površine munikinih šuma, kartiranje staništa su završena, navedeno je u Nacrtu studije zaštite Prekornice.

3.7.3. Vodni resursi i infrastruktura

Vodni resursi su od suštinskog značaja za održivi razvoj opštine Danilovgrad. Opština obiluje različitim vodnim resursima koji su ključni za podršku ekonomiji, životnoj sredini i društvenim potrebama lokalnog stanovništva. Voda predstavlja vitalni resurs koji utiče na sve aspekte života u opštini, od poljoprivrede i industrije do potreba za pićem, sanitarne higijene i rekreacije.

Kao ključna komponenta infrastrukture, vodni sistemi obezbjeđuju usluge poput snabdijevanja vodom, sanitarnih uslova, navodnjavanja poljoprivrednih površina i podrške industriji. Uz to, vodna infrastruktura igra ključnu ulogu u zaštiti od poplava, očuvanju životne sredine i promociji održivog razvoja.

Okviri postavljeni u Strategiji upravljanja vodama Crne Gore moraju se uvažavati pri izradi strategija i planova prostornog uređenja, zaštite životne sredine i drugih oblasti koje zavise od voda ili imaju uticaja na vode. Važna mjera zaštite izvorišta vode za piće jeste donošenje i sprovođenje odluka o zonama sanitarne zaštite.

Vodovodna mreža

Danilovgradski vodovodni sistem je jedan od najdužih u Crnoj Gori. Od cjevovoda koji su trenutno u funkciji, u najboljem stanju su PEVG cjevovodi, koji su ugrađivani u proteklih oko 20 godina. Na drugom mjestu su LG cjevovodi, koji su najstariji, ali su u dobrom stanju, dok su u najgorem stanju AC cjevovodi koji su ugrađivani u posljednjih oko 60 godina. Velika dužina i razućenost vodovodne mreže u Danilovgradu otežavaju njeno održavanje, naročito u ljetnjem periodu kada potrošači nenamjenski troše vodu, a radnici su u tom periodu najviše angažovani na rekonstrukcijama i izgradnji novih cjevovoda. Bez obzira na sve navedeno, svi kvarovi na vodovodnoj mreži se otklanjaju u najkraćem mogućem roku. Gubici na vodovodnoj mreži su u 2023. god. iznosili oko 80%.

Mjesečna potrošnja vode po korisniku iznosi 15,27 m³. Dnevna potrošnja vode po stanovniku iznosi 172,09 litara. Kontinuitet isporuke vode u Danilovgradu je visok i iznosi 99,70%. Stepen mjerenja potrošnje vode u Danilovgradu je 95,79%.

Samo 5% korisnika javnog vodosnabdijevanja u Danilovgradu je priključeno na javni kanalizacioni sistem, što je izuzetno nisko u poređenju sa ostalim opštinama u Crnoj Gori. Konkretno, u 2022. godini je 65% ukupne količine zahvaćene vode bilo mjereno, što predstavlja značajan pomak u odnosu na prethodne godine kada su se količine vode utvrđivale procjenom.

Stepen pokrivenosti stanovništva uslugom vodosnabdijevanja putem priključaka iznosi 98,16%.

Gradsko jezgro je u potpunosti pokriveno vodovodnom mrežom, te je stoga javnim sistemom vodosnabdijevanja pokriveno 100% populacije u gradskom jezgru. Oko 20% teritorije cjelokupne opštine nema pristup javnom sistemu vodosnabdijevanja, dok, od navedenog dijela, određena naselja/djelovi naselja imaju seoske vodovode. Vodovodni sistem u Danilovgradu sačinjavaju sljedeća vodoizvorišta: “Oraška Jama” (stari i novi pogon), “Milojevića vrelo” (“Tunjevo”), “Viško vrelo”, “Slatinski izvori”, “Brajovića Jama”, “Žarića Jama” i “Mareza” (sa ovim vodoizvorištem upravlja DOO “Vodovod i kanalizacija” Podgorica).

Bjelopavlićki vodovod koristi vodu iz sedam izvorišta sljedećih kapaciteta:

- gravitacijom sa Slatinskih izvora, minimalne izdašnosti od 10 – 12 l/s;
- crpljenjem iz Oraške jame u količini od 140 l/s (postoji mogućnost crpljenja 180 l/s uz rekonstrukciju instalacija crpnog postrojenja – Stari pogon);
- crpljenjem iz jame Žarića u količini 40 l/s;
- crpljenjem sa Viškog vrela u količini od 11 l/s;
- crpljenjem sa Milojevićkog vrela u količini od 22 l/s;
- crpljenjem iz jame Brajovića u količini od 35 l/s;
- preko priključnog dovoda sa Mareze u količini od 70 l/s

Maksimalni instalisani kapacitet iznosi oko 350 l/s. Ukupna procijenjena dužina vodovodne mreže je oko 434 km.

Bjelopavlički vodovodni sistem se, grubo, može zonirati na :

- Zona Centralni dio – desna obala Rijeke Zete (snabdijevanje sa izvorišta Oraška Jama)
- Zona Centralni dio – lijeva obala Rijeke Zete (snabdijevanje sa Slatinskih izvora, izvorišta Brajovića i Žarića Jama)
- Zona Spuž, Novo Selo, Bandići – (snabdijevanje sa izvorišta Mareza)
- Zona Sjeverozapadni dio Bjelopavličke ravnice (snabdijevanje sa izvorišta Milojevića vrela i Viško vrelo),

Pravilnikom o određivanju i održavanju zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta i ograničenjima u tim zonama ("Službeni list Crne Gore", br. 066/09) propisuje se način određivanja i održavanja zona i pojaseva sanitarne zaštite izvorišta koja se koriste ili se mogu koristiti za snabdijevanje vodom za piće (u daljem tekstu: izvorište) i ograničenja u tim zonama.

Zone zaštite izvorišta, sanitarni i drugi uslovi održavanja zona i zaštitne mjere u području zona određuju se u skladu sa Glavnim projektom zona sanitarne zaštite izvorišta. Glavni projekat se izrađuje na osnovu prethodno izvršenih istražnih radova za izvorišta površinskih i podzemnih voda.

Otpadne vode

U opštini Danilovgrad postoji oko 3 km kolektora fekalnih otpadnih voda. Kanalisano je djelimično samo uže gradsko jezgro. Kolektor se sastoji iz tri sliva, kojima se otpadne vode odvođe u rijeku Zetu preko ispusta u Landži, ispusta u Pažićima i ispusta kod stadiona. Najveći dio ove mreže izgrađen je sedamdesetih godina od AC cijevi, dok je manji dio izgrađen devedesetih godina od PVC cijevi. U ostalim naseljima u opštini se koriste individualni objekti – septičke jame i poniruću bunari, o čijem funkcionisanju Društvo ne posjeduje podatke. Izvedena kanalizaciona mreža je sada već u lošem stanju, mnoge šahte su oštećene, zatrpane, ispusti zarasli, na određenim dionicama cijevi su postavljene plitko, nesavjesni građani bacaju razni kabasti otpad u kolektore i šahte, što sve zajedno jako otežava rad radnicima zaposlenim na održavanju. ViK Danilovgrad ima manje od 1.000 korisnika usluge upravljanja komunalnim otpadnim vodama. Ova situacija stvara visoke tekuće troškove koji se raspoređuju na mali broj korisnika, što može predstavljati finansijski izazov za održivost usluga.

Zbog neposjedovanja sopstvene mehanizacije za održavanje fekalne kanalizacije, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad je prinuđeno da angažuje druga lica koja su u posjedu istih. Tako za potrebe pročepljavanja kanalizacione mreže pod pritiskom angažuje se DOO „Vodovod i kanalizacija“ Podgorica, dok se za potrebe crpljenja šahti ili septičkih jama angažuje DOO „Vodovod i kanalizacija“ Podgorica, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Nikšić i Agencija za stanovanje Podgorica. Sve naprijed navedeno ukazuje na činjenicu da je potrebna cjelokupna rekonstrukcija kanalizacione mreže.

Atmosferske vode

Dužina ukupne atmosferske kanalizacije na teritoriji opštine Danilovgrad iznosi oko 7 km. Održavanje atmosferske kanalizacije pored DOO „Vodovod i kanalizacija“ vrši i Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj. Atmosferska kanalizacija kojom upravlja Društvo kanalisana je kroz uže gradsko jezgro i Spuž od Stologlava do mosta na rijeci Zeti. Mreže atmosferske kanalizacije sastoji se od pretežno kameno zidanih otvorenih kanala i nekoliko kolektora profila Ø 800 i Ø 600. Trenutno je na vodovodnu mrežu priključeno 8.947 potrošača.

Analiza vode za piće

Vrlo važan aspekt vodosnabdijevanja su i fizičko – hemijska ispitivanja i mikrobiološka analiza vode za piće. Na svim vodoizvorištima vodovoda kontinuirano se vrši hemijski tretman, hlorisanje vode. Društvo svakodnevno sprovodi internu kontrolu ispravnosti provjerom prisutstva rezidualnog hlora u isporučenoj vodi na više karakterističnih tačaka koje pokrivaju cjelokupnu mrežu. Spoljnu kontrolu fizičko – hemijske i mikrobiološke ispravnosti vode za piće vrši Institut za javno zdravlje Podgorica i to dva puta mjesečno na devet kontrolnih tačaka, dok se uzorkovanje sirove vode vrši dva puta godišnje na vodoizvorištima. Redovne analize koje je Institut za javno zdravlje uradio tokom 2023. godine, pokazale su da voda zadovoljava propisane kriterijume, da je kvalitetna, tj. i fizičko – hemijski i mikrobiološki ispravna. Urađeno je 227 osnovnih fizičko – hemijskih i mikrobioloških analiza vode na svim vodoizvorištima i kontrolnim tačkama na vodovodnom sistemu. Usljed obilnih padavina tokom godine može doći do zamućenja vode u vodoizvorištima, u tim situacijama DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad obavještava sve potrošače putem sredstava javnog informisanja, o potrebi za prokuvavanjem vode.

Osnovni cilj DOO „Vodovoda i kanalizacije“ jeste da Društvo bude ekonomski održiv i tehnički savremen kolektiv, kadrovski osposobljen da odgovori na sve zahtjeve i potrebe potrošača, tj. da svi potrošači imaju kontinuirano i kvalitetno snabdijevanje higijenski ispravnom vodom za piće, kao i obezbijeđeno odvođenje otpadnih voda u skladu sa važećim ekološkim standardima.

Kako bi se poboljšao razvoj Društva i pospješio napredak opštine, posebna pažnja u budućnosti će biti usmjerena na: smanjenje gubitaka na vodovodnoj mreži, uspostavljanje GIS – a, zamjenu AC cjevovoda, rekonstrukciju postojeće i izgradnju nove kanalizacione mreže i nabavku mehanizacije kako bi se unaprijedio kvalitet pružanja usluga.

3.7.4. Kvalitet vazduha

Danilovgrad pripada prvoj od tri zone kvaliteta vazduha.¹²

U skladu sa Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha, teritorija Crne Gore podijeljena je u tri zone (tabela 1.), koje su određene preliminarnom procjenom kvaliteta vazduha u odnosu na granice ocjenjivanja zagađujućih materija na osnovu dostupnih podataka o koncentracijama zagađujućih materija i modeliranjem postojećih podataka. Granice zona kvaliteta vazduha podudaraju se sa spoljnim administrativnim granicama opština koje se nalaze u sastavu tih zona.

Tabela broj 43: Zone kvaliteta vazduha na teritoriji opštine Danilovgrad

Zona kvaliteta vazduha opštine u sastavu zone	Opštine u sastavu zone
Sjeverna zona kvaliteta vazduha	Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Rožaje, Šavnik i Žabljak
Centralna zona kvaliteta vazduha	Podgorica, Nikšić, Danilovgrad i Cetinje
Južna zona kvaliteta vazduha	Bar, Budva, Kotor, Tivat, Ulcinj i Herceg Novi

Izvor: Informacija o stanju životne sredine za 2023. godinu

Praćenje kvaliteta vazduha obavezno je u svim zonama, ali ne u svim opštinama u Crnoj Gori. Ovaj evropski model primjenjuje se radi smanjenja troškova praćenja kvaliteta vazduha koje zahtijeva skupe i osjetljive instrumente čije održavanje i korišćenje iziskuje dodatne troškove. Stoga je broj od 10 automatskih stanica za praćenje kvaliteta vazduha više nego dovoljan za Crnu Goru, s tim da je neophodno razvijati sisteme matematičkog modeliranja da bi se podaci zasnovani na mjerenju dopunili indikativnim podacima. Redovne revizije pozicija mjernih mjesta takođe su neophodne, da bi se utvrdile određenih lokacija gdje kvalitet vazduha odstupa od očekivanog. U Centralnoj zoni kvaliteta vazduha u proteklom desetogodišnjem periodu bilježena su prekoračenja koncentracija suspendovanih čestica PM₁₀ i PM_{2.5} kao i sadržaja benzo(a)pirena u suspendovanim česticama PM₁₀.

Ključni izvori emisija ovih zagađujućih materija su:

- za suspendovane čestice – grijanje domaćinstava
- za benzo(a)piren se ne mogu definisati ključni izvori u Crnoj Gori jer je prema inventaru emisija zagađujućih materija u vazduh u 2018. godini evidentirana emisija od 0.0001t (100g) ovog polutanta i to iz industrijskih izvora. Budući da on služi kao marker ostalih policikličnih aromatičnih ugljovodonika, ključni izvori ovih polutanata u Crnoj Gori su proizvodnja električne energije, upotreba neputne mehanizacije i drumski saobraćaj (teretna vozila i autobusi).

Globalna istraživanja pokazuju da su ključni izvori emisija sagorijevanje biomase u domaćinstvima i komercijalnom sektoru (60,5%), požari i spaljivanje poljoprivrednog otpada na otvorenom (13,6%) i sagorijevanje goriva u saobraćaju (12,8%).

¹² Uredba o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha ("Sl. list CG", br. 44/10 i 13/11)

U ovom regionu, promjene klime se ogledaju u produžavanju sušnih perioda, porastu srednjih temperatura, pomijeranju režima padavina i povećanoj učestalosti ekstremnih vremenskih nepogoda kao što su jake kiše, grad.¹³

Ova analiza ukazuje na neophodne mjere koje treba primijeniti sa ciljem poboljšanja kvaliteta vazduha u Centralnoj zoni:

- unapređenje grijanja domaćinstava kroz smanjenu potrošnju uglja, mokrog drveta za ogrijev, upotrebu efikasnijih uređaja za grijanje, prelazak na ekološki prihvatljivija goriva, povećanje energetske efikasnosti stambenih objekata, uvođenje sistema centralnog grijanja, itd. čime će se smanjiti emisije suspendovanih čestica tokom sezone grijanja, kada je njihova koncentracija znatno povećana;
- preventivne mjere vezane za sprječavanje šumskih požara i strožija kaznena politika vezana za zabranu paljenja otpada na otvorenom, uključujući i poljoprivredni otpad čime će se smanjiti značajne emisije suspendovanih čestica i sadržaja benzo(a)pirena u ovim česticama i u periodima van sezone grijanja;
- postepena obnova voznog parka, naročito teretnih vozila i autobusa ekološki prihvatljivijim gorivima kako bi se smanjio sadržaj benzo(a)pirena u suspendovanim česticama.

3.7.5. Analiza nivoa izloženosti jonizujućem zračenju

Mjerenja jonizujućeg zračenja vršena su u opštini Danilovgrad tokom 2022. godine, koncentracije radona (222 Rn), torona (220 Rn) u zatvorenim boravišnim prostorijama, jačine apsorbovane doze gama zračenja i mjerenje nivoa kontaminacije.

Tokom 2022. godine, ispitivanje nivoa izlaganja jonizujućem zračenju u zatvorenim boravišnim prostorijama u opštini Danilovgrad obavljeno je mjerenjem koncentracije radona (222 Rn). Mjerenja su sprovedena na četiri lokacije u dva ciklusa, u septembru 2022. i januaru 2023. godine.

Rezultati pokazuju da su koncentracije radona u većini ispitivanih prostorija ispod interventnih nivoa propisanih Pravilnikom o granicama izlaganja jonizujućim zračenjima (400 Bq/m³ za postojeće stanove i 1000 Bq/m³ za radni prostor). Međutim, spavaća soba u individualnoj zgradi u ulici Keše Đurovića bb, zabilježila je srednju vrijednost od 1007 Bq/m³, što je iznad dozvoljenih granica za stambene prostore, ali ispod granice za radne prostore. Ovi podaci ukazuju na potrebu za daljim praćenjem i potencijalnim mjerama za smanjenje koncentracije radona na toj lokaciji.

Ispitivanje nivoa izlaganja toronu (220 Rn) u zatvorenim boravišnim prostorijama obavljeno je na nekoliko lokacija. Rezultati pokazuju da su koncentracije torona u svim ispitivanim prostorijama u Danilovgradu ispod interventnih nivoa. Posebno je zabilježeno da nijedna od mjerenih vrijednosti nije prelazila 10 Bq/m³, što ukazuje na nisku izloženost toronu.

Dakle, nije zabilježeno prekoračenje interventnog nivoa za toron u boravišnim i radnim prostorijama u Danilovgradu. Srednja vrijednost svih realizovanih mjerenja koncentracije torona bila je ispod graničnih vrijednosti koje bi zahtijevale dodatne mjere zaštite ili intervencije.

¹³ Treći nacionalni izvještaj Crne Gore o klimatskim promjenama 2020

3.7.6. Klimatske promjene i energetska efikasnost

Klimatske promjene kao prioritet Evropske unije, koja je postavila ciljeve za postepeno smanjenje emisija gasova staklene bašte do 2050. godine, odnosi se na to da će lokalne vlasti imati ključnu ulogu u ostvarivanju energetske i klimatske ciljeve EU (smanjenje ukupnih emisija za barem 40% do 2030. godine, povećanje otpornosti gradova i osiguranje održivog, sigurnog i pristupačnog pristupa energiji). "Okvir za klimu i energiju za 2030." pokazuje ambicioznu posvećenost smanjenju emisija gasova staklene bašte u skladu sa putokazima za 2050. godinu i postavlja tri ključna cilja za 2030. godinu: smanjenje emisija gasova staklene bašte za najmanje 40% (u odnosu na nivoe iz 1990. godine), najmanje 27% udjela obnovljive energije i najmanje 27% poboljšanje energetske efikasnosti.

Kroz osnovnu inventuru emisija, identifikaciju rizika odnosno program poboljšanja energetske efikasnosti cilj je da se integrišu konkretne mjere u sektore kao što su zgrade, saobraćaj i energetika, uzimajući u obzir potrebe zajednice. Vizija je stvaranje održive, sigurne i prosperitetne opštine za sadašnje i buduće generacije, smanjujući emisije do 2030. godine i dalje, u skladu s globalnim ciljevima zaštite klime.

Posljednje veće poplave dogodile su se u novembru 2019. godine. Ciklonska aktivnost prouzrokovala je seriju kiša. Maksimalno izmjereno vodostaj je zabilježen 1018 cm, što je 2,7 m manje od ikad zabilježenog maksimuma.

Služba zaštite i spašavanja Danilovgrad je adekvatno opremljena kada je u pitanju spašavanje na rijeci Zeti. Oprema koja je nabavljena (čamci, suva i mokra spasilačka odijela, prsluci, pumpe, čizme, kišne kabanice i čizme) zadovoljava trenutne potrebe. Služba također posjeduje tri pumpe za crpljenje vode manjeg kapaciteta (500 – 1500 l/min).

Kada su u pitanju požari, Služba zaštite i spašavanja Danilovgrad posjeduje tri vozila za gašenje požara i dva komandna vozila (terenska vozila). Kada su u pitanju vozila, postoji potreba za unapređenjem kapaciteta u vidu nabavke dva vozila za gašenje požara. Jedno kapaciteta 6 – 8 m³ zapremine vode namijenjeno za gašenje šumskih požara, dok bi drugo bilo manjih gabarita, zapremine oko 2 – 3 m³ vode namijenjeno za gašenje požara u urbanim područjima i u nepristupačnim djelovima opštine. U cilju preventivnog djelovanja, služba svake godine vrši edukaciju đaka u obrazovnim ustanovama na području opštine.

Svake godine predsjednik Opštine izdaje „Naredbu o zabrani loženja vatre na otvorenom prostoru“, kao i „Naredbu o preduzimanju preventivnih mjera zaštite od požara“. Opština Danilovgrad je izradila Plan zaštite i spašavanja od požara koji je ažuriran tokom 2024. godine.

Glavni problemi sa kojima se suočava služba su:

- Nedovoljno vozila za gašenje požara
- Nerazvijena hidrantska mreža na teritoriji opštine
- Nepristupačnost pojedinih djelova teritorije opštine
- Nedovoljan broj izvršilaca
- Slaba saobraćajna povezanost i uski putevi u ruralnom području.

U cilju preventivnog djelovanja, a na osnovu sistema ranog upozoravanja koji je uspostavljen od strane Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Služba zaštite i spašavanja obilazi ugrožena područja nudeći pomoć mještanima u vidu evakuacije i privremenog smještaja dok

ne prođe opasnost. Opština Danilovgrad je izradila Plan zaštite i spašavanja od poplava. Ovim planom su definisana prava i obaveze svih učesnika u sistemu zaštite i spašavanja.

Lokalni energetske plan potrebno je izraditi, u skladu sa zakonskim obavezama, kao i Program poboljšanja energetske efikasnosti u skladu sa Strategijom i akcionim planom za period od tri godine.

3.7.7. Upravljanje otpadom

U opštini Danilovgrad aktivnosti koje se odnose na upravljanje otpadom i to odlaganje otpada sa javnih površina, kao i odvoz i deponovanje kabastog otpada, u nadležnosti su DOO "Komunalno" Danilovgrad.

Komunalni otpad na teritoriji opštine Danilovgrad se sakuplja svakog dana. Sakupljanje se vrši tako što se isprazne kontejneri i otpad se prevozi na DOO „Deponija“ u Podgorici, dva puta dnevno. Ponedjeljkom i petkom prevoz komunalnog otpada se vrši 3 – 4 puta dnevno, i isti se odvozi na deponiju u Podgorici.

U pogledu pokrivenosti usluge sakupljanja otpada, trenutnim organizovanjem i sakupljanjem komunalnog otpada DOO „Komunalno“ Danilovgrad pokriva oko 80% domaćinstava na teritoriji opštine Danilovgrad, odnosno 3.765 domaćinstava. U ovih 20% nepokrivenosti spadaju najčešće domaćinstva u brdskim područjima.

Komunalni i kabasti otpad na teritoriji opštine, sakuplja se svakodnevno i to sa onih lokacija gdje su postavljeni kontejneri. U navedene površine ulica uračunata su i dvorišta stambenih objekata koji se nalaze u navedenim ulicama.

Kontejneri za kabasti materijal se nalaze na više lokacija u opštini Danilovgrad (Novo Selo, Klikovače, Grbe, Podanje, Pažići, Lazine, Spuž), a korisnici usluga i dalje odlažu komunalni otpad u istim, ne poštujući njihovu namjenu.

DOO "Komunalno" Danilovgrad planira da postavi u reciklažnom centru u mjestu Orašje, odnosno u reciklažnom dvorištu više kontejnera od po 5 m³, kako bi ljudi odlagali kabasti otpad i time smanjili otpad koji bi se našao na javnim površinama.

Tabela broj 44: Lokacije kontejnera sa površinama ulica

Redni broj	Lokacija	Površina (m ²)
1.	Ul. Blaža Mrakovića	8.836 m ²
2.	Ul. Novice Škerovića	4.416 m ²
3.	Ul. Dečanska	1.048 m ²
4.	Ul. Sava Burića	4.258 m ²
5.	Ul. I Bokeljske brigade	3.640 m ²

6.	Ul. Lazara Đurovića	7.149 m ²
7..	Ul. Bijelog Pavla	2.041 m ²
8.	Ul. Vlačka Đuranovića	4.916 m ²
9.	Ul. Njegoševa	5.223 m ²
10.	Ul. Baja Sekulića	3.496 m ²
11.	Ul. Keše Đurovića	5.313 m ²
12.	Stadion malih sportova	8.694 m ²
13.	Trg 9. decembar	8.607 m ²
14.	Trg Golootičkih Žrtava	4.130m ²
15.	Dio magistralnog puta M3 Bulevar od Perjanika do Bandića	49.183 m ²

Izvor: DOO "Komunalno" Danilovgrad

Ukupna površina čišćenja ulica iznosi 82.120 m². Dinamika čišćenja navedenih ulica sa prikazanim površinama se na dnevnom nivou odvija u zavisnosti od potreba i prioriteta (ne čiste se svakodnevno prikazane ukupne površine).

Gdje nije bilo moguće postavljanje kontejnera, sa tih lokacija komunalni otpad se sakuplja po principu "od vrata do vrata". Ovo znači, da vozilo dva puta nedjeljno sakuplja otpad po predviđenom planu, iz naselja kao što su Bandići, Novo Selo, Pitoma Loza i druga naselja, odnosno naselja koja gravitiraju starom i novom putu.

Na ovaj način, obezbijeđena je usluga prevoza i korisnicima na mjestima gdje nije moguće postaviti kontejnere.

U pogledu sakupljanja kabastog otpada, posebnim vozilom – kamion sa grajferom sakuplja se kabasti otpad svakog dana, i utovara isti u kamione za kabasti otpad, koji odvoze otpad dalje na DOO „Deponija“ Podgorica. Za sakupljanje otpada preduzeće je opremljeno sa sljedećim vozilima 4 auto – smećara, 1 kamion sa grajferom i 2 kamiona za sakupljanje kabastog otpada.

DOO "Komunalno" Danilovgrad je povjereno obavljanje komunalnih djelatnosti koje se odnose na sakupljanje bezopasnog čvrstog otpada iz kanti, kontejnera i drugih posuda za odlaganje smeća; sakupljanje otpadnih materijala namijenjenih za recikliranje; sakupljanje i odstranjivanje otpada sa javnih površina. Broj korisnika komunalnih usluga, kontejnera za sakupljanje otpada i vrsti i količini prikupljenog otpada u 2023. godini prikazan je u sljedećim tabelama.

Tabela broj 45: Broj korisnika komunalnih usluga

R.br	Opis	Broj
1	Fizička lica	3365
2	Pravna lica	388

Ukupno:	3753
----------------	-------------

Izvor: DOO "Komunalno" Danilovgrad

Tabela broj 46: Broj postavljenih kontejnera za sakupljanje otpada

Izvor: DOO Danilovgrad	R.br.	Opis	Broj	"Komunalno"
	1	Kontejner 1,1 m ³	199	
	2	Kontejner 5 m ³	6	
	3	Preso kontejner 7 m ³	1	
	Ukupno:		206	

Tabela broj 47: Podaci o količini i vrsti sakupljenog otpada u 2023. godini

R.br.	Opis	Količina u tonama
1	Komunalni otpad	4193
2	Sakupljeni čvrsti - kabasti otpad	1381
Ukupno:		5574

Izvor: DOO "Komunalno" Danilovgrad

Nabavkom i postavljanjem novih kontejnera i svakodnevnim vršenjem odvoza, poboljšao se kvalitet usluga i povećala pokrivenost područja na kojima Društvo pruža usluge, tako da i naselja van gradske zone dobijaju urbani karakter, što će usloviti povećanje broja domaćinstava kojima se pruža usluga odvoza otpada. DOO "Komunalno" Danilovgrad pruža usluge trećim licima po zahtjevu po principu ponude, kako za komunalni tako i za kabasti otpad, kao i po nalogima nadležnog sekreterijata.

U Crnoj Gori se bilježi porast broja neuređenih odlagališta. Sanacija neuređenih odlagališta otpada i dalje predstavlja jedan od prioritarnijih ciljeva. Problemi sa kojim se suočava i DOO „Komunalno“ Danilovgrad su nastajanje divljih deponija i njihovo stalno obnavljanje. Na teritoriji opštine postoji veliki broj divljih deponija, naročito van užeg dijela grada.

Nastojanja preduzeća nadležnog za upravljanje otpadom u cilju smanjenja količine komunalnog i kabastog otpada, kroz podizanje svijesti o selekciji otpada i postavljanje posebnih kontejnera za plastiku i staklo u saradnji s Osnovnom školom "Vuko Jovović" i Gimnazijom "Petar I Petrović Njegoš", naišla su na izazove, u toku 2022. godine. Naime, uprkos postavljenim uputstvima, đaci nisu pravilno koristili kontejnere, već su otpad odlagali nekontrolisano, ignorisali su proces selekcije.

Dakle, upravljanje komunalnim otpadom je samo djelimično riješeno u opštini Danilovgrad. Poseban problem nekontrolisanog odlaganja otpada predstavlja na području Parka prirode

“Rijeka Zeta”. Evidentan je problem postojanja velikog broj neuređenih smetlišta, prvenstveno šuta i kabastog otpada, ali i uginulih životinja, koje lokalno stanovništvo ne odlaže na za to predviđene lokacije. Osim toga, usljed nedovoljne ekološke pismenosti neodgovorni pojedinci koji ne žive na teritoriji opštine dovoze otpad i odlažu.

3.7.8. Zaštićena područja

Park prirode „Rijeka Zeta“

Park prirode „Rijeka Zeta“ je jedini zaštićeni prostor u Crnoj Gori koji obuhvata ekosistem ravničarske rijeke. Prostire se na području dvije administrativne jedinice: opštine Danilovgrad i Glavnog grada Podgorica. Ukupna površina parka iznosi 119,85 km², pri čemu 80,8% pripada teritoriji opštine Danilovgrad, dok 19,2% pripada teritoriji Glavnog grada Podgorica. Glavne vrijednosti parka su vodeni ekosistemi i rijeka Zeta sa pritokama, izvori sa lijeve i desne strane rijeke Zete, močvara Moromiši i ostaci nizijskih šuma. Za ovo zaštićeno područje još uvijek ne postoji formiran upravljač, niti urađen Plan upravljanja koji je ključan dokument kojim se planira i reguliše upravljanje i očuvanje vrijednosti zaštićenog područja.

Park je podijeljen u tri zone zaštite na sljedeći način:

Zona zaštite I – strogi režim zaštite (P = 0,15 km²) obuhvata močvaru Moromiš. U ovoj zoni zabranjeno je korišćenje prirodnih resursa i izgradnja objekata; vrše se naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa (monitoring) u ograničenom obimu; dozvoljene su posjete u obrazovne svrhe u ograničenom obimu; sprovode se zaštitne, sanacione i druge neophodne mjere u slučaju požara, elementarnih nepogoda i udesa, pojave biljnih i životinjskih bolesti i prenamnožavanja štetočina. U ovoj zoni nije dozvoljena urbanizacija, sječa šume, lov i ribolov.

Zona zaštite II – aktivni režim zaštite (P = 27,54 km²), sprovodi se na zaštićenom području u kome su dijelimično izmijenjene osobine prirodnih staništa ali ne do nivoa da ugrožavaju njihov ekološki značaj, uključujući vrijedne predjele i objekte geonasljeđa.

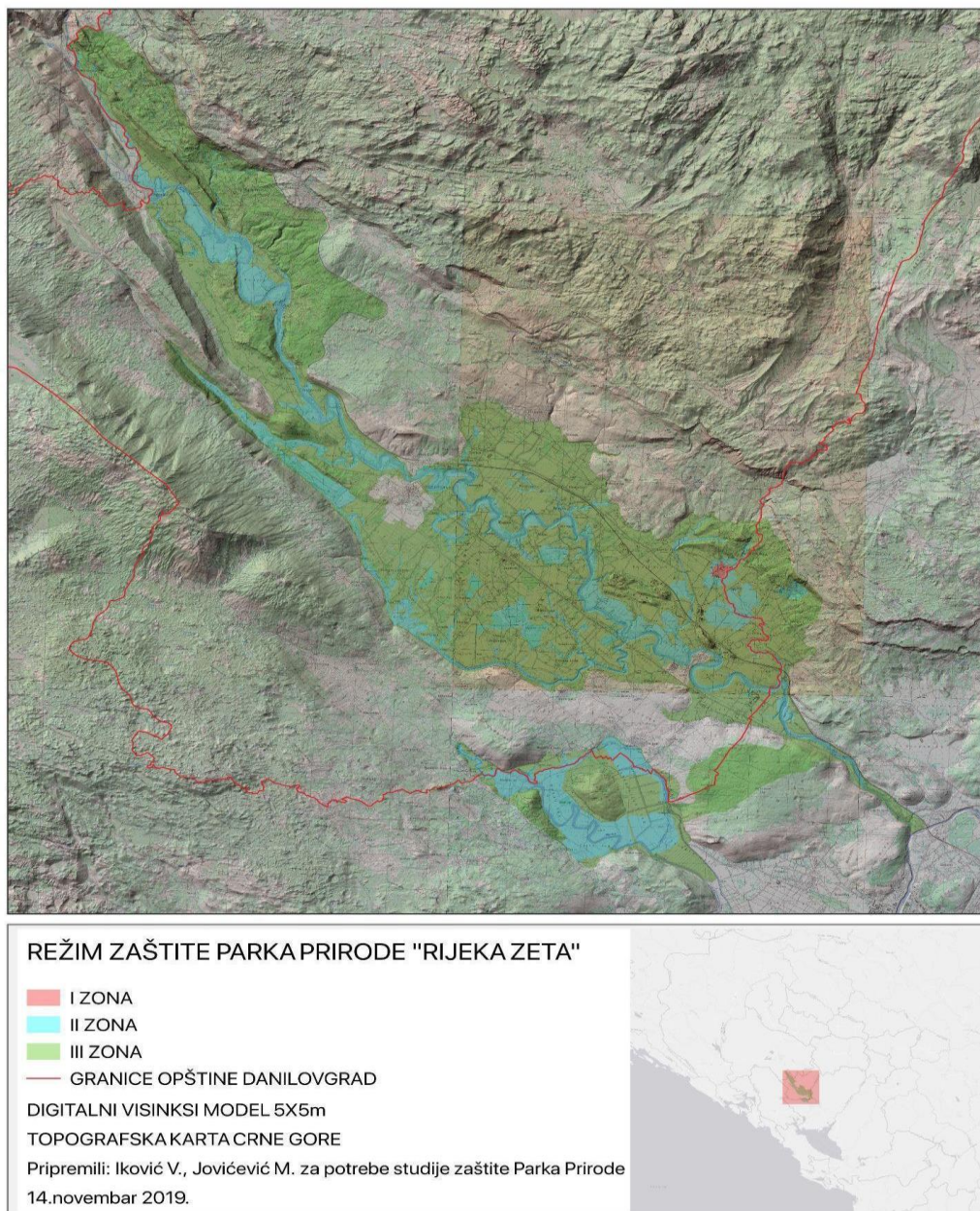
U ovoj zoni zaštite II saniraju se oštećenja i sprovode aktivnosti u cilju revitalizacije i unapređenja prirodnih vrijednosti, kontrolisano korišćenje prirodnih resursa, bez posljedica po staništa i populacije vrsta. Površina obuhvata vodeni ekosistem, plavne šume, livade i ostaci ravničarskih šuma.

Zona zaštite III – održivo korišćenje (P = 92,16 km²) odnosi se na dolinu Zete, Mareze i Matice (Sitnice), a za koje važe odredbe prostornih planova Glavnog grada Podgorice i opštine Danilovgrad, uz eksplicitnu primjenu standarda zaštite životne sredine. Površina ove zone obuhvata livade, pašnjaci, dijelom šume i seoska naselja.

Slatkovodni ekosistemi obuhvataju rijeke Zetu i Maticu, zajedno s njihovim pritokama. Šumski ekosistemi uključuju ravničarske šume s hrastovima i običnim grabom, galerije bijele vrbe te hrastove šume na kraškim uzvišenjima koje okružuju basen rijeka Zete i Matice. Travnjaci i pašnjaci zauzimaju najveći dio površine parka.

Prostor Parka je stanište i za mnoge važne vrste. Pokazatelj bogatstva biljnog i životinjskog svijeta se ogleda i u stepenu endemizma. Opširan opis prirodnih karakteristika Parka sadržan je u Studiji zaštite za Park prirode doline rijeke Zete. Sa stanovišta nacionalne zaštite, bitne su sljedeće:

- Skadarski dub (*Quercus robur scutariensis* Cernj.) – endemična podvrsta hrasta čija se pojedinačna stabla još mogu naći na ovom prostoru.
- Zetska mekousna pastrmka (*Salmothymus obtusirostris zetensis*), endemska vrsta, još uvijek prisutna u dijelu gornjeg toka rijeke Zete, od Danilovgrada do Glave Zete.

Mapa 1 – Režim zaštite Parka prirode „Rijeka Zeta“

Površina od 2000 ha u dolini rijeke Zete ima status Ključne oblasti biodiverziteta (Key Biodiversity Area – KBA, <http://www.keybiodiversityareas.org/>), dok površina od 20.575 ha

zadovoljava i standarde Posebnog zaštićenog područja (Special Protected Areas – SPA) na osnovu Ptičje direktive EU. Dio Parka je uvršten i u Područja značajna za bare (Important Areas for Pond – IAP, Lokalni akcioni plan biodiverziteta opštine Danilovgrad 2020 – 2024.).

U tabeli 49 dat je prikaz namjene površina iz koje se može zaključiti da skoro polovina površine Parka (47,5%) predstavlja poljoprivredno zemljište.

Tabela broj 49: Namjene površina unutar Parka prirode

Namjena	Površina u ha	% površine
Površine naselja	1741,3	14,3
Obradive površine	5790,3	47,5
Šumske površine	3890,6	32,0
Ostale prirodne površine	417,9	3,4
Vodne površine	174,7	1,4
Površine za proizvodnju	80,2	0,7
Površine za potrebe Vojske Crne Gore	75,3	0,6
Hidroelektrana	2,7	0,02
Ukupno	12173.6	100,0

Biljni i životinjski svijet

Raznolikost flore i vegetacije u dolini rijeke Zete, posebno u njenom slivu, obiluje bogatstvom. U parku su prisutne 774 vrste biljaka, od kojih su 5 na CITES listi i Bernskoj konvenciji, dok su pet staništa od međunarodnog značaja označena kao Natura 2000 staništa prema Aneksu I Direktive o staništima. Na ovom području dominiraju poljoprivredne kulture poput oranica, voćnjaka i vinograda, te povrće i žitarice, dok su prirodne šume, livade i pašnjaci manje zastupljeni. Osim toga, prisutne su i značajne medonosne biljke, ljekovito bilje te endemične vrste.

Spisak habitatnih tipova i vrsta sa EU Direktivi o habitatima dobijenih u okviru projekta NATURA 2000:

Habitati:

92A0 Galerije bijele vrbe i bijele topole

6220 *Pseudostepes sa travama i jednogodišnjim biljkama klase Thero – Brachypodietea*

9250 *Šume i šikare makedonskog hrasta (Quercus trojana)*

6240 *Istočni submediteranski suvi travnjaci (Scorzoneratelia villosae)*

65A0 *Submediteranski travnjaci saveza Molinio – Hordeion secalini*

8210 *Karbonatne stijene sa mezotrofskom vegetacijom*

95A0 *Oromediterranski suvi travnjaci sa munikom i moliše*

Na ovom području egzistira i mnogo vrsta insekata od kojih su mnogi od izuzetnog značaja za zaštitu prema međunarodnim i nacionalnim propisima, uključujući: **Cerambyx cerdo** (velika hrastova strizibuba), **Lucanus cervus** (jelenak), **Osmoderma eremita** (eremit samotnjak), **Oryctes nasicornis** (nosorog), **Papilio machaon** (lastin repak).. Evidentirano je 21 vrsta

mekušaca, od kojih su tri vrste puževa zaštićene na nacionalnim propisima, dok je jedna vrsta slatkovodnog raka, *Austropotamobius pallipes*, međunarodno zaštićena.

Dolina rijeke Zete pruža raznolika staništa za vodozemce i gmizavce, što čini ovo područje posebno važnim. Po važnosti ističu se: Zelena žaba (*Pelophylax ridibundus*), skadarska žaba (*Pelophylax shqipericus*), glavati mrmoljak (*Triturus macedonicus*), barska kornjača tj. apac (*Emys orbicularis*), šumska kornjača (*Testudo hermanni*), četvoroprugasti smuk (*Elaphe quatuorlineata*), leopardski smuk (*Zamenis situla*).

Poskok se kontinuirano lovi posljednjih decenija zbog potreba za zmijskim protivotrovom. Na ovom području vjerovatno i najveće stanište glavatog mrmoljka u Crnoj Gori. S obzirom na to da je ova vrsta ugrožena na evropskom nivou, rijeka Zeta se smatra prostorom od evropskog značaja za očuvanje vodozemaca i njihovih staništa. Lokalno, vrste poput kraškog guštera, stepskog smuka i poskoka imaju najveći značaj.

U Parku prirode evidentirano je prisustvo 265 vrsta ptica, što čini 75% ukupne crnogorske faune ptica. Budući da je ovo područje značajan migratorni koridor, njegov značaj prevazilazi granice nacionalnog nivoa. Za sedam ptičijih vrsta (*Streptopelia turtur* - grilica, *Nycticorax nycticorax* - gak, *Bubo bubo* - buljina, *Accipiter brevipes* - kartkoprsti kobac, *Alcedo atthis* - vodomar, *Dendrocopos syriacus* - sirijski detlić i *Lullula arborea* - ševa) ovo područje predstavlja poseban značaj za opstanak na nacionalnom nivou, dok je za tri vrste važno kao preletišta tokom proljetne migracije.

Takođe i prisustvo sisara ima poseban značaj. Jedna od istaknutih vrsta je crnogorska voluharica (*Microtus tomasi*), endem jugozapadnog Balkana. Ova vrsta zabilježena je u tom periodu u Vranićima (desna obala rijeke Zete), duž rijeke Sitnice i u Doljanima. U Martinićima i na Marezi evidentirana su skloništa jedne od najugroženijih vrsta slijepih miševa, sredozemnog potkovičara (*Rhinolopus blas*).

Takođe prisutne značajne vrste gljiva su: *Chalciporus amarellus*, *Clavariadelphus pistillaris* (Veliki buzdovan), *Pycnoporus cinnabarinus* (Crvena rupičavka), *Tulostoma brumale*.

Korito rijeke uglavnom ravno i prekriveno sitnim pijeskom sa kamenim oblucima. Dno dobrim dijelom prekriveno akvatičnom vegetacijom zajednice sačinjavaju vrste iz roda *Potamogeton*, manje *Miriofilum* sp. Sa obje strane korita rijeke prisutno je korijenje priobalne vegetacije, što predstavlja odlično sklonište za prisutnu populaciju slatkovodnih rakova.

U rijeci Zeti živi 19 vrsta riba. Gornji dio toka Zete obiluje pretežno pastrmskim vrstama riba, dok se u donjem toku, uključujući i manje pritoke, uglavnom mogu naći šaranske vrste. Posljednja istraživanja pokazala su da su najugroženije vrste riba one koje su zaštićene nacionalnim zakonodavstvom: mekousna pastrmka, glavatica i potočna pastrmka. Istraživanje za ribolovnu osnovu pokazalo je da je Zetska mekousna pastrmka kritično ugrožena i nalazi na samoj ivici istrebljenja, glavatica i potočna pastrmka su takođe prorijeđene, pala je brojnost ispod nivoa detektabilnosti usljed krivolova. Dok se brojnost skobalja povećala.

U gornjem dijelu ovog toka ihtiofani čine pretežno salmonide: *Salmo obtusirostris* tj. zetska mekousna pastrmka, endem rijeke Zete, *Salmo marmoratus*, *Salmo farioides* i nekoliko vrsta ciprinida. Donji tok (i male pritoke), uglavnom naseljavaju ciprinide: *Alburnus scoranza*, *Cyprinus carpio*, *Squalius montenegrinus*, *Pachichthys pictum*, *Phoxinus phoxinus*, *Rutilus rutilus*. Registrovane su i tri introdukovane vrste: *Oncorhynchus mykiss*, *Pseudorasbora*

parva, *Carassius auratus*. Na lokalitetu Tunjevo ihtiofaunu čine salmonidne vrste. U ovom dijelu rijeke živi i vrsta mekousna pastrmka koja je zaštićena Rješenjem o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta („Sl. list RCG“, br. 76/06), Republički zavod za zaštitu prirode i zabranjena je za lov.

Prema Strategiji održivog razvoja Crne Gore do 2030, donji tok rijeke Zete je među šest najzagađenijih riječnih tokova u zemlji. Različite vrste zagađenja su prisutne na tom području, pri čemu najveći problem predstavlja zagađenje koje dolazi iz netretiranih otpadnih voda. To obuhvata otpadne vode iz domaćinstava i otpadne vode privrednih subjekata, kao i netretirane atmosferske vode koje se spiraju sa saobraćajnica. Trenutno, gradska kanalizaciona mreže nema adekvatan sistem za prečišćavanje, što rezultira prisustvom fosfata i nitrita u toku rijeke Zete.

Među glavnim izvorima zagađenja ističu se komunalne otpadne vode, uglavnom opterećene organskim materijama, otpadne vode iz domaćinstava korišćenjem prelivnih septičkih jama, intenzivna poljoprivreda što se odnosi na upotrebu hemijskih đubriva i pesticida i dr.

Velike poljoprivredne površine predstavljaju difuzni izvor značajne količine zagađenja. Intenziviranje poljoprivredne proizvodnje u regionu zadnjih godina dovelo je do povećanog korišćenja vještačkih đubriva, zaštitnih sredstava i biostimulatora. Osim što se ta sredstva spiraju sa poljoprivrednih površina i završavaju u vodama rijeke Zete, poljoprivredni proizvođači usljed nedostatka svijesti viškove tih sredstava odlažu direktno u prirodna staništa – najčešće u najbliže jaruge ili kanale, gdje se povećava njihova koncentracija i time doprinosi njihovom uticaju na biotu i kvalitet voda. Sušenje vegetacije je posledica učestalog odlaganja organskog otpada, a isto dovodi i do eutrofikacije vodene sredine. Kao potencijalno rješenje problema je donošenje i sprovođenje načela dobre poljoprivredne prakse.

Potencijalno zaštićeno područje “Park prirode Prekornica”

U postupku zaštite na teritoriji opštine Danilovgrad, a shodno Zakonu o zaštiti prirode, nalazi se područje Prekornice. Studija zaštite za ovo područje je urađena 2022. godine od strane Agencije za zaštitu životne sredine. Zbog prisustva velikog broja vrsta biljaka, životinja i gljiva te staništa zaštićenih na međunarodnom i nacionalnom nivou, i činjenici da područje predstavlja refugijum reliktno flore i odlikuje se visokim stepenom endemizma, teritorija Prekornica je predložena za stavljanje pod zaštitu kao Park prirode.

Područje Prekornice pripada planinskom (od 800 do 1500 m n. v.) i visokoplaninskom predjelu (iznad 1500 m n. v.), klima je umjereno kontinentalna i planinska.

Planinski dio obuhvata sljedeće prostore: Studeno, Mokra Ponikovica, Suva Ponikovica, Brajovića Ponikovica, Vukotica, Bratkovica, Ivanji ubao, Stužnica, Topolovo, Borov do, Vražegmrška Ponikovica, Štitovo.

Na ovom prostoru evidentirane su brojne vrste zaštićene međunarodnim konvencijama kao što su Habitatna direktiva, Natura 2000, Ptičja direktiva, IUCN, CITES i Bernska konvencija. Osim biološke raznovrsnosti, područje se odlikuje i značajnim kulturnim dobrima, što ga čini jedinstvenim spojem prirodnog i kulturnog naslijeđa.

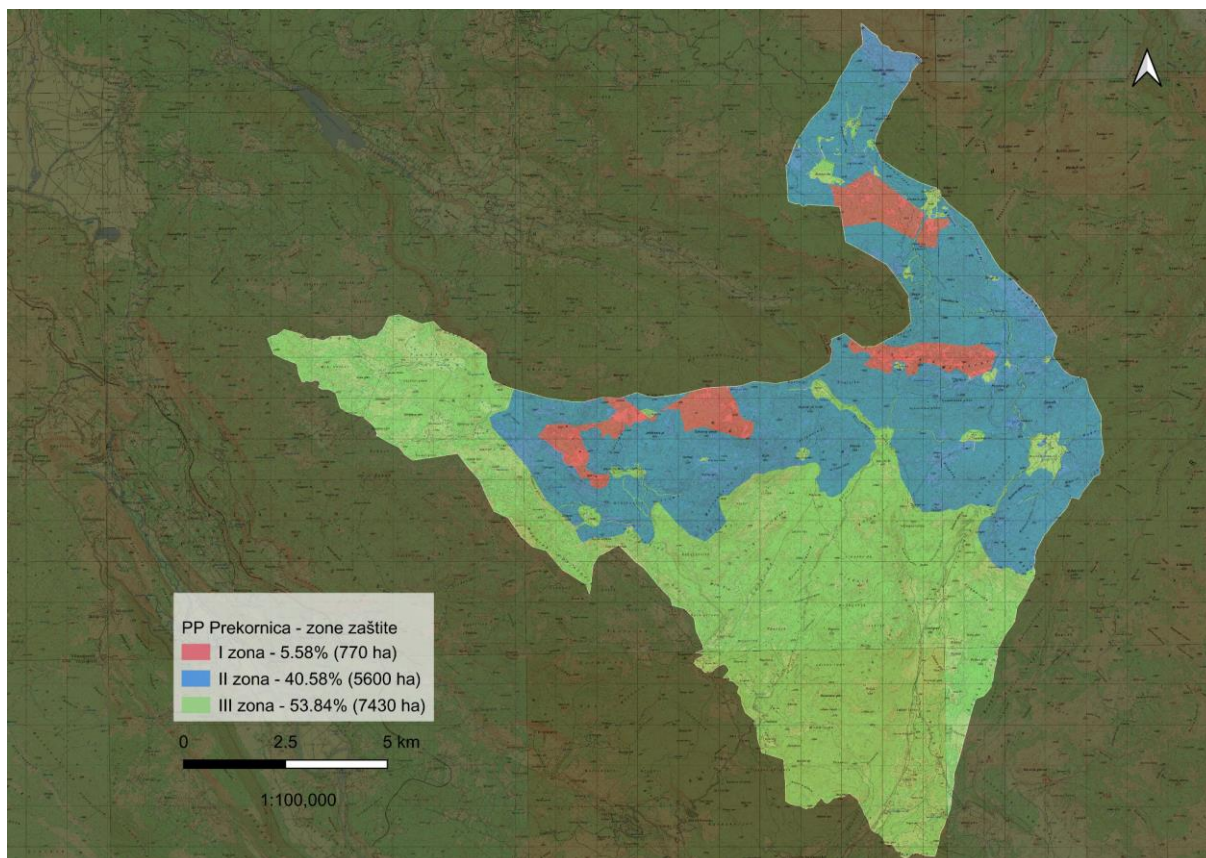
Formiranje Parka prirode bi omogućilo očuvanje ovih vrijednosti i razvoj aktivnosti koje su u skladu sa ciljevima zaštite, uz uvažavanje interesa lokalnog stanovništva i njihovog načina života. Područje se nalazi u centralnom dijelu Crne Gore, kao dio najvećeg i najhomogenijeg geomorfološkog regiona u Crnoj Gori – Zone Visokog krša. Ovaj region obuhvata brojne planinske vrhove, među kojima se ističu Kamenik (1784 m), Lisac (1563 m), Maglić (1560 m), Rovački krš (1486 m), Javorak (1459 m), Kapštak (1425 m) i Visočica (1413 m), dok je najviši vrh Kula sa 1927 m nadmorske visine. Najveći hidrografski objekat je Ponikvičko jezero. Klima u ovom području varira od umjereno – kontinentalne do modifikovane planinske i kontinentalne.

Područje Prekornice karakteriše mala gustina naseljenosti i značajan je dio velikog regionalnog biokoridora "Dinarski luk". Biološka raznovrsnost, pejzaž i kulturna baština Prekornice imaju izuzetne vrijednosti, zbog čega je ovo područje prepoznato kao važno za zaštitu. Zbog prisustva velikog broja vrsta i staništa zaštićenih na međunarodnom i nacionalnom nivou, područje predviđeno za Park prirode "Prekornica" je od velikog značaja, te predstavlja važan refugijum reliktno flore i odlikuje se visokim stepenom endemizma.

Takođe, područje je identifikovano kao potencijalno značajno za gljive (IFA – Important Fungus Areas). Formiranje Parka prirode obezbijedilo bi očuvanje prirodnih, pejzažnih i kulturnih vrijednosti i omogućilo razvoj djelatnosti koje su u skladu sa primarnim ciljevima zaštite, uz uvažavanje interesa lokalnog stanovništva i njihovog načina života.

Za potrebe studije zaštite sprovedena su terenska istraživanja radi utvrđivanja stanja biodiverziteta, pejzažnih vrijednosti, prisutne privredne djelatnosti i potencijala, ali i ostalih komponenti neophodnih za izradu Studije. Formiran je ekspertska tim koji je sproveo istraživanja biodiverziteta i analizu postojećeg stanja resursa sa procjenom njihove valorizacije kroz sagledavanje prostorno – planske dokumentacije. U Studiji su inkorporirani i podaci koje su na terenu prikupili eksperti za habitate angažovani na izradi mreže Natura 2000. Sprovedene su aktivnosti na istraživanju biodiverziteta flore i vegetacije, beskičmenjaka, vodozemaca, gmizavaca, ptica, sisara, pejzažnih vrijednosti (karakterizacija predjela), oblasti kulturnog nasleđa, šumarstva, GIS mapiranja i mjerenja. Predlog granica zaštićenog područja i zone zaštite prikazane su na mapi 2.

Takođe, Prostornim planom i Lokalnim akcionim planom za biodiverzitet opštine Danilovgrad područje Prekornice je prepoznato kao područje koje treba staviti pod zaštitu.

Mapa 2 – Predlog zona zaštite budućeg Parka prirode "Prekornica"

3.8. Administracija

Administracija Opštine Danilovgrad predstavlja osnovu za efikasno upravljanje lokalnim razvojem i pružanje usluga građanima i privredi.

Organi Opštine su Skupština Opštine, koja je predstavnički organ građana i broji 33 odbornika, i Predsjednik Opštine, koji je izvršni organ odgovoran za sprovođenje odluka Skupštine i organizaciju poslova lokalne uprave.

Za obavljanje poslova organa lokalne uprave u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi, Statutom Opštine i drugim zakonskim i podzakonskim aktima, obrazovani su organi lokalne uprave, koji trenutno broje ukupno 157 zaposlenih raspoređenih u sekretarijate, uprave i službe.

Lokalna uprava Opštine Danilovgrad organizovana je kroz sljedeće sekretarijate i uprave:

- Sekretarijat za lokalnu samoupravu;
- Sekretarijat za društvene djelatnosti;
- Sekretarijat za finansije i budžet;
- Sekretarijat za privredu i ekonomski razvoj;
- Sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine;
- Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj;
- Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj;

- Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje, i
- Uprava lokalnih javnih prihoda.

Osim sekretarijata i uprave, obrazovane su i stručne službe za vršenje stručnih poslova i podršku Predsjedniku Opštine, Glavnom administratoru i Glavnom gradskom arhitekti, kao i za poslove odnosa sa javnošću i protokol, i to:

- Služba predsjednika opštine;
- Služba glavnog administratora;
- Služba glavnog gradskog arhitekta, i
- Služba za odnose sa javnošću i protokol.

Posebne službe, obrazovane za vršenje specifičnih poslova su:

- Služba zaštite i spašavanja;
- Služba komunalne policije, i
- Služba za unutrašnju reviziju.

Neformalna analiza kadrovskih kapaciteta pokazuje potrebu za jačanjem ljudskih resursa, naročito u oblastima koje zahtijevaju specifične kompetencije i deficitarna zanimanja, poput: inženjera iz oblasti arhitekture, građevinarstva, saobraćaja, poljoprivrede, informacionih tehnologija, zaštite životne sredine; pravnika.

Kako bi se unaprijedio kvalitet rada administracije i ostvarili strateški ciljevi razvoja Opštine Danilovgrad, neophodno je ulagati u vještine zaposlenih, kao što su: upravljanje projektima, planiranje i upravljanje budžetom, strateško planiranje i održivi razvoj.

Cilj unapređenja kadrovskih kapaciteta jeste osiguranje efikasnosti, transparentnosti i odgovornosti administracije koja je oslonac građanima i privrednim subjektima u ostvarivanju potreba i interesa.

3.8.1 Privredna društva i javne ustanove Opštine Danilovgrad

Radi efikasnijeg i boljeg obavljanja pojedinih zadataka od značaja za zajednicu, Opština Danilovgrad je osnovala privredna društva i javne ustanove koje pružaju usluge građanima i doprinose razvoju zajednice.

Privredna društva su:

- DOO "Komunalno" Danilovgrad koje pruža komunalne usluge građanima i privredi, uključujući odlaganje otpada, održavanje javnih površina i drugih komunalnih aktivnosti;
- DOO "Vodovod i kanalizacija" Danilovgrad koje je zaduženo za vodosnadbijevanje, održavanje vodovodne i kanalizacione infrastrukture, ali i za očuvanje kvaliteta vode;
- DOO Za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba Danilovgrad koje se bavi upravljanjem i zaštitom prirodnih resursa kroz održivi uzgoj divljači i riba, ali i promociju lovnog turizma, i
- DOO Lokalni javni emiter "Radio Danilovgrad" koji predstavlja lokalni medij koji informiše građane o svim događajima u opštini i promoviše lokalne kulturne, privredne i društvene aktivnosti.

Javne ustanove su:

- JU Centar za kulturu Danilovgrad koja predstavlja glavni kulturni centar opštine koji organizuje kulturne događaje, koncerte, pozorišne predstave, projekcije filmova;
- JU Umjetnička kolonija Danilovgrad koja organizuje izložbe, umjetničke projekte i promoviše likovno stvaralaštvo i afirmaciju lokalnih, ali i međunarodnih umjetnika, i
- JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom koja pruža socijalne usluge i podršku djeci i odraslima sa smetnjama u razvoju, kroz programe edukacije, rehabilitacije i inkluzije.

Organizacija je:

- Turistička organizacija Opštine Danilovgrad koja promoviše turističke potencijale opštine, razvija turističku infrastrukturu.

3.8.2 Državne institucije

Na teritoriji opštine Danilovgrad djeluju i brojne državne institucije koje su od značaja kako za građane, tako i za privredu. Prisustvo ovih institucija na teritoriji opštine Danilovgrad doprinosi unapređenju kvaliteta života, sigurnosti i održivom razvoju lokalne zajednice, a te institucije uključuju:

- Upravu za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS) koja ima ključnu ulogu u izvršenju kazni i resocijalizaciji osuđenih lica;
- Centar bezbjednosti Danilovgrad – dio Uprave policije, koji je zadužen za očuvanje javnog reda i mira, kao i sigurnosti građana i prevenciju kriminala;
- Forenzički centar Uprave policije koji predstavlja instituciju nadležnu za sprovođenje kriminalističkih vještačenja i istraživanja u oblasti forenzike;
- Centar za prihvata – dio Ministarstva unutrašnjih poslova koji predstavlja ustanovu koja pruža smještaj, podršku i usluge osobama koje su podnijele zahtjev za azil u Crnoj Gori;
- Centar za obuku Vojske Crne Gore koji predstavlja ustanovu koja nudi obuku i usavršavanje vojnog kadra;
- Područnu jedinicu Uprave za nekretnine Danilovgrad koja pruža usluge u vezi sa evidencijom, registracijom i upravljanjem nepokretnostima na teritoriji opštine;
- Područnu jedinicu Uprave za gazdovanje šumama i lovištima Danilovgrad koja je odgovorna za upravljanje, očuvanje i korišćenje šumskih resursa;
- Centar za socijalni rad za opštinu Danilovgrad koji pruža socijalnu zaštitu i podršku ranjivim kategorijama stanovništva, i
- Filijalu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore koja nudi usluge zapošljavanja, profesionalne orijentacije i obuke za nezaposlena lica.

3.8.3 Budžet Opštine Danilovgrad

Opština svoje poslove finansira iz Budžeta, čija sredstva čine sopstveni prihodi, zakonom ustupljeni prihodi, sredstva iz Egalizacionog fonda i Budžeta države, a sve u skladu sa Zakonom o finansiranju lokalne samouprave. Sopstveni prihodi su: opštinski porezi, takse, naknade,

ostali lokalni prihodi. Najveći sopstveni prihodi se ostvaruju po osnovu poreza na nepokretnosti. U nastavku je dat pregled budžeta Opštine Danilovgrad za period 2019 – 2023.

Tabela broj 50: Pregled plana i ostvarenja budžeta po godinama

Budžeti po godinama	Plan (€)	Ostvarenje (€)
2019	5.860.000,00	6.316.692,13
2020	6.335.000,00	5.435.020,85
2021	5.770.000,00	5.741.204,81
2022	6.855.000,00	6.506.267,87
2023	7.100.000,00	6.877.543,52

Izvor: Sekretarijat za finansije i budžet

Finansijsko – računovodstvene poslove obavlja Sekretarijat za finansije i budžet. Budžetska sredstva se koriste za namjene utvrđene posebnim zakonima i propisima Opštine.

Struktura realizovanih prihoda 2019 – 2023. godina

Tabela broj 51: Pregled prihoda po godinama

PRIMICI	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući prihodi	2.367.072,72	2.240.477,99	2.598.817,00	2.366.890,03	3.458.456,23
Primici od prodaje imovine	1.505.407,49	47.830,20	0,00	669.636,00	68.513,60
Primici od otplate kredita i sredstva prenešena iz prethodne godine	706.019,24	843.167,50	140.612,61	257.582,10	201.992,87
Donacije i transferi	2.215.755,10	2.444.157,77	2.641.775,20	2.687.623,78	2.367.595,82
Pozajmice i krediti	365.605,08	0,00	360.000,00	722.955,00	510.985,00
UKUPNO	7.159.859,63	5.575.633,46	5.741.204,81	6.704.686,91	6.877.543,52

Izvor: Sekretarijat za finansije i budžet

Struktura realizovanih rashoda 2019 – 2023. godina

Tabela broj 52: Pregled rashoda po godinama

IZDACI	2019	2020	2021	2022	2023
Tekući izdaci	2.536.762,55	2.272.032,39	2.327.881,07	2.576.259,13	3.180.537,03
Transferi za socijalnu zaštitu	4.374,72	25.896,51	486,08	0,00	0,00
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	771.501,59	701.104,19	663.907,42	649.842,35	920.615,73
Kapitalni izdaci	1.582.732,24	1.324.203,97	924.862,90	1.035.043,19	456.679,89
Otplata dugova	1.399.588,39	1.094.780,03	1.546.265,23	2.163.586,79	1.996.995,20
Rezerve	21.732,64	17.003,76	20.220,01	81.536,41	24.952,71
UKUPNO	6.316.692,13	5.435.020,85	5.483.622,71	6.506.267,87	6.579.780,56

Izvor: Sekretarijat za finansije i budžet

3.8.4 Tehnički kapaciteti i IT okruženje

U lokalnoj samoupravi Opštine Danilovgrad, u sklopu informacionog sistema, postoje sljedeći poslovni aplikativni softveri:

- Centralna kadrovska evidencija
- Poreski sistem
- Trezorsko poslovanje
- Elektronska pisarnica
- Elektronska evidencija radnog vremena

IT infrastrukturu je potrebno unapređivati u narednom periodu kako bi se ispratili savremeni trendovi i osigurao sigurniji, jednostavniji i efikasniji servis građanima. Shodno novim predloženim zakonskim rješenjima IT sisteme će biti neophodno uskladiti sa Standardom informacione bezbjednosti ISO 27001. Nova internet stranica Opštine Danilovgrad je uspostavljena 2019. godine na modernoj platformi koja omogućava višestruke opcije kada je u pitanju njegova buduća nadogradnja. Stranica je upodobljena sa smjernicama za razvoj internet prezentacija državnih organa (verzija 3.0) Ministarstva javne uprave, kao i sa nomenklaturom najvećeg internet pretraživača Google. Opština Danilovgrad, pored zvanične internet stranice, ima i svoj YouTube kanal na kojem je moguće uživo pratiti zasijedanje lokalnog parlamenta. Za promociju svojih aktivnosti, rad Opštine Danilovgrad je moguće pratiti i na društvenim mrežama:

- Facebook: Opština Danilovgrad
- Instagram: opstinadanilovgrad
- X: @OpstinaDG
- Viber zajednica: Opština Danilovgrad

4. PREGLED REALIZACIJE STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2019 – 2023

Tabelarni prikaz realizacije Strateškog plana razvoja opštine Danilovgrad 2019 – 2023. godine dat je u Prilogu 1 na kraju ovog dokumenta.

Ostvareni efekti:

Tabela broj 53: Planirana i realizovana sredstva po ciljevima

Specifični strateški cilj	Planirani iznos	Ostvareni iznos	%	Ocjena stepena realizacije
Unapređenje konkurentnosti privrede	27.740.000,00	34.276.300,82	123,5	Realizovano
Unapređenje infrastrukture	44.230.000,00	31.965.279,43	72,3	Djelimično realizovano
Unapređenje sadržaja i kvaliteta usluga u oblasti društvenih djelatnosti	4.330.000,00	3.181.393,23	73,5	Djelimično realizovano
Unapređenje kvaliteta životne sredine	6.750.000,00	1.832.698,94	27,1	Djelimično realizovano
Ukupno	83.050.000,00	71.255.672,42	85,83	

Kao naučene lekcije iz perioda sprovođenja prethodnog Strateškog plana možemo izdvojiti sljedeće:

Prilagodljivost plana: Projekti koji su uspješno realizovani (npr. unapređenje konkurentnosti privrede) pokazuju važnost fleksibilnosti i prilagođavanja lokalnim uslovima. Bolja procjena rizika i detaljno planiranje mogu pomoći u unapređenju ostalih segmenata.

Prevazilaženje izazova u infrastrukturnim projektima: Kašnjenja u realizaciji nekih kapitalnih projekata ukazuju na potrebu za unapređenjem u procjeni, planiranju i pravovremenoj identifikaciji mogućih problema s lokacijom ili imovinskim pitanjima. Za naredni period, predlaže se bolja koordinacija sa svim relevantnim institucijama i bolja priprema za izvođenje infrastrukturnih radova.

Bolje praćenje kvaliteta životne sredine: Realizacija projekata vezanih za zaštitu životne sredine je bila ispod očekivanja, te se iz ovog mora izvući lekcija o važnosti stavljanja akcenta i fokusa na ova pitanja, prije svega rješavanja problema odvođenja komunalnih otpadnih voda.

Globalna zdravstvena kriza uzrokovana pandemijom Covid 19 izazvala je velike ekonomske poremećaje i dramatično usporila globalnu ekonomiju. Ograničenja i obustavljanje ekonomske aktivnosti u svim sektorima, a posebno u oblasti turizma, trgovine, građevinarstva, saobraćaja, imala je uticaj i na ostvarenje prethodnog Strateškog plana razvoja, koji je uprkos navedenim izazovima u velikom procentu realizovan. Izazovi s kojima se ekonomija suočila, opominju na studioznije i pažljivije planiranje, identifikovanje i procjenu potencijalnih rizika i mjera za njihovo prevazilaženje.

Pored toga, neke od ključnih preporuka koje se mogu izvući iz dosadašnjeg rada, a trebaju se imati u vidu u novom strateškom periodu su:

- Važnost uključivanja dodatnih analiza rizika i temeljnog planiranja;
- Dati fokus podršci za projekte vezane za infrastrukturu i zaštitu životne sredine;
- Nastaviti s razvijanjem privredne konkurentnosti kroz projekte koji omogućavaju rast privrednih subjekata, smanjenje nezaposlenosti i podršku poljoprivrenim proizvođačima.

Zaključno, uprkos kašnjenju u realizaciji nekoliko kapitalnih projekata, ostvarenja u prethodnom periodu su bila uglavnom pozitivna, te pružaju dobar temelj za dalji razvoj opštine u narednom periodu. Opština Danilovgrad prihvata izazov da se u narednom periodu odgovorno i profesionalno odnose prema definisanim ciljevima i da proaktivno djeluje na ekterne i interne faktore rizika

5. SWOT ANALIZA

Na osnovu analize postojećeg stanja, urađen je prikaz prednosti, slabosti, šansi i opasnosti, odnosno rizika koji su vezani za dalji razvoj opštine Danilovgrad.

SNAGE	SLABOSTI
● Povoljan geografski položaj ● Trend postepenog povećanja broja stanovništva ● Dobra saobraćajna povezanost sa susjednim opštinama i na nivou države ● Široke mogućnosti zapošljavanja ● Raspoloživi prirodni resursi ● Bogato kulturno – istorijsko nasleđe ● Povoljni klimatski uslovi (značajan raspon nadmorske visine u opštini, veliki broj sunčanih dana tokom godine) ● Raznovrsnost flore i faune ● Postojanje značajnih prirodnih dobara (zaštićenih i predloženih za zaštitu) sa očuvanim prirodnim i pejzažnim vrijednostima ● Povoljni uslovi za osnovno i srednje obrazovanje ● Razvijeni programi podrške za talentovane učenike i studente ● Postojanje institucija za specijalizovane vrste obrazovanja – Policijska akademija, RESPA (Regionalna škola za državnu administraciju) ● Postojanje institucionalne i servisne podrške za djecu sa smetnjama u razvoju, odrasle sa invaliditetom i stara lica ● Dobri infrastrukturni uslovi za razvoj sporta ● Povoljni uslovi za razvoj privredne infrastrukture (definisane industrijske zone) ● Dobri uslovi za razvoj mikro, malog i srednjeg biznisa (podrška institucija i organizacija)	● Migracija stanovništva iz ruralnih u urbana područja opštine ● Negativan prirodni priraštaj stanovništva ● Izraženo veći procenat nezaposlenih žena u odnosu na muškarce ● Nepovoljna starosna struktura stanovništva na ruralnom području ● Nedostatak dugoročnih strategija u pojedinim oblastima ● Nedovoljna iskorišćenost i neodrživo korišćenje pojedinih prirodnih resursa ● Nerazvijen sistem upravljanja zaštićenim prirodnim područjima ● Nedostaci u sistemu upravljanja otpadom i neuređena odlagališta otpada ● Nedovoljno razvijeni programi povezivanja učenika i studenata sa privrednim sektorom ● Nedovoljna energetska efikasnost javnih zgrada ● Nedovoljan stepen kontrole gradnje i postojanje visokog broja bespravnih objekata ● Nedovoljni kapaciteti za predškolsko obrazovanje i jaslice ● Nedovoljna valorizacija kulturnih dobara ● Nedovoljna istraženost i valorizacija arheoloških i speleoloških nalazišta ● Nepostojanje razvijenog lokalnog turističkog brenda

preduzetnicima i preduzećima za razvoj poslovnih kapaciteta) ● Razvijen vjerski, izletnički, vinski i drugi vidovi turizma ● Povoljni uslovi za bavljenje tradicionalnim i novim vrstama poljoprivredne proizvodnje ● Kvalitetna međuopštinska saradnja i saradnja sa međunarodnim i nevladinim organizacijama ● Zadovoljavajući politički dijalog	● Nedovoljna izgrađenost smještajnih kapaciteta i drugih turističkih sadržaja ● Nedovoljno razvijena mreža usluga prevoza u ruralnim područjima ● Nedovoljna izgrađenost saobraćajne i vodovodne infrastrukture u ruralnom i planinskom području ● Nedovoljna pokrivenost kanizacionom mrežom i nepostojanje sistema za prečišćavanje otpadnih voda ● Nedovoljna uređenost zaštitnih zona vodoizvorišta ● Nepostojanje geografskog informacionog sistema ● Neprilagođenost saobraćajne infrastrukture osobama sa invaliditetom ● Nedovoljno prateće saobraćajne infrastrukture (trotoari, biciklističke i šetačke staze, autobuska stajališta) ● Nedostatak parking – prostora ● Neriješeno pitanje pasa lotalica ● Nedovoljna opremljenost komunalnih preduzeća ● Nedovoljna opremljenost službe zaštite i spašavanja za djelovanje u slučaju prirodnih nepogoda ● Preopterećen sistem primarne zdravstvene zaštite ● Nedovoljno razvijen sistem prevencije i podrške u oblasti socijalne zaštite (nasilje u porodici, bolesti zavisnosti i dr.)
ŠANSE	PRIJETNJE
● Adekvatna i održiva valorizacija prirodnih resursa	● Migracije stanovništva (posebno mladih) selo – grad

● Razvoj i primjena novih znanja i tehnologija ● Digitalizacija javnih usluga ● Ulaganje u cjeloživotno obrazovanje ● Stvaranje uslova za zaposlenje u opštini za mlade ● Poboljšanje uslova života i rada za OSI ● Zaštita i unapredjenje kulturno – istorijskih dobara ● Obogaćivanje i proširenje turističke ponude ● Unapredjenje privredne infrastrukture ● Razvoj poljoprivrede i implementacija najboljih praksi (kontrolisana upotreba pesticida, organska proizvodnja i dr) ● Mogućnost privlačenja investitora ● Stvaranje preduslova za razvoj ruralnih područja ● Jačanje podrške biznis sektoru i razvoj usluga biznis centra ● Unapređenje lokalne i regionalne putne infrastrukture ● Rekonstrukcije i modernizacija postojeće i izgradnja nove vodovodne i kanalizacione infrastrukture ● Kreiranje geografskog informacionog sistema ● Obnovljivi izvori energije ● Valorizacija potencijala rijeke Zete i unapređenje upravljanja vodnim resursima ● Uspostavljanje sistema za reciklažu otpada, poboljšanje komunalnih usluga i jačanje svijesti građana o značaju zaštite životne sredine ● Povećanje broja zelenih površina i parkova ● Monitoring životne sredine	● Nedovoljna zainteresovanost mlađe populacije za bavljenje biznisom na ruralnom području ● Neusklađenost sistema obrazovanja sa potrebama tržišta rada ● Smanjenje broja učenika u seoskim školama ● Klimatske promjene i elementarne nepogode ● Erozija zemljišta ● Nekontrolisana urbanizacija ● Nelegalna eksploatacija resursa ● Problemi prilikom sprovođenja procesa eksproprijacije za potrebe investicionih projekata ● Nebezbjednost lokalnih saobraćajnica na određenim dionicama ● Nedovoljno izgrađena svijest građana o pravilnom odlaganju otpada i zagađenje životne sredine ● Krivolov, gubitak biodiverziteta i unos alohtonih vrsta ● Visoki zahtjevi kod sertifikacije proizvoda ● Značajan stepen neiskorišćenosti poljoprivrednog zemljišta i pretvaranje poljoprivrednog u građevinsko zemljište ● Neodržive poljoprivredne prakse ● Visoki parafiskaliteti kao dodatno opterećenje za investitore ● Visok stepen zavisnosti od eksternih izvora finansiranja i nepovoljna finansijska situacija ● Nestabilnost tržišta i inflatorni rizik ● Neusklađenost vizija razvoja na državnom i lokalnom nivou
--	--

• Uspostavljanje zaštićenog prirodnog dobra Park prirode "Prekornica" • Sanacija opožarenih područja na planini Garač • Razvoj privatno javnog partnerstva • EU fondovi i prekogranična saradnja	• Neblagovremeno donošenje planova na državnom nivou • Kolizija zakonskih propisa • Kašnjenje sa izradom lokalnih planova (Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad i DUP – ovi)
---	---

6. RAZVOJNI CILJEVI OPŠTINE

Strateškim planom razvoja su utvrđeni razvojni ciljevi opštine: opšti cilj, specifični strateški ciljevi i priroreti. Opštim ciljem definisan je pravac dugoročnog razvoja opštine Danilovgrad, kroz realizaciju specifičnih strateških ciljeva baziranih na promjenama koje želimo postići u određenim oblastima, uz identifikaciju razvojnih mogućnosti i potencijala.

U svrhu ostvarivanja strateških ciljeva definisani su prioriteti u okviru svakog specifičnog cilja, a na osnovu analize problema ili grupe problema.

Opšti cilj:

Unapređenje uslova i kvaliteta života u lokalnoj zajednici kroz kontinuirani ekonomski razvoj, poboljšanje infrastrukture, jačanje socijalnih politika, očuvanje životne sredine i valorizaciju kulturnih dobara.

Specifični razvojni ciljevi za postojeći period su:

1. Unapređenje ekonomskog ambijenta
2. Poboljšanje infrastrukture
3. Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti

4. Zaštita i očuvanje životne sredine

6.1. Projektne ideje za period 2025 – 2029

Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta	
<i>Prioritet 1.1</i>	<i>Izrada planske dokumentacije, studija, katastara i elaborata</i>
*	1.1.1 Izmjene i dopune Prostorno – urbanističkog plana opštine Danilovgrad 1.1.2 Program privremenih objekata 1.1.3 Izrada Registra voda od lokalnog značaja 1.1.4 Katastar zelenih površina 1.1.5 Studija lokacija parkirališta na teritoriji opštine Danilovgrad
<i>Prioritet 1.2</i>	<i>Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva</i>
	1.2.1 Žensko preduzetništvo 1.2.2 Izrada novog Biznis vodiča Danilovgrada 1.2.3 Podrška novim biznisima 1.2.4 Privlačenje direktnih investicija
<i>Prioritet 1.3</i>	<i>Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede</i>
	1.3.1 Izrada Strategije razvoja poljoprivrede 1.3.2 Unapređenje zemljoradnje – biljne proizvodnje 1.3.3 Unapređenje stočarstva 1.3.4 Razvoj pčelarstva 1.3.5 Utvrđivanje potencijala zemljišta po bonitetnim klasama
<i>Prioritet 1.4</i>	<i>Unapređenje turističke ponude</i>
	1.4.1 Izrada Strategije razvoja turizma 1.4.2 Promocija i razvoj turizma kroz manifestacije 1.4.3 Opremanje turističkih lokaliteta mobilijarom

	1.4.4 Postavljanje turističke signalizacije 1.4.5 Registar turističke ponude i potencijala 1.4.6 Razvoj vjerskog turizma 1.4.7 Razvoj Strategije digitalnog marketinga 1.4.8 Izgradnja Lovačkog doma 1.4.9 Adaptacija Planinarskog doma na Studenom
Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture	
Prioritet 2.1	Razvoj saobraćajne infrastrukture
	2.1.1 Rekonstrukcija lokalnog puta Danilovgrad – Spuž preko Martinića, dionica Gorica – Burum 2.1.2 Sanacija puta prema Studenom sa krakom prema Topolovu 2.1.3 Rekonstrukcija Ulice Lazara Đurovića 2.1.4 Rekonstrukcija i popločavanje ulica Baja Sekulića i Bijelog Pavla 2.1.5 Sanacija ulice Novice Škerovića 2.1.6 Rekonstrukcija Njegoševe ulice 2.1.7 Rekonstrukcija, sanacija i adaptacija ulica u užem gradskom jezgru: Blaža Mrakovića, Sava Burića, Keše Đurovića, I Bokeljske brigada, ulice Grlić – Dubrava 2.1.8 Dionica Donji – Gorinji Manastir Ostrog 2.1.9 Adaptacija puta L6 (Mijokusovići – Povija) i Glava Zete – Dabovići 2.1.10 Asfaltiranje i nasipanje lokalnih kategorisanih i nekategorisanih puteva 2.1.11 Rekonstrukcija puta Novo Selo – Lazarev Krst 2.1.12 Izrada Glavnog projekta i izgradnja trotoara i biciklističke staze duž starog puta Danilovgrad – Podgorica R-23 2.1.13 Izrada Glavnog projekta i izgradnja trotoara dijela magistralnog puta Danilovgrad – Podgorica M3 2.1.14 Sanacija klizišta Podstijene – Vinići i klizišta Kujava 2.1.15 Nasipanje puteva na brdsko – planinskom području 2.1.16 Postavljanje vertikalne i horizontalne saobraćajne signalizacije 2.1.17 Asfaltiranje puta do Gradine Martiničke 2.1.18 Adaptacija glavne ulice u Spužu, od mosta do Stologlava 2.1.19 Rekonstrukcija saobraćajnice N10, N11 i N12
Prioritet 2.2	Razvoj komunalne infrastrukture
	2.2.1 Zamjena azbestnih cijevi 2.2.2 Izgradnja nove i rekonstrukcija postojeće vodovodne mreže 2.2.3 Kaptiranje bušotine i izgradnja vodovodne mreže Podvrh 2.2.4 Kaptiranje seoskih vodoizvorišta 2.2.5 Nabavka specijalovanih vozila i mehanizacije za obavljanje komunalne djelatnosti 2.2.6 Modernizacija javne rasvjete 2.2.7 Uređenje javnih površina 2.2.8 Uređenje stambenih zgrada 2.2.9 Adaptacija gradske pijace 2.2.10 Otvaranje cvjećare 2.2.11 Ugradnja agregata za vodoizvorište Oraška jama 2.2.12 Novo gradsko groblje i proširenje postojećih grobalja 2.2.13. Izrada Lokalnog plana kontrole populacije pasa lualica
Prioritet 2.3	Razvoj energetske infrastrukture
	2.3.1 Izrada lokalnog energetskog plana opštine Danilovgrad 2.3.2 Priprema Akcionog plana za održivu energiju i klimu (SECAP) 2.3.3 Investicije u elektro – energetska mrežu

Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti	
Prioritet 3.1	Valorizacija kulturno – istorijskog nasljeđa
	3.1.1 Zaštita i valorizacija Spuške glavice 3.1.2 Zaštita i valorizacija Gradine Martiničke 3.1.3 Zaštita i valorizacija arheoloških lokaliteta (Projekat Archaeologica) 3.1.4 Digitalizacija muzejske zbirke i valorizacija kulturnog nasljeđa
Prioritet 3.2	Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
	3.2.1 Adaptacija stadiona Braće Velašević 3.2.2 Uređenje sportsko – rekreativne zone Landža 3.2.3 Izgradnja mikro lokacija za bavljenje sportom 3.2.4 Strategija razvoja sporta Danilovgrada 2025 – 2028. godine 3.2.5 Program razvoja kulture 2025 – 2027. 3.2.6 Digitalizacija bioskopa 3.2.7 Projektovanje i izgradnja višenamjenskog objekta za kulturu (medijateka, biblioteka, galerija, multifunkcionalna sala, digital hub, prateći sadržaji) 3.2.8 Izgradnja potkrovlja Umjetničke kolonije 3.2.9 Umjetnički atelje – JU Umjetnička kolonija Danilovgrad
Prioritet 3.3	Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
	3.3.1 Adaptacija zdravstvene stanice u Spužu 3.3.2 Opremanje ID prostora za djecu 3.3.3 Pilot projekat Integracija laboratorijskog informacionog sistema CKLD Kliničkog centra Crne Gore sa IT sistemom Fonda za zdravstveno osiguranje i PZZ JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad 3.3.4 Implementacija informatičkog zdravstvenog sistema u ambulanti u Zagorku 3.3.5 Adaptacija toaleta u centralnoj zgradi 3.3.6 Proširivanje kapaciteta i usluga lica sa invaliditetom 3.3.7 Proširenje kapaciteta Narodne kuhinje 3.3.8 Nabavka vozila za distribuciju pomoći socijalno ugroženim pojedincima i porodicama 3.3.9 Proširenje programa „Pomoć u kući“ u Danilovgradu 3.3.10 Adaptacija unutrašnjeg dijela objekta Crvenog krsta Danilovgrad 3.3.11 Lokalni akcioni plan za zaštitu lica sa invaliditetom 2025 – 2027. 3.3.12 Poklon paketići za novorođenčad 3.3.13 Stipendiranje najboljih studenata i srednjoškolaca 3.3.14. Podrška ženama u ostvarivanje materinstva kroz vantjelesnu oplodnju
Prioritet 3.4	Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave
	3.4.1 Agencija za izgradnju i razvoj Danilovgrada 3.4.2 Uspostavljanje i unapređenje elektronskih usluga 3.4.3 Unapređenje postojećeg Data Centra Opštine Danilovgrad i uspostavljanje Data Disaster Centra 3.4.4 Izrada GIS-a 3.4.5 Izrada komunikacione strategije
Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine	
Prioritet 4.1	Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom
	4.1.1 Izrada Lokalnog plana upravljanja neopasnim građevinskim otpadom 4.1.2 Razvoj sistema sortiranja otpada i nabavka potrebne opreme 4.1.3 Edukacija građana o značaju selektivnog odlaganja i kompostiranja

	4.1.4 Jačanje kapaciteta komunalnog preduzeća za upravljanje otpadom – Komunalno 4.1.5 Saniranje divljih deponija
<i>Prioritet 4.2</i>	<i>Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa</i>
	4.2.1 Izrada i implementacija Lokalnog akcionog plana za biodiverzitet opštine Danilovgrad 4.2.2 Izrada i usvajanje Lokalnog plana zaštite životne sredine opštine Danilovgrad 4.2.3 Uspostavljanje novog zaštićenog područja i jačanje zaštite postojećeg 4.2.4 Izrada plana sanacije i pošumljavanja planine Garač 4.2.5 Priprema projektne dokumentacije i uspostavljanje mrestilišta za mekousnu pastrmku 4.2.6 Zaštita rijeke Zete od hemijskog uništavanja i prekomjernog izlovljavanja kroz poribljavanje i očuvanje biološke ravnoteže 4.2.7 Uređenje planinskih izletišta i obale rijeke Zete 4.2.8 Izrada zona sanitarno – tehničke zaštite za vodoizvorišta na teritoriji opštine Danilovgrad 4.2.9 Izrada kompostišta i rasadnika
<i>Prioritet 4.3</i>	<i>Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje</i>
	4.3.1 Modernizacija opreme i vozila za zaštitu i spašavanje 4.3.2 Obuka i edukacija timova za zaštitu i spašavanje 4.3.3 Razvijanje planova upravljanja rizicima od prirodnih katastrofa
<i>Prioritet 4.4</i>	<i>Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadnim vodama</i>
	4.4.1 Izrada Studije o metodama tretiranja otpadnih voda

INDIKATORI ZA PRAĆENJE OSTVARENOSTI CILJA			
Specifični strateški cilj 1 Unapređenje ekonomskog ambijenta			
Naziv indikatora	Početna vrijednost (stanje kraj 2023. god.)	Ciljna vrijednost 2029. god.	Izvor verifikacije
Donešene izmjene i dopune Prostorno – urbanističkog plana opštine Danilovgrad	1	1	Sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine
Broj privrednih subjekata povećan za 5%	1173	1231	Sekretarijat za privredu i ekonomski razvoj
Broj poljoprovrednih gazdinstava povećan za 10%	711	782	Ministarsvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Sekretarijat za poljoprivredu, ruralni razvoj i vodoprivredu Monstat
Broj turista Broj noćenja povećani za 10%	3059 38312	3365 42143	Turistička organizacija Danilovgrad Monstat
Prioritet 1.1	Izrada planske dokumentacije, studija, katastarsa i elaborata		
Prioritet 1.2	Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva		
Prioritet 1.3	Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede		
Prioritet 1.4	Unapređenje turističke ponude		
Specifični strateški cilj 2 Poboljšanje infrastrukture			
Naziv indikatora	Početna vrijednost (stanje kraj 2023. god.)	Ciljna vrijednost 2029. god.	Izvor verifikacije
Dužina rekonstruisanih, saniranih i adaptiranih putnih pravaca	Nije primjenjivo	71 km	Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj
Broj uređenih javnih površina (+5)	Nije primjenjivo	5	Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Broj uređenih stambenih zgrada (+11)	8	19	Sekretarijat za imovinu i investicije
Izrađen akcioni plan za održivu energiju i klimu (SECAP)	0	1	Sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine
Prioritet 2.1	Razvoj saobraćajne infrastrukture		
Prioritet 2.2	Razvoj komunalne infrastrukture		
Prioritet 2.3	Razvoj energetske infrastrukture		

Specifični strateški cilj 3 Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti

Naziv indikatora	Početna vrijednost (stanje kraj 2023. god.)	Ciljna vrijednost 2029. god.	Izvor verifikacije
Digitalizovana muzejska zbirka i izvršena zamijena muzejskih eksponata	Nije primjenjivo	1	JU Centar za kulturu Zavičajni muzej Danilovgrad
Broj uređenih sportsko – rekreativnih terena	Nije primjenjivo	5	Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Broj izgrađenih/rekonstruisanih objekata kulture	3	4	Organi lokalne uprave
Proširenje usluga Narodne kuhinje i programa “Pomoć u kući”	80 korisnika 59 korisnika	200 korisnika 80 korisnika	OO Crveni krst Danilovgrad
Uspostavljen sistem e – usluga	0	1	Organi lokalne uprave
Prioritet 3.1	Valorizacija kulturno – istorijskog nasljeđa		
Prioritet 3.2	Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture		
Prioritet 3.3	Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema		
Prioritet 3.4	Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave		

Specifični strateški cilj 4 Zaštita životne sredine

Naziv indikatora	Početna vrijednost (stanje kraj 2023. god.)	Ciljna vrijednost 2029. god.	Izvor verifikacije
Broj saniranih neuređenih odlagališta otpada	Nije primjenjivo	5	DOO “Komunalno” Danilovgrad
Opremanje reciklažnih dvorišta	0	3	DOO “Komunalno” Danilovgrad
Izrada kompostišta i rasadnika	0	1	DOO “Komunalno” Danilovgrad
Izrađeni glavni projekti zona sanitarno – tehničke zaštite za vodoizvorišta	1	6	DOO “Vodovod i kanalizacija” Danilovgrad
Izrada studije o metodama tretiranja otpadnih voda	0	1	Organi lokalne uprave
Prioritet 4.1	Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom		
Prioritet 4.2	Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa		
Prioritet 4.3	Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje		
Prioritet 4.4	Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadnim vodama		

SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta
Prioritet 1.1 Izrada planske dokumentacije, studija, katastara i elaborata

Projekat 1.1.1.	
Naziv projekta	Izrada i usvajanje izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana opštine Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.1 Izrada planske dokumentacije
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Zakon o zaštiti prirode Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023 – 2027. Strategija pametne specijalizacije 2019 – 2024. (S3) Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022 – 2025. godine Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2022 – 2028. (predlog nove) Strategija razvoja šuma i šumarstva 2014 – 2023. Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 –2020. godine Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035. godine Međunarodni sporazumi i konvencije Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 – 2020. godine Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035. godine
Opis projekta	Priprema i usvajanje izmjena Prostorno – urbanističkog plana opštine, ažuriranje se planira u skladu sa savremenim potrebama, uključujući razvoj privrednih zona, zaštitu prirodnih resursa, prilagođavanje klimatskim promjenama. Fokusiraće se na održivi razvoj kroz prostor za inovacije i rast strateških sektora.
Namjena i cilj projekta	Cilj je kreirati prostor opštine Danilovgrad za održivi razvoj koji podržava privredni rast, inovacije, bolju infrastrukturu i kvalitet života stanovnika. Osigurati odgovorno korišćenje prostora, zaštitu prirodnih resursa i razvijati infrastrukturu u cilju povećanja lokalnih potencijala za ekonomsku i ekološku održivost.
Aktivnosti	Izrada izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana opštine Danilovgrad 1. Analiza trenutnog stanja 2. Konsultacije sa zainteresovanim stranama 3. Izrada predloga izmjena i dopuna

	4. Javna rasprava i prilagođavanje plana 5. Usvajanje konačne verzije
Očekivani ishod	Usvojen predlog Izmjena i dopuna prostorno – urbanističkog plana opštine
Izlazni indikatori	Usvojene Izmjene i dopune Prostorno – urbanističkog plana opštine Uspostavljen planski osnov koji omogućava optimalno korišćenje lokalnih potencijala, održivi razvoj, očuvanje prirodnih resursa, zaštitu i unapređenje prirodnih i urbanih područja opštine.
Odgovorna strana	Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine
Ukupni budžet i izvor finansiranja	50.000,00 € Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni u lokalnoj upravi, građani, investitori, nevladine organizacije
Period implementacije	12 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine

Projekat 1.1.2.	
Naziv projekta	Izrada Programa privremenih objekata na teritoriji opštine Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.1 Izrada planske dokumentacije
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022 – 2025. godine Lokalni urbanistički planovi i propisi o uređenju prostora
Opis projekta	Program definiše lokacije i uslove za postavljanje privremenih objekata (kioska, montažnih struktura itd.) u cilju podrške lokalnoj ekonomiji, unapređenja turističke ponude i održavanja javnih površina.
Namjena i cilj projekta	Regulacija privremenih objekata radi očuvanja vizuelnog identiteta, bezbjednosti i funkcionalnosti javnog prostora u opštini. Cilj je omogućiti postavljanje privremenih objekata za potrebe privrednika i turističkih usluga, pri čemu se vodi računa o očuvanju prostora i efikasnoj upotrebi javnih površina
Aktivnosti	1. Analiza postojećeg stanja i potreba za privremenim objektima 2. Određivanje preciznih lokacija za postavljanje privremenih objekata 3. Utvrđivanje tehničkih uslova za svaki tip objekta 4. Dodjela odobrenja za korišćenje lokacija 5. Redovna kontrola postavljenih objekata kako bi se obezbijedila usklađenost sa programom
Očekivani ishod	Usvojen program koji omogućava kontrolisano postavljanje privremenih objekata, što doprinosi unapređenju lokalne ponude i očuvanju uređenog javnog prostora.
Izlazni indikatori	Broj definisanih i uređenih lokacija za privremene objekte; Broj dodijeljenih odobrenja za korišćenje javnih površina; Povećan broj privrednih subjekata koji koriste privremene objekte.
Odgovorna strana	Sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine, Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	8.000,00 € Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici	Građani, investitori, nevladine organizacije, lokalni preduzetnici
Period implementacije	4 mjeseca
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 1.1.3.

Naziv projekta	Registar voda od lokalnog značaja
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.1 Izrada planske dokumentacije
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o vodama Strategija upravljanja vodama Zakon o finansiranju upravljanja vodama
Opis projekta	Uspostavljanje registra voda od lokalnog značaja, u skladu sa smjernicama Uprave za vode Crne Gore.
Namjena i cilj projekta	Cilj stvaranje uslova za značajnije učešće lokalne samouprave u upravljanju vodama kroz program upotrebe sredstava za upravljanje vodama, zaštitu voda i zaštitu od štetnog dejstva voda.
Aktivnosti	Obrazovanje Komisije za popis voda od lokalnog značaja. Komisija na osnovu prikupljenih podataka identifikuje vode od lokalnog značaja na teritoriji opštine Danilovgrad. Uspostavljanje registra voda od lokalnog značaja.
Očekivani ishod	Registar voda od lokalnog značaja
Izlazni indikatori	Održivo upravljanje vodama od lokalnog značaja
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	1.000,00 € Budžet Opštine Danilovgrad.
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna vlast i institucije, građani sa područja opštine Danilovgrad, institucije i građani drugih područja na čije aktivnosti i život mogu uticati vode upisane u Registar voda od lokalnog značaja – Opština Danilovgrad.
Period implementacije	2024. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 1.1.4.	
Naziv projekta	Katastar zelenih površina
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.1 Izrada planske dokumentacije, studija, katastara i elaborata
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Usklađenost sa nacionalnom i EU legislativom
Opis projekta	Uspostavljanje geoinformacionog sistema za upravljanje zelenim površinama. Ovaj sistem će omogućiti precizno praćenje, kategorizaciju, planiranje i održavanje javnih zelenih površina, kao i zaštitu prirodnih resursa.
Namjena i cilj projekta	Stvaranje funkcionalnog katastra koji omogućava efikasno praćenje, održavanje i zaštitu zelenih površina u urbanim sredinama.
Aktivnosti	- Prikupljanje prostornih podataka o zelenim površinama. - Razvoj i implementacija softverske platforme za praćenje statusa i održavanje. - Kategorizacija zelenih površina. - Obuka korisnika sistema. - Korišćenje sistema za praćenje godišnjih radova na održavanju.
Očekivani ishod	Digitalizovan katastar zelenih površina. Povećanje efikasnosti u održavanju zelenih površina. Brža reakcija na eventualne probleme ili oštećenja na zelenim površinama.
Izlazni indikatori	Smanjenje broja neuređenih ili neodržavanih zelenih površina. Pristup informacija o zelenim površinama za građane.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	100.000,00 € Donacije, EU fondovi
Ciljne grupe/korisnici	Građani, investitori
Period implementacije	36 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Nadležni organ Opštine Danilovgrad

Projekat 1.1.5.	
Naziv projekta:	Studija lokacija parkirališta na teritoriji opštine Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta:	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.1: Izrada planske dokumentacije, studija, katastara i elaborata
Usklađenost sa nacionalnom politikom:	Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta:	Određivanje lokacija za izgradnju parkirališta
Namjena i cilj projekta:	Smanjenje deficita parking mjesta na teritoriji opštine Danilovgrad
Aktivnosti:	Izrada studije – analiza postojećeg i potrebnog broja parking mjesta
Očekivani ishod:	Povećanje broja parking mjesta
Izlazni indikatori:	Poboljšan saobraćaj u stanju mirovanja
Odgovorna strana:	Opština Danilovgrad

Ukupni budžet i izvor finansiranja:	7,000.00 €, Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici:	vozači
Period implementacije:	6 mjeseci
Monitoring i evaluacija:	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Prioritet 1.2 Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva

Projekat 1.2.1.	
Naziv projekta	Podrška ženskom preduzetništvu
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.2 Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine Nacionalnim planom razvoja ženskog preduzetništva
Opis projekta	Projekat ima za cilj razvoj i promociju raznovrsnog ženskog biznisa u opštini Danilovgrad. Kroz ove aktivnosti postiže se veći broj žena u biznisu.
Namjena i cilj projekta	Veća zaposlenost
Aktivnosti	Organizovanje edukativnih sastanaka sa zainteresovanim preduzetnicama.
Očekivani ishod	Povećan broj žena u biznisu; Povećan broj djelatnosti; Podsticanje ekonomskog razvoja;
Izlazni indikatori	Broj edukativnih sastanaka; Broj podržanih projekata Iznos podržanih projekata
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	95.000,00 € Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici	Žene
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 1.2.2.	
Naziv projekta	Izrada novog Biznis vodiča Danilovgrada
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.2 Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Projekat ima za cilj da predstavi privredni potencijal opštine, karakteristike opštine za bavljenje biznisom, biznis zone kao i sve prednosti koje donosi bavljenje biznisom u Danilovgradu.
Namjena i cilj projekta	Namjena je privući što veći broj investitora u opštini Danilovgrad. Cilj projekta je unapređenje poslovnog ambijenta opštine Danilovgrad i povećanje konkurentnosti privrede.
Aktivnosti	Formirati radnu grupu, analizirati trenutno stanje, identifikovati aktivnosti i mjere za unapređenje privrednog ambijenta.
Očekivani ishod	Digitalizovati prezentaciju Danilovgrada za bavljenje biznisom
Izlazni indikatori	Prezentacija objavljena na sajtu opštine u vidu banera.

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	8.000,00 € Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici	Potencijalni investitori
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 1.2.3.	
Naziv projekta	Podrška mladim preduzetnicima
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.2 Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Mladi preduzetnici su resurs, bogatstvo i potencijal razvoja jedne zajednice. Dati podsticaj dodjelom finansijske podrške mladim preduzetnicima koji započinju svoj biznis.
Namjena i cilj projekta	Cilj ovog projekta je potstaci privrednu aktivnost kod mladih preduzetnika, mjerama podrške u finansiranju njihovih biznis planova za START UP projekte.
Aktivnosti	Usvojiti odluku Raspisati javni poziv Zaključiti ugovore
Očekivani ishod	Smanjenje nezaposlenosti i razvijanje preduzetničkog duha
Izlazni indikatori	Broj zaključenih ugovora
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	120.000,00 € Opština Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Mladi preduzetnici
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 1.2.4.	
Naziv projekta	Privlačenje direktnih investicija
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.2 Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Stvaranje atraktivnog investicionog ambijenta kroz pružajući podršku razvoju privrede i jačanju administrativnih kapaciteta u funkciji zadovoljstva investitora
Namjena i cilj projekta	Podsticanje lokalnog ekonomskog ambijenta
Aktivnosti	Efikasnija administracija Smanjenje biznis barijera Otvaranje novih radnih mjesta Smanjenje stope nezaposlenosti
Očekivani ishod	Smanjenje nezaposlenosti

	Povećanje broja privrednih subjekata
Izlazni indikatori	Broj privrednih subjekata Broj zaposlenih
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Opština Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Privredni subjekti
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Prioritet 1.3 Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede

Projekat 1.3.1.	
Naziv projekta	Strategija razvoja poljoprivrede
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.3 Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023 – 2028. godine Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) u EU Program razvoja poljoprivrede i ruralnog područja Crne Gore u okviru IPARD II 2014 – 2020. godine Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021 – 2027. godine „Agenda“ 2000 – Zajednička poljoprivredna politika EU 2023 – 2027. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju Crne Gore
Opis projekta	Izrada lokalne Strategije razvoja poljoprivrede koja će obuhvatiti sve prednosti, kao i specifičnosti, odnosno nedostatke poljoprivredne proizvodnje na lokalnom nivou.
Namjena i cilj projekta	Utvrdjuju se dugoročne mjere i pravci razvoja poljoprivrede, odnosno agrarne politike na lokalnom nivou. Cilj izrade strategije je definisanje mjera agrarne politike čije bi sprovođenje dovelo do unapređenja poljoprivredne proizvodnje.
Aktivnosti	Formiranje Lokalne akcione grupe (LAG). Analiza stanja poljoprivredne proizvodnje na području opštine, analiza potreba i mogućnosti u cilju razvoja poljoprivredne proizvodnje, uključivanje zainteresovanih strana koje bi aktivno učestvovala u izradi dokumenta, sprovođenje redovne procedure donošenja dokumenta (Javna rasprava i skupštinsko usvajanje), te izrada i sprovođenja Lokalne strategije razvoja poljoprivrede.
Očekivani ishod	Lokalna strategije razvoja poljoprivrede
Izlazni indikatori	Sprovođenje i praćenje mjera agrarne politike, izrada godišnjih operativnih planova za svaku godinu pojedinačno, postavljanje kriterijuma za evaluaciju primjene definisanih mjera, izvještavanje.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	5.000,00 € Budžet Opštine Danilovgrad, EU fondovi, Budžet Crne Gore

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Ciljne grupe/korisnici	Lokalna vlast i institucije, poljoprivredni proizvođači i ostali članovi ruralne zajednice opštine Danilovgrad
Period implementacije	24 mjeseca
Monitoring i evaluacija	Formiranje radnog tima za praćenje i nadzor nad sprovođenjem Strategije

Projekat 1.3.2.	
Naziv projekta	Unapređenje zemljoradnje – biljne proizvodnje
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.3 Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023 – 2028. Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021 – 2027. godine „Agenda“ 2000 – Zajednička poljoprivredna politika EU 2023 – 2027. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju Crne Gore
Opis projekta	Podrška proizvođačima strnih žita kroz pružanje besplatne usluge žetve za proizvođače sa teritorije opštine Danilovgrad. Podrška poljoprivrednim proizvođačima koji se bave proizvodnjom kukuruza po ha. Podrška poljoprivrednim proizvođačima koji se bave proizvodnjom silažnog kukuruza po ha. Podrška poljoprivrednim proizvođačima u biljnoj proizvodnji za novozasnovane površine po ha.
Namjena i cilj projekta	Podrška proizvođačima strnih žita se obezbjeđuje za sve površine pod strnim žitima na teritoriji opštine Danilovgrad. Podrška proizvođačima kukuruza koji se koristi u ishrani stoke i za ljudsku ishranu i čije se površine pod kukuruzom nalaze na teritoriji opštine Danilovgrad. Podrška poljoprivrednim proizvođačima silažnog kukuruza čije se površine nalaze na teritoriji opštine Danilovgrad. Podrška poljoprivrednim proizvođačima za novozasnovane površine u biljnoj proizvodnji (ratarstvom, povrtarstvom, voćarstvom, vinogradarstvom i dr.). Cilj ovih podrški je povećanje obradivih površina, povećanje broja poljoprivrednih proizvođača, smanjenje troškova proizvodnje hrane, povećanje konkurentnosti...
Aktivnosti	Obezbjeđenje usluge žetve, terensko praćenje odrađivanja usluge žetve, sačinjavanje izvještaja. Raspisivanje javnog poziva, prijava proizvođača kukuruza, terenska i administrativna kontrola i sačinjavanje izvještaja. Raspisivanje javnog poziva, prijava proizvođača silažnog kukuruza, terenska i administrativna kontrola i sačinjavanje izvještaja. Raspisivanje javnog poziva, prijava poljoprivrednih proizvođača za novozasnovane površine u biljnoj proizvodnji, terenska i administrativna kontrola i sačinjavanje izvještaja.
Očekivani ishod	Povećanje biljne proizvodnje, povećanje prihoda i smanjenje troškova proizvodnje poljoprivrednih proizvođača.

Izlazni indikatori	Povećanje obradivih površina u biljnoj proizvodnji, kao i kvaliteta i kvantiteta poljoprivrednih proizvoda.
Odgovorna strana	Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj.
Ukupni budžet i izvor finansiranja	450.000,00 € Budžet Opštine Danilovgrad.
Ciljne grupe/korisnici	Poljoprivredni proizvođači u biljnoj proizvodnji.
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj.

Projekat 1.3.3.	
Naziv projekta	Unapređenje stočarstva
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.3 Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023 – 2028. godine „Agenda“ 2000 – Zajednička poljoprivredna politika EU 2023 – 2027. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju Crne Gore
Opis projekta	Stimulacija proizvođača mlijeka kroz podršku otkupa. Instaliranje besplatnih solarnih sistema za stočare koji izdižu na katune.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je stvaranja uslova za povećanje broja stočara koji se bave proizvodnjom mlijeka, kao i povećanje stočnog fonda i veće proizvodnje mlijeka. Cilj projekta je rast prihoda proizvođača mlijeka, odnosno povećanje cijene otkupljenog mlijeka. Razvoj infrastrukture u ruralnom području gdje nije omogućena pokrivenost elekto mrežom. Cilj projekta instaliranja besplatnih solarnih sistema je poboljšanje uslova življenja, rada i kompletnog proizvodnog procesa na katunu, povećanje dohotka stočara i povećanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda koji se proizvode na katunima.
Aktivnosti	Podrška za proizvodnju mlijeka u iznosu od 0,06 € po litru. Pravo na podršku ostvaruju proizvođači mlijeka koji predaju mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka (sirarama, mljekarama), a koji su upisani u Registar odobrenih objekata za hranu uz uslov da je poljoprivredni proizvođač upisan u Registar poljoprivrednih gazdinstava. Za otkupljeno mlijeko isplate kooperantima se vrše na osnovu spiskova koje odobreni objekti za preradu mlijeka mjesečno dostave Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, a iste Ministarstvo dostavlja Opštini Danilovgrad. Opština Danilovgrad uplaćuje novčana sredstva odobrenim objektima za preradu mlijeka, a oni kooperantima na njihove žiro račune. Podrška za instaliranje solarnog sistema predviđena je za registrovana poljoprivredna gazdinstva koja izdižu stoku na katune i koja imaju minimum jedno uslovno grlo. Instaliranje solarnog sistema se vrši na osnovu podnešenog zahtjeva od strane stočara, zatim se održuje administrativna i terenska kontrola, potom se prelazi na odobravanje nabavke solarnog sistema putem odabira najbolje ponude.
Očekivani ishod	Povećanje proizvodnje sirovog mlijeka, rast prihoda poljoprivrednog gazdinstva, očuvanje i rast stočnog fonda što će istovremeno uticati na razvoj poljoprivredne proizvodnje.

	Podizanje kvaliteta i konkurentnosti prerađevina od mlijeka (sira, skorupa i dr.) koji imaju važnu ulogu u tradicionalnoj crnogorskoj kuhinji kako u individualnoj potrošnji, tako i kroz ponudu na meniju raznih ugostiteljskih objekata. Takođe utiče na povećanje dohotka poljoprivrednog gazdinstva, održivo korišćenje planinskih pašnjaka i očuvanje tradicionalnog načina prerade mlijeka.
Izlazni indikatori	Količina isporučenog mlijeka na mjesečnom nivou, suma uplaćenih novčanih sredstava na mjesečnom nivou po objektu odobrenom za preradu mlijeka (mljekare i sirare). Broj instaliranih solarnih sistema na osnovu podnešenih zahtjeva.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj.
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Premije za mlijeko u iznosu od 1.100.000,00 €. Solarni sistemi u iznosu od 20.000,00 € Izvor finansiranja je Opština Danilovgrad.
Ciljne grupe/korisnici	Poljoprivredna gazdinstva upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava koja isporučuju sirovo mlijeko odobrenim objektima za preradu mlijeka (mljekare i sirare). Pravo na besplatan solarni sistem imaju registrovana poljoprivredna gazdinstva koja izdižu stoku na katune.
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj

Projekat 1.3.4.	
Naziv projekta	Razvoj pčelarstva
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.3 Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023 – 2028. godine Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021 – 2027. godine „Agenda“ 2000 – Zajednička poljoprivredna politika EU 2023 – 2027. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju Crne Gore
Opis projekta	Podrška se dodjeljuje u vrijednosti od 10 € po pčelinjem društvu.
Namjena i cilj projekta	Pravo na podršku imaju sva gazdinstva sa teritorije opštine Danilovgrad koja posjeduju najmanje 20 košnica, da su upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava kod Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, da su upisana u Registar držalaca životinja – pčela i da su članovi Udruženja pčelara. Cilj podrške je poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji pčelinjih proizvoda, povećanje broja košnica, povećanje količine proizvedenog meda i drugih pčelinjih proizvoda.
Aktivnosti	Raspisivanje javnog poziva za podršku u pčelarstvu, podnošenje zahtjeva od strane pčelara, potom se vrši administrativna i terenska kontrola pristiglih zahtjeva, te se sačinjava izvještaj na osnovu kojeg se vrši isplata regresa.
Očekivani ishod	Povećanje proizvodnje meda i pčelinjih proizvoda, povećanje broja košnica, smanjenje troškova proizvodnje, povećanje konkurentnosti.

Izlazni indikatori	Broj košnica koje su obuhvaćene ovom podrškom.
Odgovorna strana	Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj.
Ukupni budžet i izvor finansiranja	120.000,00 € Budžet Opštine Danilovgrad.
Ciljne grupe/korisnici	Pčelari upisani u Registar poljoprivrednih gazdinstava, upisani u Registar držalaca životinja – pčela i potvrda u članstvu Udruženja pčela.
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj.

Projekat 1.3.5.	
Naziv projekta	Utvrdjivanje potencijala zemljišta po bonitetnim klasama
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.3 Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja 2016 – 2030. godine Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju Crne Gore Zakon o poljoprivrednom zemljištu Pravilnik o katastarskom klasiranju zemljišta i šuma
Opis projekta	Projektom je predviđeno utvrđivanje boniteta zemljišta na području opštine Danilovgrad kako bi se odredili boniteti za sve poljoprivredne kulture, odnosno utvrdili potencijali poljoprivrednog zemljišta ili proizvodna vrijednost.
Namjena i cilj projekta	Namjensko, održivo i racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta uz povećanje površina obrađenog poljoprivrednog zemljišta.
Aktivnosti	Iniciranje Opštine Danilovgrad kod Uprave za katastar i državnu imovinu za potrebu utvrđivanja boniteta zemljišta na području Opštine Danilovgrad. Odrađivanje poslova katastarskog bonitiranja zemljišta od strane nadležne službe Uprave za katastar i državnu imovinu. Dobijanje boniteta za sve poljoprivredne kulture za područje opštine Danilovgrad.
Očekivani ishod	Izrada dokumenta utvrđenih boniteta zemljišta za Opštinu Danilovgrad. Sa ovim se dobija mogućnost utvrđivanja reona za uzgoj povrća, reona za uzgoj ratarskih kultura, reona za uzgoj voća, reona za vinogradarstvo i reona za stočarstvo.
Izlazni indikatori	Utvrdjivanje potencijala, odnosno proizvodne vrijednosti svake parcele, gdje se dobiti tačna površina obradivog i neobradivog poljoprivrednog zemljišta.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	35.000,00 € Budžet Opštine Danilovgrad, Budžet Crne Gore i EU fondovi.
Ciljne grupe/korisnici	Poljoprivredni proizvođači i potencijalni investitori
Period implementacije	24 mjeseca
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Prioritet 1.4 Unaprijeđenje turističke ponude

Projekat 1.4.1.	
Naziv projekta	Izrada Strategije razvoja turizma
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija u skladu sa Nacionalnom strategijom razvoja turizma Crne Gore i drugim relevantnim nacionalnim planovima i politikama koje promovišu održivi razvoj, unapređenje turističke infrastrukture i promociju Crne Gore kao atraktivne destinacije.
Opis projekta	Strategija razvoja turizma opštine Danilovgrad uključuje analizu postojećih turističkih resursa, identifikaciju potencijala za razvoj novih turističkih proizvoda i usluga, kao i planiranje aktivnosti za promociju i unapređenje turističke ponude. Fokusira se na održivi razvoj, očuvanje prirodnih i kulturnih resursa, i jačanje kapaciteta lokalne zajednice.
Namjena i cilj projekta	Unapređenje turističke ponude i povećanje turističkih posjeta opštini Danilovgrad.
Aktivnosti	Istraživanje tržišta i analiza turističkih resursa. Razvoj turističkih proizvoda: Kreiranje tematskih ruta (npr. kulturne, prirodne), razvoj ruralnog i eko – turizma. Unapređenje infrastrukture: Pобољшanje pristupačnosti i izgradnja potrebne infrastrukture. Promocija destinacije: Kreiranje brenda i promocija Opštine kroz digitalne kanale i sajmove. Edukacija: Obuke za lokalno stanovništvo u oblasti turizma i ugostiteljstva. Partnerstva: Saradnja sa turističkim organizacijama, agencijama i investitorima.
Očekivani ishod	Povećan broj posjeta i produženje boravka turista. Povećani prihodi od turizma. Diverzifikacija turističke ponude Pобољšana turistička infrastruktura Veće uključivanje lokalne zajednice u turističke aktivnosti
Izlazni indikatori	Broj novih turističkih proizvoda i usluga Povećanje broja noćenja u opštini Broj novih smještajnih kapaciteta Procenat rasta prihoda od turizma
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	5.000,00 € Budžet Opštine, Turistička organizacija Danilovgrad, nacionalni fondovi, međunarodne donacije
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica (stanovnici i preduzetnici) Turisti (domaći i inostrani) Investitori i turističke agencije
Period implementacije	24 mjeseca
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad i TO Danilovgrad

Projekat 1.4.2.	
Naziv projekta	Promocija i razvoj turizma kroz manifestacije
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Projekat je usklađen sa Nacionalnom strategijom razvoja turizma Crne Gore, koja podržava razvoj kulturnog i manifestacionog turizma kao važnog segmenta ukupne turističke ponude. Takođe, projekat doprinosi ciljevima održivog razvoja kroz očuvanje kulturne baštine i podsticanje lokalnog preduzetništva.
Opis projekta	Projekat ima za cilj organizaciju i promociju raznovrsnih manifestacija u opštini Danilovgrad. Kroz ove aktivnosti, projekat želi da privuče veći broj posjetilaca, promoviše lokalnu kulturu i tradiciju, kao i da podstakne ekonomski razvoj kroz povećanje prihoda od turizma.
Namjena i cilj projekta	Povećanje turističke atraktivnosti opštine Danilovgrad i jačanje lokalne turističke ponude kroz organizaciju manifestacija. Ciljevi: Povećanje broja posjetilaca tokom i van glavne turističke sezone; Promocija lokalne kulture, tradicije i gastronomije; Podsticanje ekonomskog rasta kroz povećanje prihoda lokalnih preduzetnika i ugostitelja; Jačanje lokalnog identiteta i uključivanje lokalne zajednice u turističke aktivnosti;
Aktivnosti	Organizacija manifestacija: Kulturni događaji Gastronomski događaji Sportske manifestacije Tradicionalne manifestacije
Očekivani ishod	Povećan broj manifestacija tokom godine. Povećan broj posjetilaca, kako domaćih, tako i stranih. Povećani prihodi od turizma i ugostiteljstva. Veće angažovanje lokalne zajednice u organizaciji i promociji manifestacija. Očuvanje i promocija kulturne baštine i tradicije.
Izlazni indikatori	Broj organizovanih manifestacija godišnje Broj posjetilaca po manifestaciji Procenat rasta prihoda lokalnih preduzetnika tokom manifestacija Broj uključenih lokalnih proizvođača i zanatlija Zadovoljstvo posjetilaca (ankete)
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad, Centar za kulturu
Ukupni budžet i izvor finansiranja	150.000,00 € Opštinski budžet. Turistička organizacija Danilovgrad Ministarstvo turizma Nacionalni i međunarodni fondovi za razvoj turizma Sponzori i donacije
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica (stanovnici i preduzetnici, proizvođači) Turisti (domaći i inostrani)
Period implementacije	2025 – 2029.

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad, Centar za kulturu
-------------------------	---

Projekat 1.4.3.	
Naziv projekta	Opremanje turističkih lokaliteta mobilijarom
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Projekat je usklađen sa Strategijom razvoja turizma Crne Gore
Opis projekta	Opremanje ključnih turističkih lokaliteta savremenim mobilijarom, uključujući klupe, nadstrešnice, vidikovce, informativne table, kante za otpad, biciklističke staze, te parking za bicikle. Mobilijar će biti izrađen od ekološki prihvatljivih materijala kako bi se smanjio uticaj na životnu sredinu. Projekat će doprinijeti unapređenju funkcionalnosti, estetike i udobnosti turističkih lokaliteta.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je poboljšanje turističke infrastrukture, što će doprinijeti povećanju broja posjetilaca i njihovom zadovoljstvu, kao i produženju prosječnog boravka turista. Cilj je povećanje turističke privlačnosti lokaliteta i podizanje svijesti o očuvanju prirodnih resursa.
Aktivnosti	Analiza trenutnog stanja turističkih lokaliteta i definisanje potreba za mobilijarom Dizajniranje i nabavka mobilijara (klupe, nadstrešnice, informativne table, kante, itd) Postavljanje mobilijara na odabrane lokalitete Promotivne aktivnosti kako bi se turisti informisali o novoj infrastrukturi
Očekivani ishod	Povećanje broja turista, duži prosječan boravak posjetilaca, veći prihod od turizma i podizanje svijesti o očuvanju prirodnog i kulturnog nasleđa.
Izlazni indikatori	Broj postavljenih jedinica mobilijara Povećanje broja posjetilaca (u procentima) Smanjenje otpada i povećanje odgovornog ponašanja posjetilaca Povećanje lokalnih prihoda od turizma
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine
Ukupni budžet i izvor finansiranja	25.000,00 € Budžet opštine Turistička organizacija Danilovgrad Nacionalni fondovi za podršku turizmu Međunarodne donacije i fondovi
Ciljne grupe/korisnici	Turisti (domaći i strani), lokalno stanovništvo, turistički radnici i lokalni preduzetnici
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad

Projekat 1.4.4.	
Naziv projekta	Postavljanje turističke signalizacije

Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Projekat je usklađen sa Strategijom razvoja turizma Crne Gore i unapređenja saobraćajne infrastrukture, koja podrazumijeva bolju dostupnost turističkih lokaliteta i unapređenje putne signalizacije u cilju promocije turističkih potencijala.
Opis projekta	Projekat se fokusira na postavljanje turističke signalizacije na ključnim saobraćajnicama i turističkim lokalitetima. To uključuje postavljanje standardizovanih putokaza, informativnih tabli i znakova koji ukazuju na turističke atrakcije, kulturne spomenike, prirodne parkove, muzeje i druge znamenitosti. Signalizacija će biti jasno vidljiva, dvojezična i usklađena sa međunarodnim standardima.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je poboljšanje navigacije za turiste i lakša dostupnost atrakcija, kao i povećanje vidljivosti turističkih destinacija. Cilj je povećanje broja turista kroz olakšavanje kretanja, smanjenje gubljenja turista i obezbjeđivanje bolje turističke infrastrukture.
Aktivnosti	Analiza trenutnog stanja signalizacije i identifikacija ključnih lokacija za postavljanje novih znakova Izrada dizajna i sadržaja turističkih znakova u skladu sa propisanim standardima Nabavka i instalacija turističke signalizacije na odabranim lokacijama Održavanje i ažuriranje signalizacije po potrebi Promocija novopostavljene signalizacije kroz turističke kanale (web sajtovi, aplikacije, mape)
Očekivani ishod	Povećanje broja turista, smanjenje zbunjenosti prilikom navigacije, brža i efikasnija dostupnost atrakcijama, poboljšana percepcija turizma u regionu.
Izlazni indikatori	Broj postavljenih turističkih znakova Povećanje broja posjetilaca na označenim lokalitetima Smanjenje broja prijavljenih incidenata vezanih za lošu navigaciju
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, TO Danilovgrad, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj, Komunalna policija
Ukupni budžet i izvor finansiranja	12.000,00 € Budžet Opštine Turistička organizacija Danilovgrad Nacionalni fondovi za podršku turizmu Međunarodne donacije i fondovi
Ciljne grupe/korisnici	Domaći i strani turisti Lokalne zajednice u turističkim destinacijama Lokalni preduzetnici koji zavise od turizma
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad

Projekat 1.4.5.	
Naziv projekta	Izrada Registra turističke ponude i potencijala
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude

Usklađenost sa nacionalnom politikom	Projekat je usklađen sa nacionalnim strategijama razvoja turizma i digitalizacije, koje naglašavaju potrebu za kreiranjem sveobuhvatnih i transparentnih baza podataka o turističkoj ponudi i potencijalima.
Opis projekta	Projekat podrazumeva izradu digitalnog Registra turističke ponude i potencijala, koji će sadržati detaljne informacije o svim relevantnim turističkim resursima: smještajnim kapacitetima, kulturnim i prirodnim znamenitostima, manifestacijama, ugostiteljskim objektima, kao i potencijalima koji nisu dovoljno razvijeni. Registar će biti javno dostupan putem online platforme, omogućavajući turistima, investitorima i turističkim agencijama jednostavan pristup podacima.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je stvaranje centralizovane, lako dostupne baze podataka o turističkoj ponudi i potencijalima Opštine. Cilj je unapređenje turističkog planiranja, promocije destinacija i privlačenje investicija kroz transparentnost i lakoću pristupa informacijama.
Aktivnosti	Prikupljanje i analiza podataka o postojećim turističkim resursima; Kreiranje kategorija i standardizacija unosa za sve aspekte turističke ponude (smeštaj, atrakcije, aktivnosti); Izrada digitalne platforme za unos i pretragu podataka; Obuka lokalne turističke organizacije za održavanje i ažuriranje podataka; Promocija Registra među turističkim agencijama, investitorima i javnosti;
Očekivani ishod	Poboljšana evidencija i dostupnost informacija o turističkoj ponudi, povećanje broja turista i investitora zainteresovanih za razvoj turizma, bolja promocija manje poznatih turističkih destinacija i resursa.
Izlazni indikatori	Broj unosa u Registar (broj atrakcija, smještajnih kapaciteta, manifestacija) Broj pristupa platformi od strane korisnika (turisti, agencije, investitori) Povećanje vidljivosti turističkih destinacija kroz medije i digitalne kanale
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Ministarstvo turizma, Turistička organizacija Danilovgrad, IT sektor
Ukupni budžet i izvor finansiranja	10.000,00 € Budžet Opštine Turistička organizacija Danilovgrad Nacionalni fondovi za podršku turizmu Međunarodne donacije i fondovi
Ciljne grupe/korisnici	Turisti (domaći i strani) Turističke agencije i tour – operatori Investitori u turistički sektor Lokalne turističke organizacije i opštine
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad

Projekat 1.4.6.	
Naziv projekta	Razvoj vjerskog turizma

Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Projekat je usklađen sa Strategijom razvoja turizma i očuvanja kulturne baštine, koja podstiče promovisanje i održavanje vjerskih i istorijskih objekata. Takođe, usklađen je sa naporima države da unaprijedi održivi turizam kroz kulturno i duhovno bogatstvo Crne Gore.
Opis projekta	Ovaj projekat ima za cilj promovisanje vjerskog turizma kroz poboljšanje turističke infrastrukture i promociju dva važna manastira – Manastira Ostrog i Manastira Ždrebaonik. Projekat obuhvata razvoj pratećih turističkih usluga, digitalne promocije, unapređenje pristupnih puteva i promociju vjerskih događaja, uz poseban naglasak na privlačenje domaćih i stranih posjetilaca.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je podizanje svijesti o značaju vjerskih objekata u Danilovgradu i povećanje broja posjeta hodočasnika i turista. Promocija vjerskog turizma kroz digitalne i tradicionalne marketinške kanale Očuvanje i popularizacija kulturno – istorijskog naslijeđa ovih vjerskih lokaliteta
Aktivnosti	Unapređenje infrastrukture Kreiranje turističke signalizacije Digitalni marketing i promocija Organizacija vjerskih manifestacija Saradnja sa lokalnim zajednicama: Razvoj lokalne privrede kroz smeštajne kapacitete, restorane i suvenirnice koje podržavaju turizam u blizini manastira.
Očekivani ishod	Povećan broj posjetilaca u Manastiru Ostrog i Manastiru Ždrebaonik Poboljšana turistička infrastruktura oko manastira Povećana svijest o duhovnom i kulturnom značaju ovih manastira među međunarodnim turistima Povećana ekonomska aktivnost lokalnih zajednica kroz razvoj turizma
Izlazni indikatori	Broj novih posjetilaca Poboljšana infrastruktura Broj marketinških kampanja i njihov doseg Ekonomske uticaj na lokalnu zajednicu (broj novih smještajnih kapaciteta, restorana, suvenirnica)
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	40.000,00 € Budžet Opštine Turistička organizacija Danilovgrad Nacionalni fondovi za podršku turizmu Međunarodne donacije i fondovi
Ciljne grupe/korisnici	Hodočasnici i vjernici iz Crne Gore i inostranstva Turisti zainteresovani za kulturno – istorijski turizam Lokalni preduzetnici i stanovnici koji pružaju turističke usluge Srpska pravoslavna crkva i vjerske organizacije
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Turistička organizacija Danilovgrad

Projekat 1.4.7.	
Naziv projekta	Razvoj strategije digitalnog marketinga
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Projekat je usklađen sa Strategijom razvoja turizma Crne Gore i nacionalnim politikama koje podržavaju digitalizaciju sektora turizma. Podržava ciljeve povećanja konkurentnosti destinacija kroz digitalne alate i promociju prirodnih i kulturnih bogatstava zemlje.
Opis projekta	Ovaj projekat ima za cilj unapređenje digitalne prisutnosti i promocije turističkih potencijala opštine Danilovgrad. Planira se razvijanje i sprovođenje strategija digitalnog marketinga koje uključuju društvene mreže, SEO, sadržajni marketing, video promociju, kako bi se privukao veći broj posjetilaca i turista.
Namjena i cilj projekta	Namjena: Povećanje vidljivosti turističke ponude opštine Danilovgrad na domaćem i međunarodnom tržištu. Cilj projekta: Promovisati Danilovgrad kao atraktivnu destinaciju za turiste koristeći efikasne digitalne marketinške strategije i povećati broj posjetilaca u regionu.
Aktivnosti	Analiza trenutne digitalne prisutnosti turističke organizacije i konkurentnih destinacija Razvoj strategije digitalnog marketinga prilagođene specifičnostima turističke ponude Danilovgrada Kreiranje sadržaja (fotografije, video snimci) za društvene mreže i druge digitalne platforme SEO optimizacija za web stranicu turističke organizacije i kreiranje ciljanih plaćenih kampanja (Google Ads, Facebook As) Upravljanje profilima na društvenim mrežama i redovno postavljanje sadržaja Obuka osoblja turističke organizacije za korišćenje digitalnih alata i analiza rezultata kampanja
Očekivani ishod	Povećanje online prisutnosti i prepoznatljivosti turističkih potencijala opštine Danilovgra Veći broj turista koji posjete Danilovgrad kao rezultat poboljšane promocije i vidljivosti na digitalnim kanalima
Izlazni indikatori	Broj posjeta web stranici i društvenim mrežama turističke organizacije prije i posle sprovođenja projekta Povećanje broja pratilaca i angažovanosti na društvenim mrežama (like, share, komentari) Povećanje broja posjeta turističkim atrakcijama u Danilovgradu
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, TO Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	15.000,00 € Budžet Opštine i Turističke organizacije Danilovgrad, podrška lokalnih privrednih subjekata, nacionalni i međunarodni fondovi za razvoj turizma.
Ciljne grupe/korisnici	Domaći i strani turisti Lokalne turističke agencije i pružaoci smještaja i drugih turističkih usluga u Danilovgradu Organizacije i subjekti koji se bave promocijom turizma i kulturnih manifestacija

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, TO Danilovgrad

Projekat 1.4.8.	
Naziv projekta	Izgradnja Lovačkog doma Lazine
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategijom zaštite prirode, unapređenja ruralnog turizma i održivog razvoja Strategija razvoja lovstva
Opis projekta	Izgradnja Lovačkog doma u naselju Lazine uključuje projektovanje, gradnju objekta sa pratećim sadržajem (sobe za odmor, prostor za edukaciju, kuhinja, skladište opreme, kancelarije Društva za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba.). Projekt će doprineti boljoj infrastrukturi lovačkog turizma i zajedničkom korišćenju prostora.
Namjena i cilj projekta	Namena: Lovački dom će služiti kao centar za lovce, edukaciju i ino turizam. Društvo za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba će imati svoje kancelarije i poslovni prostor u ovom Lovačkom domu. Cilj: Pružiti osnovne uslove za rad, boravak, edukaciju i aktivnosti lovaca, turističkih grupa i posjetilaca.
Aktivnosti	Projektovanje objekta i prateće infrastrukture. Građevinske aktivnosti (kopanje temelja, izgradnja objekta, instalacije). Uređenje unutrašnjeg i spoljnog prostora. Nabavka opreme i nameštaja. Organizovanje rada Društva, edukativnih programa i manifestacija.
Očekivani ishod	Završena izgradnja Lovačkog doma sa svim pratećim sadržajem. Unaprijeđeni uslovi za zaposlene, lovce i ino turiste. Povećana turistička posjeta i angažovanje lokalnih zajednica.
Izlazni indikatori	Broj posjetilaca (lovci, turisti). Broj organizovanih edukacija i manifestacija. Stepen zadovoljstva korisnika (ankete, povratne informacije).
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad; Društvo za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	300.000,00 € Društvo za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba, Opština Danilovgrad, Lovački savez Crne Gore, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; Sponzorstva i donacije
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni u Društvu za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba Danilovgrad, Lovačka društva, ljubitelji prirode, turisti, lokalne zajednice, mladi lovci i posjetioci.
Period implementacije	2027 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Redovan monitoring od strane lokalne samouprave, Društva za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba i građevinskog tima. Praćenje napretka putem mjesečnih izvještaja, kontrole kvaliteta radova i finansijske kontrole.

Projekat 1.4.9.	
Naziv projekta	Adaptacija/rekonstrukcija planinarsko – šumarskog doma na Studenom sa mogućnošću širenja kapaciteta do statusa dječijeg odmarališta
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine (do 2040. godine je u nacrtu) Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022 – 2025. godine Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2022 – 2028.
Opis projekta	Potrebno planirati totalnu rekonstrukciju objekta kvadrature 440 m ² , spratnosti P+1, koja podrazumijeva zamjenu svih instalacija na objektu, sanitarija, zidnih i podnih obloga, bravarije i stolarije, izgradnju sistema za grijanje, rekonstrukciju fasade. Planirati i opremanje objekta odgovarajućim inventarom (12 soba – cca 70 ležajeva). Ukoliko bude planirano širenje kapaciteta objekta, smještajne kapacitete povećati na 120 ležajeva, kako bi se stvorila mogućnost da se objekat koristi kao dječije odmaralište. Urediti sportsko – rekreativne terene koji se nalaze u blizini objekta.
Namjena i cilj projekta	Cilj projekta je unaprijeđenje turističke ponude planinskog dijela opštine Danilovgrad, odnosno razvoj planinskog i zdravstvenog turizma ovog područja.
Aktivnosti	Geodetski elaborat postojećeg stanja objekta Izrada Idejnog odnosno Glavnog projekta na osnovu urbanističko – tehničkih uslova i projektnog zadatka izrađenog od strane investitora Revizija glavnog projekta Ugovor sa nadzorom i izvođačem radova Prijava građenja i izvođenje građevinskih radova Prijem radova i otvaranje objekta
Očekivani ishod	Revitalizacija planinarskog/šumarskog doma i valorizacija šumsko – rekreativnog centra Studeno u cilju poboljšanja turističke ponude ovog kraja, kao i korišćenje mikro – klimatskih uslova koje nudi ova vazдушna banja.
Izlazni indikatori	Funkcionalan objekat koji jača turističku ponudu, odnosno korišćenje lokalnih potencijala, održivi razvoj, očuvanje prirodnih resursa.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	250.000,00 € Budžet Crne Gore, Budžet Opštine, donacije
Ciljne grupe/korisnici	planinari, djeca, turisti
Period implementacije	24 – 36 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 2: Poboljšanje infrastrukture
Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastrukture

Projekat 2.1.1.	
Naziv projekta	Rekonstrukcija lokalnog puta Danilovgrad – Spuž preko Martinića, dionica Gorica – Burum
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1. Razvoj saobraćajne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Cilj projekta je unapređenje, rekonstrukcija i sanacija putne infrastrukture na teritoriji opštine Danilovgrad čime se stvaju bolji uslovi za život stanovništva odnosno jednostavniji i ugodniji život građana, domaćih i stranih posjetilaca, poboljšanje i unapređenje poslovnog ambijenta.
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje uslova života kao i stvaranje uslova za razvijanje poslovnog ambijenta.
Aktivnosti	Izrada projektne dokumentacije Izrada elaborata eksproprijacije Donošenje Odluke o utvrđivanju javnog interesa Raspisivanje tendera za izbor izvođača radova i izbor nadzora Izvođenje radova
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života
Izlazni indikatori	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva, domaćih i stranih posjetilaca
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet: 5.430.000,00 eura. Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet države Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2020 – 2025. (planiran rok za završetak je mart 2025. godine)
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje

Projekat 2.1.2.	
Naziv projekta	Sanacija puta prema Studenom sa krakom prema Topolovu
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Predmet sanacije su radovi na adaptaciji lokalnog puta Gorica – Studeno u Danilovgradu, uključujući i krak ka Topolovu. Radi se o trasi ukupne dužine cca 22km, koja polazi sa odvojka Martinićkog puta kroz naselje Gorica. Studeno je poznatije kao naziv za izletišta (vikend – naselje) s više od 400 kuća za odmor (vikendica). Sanacijom je obuhvaćeno povećanje širine postojećeg kolovoza sa prosječnih 3.1m na 3.5m ili više zavisno od raspoloživog prostora, formiranje bankina na

	svim dionicama gdje je to moguće 22/78, zamjena kolovozne konstrukcije na dionicama na kojima se kroz izvođenje radova ukaže potreba i rešavanje pitanja odvodnje površinskih voda koje na pojedinim dionicama štetno djeluju na postojeću kolovoznu konstrukciju.
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, povećanje broja posjetilaca
Aktivnosti	Izrada Elaborata adaptacije lokalnog puta Gorica – Studeno Raspisivanje tendera za izbor izvođača radova i nadzora
Očekivani ishod	Povećan broj posjetilaca, kako domaćih tako i stranih, poboljšanje uslova lokalnih planinskih domaćina – vikendaša, bezbjednija saobraćajna povezanost
Izlazni indikatori	Saniran putni pravac
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet: 1.400.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet države Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani (vlasnici vikendica), turisti i drugi posjetioči
Period implementacije	2024 – 2025.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje

Projekat 2.1.3.	
Naziv projekta	Izrada Glavnog projekta i atmosferske kanalizacije u Ulici Lazara Đurovića u Danilovgradu
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Izvođenje radova na afaltiranju, sa iradi obostranih trotoara sa urađenim ivičnjacima. Poprečni i podužni padovi su blagi i prilikom manjih padavina kiše saobraćajnica je pod vodom što ometa kretanje pješaka i vozila. Kako se voda ne bi zadržavala po kolovozu potrebno je uraditi atmosfersku kanalizaciju.
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, bolja povezanost sa okolnim mjestima, povećana bezbjednost učesnika u saobraćaju
Aktivnosti	Izrada Glavnog projekta Raspisivanje tendera za izvođača radova kao i stručnog nadzora
Očekivani ishod	Unaprijeđena saobraćajna infrastruktura i bezbjednost svih učesnika u saobraćaju
Izlazni indikatori	Rekonstruisana saobraćajnica sa svim pratećim sadržajima
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet: 230.000,00 eura Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet države Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Lokalno stanovništvo i svi učesnici u saobraćaju
Period implementacije	2024. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.4.	
Naziv projekta	Izrada Glavnog projekta i rekonstrukcija ulica u užem gradskom jezgru i to: ulice Baja Sekulića i ulice Bijelog Pavla
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Centar grada je fokusna tačka, samo srce grada, istorijsko jezgro, mjesto koje je u urbanom smislu najdefinisanije, a u društvenom najprisutnije u kolektivnoj svijesti svojih građana. U saobraćajnoj matrici plana, glavna ulica Baja Sekulića treba postati trajno pješačka, sa adekvatnim parternim tretmanom koristeći elemente dekorativnog popločavanja, urbanog mobilijara i sl. Dio ulice Bijeli Pavle se transformiše u kolsko – pješačku ulicu sa integrisanim saobraćajem. Ciljna grupa ovog projekta jesu svi njeni građani, turisti koji posjećuju naš grad, dok su očekivani rezultati rekonstrukcija i revitalizacija urbanog jezgra koja bi u mnogome unaprijedila pejzaž i lice centra grada, kao i arhitektonsko urbanističkog nasljeđa.
Namjena i cilj projekta	Rekonstrukcija glavne ulice doprinijela bi proširenju turističke i ugostiteljske ponude, podigla konkurentnost i poboljšala cjelokupan nivo pružanja usluga. Ključni element je funkcionalna saobraćajna matrica koja je osnova za stvaranje urbane strukture.
Aktivnosti	Izrada glavnog projekta Raspisivanje tendera za izvođača radova kao i za nadzor
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva i posetilaca
Izlazni indikatori	Estetski i funkcionalno oplemenjen prostor, poboljšan kvalitet života stanovnika ovog dijela grada i svih ostalih korisnika, kao i očuvanje identiteta grada
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan iznos: 1.400.000,00 eura Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2025. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.5.	
Naziv projekta	Izrada glavnog projekta i rekonstrukcija ulica u užem gradskom jezgru i to Ulice Novice Škerović
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Pomenuta ulica se nalazi u užem gradskom jezgru. Veći dio ulice nema trotoare, ni sa jedne ni sa druge strane, asfalt je u lošem stanju, vidljive su deformacije trupa puta. Trotoari koji postoje su u vidno oštećenom stanju i isti ne mogu koristiti lica sa invaliditetom, zbog čega im je

	ugrožena bezbjednost. U okviru rekonstrukcije iste treba riješiti i odvod atmosferskih voda.
Namjena i cilj projekta	Doprinosi na povećanju bezbjednosti svih učesnika u saobraćaju, a samim tim i poboljšanju saobraćajne infrastrukture.
Aktivnosti	Izrada glavnog projekta Izrada elaborata eksproprijacije Raspisivanje tendera za izvođača radova kao i za nadzor
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva i posjetilaca
Izlazni indikatori	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetilaca
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet: 1.100.000,00 eura Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet države Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2025. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.6.	
Naziv projekta	Izrada glavnog projekta i rekonstrukcija Ulice Njegoševe
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Pomenuta ulica se nalazi u užem gradskom jezgru. Asfalt je u lošem stanju, vidljive su deformacije trupa puta. Trotoari su u vidno oštećenom stanju. U okviru rekonstrukcije iste treba riješiti i odvod atmosferskih voda. Predmetna ulica nije izgrađena sa savremenom kolovoznom konstrukcijom, korisna površina kolovoza je smanjena usled drvoreda i stubova električne rasvjete smještenih u kolovozu.
Namjena i cilj projekta	Doprinosi na povećanju bezbjednosti svih učesnika u saobraćaju, a samim tim i poboljšanju saobraćajne infrastrukture.
Aktivnosti	Izrada glavnog projekta Raspisivanje tendera za odabir izvođača i nadzora
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva i posjetilaca
Izlazni indikatori	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetilaca
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet: 600.000,00 eura Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2025. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.7.	
Naziv projekta	Izrada glavnog projekta i Rekonstrukcija ulica u gradskom jezgu i to: Ulica Blaža Mrakovića, Ulica Sava Burića, Grlić – Dubrava, Ulica Keše Đurovića i Ulica Prvih Bokeljskih brigada
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Pomenute ulice nalaze se u centru grada. Asfalt je u lošem stanju, vidljive su deformacije trupa puta. Trotoari su u vidno oštećenom stanju. U okviru rekonstrukcije istih treba riješiti i odvod atmosferskih voda. Predmetne ulice nijesu izgrađene sa savremenom kolovoznom konstrukcijom.
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, bolja povezanost sa okolnim mjestima
Aktivnosti	Izrada glavnih projekata rekonstrukcije/sanacije Raspisivanje tendera za izvođača radova i nadzora Izrada elaborata eksproprijacije ukoliko se ukaže potreba
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva i posjetilaca
Izlazni indikatori	Zadovoljstvo kako lokalnog stanovništva tako i posjetilaca
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan iznos 3.000.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.8.	
Naziv projekta	Sanacija puta na dionici Donji – Gornji Manastir Ostrog
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Sanacija puta na dionici Donji – Gornji Manastir Ostrog zbog jako lošeg kolovoza i bezbjednosti učesnika u saobraćaju
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, povećanje broja posjetilaca, razvoj vjerskog turizma
Aktivnosti	Raspisivanje tendera za izvođenje radova i stručnog nadzora
Očekivani ishod	Povećan broj posjetilaca, kako domaćih tako i stranih, poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva, bolji uslovi za razvoj vjerskog turizma
Izlazni indikatori	Zadovoljstvo kako lokalnog stanovništva tako i povećan broj domaćih i stranih posjetilaca
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet 130.000,00 € Izvor finansiranja Budžet države Crne Gore

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2024. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.9.	
Naziv projekta	Adaptacija lokalnog puta L6 (Mijukusovići – Povija) Adaptacija nekategorisanog puta Dabovići – Glava Zete
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Procijenjeni radovi se odnose na sanaciju postojećih oštećenja na kolovozu, izrada izravnavajućeg sloja, izrada novog habajućeg sloja, uređenje postojećih bankina/bermi kao i pročišćavanje postojećih propusta, produženje propusta (gdje je potrebno), izrada zemljanih kanala za odvodnju. Predviđena je i nabavka i ugradnja odbojne ograde na najkritičnijim mjestima.
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva i posjetilaca
Aktivnosti	Urađen Elaborat adaptacije Raspisivanje tendera za izvođača radova i nadzor
Očekivani ishod	Povećan broj posjetilaca kako domaćih tako i stranih. Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva
Izlazni indikatori	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva i povećan broj domaćih i stranih posjetilaca i uticaj na bolji ekonomski razvoj
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet 1.300.000,00 eura Izvor finansiranja: Budžet Crne Gore, Budžet Opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2025. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.10.	
Naziv projekta	Asfaltiranje i nasipanje lokalnih kategorisanih i nekategorisanih puteva
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Asfaltiranje i nasipanje puteva i unapređenje putne infrastrukture
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, bolja povezanost sa okolnim mjestima, veća sigurnost učesnika u saobraćaju
Aktivnosti	Izvođenje predmjera i predračuna za izvođenje radova Raspisivanje tendera za izvođača radova i nadzor
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva i posjetilaca

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Izlazni indikatori	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetilaca
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan iznos 3.500.000,00 eura Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.11.	
Naziv projekta	Izrada Glavnog projekta i rekonstrukcija lokalnog puta Novo Selo – Lazarev Krst
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Projektom se unapređuje, rekonstruiše i sanira putna infrastruktura na teritoriji opštine Danilovgrad dužina cca 4.350 m, čime se stvaraju bolji i bezbjedniji uslovi za život stanovništva odnosno jednostavniji i ugodniji život građana, domaćih i stranih posjetilaca, poboljšanje i unapređenje poslovnog ambijenta.
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, bolji uslovi života
Aktivnosti	Urađen Projektni zadatak Raspisan tender za izradu Glavnog projekta rekonstrukcije Raspisivanje tendera za izvođenje radova i nadzora
Očekivani ishod	Unapređenje putne infrastrukture, bolji uslovi života lokalnog stanovništva i posjetilaca
Izlazni indikatori	Opšte zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetilaca
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet: 2.800.000,00 eura Izvor finansiranja: Budžet Crne Gore i budžet Opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2025 – 2026. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.12.	
Naziv projekta	Izrada Glavnog projekta trotoara i biciklističke staze duž starog puta Danilovgrad – Podgorica i izgradnja trotoara i biciklističke staze duž starog puta R-23
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

Opis projekta	Na dionici regionalnog puta R - 23 od kružnog toka u Spužu dužina cca 8.900m, do ulaza u Danilovgrad, ni sa jedne ni sa druge strane kolovoza nijesu urađeni trotoari. I sa desne i sa lijeve strane dijela regionalnog puta od kružnog toka u Spužu, do ulaza u Danilovgrad, nalazi se veliki broj domaćinstava, pa je zbog bezbjednijeg kretanja pješaka (prevashodno djece), neophodna izgradnja trotoara.
Namjena i cilj projekta	Doprinosi povećanju bezbjednosti svih učesnika u saobraćaju, a samim tim i poboljšanju saobraćajne infrastrukture.
Aktivnosti	Izrada glavnog projekta trotoara i biciklističkih staza Izrada elaborata eksproprijacije Raspisivanje tendera
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva, bolja bezbjednost pješaka i biciklista kao i drugih učesnika u saobraćaju
Izlazni indikatori	Opšte zadovoljstvo lokalnog stanovništva i posjetilaca, povećana bezbjednost biciklista i pješaka
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet: 3.500.000,00 eura Izvor finansiranja: Budžet Crne Gore, Budžet Opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, svi učesnici u saobraćaju
Period implementacije	2025 – 2028. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.13.	
Naziv projekta	Izrada Glavnog projekta i izgradnja trotoara dijela magistralnog puta Danilovgrad – Podgorica M3
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta	Projekat predstavlja inicijativu dogradnje novoizgrađenog bulevara Podgorica Danilovgrad, poboljšanje bezbjednosti pješaka i vozača. Dogradnju autobuskih stajališta kako bi većem broju učesnika i radnika bilo omogućeno bolje korištenje javnog prevoza. Brza saobraćajnica se poklapa sa trasom postojećeg magistralnog puta M – 18 odnosno sa trasom planirane brze saobraćajnice Nikšić – Podgorica poprečnog profila kolovozne trake širine 2x7,0m, razdjelno zelenilo između kolovoznih traka širine 4,0m, trotoari ili bankine širine 2x2m i razdjelno zelenilo između kolovoza i trotoara širine 3,0m.
Namjena i cilj projekta	Cilj je da se sa stanovišta funkcionalnih i tehničkih zahtjeva, u okviru postojeće trase i objekata na njoj, projektuju i izvedu parametri iz planskog dokumenta, koji će omogućiti i bezbjedniju i komforniju vožnju i bolju preglednost u odnosu na postojeće elemente puta.
Aktivnosti	analiza potreba korisnika prostora kroz studiju saobraćajne infrastrukture bulevara Danilovgrad – Podgorica dionica na teritoriji opštine Danilovgrad; projektni zadatak;

	izrada tehničke dokumentacije; raspisivanje tendera i odabir najpovoljnijeg ponuđača; realizacija projekta;
Očekivani ishod	Poboljšanje bezbjednosti pješaka i vozača; Dogradnja autobuskih stajališta; Ozelenjavanje; Funkcionalno korištenje javnog prostora svih stanovnika u okolini bulevara i šire.
Izlazni indikatori	Povećana bezbjednost saobraćaja, intenzivno korištenje pješačkih staza i bezbjedno kretanje stanovnika.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad / Uprava za saobraćaj
Ukupni budžet i izvor finansiranja	1 500.000,00 € Budžet Crne Gore, Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici	Građani, posjetioči, turisti – svi korisnici prostora
Period implementacije	2027 – 2029. godine
Monitoring i evaluacija	Nadležni organi Opštine Danilovgrad i Uprave za saobraćaj

Projekat 2.1.14	
Naziv projekta:	Sanacija klizišta Podstijene – Vinići i klizište Kujava
Područje i nivo prioriteta:	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1: Razvoj saobraćajne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom:	Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035.godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta:	Projekat se odnosi na dva klizišta za dvije lokacije: klizište Podstijene u dužini od cca 100 m i klizište Kujava u dužini od cca 150 m. Zbog samog sastava tla, stjenovitih i rastresitih stijenskih masa postoji opasnost od odvajanja podloge koja može da nastavi da klizi i ugrozi bezbjednost svih učesnika u saobraćaju. Potrebna je adekvatna procjena, kako bi se utvrdilo brzina kretanja tla i spriječilo dalje klizište.
Namjena i cilj projekta:	Poboljšanje bezbjednosti saobraćaja
Aktivnosti:	Izrada tehničke dokumentacije, rasписivanje tendera, odabir najpovoljnijeg ponuđača, realizacija i praćenje projekta
Očekivani ishod:	Bezbjednost svih učesnika u saobraćaju
Izlazni indikatori:	Poboljšanje višegodišnjeg problema
Odgovorna strana:	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja:	1,100.000.00 € Budžet Opštine, Budžet Crne Gore, donacije, fondovi
Ciljne grupe/korisnici:	Građani
Period implementacije:	48 mjeseci
Monitoring i evaluacija:	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 2.1.15.	
Naziv projekta:	Nasipanje puteva na brdsko – planinskom području
Područje i nivo prioriteta:	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastrukture

Usklađenost sa nacionalnom politikom:	Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035.godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta:	Projekat predviđa izvođenje radova – nasipanje puteva na brdskom i planinskom području. Poboljšana infrastruktura doprinosi boljem kvalitetu života, smanjenju migracije i depopulacije, kao i značaja razvoj ruralnih područja, jer pospješuje bolju povezanost sa krajnjim kupcem, lakši plasman proizvoda, a samim tim i obezbjeđenje dodatne mogućnosti za sticanje prihoda. Takođe, to je i jedan važan preduslov za razvoj ruralnog turizma
Namjena i cilj projekta:	Cilj projekta je bolja bezbjednost u saobraćaju i obezbjeđivanje boljih uslova za život i razvoj ruralnog turizma
Aktivnosti:	Pregled stanja putnih pravaca, utvrđivanje prioriteta za svaku godinu, izrada tehničke dokumentacije, raspisivanje tendera, odabir najpovoljnijeg ponuđača i realizacija i praćenje projekta.
Očekivani ishod:	Unaprijeđena infrastruktura na ruralnom (seoskom) području, kao i poboljšanje uslova života.
Izlazni indikatori:	Povećan broj poljoprivrednih proizvođača
Odgovorna strana:	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja:	300,000.00 € Budžet Opštine, Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici:	Stanovnici ruralnih područja
Period implementacije:	48 mjeseci
Monitoring i evaluacija:	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 2.1.16.	
Naziv projekta:	Postavljanje vertikalne i horizontalne saobraćajne signalizacije
Područje i nivo prioriteta:	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1: Razvoj saobraćajne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom:	Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta:	Elementi saobraćajne signalizacije
Namjena i cilj projekta:	Poboljšanje bezbjednosti svih učesnika saobraćaja
Aktivnosti:	Izrada i obnavljanje vertikalne i horizontalne saobraćajne signalizacije
Očekivani ishod:	Veća bezbjednost učesnika u saobraćaju
Izlazni indikatori:	Poboljšana bezbjednost učesnika
Odgovorna strana:	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja:	100.000,00 € Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici:	Građani, turisti
Period implementacije:	6 mjeseci
Monitoring i evaluacija:	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 2.1.17.	
Naziv projekta:	Asfaltiranje puta do Martiničke Gradine
Područje i nivo prioriteta:	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture

Usklađenost sa nacionalnom politikom:	Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta:	Gradina u Martinićima predstavlja kulturni lokalitet sa ostacima crkve, koji kao važno kulturno nasleđe obilaze i brojni turisti, pa bi ovaj projekat obuhvatao rekonstrukciju ulice u dužini od 4km, sa pripadajućim trotoarima, atmosferskom i fekalnom kanalizacijom, vodovodnim cijevima, kao i postavljanje nove LED rasvjete.
Namjena i cilj projekta:	Obezbijediti veću sigurnost svih učesnika u saobraćaju
Aktivnosti:	Izrada tehničke dokumentacije, raspisivanje tendera, odabir najpovoljnijeg ponuđača i realizacija projekta
Očekivani ishod:	Rekonstruisana ulica
Izlazni indikatori:	Valorizacija i poboljšanje kvaliteta života građana
Odgovorna strana:	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja:	600,000.00 € Budžet Opštine, Budžet Crne Gore, donacije, fondovi
Ciljne grupe/korisnici:	Građani, turisti
Period implementacije:	24 mjeseca
Monitoring i evaluacija:	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 2.1.18.	
Naziv projekta	Adaptacija glavne ulice u Spužu, od mosta do Stologlava
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019–2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta	Ulica se nalazi u Spužu, dužine cca 900 m. Asfalt je u lošem stanju, vidljive su deformacije trupa puta. Trotoari su u vidno oštećenom stanju. U okviru adaptacije iste treba riješiti i predvidjeti parking mjesta. Predmetna ulica nije izgrađena sa savremenom kolovoznom konstrukcijom.
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva i posjetilaca
Aktivnosti	Izrada situacionog rješenja Raspisivanje tendera za izvođača radova i nadzora
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva, povećan broj posjetilaca, bolja povezanost sa okolnim mjestima, veća bezbjednost učesnika u saobraćaju, ekonomski razvoj
Izlazni indikatori	Zadovoljstvo kako lokalnog stanovništva tako i povećan broj domaćih i stranih posjetilaca, bezbjednost učesnika saobraćaja
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet 500.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti, preduzetnici
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje, Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Projekat 2.1.19.	
Naziv projekta	Rekonstrukcija saobraćajnica N10, N11 i N12
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore 2019 – 2035. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta	Ove saobraćajnice imaju ključnu ulogu u omogućavanju nesmetanog pristupa javnim institucijama posebno Zavičajnom muzeju, Gradskoj sportskoj dvorani i Radio Danilovgradu, koje su od izuzetnog značaja za kulturni, obrazovni i društveni život lokalne zajednice. Svakodnevno ovu ulicu koriste učenici osnovne i srednje škole, čime je izgradnja saobraćajnica doprinosi bezbjednijem i efikasnijem kretanju đaka i roditelja kao i povećanju dostupnosti obrazovnih i sportskih sadržaja. Takođe, izgradnjom istih obezbeđuje se adekvatan prilaz stambeno – poslovnoj zgradi koja broji 68 stambenih jedinica i više od 200 članova domaćinstava.
Namjena i cilj projekta	Rekonstrukcijom odnosno izgradnjom saobraćajnica obezbijedila bi se dodatna parking mjesta, čime bi se značajno smanjili problemi parkiranja u ovom dijelu grada i unaprijedila funkcionalnost prostora.
Aktivnosti	Izrađen glavni projekat Raspisivanje tendera za izvođača radova kao i za nadzor
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva i posjetilaca
Izlazni indikatori	Zadovoljstvo kako lokalnog stanovništva tako i posjetilaca
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan iznos: 320.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad i Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, turisti
Period implementacije	2026 – 2027. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj

Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture

Projekat 2.2.1.	
Naziv projekta	Zamjena dijela vodovodnog sistema urađenog od azbest – cementnih cijevi
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija upravljanja vodama Crne Gore (2017) Strateški cilj: Obezbeđenje dovoljnih količina vode odgovarajućeg kvaliteta za javno vodosnabdijevanje stanovništva i za različite privredne potrebe, na način da se ne ugrozi životna sredina kroz postizanje operativnih ciljeva i to: – Povećanje pokrivenosti javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 78% na približno 95% do kraja planskog perioda Strategije

	– Smanjenje gubitaka u javnim vodovodnim sistemima na manje od 30% – Zaštita izvorišta, istraživanje, zaštita i očuvanje vodnih resursa koji se koriste ili su namijenjeni za ljudsku potrošnju u budućnosti. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023 – 2027 (projekat će u značajnoj mjeri doprinijeti cilju unaprijeđenja i razvoja vodosnabdijevanja u urbanom i ruralnom području). Projekat takođe doprinosi implementaciji ciljeva iz Prostornog plana Republike Crne Gore za period 2008 – 2020, čiji su glavni ciljevi u sektoru zaštite životne sredine povezani sa sljedećim: – Korišćenje voda za vodosnabdijevanje gradskih, prigradskih i seoskih naselja; – Korišćenje voda za navodnjavanje (zbog nenamjenskog trošenja vode iz vodovoda, usložnjava se problem snabdijevanja stanovništva vodom za piće, a realizacijom ovog projekta to bi se u značajnoj mjeri riješilo). Projekcija dugoročnog snabdjevanja vodom Crne Gore za period do 2040. godine, iz 2017. godine. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine.
Opis projekta	Danilovgradski vodovodni sistem je jedan od najdužih i najstarijih vodovodnih sistema u Crnoj Gori. Njegova dužina iznosi oko 450 km. Od toga postoji oko 77km cjevovoda koji su napravljeni od azbest – cementa. Ovi cjevovodi su dotrajali, određene dionice su izgrađene i prije više od 120 god., zbog čega se javljaju veliki gubici vode. Uprkos svakodnevnim intervencijama na vodovodnim instalacijama, i zamjeni najkritičnijih dionica, curenja na vodovodnoj mreži su i dalje prisutna, zbog čega je najbolje rješenje izrada projektne dokumentacije i potpuna zamjena ovih cjevovoda sa cjevovodima od savremenih materijala. Na ovaj način smanjiće se gubici vode, što će uticati na povećanje pritiska u vodovodnoj mreži u sušnom periodu godine, pa će usluge vodosnabdijevanja biti na višojem nivou, a zbog većih količina vode biće omogućeno i priključenje novih potrošača. Takođe, ovo će uticati i na bolji ekonomski razvoj DOO "Vodovod i kanalizacija" Danilovgrad, zbog povećanja broja potrošača, a takođe će se smanjiti potrošnja električne energije. Veoma je važno, pored svih bitnih aspekata ovoga projekta, napomenuti da će se time onemogućiti i negativan uticaj azbesta na zdravlje ljudi i životinja. Iz svega navedenog se zaključuje da je zamjena azbest – cementnih cjevovoda jedan od osnovnih prioriteta DOO "Vodovoda i kanalizacije" Danilovgrad i ono će se obavljati sukcesivno, u skladu sa finansijskim mogućnostima Društva.
Namjena i cilj projekta	Projekat kojim je planirana zamjena AC cijevi u vodovodnoj mreži u Danilovgradu za glavne ciljeve ima: - smanjenje gubitaka vode u vodovodnom sistemu - povećanje sigurnosti vodosnabdijevanja - obezbijediti zdravstvenu zaštitu stanovništva

	- omogućiti značajno povećanje ekonomičnosti poslovanja vodovodnog preduzeća - ispunjenje zahtjeva EU, što je u skladu sa poglavljem 27 Realizacija ovog projekta za krajnji cilj ima poboljšanje kvaliteta života lokalnog stanovništva i kolektivnog podizanja svijesti o značaju kvalitetnog vodosnabdijevanja u Crnoj Gori.
Aktivnosti	- izrada Projektnog zadatka - procedura izdavanja UT uslova - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izradu i reviziju Glavnog projekta - raspisivanje tendera za izradu i reviziju Glavnog projekta - ugovaranje projektanta i revidenta - izrada i revizija Glavnog projekta - procedura eksproprijacije zemljišta i obezbjeđenje finansijskih sredstava za potrebe iste - procedura obezbjeđenja dozvole za gradnju - obezbjeđenje finansijskih sredstava za sukcesivnu zamjenu AC cjevovoda - izvođenje radova na sukcesivnoj zamjeni AC cjevovoda
Očekivani ishod	- smanjenje gubitaka na vodovodnoj mreži - smanjenje neevidentirane potrošnje vode („divlji“ priključci) - povećanje kvaliteta vodosnabdijevanja - smanjenje potrošnje električne energije - povećanje broja korisnika usluga vodosnabdijevanja - poboljšanje poslovanja DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad - prosperitet opštine Danilovgrad usled dolaska novih investitora, zbog povoljnih infrastrukturnih uslova
Izlazni indikatori	- smanjeni gubici na vodovodnoj mreži - zadovoljstvo korisnika usluga vodosnabdijevanja tokom hidrološkog minimuma (ljetnji period godine) - povećan broj potrošača na vodovodnoj mreži - smanjena potrošnja električne energije - stabilno pozitivno poslovanje DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	6.250.000,00 € Budžet Države Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Budžet Opštine Danilovgrad Budžet DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad Donacije

Ciljne grupe/korisnici	Stanovnici opštine Danilovgrad, lokalni preduzetnici, građani koji povremeno borave ili posjećuju opštinu Danilovgrad
Period implementacije	2025 – 2029.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad

Projekat 2.2.2.	
Naziv projekta	Izgradnja nove i rekonstrukcija postojeće vodovodne mreže u opštini Danilovgrad: sanacija kaptaža i rekonstrukcija vodovodne mreže sa slatinskih izvora, rekonstrukcija vodovodne mreže u sklopu rekonstrukcije: martiničkog puta; ulica „Bijeli Pavle“, „Baja Sekulića“, „Njegoševe“ ulice; u sklopu izgradnje brze saobraćajnice M3 Danilovgrad – Nikšić; trotoara i biciklističkih staza od ulice „Njegoševe“ do UIKS – a, izgradnja vodovodne mreže u naseljima Velje Brdo, Grbe, Grlić i Strahinjići (Zagaračke livade); rekonstrukcije vodovodne mreže u naseljima Šabov Krug i Kopito, Spuž kod Mlina. Čišćenje, dezinfekcija i reparacija 4 kaptaže, 11 rezervoara i jedne prekidne komore.
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija upravljanja vodama Crne Gore (2017) Strateški cilj: Obezbjedenje dovoljnih količina vode odgovarajućeg kvaliteta za javno vodosnabdijevanje stanovništva i za različite privredne potrebe, na način da se ne ugrozi životna sredina kroz postizanje operativnih ciljeva i to: – Povećanje pokrivenosti javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 78% na približno 95% do kraja planskog perioda Strategije – Smanjenje gubitaka u javnim vodovodnim sistemima na manje od 30% – Zaštita izvorišta, istraživanje, zaštita i očuvanje vodnih resursa koji se koriste ili su namijenjeni za ljudsku potrošnju u budućnosti. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023 – 2027 (projekat će u značajnoj mjeri doprinijeti cilju unaprijeđenja i razvoja vodosnabdijevanja u urbanom i ruralnom području). Projekat takođe doprinosi implementaciji ciljeva iz Prostornog plana Republike Crne Gore za period 2008 – 2020, čiji su glavni ciljevi u sektoru zaštite životne sredine povezani sa sljedećim: – Korišćenje voda za vodosnabdijevanje gradskih, prigradskih i seoskih naselja; – Korišćenje voda za navodnjavanje (zbog nenamjenskog trošenja vode iz vodovoda, usložnjava se problem snabdijevanja stanovništva vodom za piće, a realizacijom ovog projekta to bi se u značajnoj mjeri riješilo). Projekcija dugoročnog snabdjevanja vodom Crne Gore za period do 2040. godine, iz 2017. godine. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine.

Opis projekta	- Slatinski izvori su jedini izvori na teritoriji opštine Danilovgrad sa kojih voda dopire gravitaciono u vodovodni sistem. To znači da se za snabdijevanje vodom ne troši električna energija, što čini ove izvore ekonomski povoljne za poslovanje DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad. Međutim, kaptažne građevine su stare oko 125 godina, kao i sami primarni cjevovodi, pa se iz njih gubi velika količina vode. Cilj je rekaptirati ove izvore, kako bi se zahvatila sva količina vode, a zatim zamijeniti dotrajale azbest – cementne cjevovode sa novim polietilenskim cijevima. Potrebno je rekaptirati 4 vodoizvorišta i zamijeniti oko 4,0 km vodovodne mreže. - Rekonstrukcije hidrotehničkih instalacija u sklopu rekonstrukcija: martiničkog puta; ulica „Bijeli Pavle“, „Baja Sekulića“, „Njegoševe“ ulice; u sklopu izgradnje brze saobraćajnice M3 Danilovgrad – Nikšić; trotoara i biciklističkih staza od ulice „Njegoševe“ do UIKS – a, su neophodne, jer je i vodovodna mreža i fekalna kanalizaciona mreža (ukoliko postoji) dotrajala, dok atmosferska kanalizaciona mreža najvećim dijelom nije ni izgrađena, te bi po izgradnji novih puteva i ulica dolazilo do pucanja starih cijevi, zbog čega bi morale da se oštećuju nove asfaltirane površine. Ovo je takođe i prilika da se dotrajali cjevovodi zamijene sa cijevima od savremenih materijala, čime će se smanjiti gubici na vodovodnoj mreži. - Izgradnju vodovodne mreže u naseljima: Velje Brdo, Grbe Grlić i Strahinjići (Zagaračke livade) je uslovilo naseljavanje ovih područja i potreba za izgradnjom novih stambenih i poslovnih jedinica. Obzirom da se radi o područjima sa neizgrađenom ili nedovoljno izgrađenom hidrotehničkom infrastrukturom, to je izgradnja nove vodovodne mreže logičan slijed događaja. - Rekonstrukcije vodovodne mreže u naseljima Šabov Krug i Kopito Spuž kod Mlina su potrebne jer postojeća hidrotehnička infrastruktura ne zadovoljava potrebe za snabdijevanje vodom stanovnika iz navedenih naselja, što je posebno izraženo u ljetnjim mjesecima.
Namjena i cilj projekta	Projekat izgradnje nove i rekonstrukcije postojeće vodovodne mreže u Danilovgradu za glavne ciljeve ima: - smanjenje gubitaka vode u vodovodnom sistemu - poboljšanje uslova vodosnabdijevanja - obezbjeđenje dovoljne količine vode za nove stanovnike opštine - unapređenje zdravstvene zaštite stanovništva - omogućavanje značajnog povećanja ekonomičnosti poslovanja DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad - ispunjenje zahtjeva EU, što je u skladu sa poglavljem 27 Realizacija ovog projekta za krajnji cilj ima poboljšanje kvaliteta života lokalnog stanovništva i kolektivnog podizanja svijesti o značaju kvalitetnog vodosnabdijevanja u Crnoj Gori.

Aktivnosti	- izrada Projektnog zadatka - procedura izdavanja UT uslova - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izradu i reviziju Glavnog projekta - raspisivanje tendera za izradu i reviziju Glavnog projekta - ugovaranje projektanta i revidenta - izrada i revizija Glavnog projekta - procedura eksproprijacije zemljišta i obezbjeđenje finansijskih sredstava za potrebe iste - procedura obezbjeđenja dozvole za gradnju - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izvođenje radova - izvođenje radova na rekonstrukciji postojeće i izgradnji nove vodovodne mreže
Očekivani ishod	- smanjenje gubitaka na vodovodnoj mreži - smanjenje neevidentirane potrošnje vode („divlji“ priključci) - povećanje kvaliteta vodosnabdijevanja - smanjenje potrošnje električne energije - povećanje broja korisnika usluga vodosnabdijevanja - poboljšanje poslovanja DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad - prosperitet opštine Danilovgrad usled dolaska novih investitora, zbog povoljnih infrastrukturnih uslova
Izlazni indikatori	- smanjeni gubici na vodovodnoj mreži - zadovoljstvo korisnika usluga vodosnabdijevanja tokom cijele godine a posebno u periodu hidrološkog minimuma (ljetnji period godine) - povećan broj korisnika usluga vodosnabdijevanja - smanjena potrošnja električne energije - stabilno i pozitivno poslovanje DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	5.000.000,00 € Budžet Države Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Budžet Opštine Danilovgrad Budžet DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad Donacije
Ciljne grupe/korisnici	Stanovnici opštine Danilovgrad, lokalni preduzetnici, građani koji povremeno borave ili posjećuju opštinu Danilovgrad
Period implementacije	2025 – 2029. god.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad

Projekat 2.2.3.	
Naziv projekta	Kaptiranje bušotina u naselju Podvrh i rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove vodovodne mreže, sa uspostavljanjem zona sanitarne zaštite novog vodoizvorišta
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija upravljanja vodama Crne Gore (2017) Strateški cilj: Obezbeđenje dovoljnih količina vode odgovarajućeg kvaliteta za javno vodosnabdijevanje stanovništva i za različite privredne potrebe, na način da se ne ugrozi životna sredina kroz postizanje operativnih ciljeva i to: – Povećanje pokrivenosti javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 78% na približno 95% do kraja planskog perioda Strategije – Smanjenje gubitaka u javnim vodovodnim sistemima na manje od 30% – Zaštita izvorišta, istraživanje, zaštita i očuvanje vodnih resursa koji se koriste ili su namijenjeni za ljudsku potrošnju u budućnosti. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023 – 2027 (projekat će u značajnoj mjeri doprinijeti cilju unaprijeđenja i razvoja vodosnabdijevanja u urbanom i ruralnom području). Projekat takođe doprinosi implementaciji ciljeva iz Prostornog plana Republike Crne Gore za period 2008 – 2020, čiji su glavni ciljevi u sektoru zaštite životne sredine povezani sa sljedećim: – Korišćenje voda za vodosnabdijevanje gradskih, prigradskih i seoskih naselja; – Korišćenje voda za navodnjavanje (zbog nenamjenskog trošenja vode iz vodovoda, usložnjava se problem snabdijevanja stanovništva vodom za piće, a realizacijom ovog projekta to bi se u značajnoj mjeri riješilo). Projekcija dugoročnog snabdjevanja vodom Crne Gore za period do 2040. godine, iz 2017. godine. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine.
Opis projekta	U hidrološkom minimumu (sušni period godine), usljed povećane potrošnje vode, dolazi do opadanja kvaliteta vodosnabdijevanja na cjelokupnoj teritoriji opštine Danilovgrad, ali je ovaj problem najizraženiji na sjevero – istočnom dijelu opštine (lijeva strana rijeke Zete) u kome je izgrađena hidrotehnička infrastruktura. U ljetnjem periodu 2021. god. je došlo do povremenog presušivanja vodoizvorišta “Žarića Jama”, što je dovelo do restrikcija u vodosnabdijevanju u trajanju od oko mjesec dana u navedenom području. Zbog svega naprijed navedenog, krajem 2021. god. je, kroz postupak javnih nabavki, ugovorena licencirana firma za izradu projekta i izvođenje detaljnih hidrogeoloških istraživanja šireg područja vodoizvorišta “Žarića Jama”. Tokom 2022. god. je izvršeno bušenje dva istražno – eksploataciona bunara, a tokom 2023. god., u sušnom periodu godine, je izvršeno i testiranje kapaciteta bušotina,

	sa izradom Elaborata o rezultatima hidrogeoloških istraživanja u naselju Podvrh. Kako bi se radovi nastavili, potrebno je izraditi i revidovati Glavni projekat, koji bi obuhvatao izgradnju pumpne stanice sa njenim opremanjem, a zatim i izgradnju vodovodne mreže u dužini od oko 4,0km, nakon čega bi se pristupilo izvođenju radova. Takođe, potrebno je uraditi i Glavni projekat zona sanitarne zaštite novog vodoizvorišta, kao i izvesti radove po istom. Na ovaj način bi vodoizvorište u naselju Podvrh postalo dio javnog sistema vodosnabdijevanja. Planirano je da se višak vode usmjeri u postojeći vodovodni sistem, čime će se riješiti problem vodosnabdijevanja i okolnih naselja.
Namjena i cilj projekta	Projekat kaptiranja bušotina u naselju Podvrh i rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove vodovodne mreže, sa uspostavljanjem zona sanitarne zaštite novog vodoizvorišta, za glavne ciljeve ima: - riješiti problem vodosnabdijevanja u naselju Podvrh i okolnim naseljima, u sušnom periodu godine - smanjenje gubitaka vode u vodovodnoj mreži rekonstrukcijom postojeće i izgradnjom nove vodovodne mreže - povećanje sigurnosti vodosnabdijevanja - obezbijediti zdravstvenu zaštitu stanovništva - omogućiti značajno povećanje ekonomičnosti poslovanja vodovodnog preduzeća - ispunjenje zahtjeva EU, što je u skladu sa poglavljem 27 Realizacija ovog projekta za krajnji cilj ima poboljšanje kvaliteta života lokalnog stanovništva i kolektivnog podizanja svijesti o značaju kvalitetnog vodosnabdijevanja u Crnoj Gori.
Aktivnosti	- izrada Projektnog zadatka za pumpnu stanicu i vodovodnu mrežu u naselju Podvrh - procedura izdavanja UT uslova - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izradu i reviziju Glavnog projekta - izrada i revizija Glavnog projekta - procedura eksproprijacije zemljišta i obezbjeđenje finansijskih sredstava za potrebe iste - procedura obezbjeđenja dozvole za gradnju - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izvođenje radova - izvođenje radova na izgradnji pumpne stanice i vodovodne mreže - izrada Projektnog zadatka za određivanje i uspostavljanje zona sanitarno – tehničke zaštite za bušotine u naselju Podvrh - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izradu i reviziju Glavnog projekta zona sanitarno – tehničke zaštite - izrada i revizija Glavnog projekta zona sanitarno – tehničke zaštite

	- pribavljanje saglasnosti Ministarstva zdravlja na projektnu dokumentaciju - izdavanje Rješenja o određivanju i uspostavljanju zona sanitarno – tehničke zaštite za novo izvoriste u naselju Podvrh, od strane Uprave za vode - procedura eksproprijacije zemljišta i obezbjeđenje finansijskih sredstava za potrebe iste - procedura obezbjeđenja dozvole za gradnju - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izvođenje radova - izvođenje radova na izradi zaštitnih zona - procedura pribavljanja Upotrebne dozvole od strane Uprave za vode
Očekivani ishod	- povećanje kvaliteta vodosnabdijevanja naselja Podvrh i okolnih naselja - smanjenje gubitaka na vodovodnoj mreži - smanjenje neevidentirane potrošnje vode („divlji“ priključci) - smanjenje potrošnje električne energije - povećanje broja korisnika usluga vodosnabdijevanja - poboljšanje poslovanja DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad - prosperitet opštine Danilovgrad usled dolaska novih investitora, zbog povoljnih infrastrukturnih uslova
Izlazni indikatori	- smanjeni gubici na vodovodnoj mreži - zadovoljstvo korisnika usluga vodosnabdijevanja tokom hidrološkog minimuma (ljetnji period godine) - povećan broj potrošača na vodovodnoj mreži - smanjena potrošnja električne energije - stabilno pozitivno poslovanje DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	180.000,00 € (oko 168.000,00 € za PS i vodovodnu mrežu i oko 12.000,00 € za zone sanitarno – tehničke zaštite) Budžet Države Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Ministartvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Budžet Opštine Danilovgrad Budžet DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad Donacije
Ciljne grupe/korisnici	Stanovnici opštine Danilovgrad, lokalni preduzetnici, građani koji povremeno borave ili posjećuju opštinu Danilovgrad
Period implementacije	2025 – 2026. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad

Projekat 2.2.4.	
Naziv projekta	Kaptiranje seoskih vodoizvorišta
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2. Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	„Agenda“ 2000 – Zajednička poljoprivredna politika Evropske unije 2023 – 2027. godine Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021 – 2027. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023 – 2028. godine Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju Crne Gore Zakon o vodama
Opis projekta	Projekat predviđa kaptiranje 5 izvorišta (Smokovnik, Vrela, Dabovići, Selište i Javljen) i hidrogeološka istraživanja za Viniće. Realizacijom ovog projekta obezbijedilo bi se vodosnabdijevanje domaćinstava koja se nalaze u brdskom području opštine Danilovgrad.
Namjena i cilj projekta	Poboljšanje uslova života i rada većinom poljoprivrednog seoskog stanovništva. Korišćenjem vode u poljoprivrednoj proizvodnji i preradi poljoprivrednih proizvoda stvorit će se uslovi za unapređenje poljoprivrede i poljoprivrednog ruralnog turizma.
Aktivnosti	Izbor projekta vodoizvorišta koje će aplicirati na osnovu broja domaćinstava, broja stanovništva, parametara u poljoprivrednoj proizvodnji (broj registrovanih poljoprivrednih gazdinstava, broja uslovnih grla, obradivih poljoprivrednih površina...), Izrada projektne dokumentacije, Realizacija projekta.
Očekivani ishod	Rješavanje pitanja vodosnabdijevanja područja koja gravitiraju određenom vodoizvorištu.
Izlazni indikatori	Broj domaćinstava i stanovništva (uglavnom poljoprivrednog) kojima je riješeno pitanje vodosnabdijevanja.
Odgovorna strana	Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj, DOO Vodovod i kanalizacija – Danilovgrad, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Ukupni budžet i izvor finansiranja	270.000,00 € Budžet Opštine, Budžet države Crne Gore i EU fondovi.
Ciljne grupe/korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom, pojedina i poljoprivrednim turizmom, seoska domaćinstva, turistički objekti.
Period implementacije	48 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 2.2.5.	
Naziv projekta	Nabavka neophodne opreme i mehanizacije za potrebe redovnog obavljanja djelatnosti DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija upravljanja vodama Crne Gore (2017)

	Strateški cilj: Obezbjedenje dovoljnih količina vode odgovarajućeg kvaliteta za javno vodosnabdijevanje stanovništva i za različite privredne potrebe, na način da se ne ugrozi životna sredina kroz postizanje operativnih ciljeva i to: – Povećanje pokrivenosti javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 78% na približno 95% do kraja planskog perioda Strategije – Smanjenje gubitaka u javnim vodovodnim sistemima na manje od 30% – Zaštita izvorišta, istraživanje, zaštita i očuvanje vodnih resursa koji se koriste ili su namijenjeni za ljudsku potrošnju u budućnosti. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023 – 2027. (projekat će u značajnoj mjeri doprinijeti cilju unaprijeđenja i razvoja vodosnabdijevanja u urbanom i ruralnom području). Projekat takođe doprinosi implementaciji ciljeva iz Prostornog plana Republike Crne Gore za period 2008 – 2020. čiji su glavni ciljevi u sektoru zaštite životne sredine povezani sa sljedećim: – Korišćenje voda za vodosnabdijevanje gradskih, prigradskih i seoskih naselja; – Korišćenje voda za navodnjavanje (zbog nenamjenskog trošenja vode iz vodovoda, usložnjava se problem snabdijevanja stanovništva vodom za piće, a realizacijom ovog projekta to bi se u značajnoj mjeri riješilo). Projekcija dugoročnog snabdjevanja vodom Crne Gore za period do 2040. godine, iz 2017. godine. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine.
Opis projekta	Za redovno obavljanje djetnosti Društva neophodno je nabaviti nedostajuću opremu i mehanizaciju – jedan bager gusjeničar, kamion za transport bagera gusjeničara, auto cistijernu za vodu za piće, specijalno vozilo za pražnjenje kanalizacije, specijalno vozilo za ispiranje kanalizacije pod visokim pritiskom, vibronabijač, oprema za detektovanje gubitaka na vodovodnoj mreži, oprema za kontrolu ispravnosti kanalizacije, totalna stanica, GPS uređaj, aparat za čeonu zavarivanje cijevi, aparat za elektrofuziono zavarivanje cijevi, agregat, aparat za zavarivanje metala, detektor elektroinstalacija
Namjena i cilj projekta	Projekat nabavke neophodne opreme i mehanizacije za glavne ciljeve ima: - brže rješavanje problema na terenu, jer se neće gubiti vrijeme na čekanje na dostupnost mehanizacije od strane angažovanih preduzetnika - povećanje sigurnosti vodosnabdijevanja i kanalisanja otpadnih voda - obezbijediti zdravstvenu zaštitu stanovništva brzim intervencijama na terenu - omogućiti značajno povećanje ekonomičnosti poslovanja vodovodnog preduzeća

	- ispunjenje zahtjeva EU, što je u skladu sa poglavljem 27 Realizacija ovog projekta za krajnji cilj ima poboljšanje kvaliteta života lokalnog stanovništva i kolektivnog podizanja svijesti o značaju kvalitetnog vodosnabdijevanja u Crnoj Gori. Nabavka opreme vezana je, uz obavljanje redovnih djelatnosti, i za process dobijanja licenci kod Regulatorne agencije za energetiku – sektor Komunalne djelatnosti. Naime, oprema je preduslov za dobijanje traženih licenci, kao minimum koji se mora ispuniti u okviru tehničkih kapaciteta
Aktivnosti	- pribavljanje ponuda i nabavka neophodne opreme i mehanizacije
Očekivani ishod	- povećanje kvaliteta vodosnabdijevanja i kanisanja otpadnih voda - poboljšanje poslovanja DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad - prosperitet opštine Danilovgrad usled dolaska novih investitora, zbog povoljnih infrastrukturnih uslova
Izlazni indikatori	- zadovoljstvo korisnika uslugama vodosnabdijevanja i kanisanja otpadnih voda - brzo riješeni problemi na terenu - stabilno pozitivno poslovanje DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	710.000,00 € Budžet Države Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Ministartvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Budžet Opštine Danilovgrad Budžet DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad Donacije
Ciljne grupe/korisnici	Korisnici usluga vodosnabdijevanja i kanisanja otpadnih voda na teritoriji opštine Danilovgrad
Period implementacije	2025 – 2029. god.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad

Projekat 2.2.6.	
Naziv projekta:	Modernizacija javne rasvjete
Područje i nivo prioriteta:	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom:	Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta:	Javnom rasvjetom je pokriveno gradsko područje, prigradska i seoska naselja. Broj LED svetiljki na gradskom području je 2,150. Broj LED svetiljki na seoskom području je 480.

	Broj NA svjetiljki na seoskom području je 1,270. Starost LED svjetiljki je 2 – 3 godine, a starost NA svjetiljki je 10 – 15 godina. Postojeća rasvjeta Danilovgrada je dosta energetske neefikasna, a tokom narednog perioda je predviđena zamjena svjetiljki javne rasvjete u cjelosti LED svjetiljkama, nabavka i montaža ormara i i nadzor nad sistemom javne rasvjete, kao i druge aktivnosti.
Namjena i cilj projekta:	Obezbijediti veću sigurnost svih učesnika u saobraćaju i unapređenje energetske efikasnosti.
Aktivnosti:	Zamjena svjetiljki
Očekivani ishod:	Modernizovana javna rasvjeta i štednja
Izlazni indikatori:	Ušteda u Budžetu Opštine – smanjenje troškova rasvjete, zaštita životne sredine
Odgovorna strana:	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja:	500,000.00 € Budžet Opštine, Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici:	Građani
Period implementacije:	48 mjeseci
Monitoring i evaluacija:	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 2.2.7.	
Naziv projekta	Uređenje javnih površina
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta	Projekat ima za cilj unapređenje javnih površina sa naglaskom na povećanje zelenih površina i postavljanje urbanog mobilijara, uključujući dječja i sportska igrališta, klupe, kante i svjetiljke. Planirano je: • Formiranje urbanih džepova kroz plansko uređenje manjih javnih prostora, sadnjom visokih sadnica gdje god je to moguće, izradom sistema za navodnjavanje i postavljanjem urbanog mobilijara prilagođenog različitim korisnicima. • Povećanje broja stabala (oko 4.000) i poboljšanje kvaliteta prostora, te razvoj grada u skladu s ekološkim standardima, posebno u stambenim naseljima, gradskim parkovima, šetalištima i prostorima sa sportskim terenima. • Uspostavljanje drvoreda na svim kolskim i pješačkim komunikacijama, koristeći lišćarsko drveće sa širokim krošnjama, koje pozitivno utiče na sanitarno – higijenske uslove. Uz to, planirana je sadnja dodatnog zelenila (žbunje, cvijetnjaci) na saobraćajnicama (zelene trake, razdjelna ostrva) i uređenje kružnih tokova s dekorativnim sadnim materijalom, uz izradu sistema za navodnjavanje. S obzirom na loše stanje određenih lokacija, prioritet će biti: • Izgradnja dječijeg igrališta u Pažićima

	• Uređenje parking platoa na Trgu Golootočkih žrtava.
Namjena i cilj projekta	Povećanje zelenog fonda i unapređenje kvaliteta života u gradu kroz veći broj sadržaja, bolju iskorišćenost prostora, estetski osjećaj uređenosti, stvaranje sistema zelenih površina.
Aktivnosti	Identifikacija površina koje trebaju biti uređene, izrada tehničke dokumentacije, raspisivanje tendera, odabir najpovoljnijeg ponuđača i realizacija projekta
Očekivani ishod	Unapređenje funkcionalnih i estetskih karakteristika javnih površina, poboljšanje kvaliteta vazduha, humaniji gradski prostor
Izlazni indikatori	Dužine ulica sa uređenim zelenim površinama i broj uređenih javnih površina, broj zasađenih drvorednih sadnica
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	500.000,00 € Budžet opštine, EU fondovi, donacije, NVO
Ciljne grupe/korisnici	Građani, posjetioči, turisti – svi korisnici prostora
Period implementacije	2025 – 2029. godine
Monitoring i evaluacija	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 2.2.8.	
Naziv projekta	Uređenje stambenih zgrada
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta	Projekat podrazumjeva renoviranje i poboljšanje spoljnog izgleda zgrada u urbanim sredinama kroz sanaciju i farbanje fasada prema propisanim standardima, zamjenu ili popravku oštećenih elemenata, postavljanje izolacionih materijala koji poboljšavaju energetska efikasnost objekata. Realizacijom projekta poboljšaće se otpornost objekata na spoljne faktore uz poseban pažnju prema očuvanju arhitektonske vrijednosti zgrada i poštovanju regulativa o zaštiti kulturnog nasleđa. Projekat se realizuje u saradnji sa vlasnicima objekata i stručnim timovima. Imajući u vidu loše postojeće stanje pojedinih stambenih zgrada, prioritet treba dati uređenju: - Stambeno – poslovne zgrade, P+2+Pk, ul. Sava Burića, - Stambene zgrade, P+1, Ul. Blaža Mrakovića, - Stambeno – poslovne zgrade, P+1+Pk, ul. Dečanska, - Stambene zgrade (vojna zgrada), P+2+Pk, ul. Bijelog Pavla, - Stambeno – poslovne zgrade, P+4+Pk, ul. Baja Sekulića, - Stambeno – poslovne zgrade, P+2, u ul. Keše Đurovića, - Pomoćne zgrade P+0, Pažići, ul. Keše Đurovića - Stambene zgrade S+P+2, u Spužu, kod ZIKS – a - Stambena zgrada preko puta Željezničke stanice - Stambene zgrade u Njegoševoj ulici - Stambene zgrade u ulici Novice Škerovića

Namjena i cilj projekta	Kroz renovaciju i osvježavanje spoljnog izgleda projekat poboljšava estetski izgled, doprinosi čuvanju kulturno historijskog nasleđa i arhitekture karakteristične za područje opštine Danilovgrad, povećava kvalitet života građana i privlači turiste, dok se istovremeno smanjuje potrošnja energije i poboljšava ekološka održivost.
Aktivnosti	Identifikacija stambenih zgrada koje trebaju biti uređene, izrada potrebne dokumentacije, raspisivanje tendera, odabir najpovoljnijeg ponuđača i realizacija i praćenje projekta
Očekivani ishod	Unapređenje funkcionalnih i estetskih karakteristika stambenih zgrada, poboljšanje energetske efikasnosti, humaniji gradski prostor
Izlazni indikatori	Broj uređenih stambenih zgrada
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	300.000,00 € Budžet opštine, donacije, Vlasnici stambenih zgrada
Ciljne grupe/korisnici	Građani
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 2.2.9.	
Naziv projekta	Adaptacija gradske pijace
Područje i nivo prioriteta	Secifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023 – 2028 Zakon o komunalnim djelatnostima Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta	Rekonstrukcija prodajnih objekata, postavljanje krovne konstrukcije, razdvajanje prodajnog asortimana
Namjena i cilj projekta	Adaptacija gradske pijace je važna za unapređenje kvaliteta života građana, podršku lokalnim proizvođačima, kao i za turistički razvoj grada. Modernizacija pijace može doprineti boljoj organizaciji, higijenskim standardima i povećanju bezbednosti za posetioce i prodavce. Cilj adaptacije gradske pijace je da se kroz unapređenje infrastrukture, organizacije i sadržaja stvori moderan, funkcionalan i ekološki održiv prostor koji će zadovoljiti potrebe građana, lokalnih proizvođača i posjetilaca, kao i doprinijeti razvoju lokalne ekonomije, društvenom povezivanju i promociji zdravih i održivih životnih praksi.
Aktivnosti	Instalacija kvalitetne krovne konstrukcije koja pruža zaštitu od kiše, sunca i drugih vremenskih uslova kako bi kupci i prodavci imali prijatno iskustvo. Zamena starih i oštećenih tezgi modernim i funkcionalnim konstrukcijama koje su jednostavne za održavanje. Postavljanje više kontejnera za otpad sa opcijama za reciklažu. Mogućnost kompostiranja organskog otpada može dodatno doprinijeti ekološkom aspektu pijace.

	Razdvajanje prodajnih zona za sveže proizvode, meso, mliječne proizvode, cvijeće i druge vrste robe radi održavanja higijenskih standarda i sprečavanja kontaminacije. Kupovina i instalacija hladnjača za čuvanje kvarljivih proizvoda i skladišta za dodatne zalihe, kako bi se osigurala svježina i bezbjednost proizvoda.
Očekivani ishod	Veći broj posjetilaca, povećanje prihoda prodavaca, stabilniji priliv sredstava za lokalnu zajednicu, podrška lokalnoj ekonomiji i poljoprivredi
Izlazni indikatori	Obezbijediti dio pijace za lokalne poljoprivredne proizvode kao što su sveže voće, povrće, žitarice i mlečni proizvodi. Prostor za rukotvorine, domaći med, džemove, i druge tradicionalne proizvode, što može biti atraktivno za turiste.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, doo „Komunalno“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	50.000,00 € Opština Danilovgrad, DOO „Komunalno“ Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica, građani opštine Danilovgrad
Period implementacije	2026. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad

Projekat 2.2.10.	
Naziv projekta	Otvaranje cvjećare
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad
Opis projekta	Otvaranje cvjećare kao jedan od strateških planova ima za cilj unapređenja ekoloških, ekonomskih i estetskih aspekata zajednice. Cvjećara može postati značajan resurs za lokalnu zajednicu, pružajući razne usluge i proizvode koji doprinose ljepšem okruženju. Otvaranjem cvjećare, podstiče se upotreba biljaka u javnim i privatnim prostorima, što doprinosi estetici i kvalitetu života u zajednici.
Namjena i cilj projekta	Cvjećara treba da bude smeštena u blizini gradskog groblja Sv. Tekla, (u blizini kapele), kako bi bila dostupna građanima. Prva namjena cvjećare jeste da služi za potrebe radne jedinice Pogrebne usluge u Komunalno doo Danilovgrad, koja bi pored pružanja pogrebnih usluga i prodajom pogrebne opreme omogućila građanima i mogućnost kupovine cvijeća. Pružanjem kompletne usluge za cvetne aranžmane, građanima bi se omogućilo da u teškim trenucima dobiju sve potrebne usluge na jednom mestu.
Aktivnosti	Cvjećara bi nudila različite vrste cveća (rezano cveće, sobne biljke, sezonske sadnice) prilagođene lokalnom podneblju i potrebama. Pored osnovnih proizvoda kao što su cvetni aranžmani, saksijsko cveće i sadnice, cvećara može organizovati posebne događaje, prodaju poklon – pakovanja i sezonske popuste kako bi privukla kupce tokom cele godine.

	Dobijanje UT uslova za otvaranje cvjećare, izrada idejnog rješenja, izgradnja cvjećare
Očekivani ishod	Cvjećara stvara mogućnosti za lokalnu ekonomiju, kako kroz prodaju biljaka i cvjetnih aranžmana, tako i kroz angažovanje lokalnih dobavljača i proizvođača. Efikasna upotreba komposta i saradnja sa proizvođačima može smanjiti troškove nabavke.
Izlazni indikatori	Kroz cvečaru bi se organizovale edukativne aktivnosti i radionice o važnosti zelenih površina, ekološke bašte i održivog načina života.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	10.000,00 € DOO „Komunalno“ Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica, korisnici komunalnih usluga (fizička i pravna lica)
Period implementacije	2026. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad

Projekat 2.2.11.	
Naziv projekta	Nabavka i ugradnja agregata sa svim neophodnim instalacijama i opremom na vodoizvoru Oraška jama (Stari i Novi pogon)
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija upravljanja vodama Crne Gore (2017) Strateški cilj: Obezbeđenje dovoljnih količina vode odgovarajućeg kvaliteta za javno vodosnabdijevanje stanovništva i za različite privredne potrebe, na način da se ne ugrozi životna sredina kroz postizanje operativnih ciljeva i to: – Povećanje pokrivenosti javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 78% na približno 95% do kraja planskog perioda Strategije – Smanjenje gubitaka u javnim vodovodnim sistemima na manje od 30% – Zaštita izvorišta, istraživanje, zaštita i očuvanje vodnih resursa koji se koriste ili su namijenjeni za ljudsku potrošnju u budućnosti. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023 – 2027 (projekat će u značajnoj mjeri doprinijeti cilju unaprijeđenja i razvoja vodosnabdijevanja u urbanom i ruralnom području). Projekat takođe doprinosi implementaciji ciljeva iz Prostornog plana Republike Crne Gore za period 2008 – 2020, čiji su glavni ciljevi u sektoru zaštite životne sredine povezani sa sljedećim: – Korišćenje voda za vodosnabdijevanje gradskih, prigradskih i seoskih naselja; – Korišćenje voda za navodnjavanje (zbog nenamjenskog trošenja vode iz vodovoda, usložnjava se problem snabdijevanja stanovništva vodom za piće, a realizacijom ovog projekta to bi se u značajnoj mjeri riješilo).

	Projekcija dugoročnog snabdjevanja vodom Crne Gore za period do 2040. godine, iz 2017. godine. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine.
Opis projekta	Tokom prethodne i tekuće godine je zbog čestih radova na elektrodistributivnoj mreži dolazilo do prekida u napajanju električnom energijom pumpnih agregata na vodoizvoru Oraška jama. To je dovelo do drastičnog smanjenja pritiska u mreži a nekada i potpunog prekida u vodosnabdjevanju potrošača. Prekidi su se dešavali i u periodu hidrološkog minimuma (sušni period) ali i maksimuma što je izazivalo nezadovoljstvo kod potrošača. Zbog prethodno navedenog, realizacijom ovog projekta ostvariće se kontinuitet u vodosnabdjevanju dijela opštine Danilovgrad tokom čitave godine (pod uslovom da vodoizvor na kojem se crpi voda ima stabilan prirodni dotok vode) što će se pozitivno odraziti na zadovoljstvo potrošača ali i na ekonomski razvoj DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad.
Namjena i cilj projekta	Projekat nabavke i ugradnje agregata sa svim neophodnim instalacijama i opremom na vodoizvoru Oraška jama u opštini Danilovgrad za glavne ciljeve ima: - poboljšanje uslova vodosnabdjevanja - obezbjeđenje dovoljne količine vode za dio postojećih i novih stanovnika opštine - unapređenje zdravstvene zaštite dijela stanovništva - povećanje ekonomičnosti poslovanja DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad Realizacija ovog projekta za krajnji cilj ima poboljšanje kvaliteta života dijela lokalnog stanovništva i kolektivnog podizanja svijesti o značaju kvalitetnog vodosnabdjevanja u Crnoj Gori.
Aktivnosti	- izrada Projektnog zadatka - procedura izdavanja UT uslova - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izradu i reviziju Glavnog projekta - raspisivanje tendera za izradu i reviziju Glavnog projekta - ugovaranje projektanta i revidenta - izrada i revizija Glavnog projekta - procedura eksproprijacije zemljišta i obezbjeđenje finansijskih sredstava za potrebe iste - procedura obezbjeđenja dozvole za gradnju - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izvođenje radova - izvođenje radova na ugradnji i stavljanje u funkciju agregata
Očekivani ishod	- povećanje kvaliteta vodosnabdjevanja u dijelu opštine - povećanje broja korisnika usluga vodosnabdjevanja - poboljšanje poslovanja DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad

	- prosperitet opštine Danilovgrad usljed dolaska novih investitora, zbog povoljnih infrastrukturnih uslova
Izlazni indikatori	- zadovoljstvo dijela korisnika usluga vodosnabdijevanja tokom cijele godine a posebno u periodu hidrološkog minimuma (ljetnji period godine) - povećan broj korisnika usluga vodosnabdijevanja - stabilno i pozitivno poslovanje DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	70.000,00 € Budžet Države Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Budžet Opštine Danilovgrad Budžet DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad Donacije
Ciljne grupe/korisnici	Stanovnici dijela opštine Danilovgrad, dio lokalnih preduzetnika, dio građana koji povremeno borave ili posjećuju opštinu Danilovgrad
Period implementacije	12 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad

Projekat 2.2.12.	
Naziv projekta	Novo gradsko groblje i proširenje postojećih grobalja
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Ovaj projekat ima za cilj da unaprijedi infrastrukturu postojećih groblja u opštini, obezbjedi adekvatan prostor za sahrane. Kroz proširenje postojećih groblja u opštini Danilovgrad zadovoljile bi se potrebe za novim parcelama i obezbjedio bi se adekvatan prostor za sahrane u budućnosti, a uz formiranje novog, modernog gradskog groblja sa svim potrebnim pratećim sadržajem, bi se omogućila dugoročna održivost i zadovoljile bi se buduće potrebe stanovništva. Projekat podrazumjeva izgradnju pristupnih puteva, parkinga, obezbjeđivanje vodovodnih i elektro instalacija, kao i postavljanje odgovarajuće signalizacije i uređivanje zelenih površina. Realizacijom ovog projekta će se obezbijediti dostojanstveni uslovi za porodice koje dolaze na sahrane i za posjetioce, uključujući sigurne i pristupačne staze, adekvatnu rasvjetu i udobne prostore za odmor. Planirano je: 1. Proširenje postojećih grobalja:

	- Proširenje Groblja 1: Proširenje će obuhvatiti dodatne parcele za sahrane i obezbediti novu infrastrukturu za lakši pristup i održavanje. - Proširenje Groblja 2: U okviru proširenja, biće obezbijeđen prostor za buduće sahrane i izgradnja novih objekata (npr. kapela, upravna zgrada). Takođe, planira se poboljšanje postojećih staza i obilježavanje grobnih parcela. - Proširenje Groblja 3: Proširenje ovog groblja podrazumjeva proširenje postojećih parcela, kao i formiranje posebnih djelova za porodične grobnice, odnosno male zajedničke grobnice. Takođe, biće postavljena dodatna rasvjeta, uređeni parkovi i postavljene klupe. 2. Formiranje novog gradskog groblja: Novo gradsko groblje će biti projektovano tako da zadovolji sve modernizovane standarde: - Infrastruktura: Pristupni putevi, parking prostor, vodovod i elektro instalacije. - Zeleni prostori: planirano je formiranje parkova i zelenih površina koji će pružiti mirnu i dostojanstvenu atmosferu za posetioce. - Kapela i administrativni prostori: Planira se izgradnja kapele koja će biti na raspolaganju porodicama, kao i administrativnog prostora za upravljanje grobljem. - Eko – pristup: Groblje će koristiti ekološke sisteme za održavanje, uključujući sisteme za odvođnjavanje i reciklažu otpadnih voda.
Namjena i cilj projekta	- Povećanje kapaciteta za sahrane: Očekuje se da će proširenje postojećih grobalja i formiranje novog gradskog groblja značajno povećati kapacitet za sahrane u opštini, obezbjeđujući prostor za narednih nekoliko decenija. - Poboljšanje kvaliteta usluga: Građanima će biti dostupne bolje uslove za obavljanje svih potrebnih obreda vezanih za sahrane. - Uređenje prostora i estetika: Projekat će doprinijeti poboljšanju vizuelnog izgleda groblja i njihovoj integraciji u lokalnu zajednicu, stvarajući miran i dostojanstven ambijent.
Aktivnosti	- analiza potreba stanovnika - rješavanje imovinsko pravnih pitanja za lokacije - izrada tehničke dokumentacije - raspisivanje tendera i odabir najpovoljnijeg ponuđača - realizacija projekta
Očekivani ishod	Povećan kapacitet grobnih mjesta

	Poboljšanje kvaliteta usluge kroz bolju pristupačnost, dovoljan broj parking mjesta i ostalu infrastrukturu koja će biti izvedena planiranim projektom.
Izlazni indikatori	Broj novoformiranih grobnih parcela, broj pristupnih staza i puteva, broj parking mjesta, broj kapela, broj uređenih zelenih površina i zasađenih sadnica, dužina postavljenih vodovodnih i elektro instalacija.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	1 550.000,00 € Budžet Crne Gore, Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici	Građani
Period implementacije	2026 – 2029. godine
Monitoring i evaluacija	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 2.2.13.	
Naziv projekta:	Izrada Lokalnog plana za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta:	Specifični strateški cilj 2: Razvoj infrastrukture Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom:	Program za kontrolu populacije u Crnoj Gori baziran na postojećem stanju i preporukama datim od strane OIE (Svjetska organizacija za zaštitu zdravlja životinja)
Opis projekta:	Plan treba da sadrži najmanje sljedeće elemente: analizu postojećeg stanja koji uključuje i procjenu populacije pasa, izvore i rasprostranjenosti pasa, ciljeve i mjere za kontrolu populacije pasa, akcioni plan sa utvrđenim rokovima za realizaciju pojedinih aktivnosti i/ili mjera i dr.
Namjena i cilj projekta:	Cilj je uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Danilovgrad, poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica, kao i zaštita zdravlja životinja i ljudi.
Aktivnosti:	Potrebna je izrada Lokalnog plana za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Danilovgrad. Isto bi uključivalo i popisivanje kućnih ljubimaca – pasa na teritoriji opštine Danilovgrad.
Očekivani ishod:	Urađen Lokalni plan za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Danilovgrad
Izlazni indikatori:	Lokalni plan treba da predloži mjere koje će da doprinesu trajnom rješavanju problema vezanih za napuštene pse
Odgovorna strana:	Opština Danilovgrad, građani, NVO
Ukupni budžet i izvor finansiranja:	10,000,00 € Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici:	Građani, NVO

Period implementacije:	6 mjeseci
Monitoring i evaluacija:	Nadležni organi Opštine Danilovgrad, NVO

Prioritet 2.3 Razvoj energetske infrastrukture

Projekat 2.3.1.	
Naziv projekta	Izrada lokalnog energetskeg plana opštine Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.3 Razvoj energetske infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija energetske efikasnosti Crne Gore Strategija razvoja energetike do 2030. godine Zakon o energetici ("Sl. list Crne Gore", br. 28/10, 40/11, 42/11, 06/13, 10/15 i 082/20) Zakon o efikasnom korišćenju energije ("Sl. list Crne Gore", br. 57/14, 003/15 i 025/19) Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine Zakon o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 52/2016, 73/2019 i 73/2019). Lokalni planovi i strategije
Opis projekta	Projekat obuhvata izradu lokalnog energetskeg plana koji definiše ciljeve, strategije i mjere za poboljšanje energetske efikasnosti, korišćenje obnovljivih izvora energije i smanjenje emisija CO ₂ na teritoriji opštine. Plan će se oslanjati na analizu postojećih barijera i nedostataka u implementaciji energetskeg plana.
Namjena i cilj projekta	Uspostaviti sveobuhvatan okvir za upravljanje energijom na lokalnom nivou. Osigurati održiv i efikasan energetske sistem koji podržava razvoj opštine, podstiče inovacije, a istovremeno doprinosi smanjenju troškova i zaštiti životne sredine.
Aktivnosti	– Prikupljanje podataka o trenutnom snabdijevanju energijom i potrošnji po sektorima. – Analiza stanja proizvodnje energije na području opštine. – Procjena planirane potrošnje energije i mogućnosti korišćenja mjera energetske efikasnosti – Razvoj strategija za povećanje korišćenja obnovljivih izvora. – Konsultacije sa zainteresovanim stranama i javna rasprava. – Izrada konačne verzije lokalnog energetskeg plana i njegovo usvajanje.
Očekivani ishod	Usvojen lokalni energetske plan koji omogućava održivo upravljanje energijom, smanjuje troškove energije i podstiče korišćenje obnovljivih izvora.
Izlazni indikatori	Usvojen lokalni energetske plan Analiza identifikovanih barijera i predložene mjere za njihovo prevazilaženje Broj edukativnih i informativnih aktivnosti o energetskej efikasnosti
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	15.000,00 € Budžet Opštine, fondovi, donacije
Ciljne grupe/korisnici	Građani, javne institucije, organizacije civilnog društva, preduzetnici, privrednici
Period implementacije	12 mjeseci

Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Ministarstvo Godišnji izvještaji o napretku u realizaciji lokalnog energetskeg plana, uključujući izveštaj o sprovođenju plana koji se podnosi Ministarstvu do 31. januara.
-------------------------	---

Projekat 2.3.2.	
Naziv projekta	Priprema Akcionog plana za održivu energiju i klimu (SECAP)
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.3 Razvoj energetske infrastrukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	U skladu sa Nacionalnim energetskeim i klimatskim planom, kao i zakonodavstvom EU
Opis projekta	Osigurati održivu energiju i klimatsku otpornost kroz smanjenje emisija i efikasno korišćenje resursa.
Namjena i cilj projekta	Uspostaviti sveobuhvatan okvir za upravljanje energijom na lokalnom nivou. Osigurati održiv i efikasan energetske sistem koji podržava razvoj opštine, podstiče inovacije, a istovremeno doprinosi smanjenju troškova i zaštiti životne sredine.
Aktivnosti	– Analiza postojećih energetskeih praksi – Postavljanje jasnih ciljeva – Usvajanje i potpisivanje Dokumenta o preuzimanju obaveza – Izrada profila i prijava tijela lokalne vlasti na online sistem MyCovenant
Očekivani ishod	Stvaranje sveobuhvatnog plana za održivu energiju koji je u skladu sa lokalnim i EU standardima.
Izlazni indikatori	– Smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte – Povećanje udjela obnovljivih izvora u potrošnji energije – Broj implementiranih mjera energetske efikasnosti
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	3.000,00 € Priprema Akcionog plana za održivu energiju i klimu (SECAP) za odabrane JLS se realizuje u okviru projekta „Green Kick“ koji je dio Evropske klimatske inicijative (EUKI) (https://www.euki.de/en) Donacija
Ciljne grupe/korisnici	Građani, javne institucije, organizacije civilnog društva, preduzetnici, privrednici
Period implementacije	12 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Nadležni organ opštine

Projekat 2.3.3.	
Naziv projekta	Investicije u elektroenergetsku mrežu
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 2: Poboljšanje infrastrukture Prioritet 2.3 Razvoj energetske infrastukture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija energetske efikasnosti Crne Gore Strategija razvoja energetike do 2030. godine Zakon o energetici ("Sl. list Crne Gore", br. 28/10, 40/11, 42/11, 06/13, 10/15 i 082/20)

	Zakon o efikasnom korišćenju energije ("Sl. list Crne Gore", br. 57/14, 003/15 i 025/19) Lokalni planovi i strategije
Opis projekta	Investicije u primarnu i sekundarnu mrežu obuhvaćene Investicionim planom
Namjena i cilj projekta	Pouzdana i kvalitetna distribucija električne energije, sa stalnim ulaganjem u mrežu i objekte radi bolje pouzdanosti mreže i jednakih uslova isporuke i kvaliteta električne energije za sve korisnike distributivnog sistema
Aktivnosti	Radovi na primarnoj i sekundarnoj elektromreži na teritoriji opštine Danilovgrad
Očekivani ishod	Poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva
Izlazni indikatori	Opšte zadovoljstvo lokalnog stanovništva
Odgovorna strana	CEDIS
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupan budžet: 980.000,00 eura Izvor finansiranja: CEDIS
Ciljne grupe/korisnici	Mještani, posjetioci
Period implementacije	36 mjeseci
Monitoring i evaluacija	CEDIS

SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti

Prioritet 3.1 Valorizacija kulturno – istorijskog nasljeđa

Projekat 3.1.1.	
Naziv projekta	Arheološka i konzervatorska istraživanja lokaliteta Spuška Glavica
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.1. Valorizacija kulturno – istorijskog nasljeđa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti kulturnih dobara Zakon o muzejskoj djelatnosti Nacionalni program razvoja kulture Crne Gore za period od 2023. do 2027. godine
Opis projekta	Lokalitet Spuška Glavica, kao registrovano kulturno dobro od nacionalnog značaja, arheološki nije istraživano. Potrebno uraditi sistematska arheološka istraživanja cjelokupnog kompleksa. Budući da je u pogledu Spuške Glavice zastupljeno malo materijalnih podataka, za ovaj lokalitet prvenstveno je potrebno uraditi sistematska arheološka istraživanja. U zavisnosti od dobijenih rezultata arheoloških istraživanja treba planirati glavni konzervatorski projekat.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je dobijanje novih podataka o registrovanom kulturnom dobru Spuška Glavica, koji ima za cilj istraživanje cjelokupne prošlosti ovog lokaliteta. Trenutno, isključivo na osnovu pisanih izvora, postoje podaci o ovom lokalitetu u periodu srednjeg i otomanskog perioda.
Aktivnosti	Čišćenje lokaliteta od narasle agresivne vegetacije. Postavljanje informacionih tabli. Za arheološke i konzervatorske faze pogledati navedene aktivnosti u opis projekta. Publikacija rezultata arheoloških i konzervatorskih istraživanja

Očekivani ishod	Urađena arheološka istraživanja i sprovedene mjere zaštite (konzervacija). Postignuti uslovi za dalje istraživanje cijelog kompleksa, kako bi se krenulo u planiranje sprovođenja konzervatorskih mjera na cjelokupnom kompleksu.
Izlazni indikatori	Dobijanje nove destinacije za turističku ponudu opštine Danilovgrad. Stvoreni uslovi za interesovanje naučne javnosti za područje opštine Danilovgrad.
Odgovorna strana	JU Centar za kulturu – RJ Zavičajni muzej Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija
Ukupni budžet i izvor finansiranja	250.000,00 € Budžet opštine Danilovgrad Budžet Ministarstva kulture i medija
Ciljne grupe/korisnici	Domaća i međunarodna naučna javnost Crne Gore Domaća i međunarodna zainteresovana laička javnost
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	JU Centar za kulturu – RJ Zavičajni muzej Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija

Projekat 3.1.2.	
Naziv projekta	Arheološka i konzervatorska istraživanja lokaliteta Martinička Gradina
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.1. Valorizacija kulturno – istorijskog nasljeđa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti kulturnih dobara Zakon o muzejskoj djelatnosti, Nacionalni program razvoja kulture Crne Gore za period od 2023. do 2027.
Opis projekta	Lokalitet Martinička Gradina, kao registrovano kulturno dobro od nacionalnog značaja, arheološki je istraživano 1972. godine, a zatim i u periodu od 1980. – 1987. godine. Arheološka istraživanja urađena u tome periodu nisu dala zadovoljavajuće rezultate, te je potrebno uraditi prvenstveno reviziona arheološka istraživanja bazilike i tzv. Pazarišta na Martiničkoj Gradini, kao i sistematska arheološka istraživanja bedema sa kulama i kapijama (u nastavku fortifikacionog sistema). U prvoj fazi potrebno je izvršiti reviziona arheološka istraživanja bazilike i uraditi glavni konzervatorski projekat. U drugoj fazi potrebno je uraditi reviziona arheološka istraživanja tzv. Pazarišta kao i sprovesti konzervatorske mjere prema glavnom konzervatorskom projektu. U trećoj fazi, u zavisnosti od rezultata arheoloških istraživanja tzv. Pazarišta, potrebno je nastaviti arheološka istraživanja istog, dok bi se uporedo radio i glavni konzervatorski projekat za kompleks objekata na tzv. Pazarištu. U četvrtoj fazi, potrebno je krenuti sa sistematskim arheološkim istraživanjima fortifikacionog sistema. U petoj fazi potrebno je nastaviti sistematska arheološka istraživanja, kao i uporedo spremati glavni konzervatorski projekat za fortifikacioni sistem (fazno, u zavisnosti od toka kampanje arheoloških istraživanja).

Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je dobijanje novih podataka o registrovanom kulturnom dobru Martinička Gradina, koji ima za cilj istraživanje period prelaznog doba (sedmi – osmi vijek) kao i za period ranog srednjeg vijeka (sedmi – jedanaesti vijek); kao i najraniju prošlost Dioklitije, odnosno današnje Crne Gore.
Aktivnosti	Reviziona istraživanja dokumentacije arheoloških istraživanja obavljenih 1972. godine i istraživanja u periodu 1980. – 1987. godine. Čišćenje lokaliteta od narasle agresivne vegetacije. Postavljanje informacionih tabli. Za arheološke i konzervatorske faze pogledati navedene aktivnosti u odeljku iv. Publikacija rezultata arheoloških i konzervatorskih istraživanja
Očekivani ishod	Urađena arheološka istraživanja i sprovedene mjere zaštite (konzervacija). Postignuti uslovi za restauraciju cijelog kompleksa, kako bi se krenulo u planiranje projekta otvaranja arheološkog parka.
Izlazni indikatori	Dobijanje nove destinacije za turističku ponudu opštine Danilovgrad. Stvoreni uslovi za interesovanje naučne javnosti za područje opštine Danilovgrad.
Odgovorna strana	JU Centar za kulturu – RJ Zavičajni muzej Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija
Ukupni budžet i izvor finansiranja	250.000,00 € Budžet opštine Danilovgrad Budžet Ministarstva kulture i medija
Ciljne grupe/korisnici	Domaća i međunarodna naučna javnost Crne Gore Domaća i međunarodna zainteresovana laička javnost
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	JU Centar za kulturu – RJ Zavičajni muzej Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija

Projekat 3.1.3.	
Naziv projekta	Zaštita i valorizacija arheoloških lokaliteta Projekat Archaeologica
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.1. Valorizacija kulturno – istorijskog nasljeđa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti kulturnih dobara, Zakon o muzejskoj djelatnosti, Nacionalni program razvoja kulture Crne Gore za period od 2023. do 2027.
Opis projekta	Na području opštine Danilovgrad konstatovano je pregršt arheoloških lokaliteta, od paleolita pa sve do otomanskog perioda. U tom smislu, arheološki lokaliteti koji su registrovani kao zaštićena kulturna dobra, ne mogu se smatrati kao takva, budući da su ugroženi od devastacije, dok su neki već i devastirani. Samim tim, potrebno je u što skorijem roku odraditi arheološka istraživanja kako bi se smanjila već učinjena šteta, dragocjeni arheološki materijal sačuvao a nepokretni materijal (ostaci građevina) bio konzerviran. Tu prednjače lokaliteti Crkvine Ćurilac, Sige, Zidanice i Crkvina Pod Vrh.

Namjena i cilj projekta	Namjena projekta podrazumijeva hitnu intervenciju koja bi za cilj imala da zaštiti i konzervira ugrožene arheološke lokalitete. Nakon uspješno sprovedene zaštite, prezentacija materijala i evidencije o lokalitetima sačuvaće ove lokalitete od budućih devastacija u daljoj budućnosti.
Aktivnosti	Geofizička snimanja lokaliteta putem LiDAR tehnologije. Čišćenje lokaliteta od narasle agresivne vegetacije. Postavljanje informacionih tabli. Arheološka i konzervatorska istraživanja najugroženijih lokaliteta. Publikacija rezultata arheoloških i konzervatorskih istraživanja Prezentacija pokretnog i nepokretnog arheološkog materijala
Očekivani ishod	Urađena geofizička snimanja, arheološka istraživanja i sprovedene mjere zaštite (konzervacija). Dobijanje novih podataka o istraženim lokalitetima.
Izlazni indikatori	Obogaćena kulturološka slika opštine Danilovgrad. Stvoreni uslovi za interesovanje naučne javnosti za područje opštine Danilovgrad.
Odgovorna strana	JU Centar za kulturu – RJ Zavičajni muzej Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija
Ukupni budžet i izvor finansiranja	150.000,00 € Budžet opštine Danilovgrad Budžet Ministarstva kulture i medija
Ciljne grupe/korisnici	Domaća i međunarodna naučna javnost Crne Gore Domaća i međunarodna zainteresovana laička javnost
Period implementacije	2026 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	JU Centar za kulturu – RJ Zavičajni muzej Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija

Projekat 3.1.4.	
Naziv projekta	Digitalizacija muzejske zbirke i valorizacija kulturnog nasljeđa
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.1. Valorizacija kulturno – istorijskog nasljeđa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti kulturnih dobara Zakon o muzejskoj djelatnosti Nacionalni program razvoja kulture Crne Gore za period od 2023. do 2027. godine
Opis projekta	Stalna postavka Zavičajnog muzeja sastavljena je od šest prostorija koje hronološki prate istorijske procese od paleolita do 1945. godine, kao i posebna prostorija u kojoj je rekonstruisan kameni liturgijski namještaj bazilike sa Martiničke Gradine. Kako bi prezentacija muzejskog materijala bila što dostupnija široj javnosti potrebno je sprovesti opštu digitalizaciju kako muzejskog materijala, tako i najvažnijih nepokretnih kulturnih dobara na području opštine Danilovgrad.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je pružanje boljih i vizuelno jasnijih obavještenja široj javnosti o značaju pokretne i nepokretne kulturne baštine na području opštine Danilovgrad.
Aktivnosti	Postavljanje informacionih tabli sa QR kodovima.

	Izrada virtuelnog sistema posjete muzeju. Izrada 3D maketa nepokretnih kulturnih dobara. Snimanje nepokretnih kulturnih dobara radi izrade virtuelnih sistema posjeta istih.
Očekivani ishod	Praktičnije dobijanje obavještenja o ponudi kulturne baštine na području opštine Danilovgrad.
Izlazni indikatori	Veća zainteresovanost domaćih i stranih turista prilikom planiranja turističkog obilaska područja opštine Danilovgrad..
Odgovorna strana	JU Centar za kulturu – RJ Zavičajni muzej Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija
Ukupni budžet i izvor finansiranja	20.000,00 € Budžet opštine Danilovgrad Budžet Ministarstva kulture i medija
Ciljne grupe/korisnici	Domaća i međunarodna zainteresovana javnost Turističke grupe
Period implementacije	2025 – 2028. g.
Monitoring i evaluacija	JU Centar za kulturu – RJ Zavičajni muzej Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija

Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture

Projekat 3.2.1.	
Naziv projekta	Adaptacija stadiona Braće Velašević
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Zakon o sportu
Opis projekta	Projekat adaptacije uključuje zamjenu prirodne trave na glavnom terenu FK Iskra savremenom podlogom, kao i izgradnju novog drenažnog sistema. Takođe, planirana je adaptacija pomoćnog terena, koji će dobiti vještačku travu, sistem za zalivanje i drenažu.
Namjena i cilj projekta	Sama namjena i cilj projekta je obezbjeđivanje boljih uslova za razvijanje sporta u opštini Danilovgrad, obezbjeđivanje mladim sportistima boljih uslova za treniranje.
Aktivnosti	Procjena aktuelnog stanja Obezbjedivanje izvora prihoda za realizaciju
Očekivani ishod	Postavljena savremena podloga, izgrađen novi drenažni sistem, postavljena vještačka trava na pomoćni teren kao i sistem za zalivanje i drenažu.
Izlazni indikatori	Obezbijeden adekvatan i po standardima glavni i pomoćni stadion za održavanje treninga i odigravanje utakmica.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje Fudbalski savez Crne Gore
Ukupni budžet i izvor finansiranja	280.000 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad iznos od 25% Fudbalski savez Crne Gore iznos od 75%
Ciljne grupe/korisnici	Mladi, sportisti
Period implementacije	2025. g.

Projekat 3.2.2.	
Naziv projekta	Uređenje sportsko – rekreativne zone Landža
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad Strategija razvoja sporta
Opis projekta	Projekat ima za cilj stvaranje multifunkcionalnog prostora u opštini Danilovgrad, namjenjenog sportskim i rekreativnim aktivnostima za sve uzraste i socijalne grupe. Ova zona će obuhvatiti infrastrukturne, kulturne, i društvene elemente, stvarajući prostor za fizičku aktivnost, sport, odmor i zajedničke aktivnosti. Uređenje sportsko – rekreativne zone Landža predstavlja važan korak u unapređenju kvaliteta života građana i podsticanju zdravog načina života u opštini. i kao i sportsko rekreativnih aktivnosti. Ova površina je veoma dragocjen i reprezentativni dio grada, pa je njegovo osmišljavanje neophodno organizovati preko urbanističko arhitektonskog konkursa. Planirano je: • Pejzažno uređenje ograničene namjene sa sportsko – rekreativnim sadržajima koji se svode na parterno uređenje i minimalnu izgradnju zbog niske kote terena koja uzrokuje česta plavljenja. • Na obodu sportsko rekreativne zone lociran je veći parking prostor, a sama zona podijeljena je saobraćajnom osovnom koja se završava pješačkim mostom preko rijeke Zete. • Sportski tereni različitih struktura • Prostori za odmor i opuštanje: Klupe, paviljoni, prostori za piknik i relaksaciju, gdje građani mogu provoditi vrijeme sa porodicom i prijateljima. • Pješačke i biciklističke staze: Staze za pješačenje, trčanje i biciklizam, koje povezuju različite djelove zone, stvarajući prostor za rekreaciju u prirodi • Sanitarni čvorovi i garderobe: Postavljanje javnih WC – a i garderoba za korisnike sportskih sadržaja. • Ekološki aspekti: Implementacija ekoloških rješenja poput sistema za reciklažu, kompostiranje, ili upotreba ekološki prihvatljivih materijala. • Prostor prilagođen osobama sa invaliditetom: Projekat će obuhvatiti specijalizovane staze, pristupne rampe i sportske uređaje koji će biti lako dostupni osobama sa invaliditetom. • Multigeneracijska ponuda: Uređenje zone sa sadržajem za različite uzraste, od dječjih igrališta do zona za starije građane, omogućava uključivanje svih socijalnih grupa u svakodnevne aktivnosti.

Namjena i cilj projekta	Povećanje površina namijenjenih za sport i rekreaciju bolja iskorišćenost prostora, estetski osjećaj uređenosti, i unapređenje kvaliteta života u gradu kroz veći broj sadržaja, a posebno ako se ima u vidu da se radi o površini koja je smještena u dijelu grada zaštićenom od buke i saobraćajnog prometa.
Aktivnosti	• analiza potreba korisnika prostora • projektni zadatak • urbanističko arhitektonski konkurs • glavni projekat I revizija glavnog projekta • raspisivanje tendera i odabir najpovoljnijeg ponuđača • realizacija projekta
Očekivani ishod	Unapređenje sportsko – rekreativnih karakteristika Landže, humaniji gradski prostor
Izlazni indikatori	Zadovoljniji korisnici, bolji uslovi života, povećan broj sportskih terena za aktivnosti na otvorenom prostoru, pa samim tim i stepen kvaliteta života
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	500.000,00 € Budžet opštine, EU fondovi, donacije, NVO
Ciljne grupe/korisnici	Građani, posjetioi, turisti, sportisti
Period implementacije	2025 – 2028. godine
Monitoring i evaluacija	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 3.2.3.	
Naziv projekta	Izgradnja mikro lokacija za bavljenje sportom
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Prostorno – urbanistički plan opštine Danilovgrad Strategija razvoja sporta
Opis projekta	Projekat predstavlja inicijativu koja ima za cilj unapređenje fizičke aktivnosti i zdravlja građana, kao i povećanje dostupnosti sportskih sadržaja na lokalnom nivou. Ovaj projekat podrazumjeva stvaranje malih, multifunkcionalnih sportskih prostora unutar urbanih ili ruralnih sredina, koji će biti dizajnirani tako da zadovolje potrebe lokalnih zajednica, bez obzira na njihov geografski položaj i resurse. Mikro lokacije za bavljenje sportom mogu biti smještene na zapuštenim parcelama, zapuštenim igralištima, parkovima ili neiskorišćenim javnim prostorima. Odabir mikro lokacija zavisi od gustine naseljenosti, dostupnosti prostora i interesa zajednice. Lokacije se mogu nalaziti u blizini stambenih područja, škola, javnih institucija i drugih frekventnih mjesta. Planirani su: • Mini tereni: Tereni za mali fudbal, rukomet, košarku, tenis, odbojku, stoni tenis ili druge popularne sportove.

	• Fitness na otvorenom: Postavljanje sprava za vježbanje na otvorenom kao i prostori za jogu ili istezanje. • Igrališta za djecu: Kvalitetna igrališta koja će omogućiti djeci da se bave fizičkom aktivnošću, razvijaju motoričke vještine i vježbaju u sigurnom okruženju. Infrastruktura i oprema: • Postavljanje osnovnih sportskih uređaja i opreme koja je jednostavna za održavanje i pristupačna korisnicima. • Obezbeđivanje odgovarajuće rasvjete, zaštite, klupa i drugih pratećih objekata koji omogućavaju sigurnost i udobnost korisnicima. • Uključivanje zelenih površina, drveća i hortikulturnih elemenata kako bi se stvorio prijatan ambijent za korisnike. Pristupačnost i inkluzivnost: • Dizajniranje prostora sa posebnom pažnjom na pristupačnost za osobe sa invaliditetom. • Razvijanje programa koji omogućavaju angažovanje različitih socijalnih grupa: djece, mladih, starijih osoba, lica sa invaliditetom i slično. Održavanje i upravljanje: • Uspostavljanje sistema za redovno održavanje i čišćenje sportskih prostora. • Organizacija lokalnih timova ili volontera koji bi se brinuli o održavanju opreme i sigurnosti na lokacijama.
Namjena i cilj projekta	• Promocija zdravog života: Podsticanje građana da redovno vježbaju i usmjere pažnju na fizičku aktivnost, čime se smanjuje rizik od raznih zdravstvenih problema, poput gojaznosti, kardiovaskularnih bolesti i mentalnih poremećaja. • Povećanje socijalne kohezije: Stvaranje prostora gdje se mogu okupljati različite generacije i socijalne grupe, čime se poboljšava međuljudska komunikacija i zajedništvo. • Povećanje dostupnosti sporta: Omogućavanje svim građanima pristup sportskim sadržajima, bez potrebe za putovanjem do većih sportskih centara ili objekata. • Podsticanje sportskih aktivnosti među mladima: Razvijanje pozitivnih sportskih navika i stimulisanje mladih na aktivno učešće u sportu.
Aktivnosti	• analiza potreba korisnika prostora • odabir lokacija • izrada tehničke dokumentacije • raspisivanje tendera i odabir najpovoljnijeg ponuđača

	• realizacija projekta
Očekivani ishod	• Stvaranje zdravijeg, aktivnijeg društva. • Poboljšanje kvaliteta života kroz veću dostupnost sportskih sadržaja. • Ojačavanje zajednice kroz zajedničke aktivnosti. • Unapređenje imidža opštine kao modernog, društveno odgovornog i zdravog mesta za život. Ovaj projekat doprinosi održivom razvoju opštine kroz stvaranje prostora za fizičku aktivnost, socijalnu interakciju i zaštitu životne sredine.
Izlazni indikatori	Broj mikro lokacija koje su izgrađene i stavljene u funkciju, broj korisnika, povećanje učestalosti fizičke aktivnosti u zajednici, broj organizovanih sportskih manifestacija, zadovoljniji korisnici, bolji uslovi života, povećan broj sportskih terena za aktivnosti na otvorenom prostoru, pa samim tim i stepen kvaliteta života.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	200.000,00 € Budžet opštine, EU fondovi, donacije, NVO, Saradnja sa Ministarstvom prosvjete kod uređenja sportskih igralista u dvorištu škola
Ciljne grupe/korisnici	Sportisti (profesionalci), građani, posjetioči, turisti – svi korisnici prostora
Period implementacije	2025 – 2029. godine
Monitoring i evaluacija	Nadležni organi Opštine Danilovgrad

Projekat 3.2.4.	
Naziv projekta	Strategija razvoja sporta Danilovgrada 2025 – 2028. godine
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategiju razvoja sporta u Crnoj Gori za period 2024 – 2028 Zakon o sportu Evropska sportska Povelja
Opis projekta	Ova strategija bi trebala da pomogne kako bi svi građani imali jednake mogućnosti da se bave sportom, kroz pružanje odgovarajućih uslova i programa svih vrsta, obezbjeđivanju odgovarajućeg stručnog kadra, sport u školama i sve vidove uključivanja talenata, djece i mladih u sportskim aktivnostima, izgradnju i rekonstrukciju postojećih i novih sportskih objekata
Namjena i cilj projekta	Strategija razvoja sporta Danilovgrada predstavlja podršku za sistematsko rješavanje problema u oblasti sporta i priliku da lokalna uprava pokaže spremnost i učini dodatni napor i preuzme neophodne mjere u cilju unapređenja sporta u opštini. Ovaj dokument se donosi sa ciljem stvaranja sistema sporta u kojem će svako imati pravo da se bavi sportom, radi razvoja svoje ličnosti, održavanja dobrog zdravlja, poboljšanje fizičke sposobnosti, boljeg i svrsishodnijeg korišćenja slobodnog vremena, unapređenja kvaliteta života i naravno postizanja vrhunskih sportskih rezultata.
Aktivnosti	Formiranje Radne grupe

	Analiza stanja Izrada Strategije razvoja sporta 2025 – 2028
Očekivani ishod	Unapređenje sporta na lokalnom nivou
Izlazni indikatori	Razvoj sporta
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvenu djelatnost
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Opština Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Sportisti, rekreativci, djeca i mladi
Period implementacije	2025 – 2028
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvenu djelatnost

Projekat 3.2.5.	
Naziv projekta	Program razvoja kulture opštine Danilovgrad 2025 – 2027
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalni program razvoja kulture Crne Gore za period od 2023. do 2027. godine Zakon o kulturi
Opis projekta	Ova strategija bi trebalo da pomogne u obezbjeđivanju uslova jednakog pristupa građana kulturnim dešavanjima u gradu, zatim da omogući što veće učešće građana u kulturnim dešavanjima, prilagođavanja kulturnih dešavanja potrebama i zahtjevima građana, zavisno od njihovog interesovanja, kao i stvaranje uslova i obezbjeđivanje sredstava za razvoj i unapređenje postojećih objekata i opreme ustanova kulture.
Namjena i cilj projekta	Programom razvoja kulture opštine Danilovgrad utvrđuju se uslovi za unapređenje i razvoj kulture, zaštita kulturne baštine i unapređenje kulturnog i umjetničkog stvaralaštva u našoj opštini, kao i stvaranje uslova za bolje informisanje građana o kulturnim dešavanjima.
Aktivnosti	Formiranje Radne grupe Analiza stanja Utvrđivanje strateških ciljeva i aktivnosti Izrada Programa razvoja kulture opštine Danilovgrad 2025 – 2027
Očekivani ishod	Unapređenje kulturnih potencijala na nivou opštine
Izlazni indikatori	Razvoj kulture
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvene djelatnosti
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Opština Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Građani, Institucije kulture
Period implementacije	2025 – 2027. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvene djelatnosti

Projekat 3.2.6.	
Naziv projekta	Digitalizacija bioskopa „Zeta“ u JU Centar za kulturu Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti

	Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine Zakon o javnim nabavkama Zakon o kulturi
Opis projekta	JU Centar za kulturu projektom o digitalizaciji koji je potpisan između Ministarstva kulture i medija, Filmskog centra Crne Gore i opštine Danilovgrad tokom 2024. i 2025. godine dobiće prvi digitalni bioskop najsavremenije tehnologije. Korak ka ponovnom uspostavljanju rada Bioskopa „Zeta“ koji dugi niz godina nije postojao. Ovim značajnim projektom Centar za kulturu Danilovgrad će dobiti najsavremeniji bioskop i postaće dio mreže evropskih bioskopa.
Namjena i cilj projekta	Ponovno uspostavljanje rada Bioskopa „Zeta“ i samim tim okupljanje najmlađe populacije, omladinaca i ljudi starije dobi i usmjeravanje na kvalitetno ispunjavanje vremena, kvalitetna pomoć rada zajednici.
Aktivnosti	Procjena aktuelnog stanja i obezbeđivanje najboljih uslova za rad u aktuelnom i adekvatnom prostoru namijenjenom za digitalizaciju. Pisanje predloga projekta. Obezbeđivanje izvora prihoda za realizaciju projekta. Implementacija projektnih planiranih aktivnosti.
Očekivani ishod	Digitalizacija i ponovan kvalitetan rad Bioskopa „Zeta“ sa mogućnošću prikazivanja u najsavremenijoj tehnologiji novije produkcije filmova posle izlaska sa Filmskih festivala.
Izlazni indikatori	Obezbijeđen prostor za digitalizaciju opreme i rad Bioskopa. Broj filmskih projekcija, broj posjetilaca.
Odgovorna strana	JU Centar za kulturu Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija Crne Gore Filmski centar Crne Gore
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potreban budžet za realizaciju projekta 110.000,00 € Izvor finansiranja: Filmski centar uz pomoć Ministarstva kulture i medija 80.000,00 € Opština Danilovgrad 30.000,00 €
Ciljne grupe/korisnici	Građani
Period implementacije	2025. godine
Monitoring i evaluacija	JU Centar za kulturu Danilovgrad Opština Danilovgrad

Projekat 3.2.7.	
Naziv projekta	Projektovanje i izgradnja višenamjenskog objekta za kulturu (medijateka, biblioteka, galerija, multifunkcionalna sala, digital hub, prateći sadržaji)
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unaprijeđenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine (do 2040. godine je u nacrtu) Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Nacionalni program razvoja kulture 2023 – 2027

Opis projekta	Planirati izgradnju objekta koji će biti jezgro kulturnih i kreativnih industrija opštine Danilovgrad (biblioteka, dizajn, fotografija, arhitektura, umjetnički i tradicionalni zanati, računarski programi i igre, vizuelne umjetnosti). Objekat treba da pruži prostor za rad, saradnju, izložbe, edukacije i druge aktivnosti važne za razvoj kreativnih i kulturnih sektora.
Namjena i cilj projekta	Projekat pruža infrastrukturu, podršku i zajednički prostor za kreativne profesionalce, čime se značajno podstiče razvoj kulture jednog grada. Kulturni objekti imaju izuzetno važnu ulogu za razvoj gradova, jer utiču na ekonomiju, društvenu koheziju, identitet grada i kvalitet života.
Aktivnosti	1. Određivanje lokacije shodno planskom dokumentu 2. Izrada Idejnog odnosno Glavnog projekta na osnovu urbanističko – tehničkih uslova i projektnog zadatka izrađenog od strane investitora 3. Revizija glavnog projekta 4. Ugovor sa nadzorom i izvođačem radova 5. Prijava građenja i izvođenje građevinskih radova 6. Prijem radova i otvaranje objekta
Očekivani ishod	Očuvanje kulturnih identiteta i vrijednosti, kao i stvaranje ambijenta koji pruža podršku talentima.
Izlazni indikatori	Funkcionalan objekat koji podstiče inovacije, kulturnu razmjenu i društvenu koheziju. Unaprijeđen kulturni ambijent opštine Danilovgrad u kojem razni talenti nalaze podršku.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	800.000,00 € Budžet Crne Gore, Budžet Opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Građani, učenici, studenti, kulturni radnici, umjetnici
Period implementacije	36 – 48 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 3.2.8.	
Naziv projekta	Izgradnja potkrovlja Umjetničke kolonije Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o kulturi Crne Gore Zakon o lokalnoj samoupravi Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Izgradnja i uređenje potkrovlja Umjetničke kolonije Danilovgrad, gdje treba po projektu da budu 2 kancelarije, 3 apartmana za gostujuće umjetnike, kao i 3 kupatila, jedan atelje i kuhinja. Pri projektovanju su se koristili važeći propisi, pravilnici i standardi za ovu vrstu projekta uz poštovanje svih tehničkih uslova i normativa. Postoji kompletna projektna i tehnička dokumentacija, uz napomenu da je riječ o drugoj fazi radova.
Namjena i cilj projekta	Obezbeđivanje adekvatnog prostora po važećim standardima za JU Umjetnička kolonija Danilovgrad i stavljanje u potpunu funkciju objekta Umjetničke kolonije, za čim postoji opravdana potreba, jer je projekat

	vezan za unapređenje i prezentaciju savremene umjetnosti i kulture Crne Gore, koji ima i međunarodni značaj.
Aktivnosti	Procjena aktuelnog stanja i potrebe za obezbijeđivanjem adekvatnog prostora, pisanje predloga projekta i premjer i predračun građevinskih i građevinsko – zanatskih radova. Obezbijeđivanje izvora prihoda za realizaciju projekta.
Očekivani ishod	Stavljanje u funkciju JU Umjetnička kolonija u punom kapacitetu sa izgradnjom 2 kancelarije, 3 apartmana, 3 kupatila, ateljea i čajne kuhinje u potkrovlju Umjetničke kolonije. Završetkom radova i stavljanjem u funkciju ovih prostorija znatno će se poboljšati uslovi rada u JU Umjetnička kolonija Danilovgrad i dugoročno uštedjeti znatna sredstva koja odlaze na smještaj i boravak umjetnika koji gostuju u Danilovgradu.
Izlazni indikatori	Obezbijeđen adekvatan i po važećim standardima prostor sa odgovarajućim kapacitetom za rad zaposlenih lica u JU Umjetnička kolonija Danilovgrad i za boravak i rad gostujućih umjetnika.
Odgovorna strana	JU Umjetnička kolonija Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija Crne Gore
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potrebni budžet za realizovanje projekta: 50.000,00 € Budžet opštine Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija
Ciljne grupe/korisnici	Zaposlena lica u JU Umjetnička kolonija Danilovgrad i gostujući umjetnici
Period implementacije	2025 – 2026
Monitoring i evaluacija	JU Umjetnička kolonija Danilovgrad Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvene djelatnosti

Projekat 3.2.9.	
Naziv projekta	Umjetnički atelje – JU Umjetnička kolonija Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o kulturi Crne Gore Zakon o lokalnoj samoupravi Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Izgradnja planiranog montažnog objekta od 40 metara kvadratnih u dvorištu Umjetničke kolonije je urgentna potreba da se ispoštuju EU preporuke o zaštiti životne sredine, kao i rješenje za prostor koji je adekvatan namjeni za rad vajara na kamenim blokovima. Izgradnjom ovog objekta ne samo da bi se dobio neophodan – adekvatan i po standardima prostor za rad umjetnika, već bi to bio i prostor u kojem bi mogli obavljati praksu studenti sa Fakulteta likovnih umjetnosti sa Cetinja, kao i za organizaciju likovnih radionica po čemu je ova kolonija i prepoznata jer organizuje školu crtanja, slikanja i vajanja već 3 decenije. Realizacijom ovog projekta proširili bi se kapaciteti Umjetničke kolonije i na taj način bi se obogatila djelatnost i ponuda Umjetničke kolonije, tako što bi se nabavila i peć za izradu keramičkih predmeta, gdje bi izrađivali suvenire od gline sa motivima Danilovgrada

	i Bjelopavličke ravnice, što bi sveukupno doprinosilo boljem pozicioniranju naše opštine na turističkoj mapi Crne Gore.
Namjena i cilj projekta	Obezbjediavanje adekvatnog prostora po važećim standardima za JU Umjetnička kolonija Danilovgrad i stavljanje u potpunu funkciju objekta Umjetničke kolonije, za čim postoji opravdana potreba, jer je projekat vezan za izgradnju umjetničkog ateljea je u potpunosti vezan za unapređenje rada i djelatnosti kojom se bavi ova važna institucija kulture sa međunarodnim predznakom. Umjetnički atelje bi bio namijenjen domaćim i inostranim umjetnicima koji očekuju jedan profesionalan tretman i standard po mjerama Evropske unije. Umjetnička kolonija teži da unapređuje i unosi inovacije u svom radu, praveći paralele sa sličnim primjerima u regionu i svijetu. Za realizaciju skulptura potrebno je, pored tehničkih pomagala mašina, ručnog alata, angažovanja dizalica, da se u slučaju kišnog perioda radovi moraju odvijati i završiti u predviđenom roku. Stoga je neophodno izgraditi Umjetnički atelje – radionicu skulptura galerijskog formata, skulptura za javni prostor i suvenira. Atelje bi bio montažnog karaktera od savremenih materijala, sendvič lima koji ima u svom sastavu zida adekvatnu izolaciju i propratne stvari. U okviru ovog ateljea formirao bi se i neophodni dio za skladištenje sirovine, alata, kompresora, i drugih materijala koji sada zauzimaju značajan prostor u zgradi Umjetničke kolonije.
Aktivnosti	Procjena aktuelnog stanja i potrebe za obezbijediavanjem adekvatnog prostora, pisanje predloga projekta i premjer i predračun građevinskih i građevinsko – zanatskih radova. Obezbiđivanje izvora prihoda za realizaciju projekta.
Očekivani ishod	Stavljanje u funkciju Umjetničkog ateljea JU Umjetničke kolonije Danilovgrad. Izgradnjom umjetničkog ateljea i stavljanja u funkciju poboljšaće se uslovi rada i profesionalnost u Umjetničkoj koloniji.
Izlazni indikatori	Obezbiđjen adekvatan i po važećim standardina prostor sa odgovarajućim kapacitetom za rad zaposlenih lica u JU Umjetnička kolonija Danilovgrad i za boravak i rad gostujućih umjetnika.
Odgovorna strana	JU Umjetnička kolonija Danilovgrad Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija Crne Gore
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potrebni budžet za realizovanje projekta: 25.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet opštine Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija
Ciljne grupe/korisnici	Zaposlena lica u JU Umjetnička kolonija Danilovgrad i gostujući umjetnici
Period implementacije	2025 – 2026
Monitoring i evaluacija	JU Umjetnička kolonija Danilovgrad Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvene djelatnosti

Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema

Projekat 3.3.1.	
Naziv projekta	Adaptacija zdravstvene stanice u Spužu
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti

	Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zdravstvenoj zaštiti
Opis projekta	Kompletna adaptacija zdravstvene stanice u Spužu, uključujući građevinske i zanatske radove, kao i instalacije vodovodnih, kanalizacionih, termotehničkih sistema, te sistema slabe i jake struje.
Namjena i cilj projekta	Obezbeđivanje adekvatnog prostora po standardima
Aktivnosti	U okviru ovog projekta, neophodno je obezbijediti potrebna sredstva i pripremiti svu projektno – tehničku dokumentaciju. Nakon toga, slijedi izrada tenderske dokumentacije a na kraju i sprovođenje planiranih radova u cilju adaptacije objekta.
Očekivani ishod	Potpuno adaptiran građevinski objekat po standardima
Izlazni indikatori	Adaptiran prostor u skladu sa standardima, sa posebnim akcentom na prilagođavanje za lica sa invaliditetom.
Odgovorna strana	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	119.000,00 eura (predloženo za budžet za 2025. godinu pod stavkom investicionog održavanja)
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni, pacijenti
Period implementacije	2025
Monitoring i evaluacija	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad

Projekat 3.3.2.	
Naziv projekta	Opremanje prostora ID za djecu
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zdravstvenoj zaštiti
Opis projekta	Opremanje prostora novim namještajem za potrebe dječije službe.
Namjena i cilj projekta	U cilju opremanja ovog prostora, predviđeno je obezbeđivanje potrebnih finansijskih sredstava, nakon čega će uslijediti raspisivanje tendera za nabavku odgovarajućeg namještaja koji ispunjava sve potrebne standarde i zahtjeve.
Aktivnosti	Obezbeđivanje sredstava, raspisivanje tendera
Očekivani ishod	Uređene prostorije opremljene adekvatnim namještajem.
Izlazni indikatori	Pružanje kvalitetnog prostora prilagođenog potrebama dece.
Odgovorna strana	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	6.000,00 eura (predloženo za budžet za 2025. godinu pod stavkom investicionog održavanja)
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni, pacijenti
Period implementacije	2025
Monitoring i evaluacija	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad

Projekat 3.3.3.	
Naziv projekta	Pilot projekat „Integracija laboratorijskog informacionog sistema CKLD Kliničkog centra Crne Gore sa IT sistemom Fonda za zdravstveno

	osiguranje i PZZ JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zdravstvenoj zaštiti
Opis projekta	Digitalna transformacija procesa laboratorijske dijagnostike između Kliničkog centra Crne Gore i JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad.
Namjena i cilj projekta	Efikasniji protok informacija, smanjenje administrativnog opterećenja i omogućavanje prikaza laboratorijskih rezultata putem portala e – zdravlje, čime se poboljšava dostupnost usluga i olakšava proces uzorkovanja za pacijente.
Aktivnosti	U ovom projektu, aktivnosti će uključivati implementaciju modernog informacionog sistema koji će povezati laboratorijske i IT sisteme između nadležnih zdravstvenih ustanova.
Očekivani ishod	Poboljšan protok informacija i dostupnost laboratorijskih rezultata pacijentima.
Izlazni indikatori	Efikasniji i brži proces dijagnostike i liječenja.
Odgovorna strana	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad Klinički centar Crne Gore Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni, pacijenti
Period implementacije	2025. g.
Monitoring i evaluacija	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad

Projekat 3.3.4.	
Naziv projekta	Implementacija informatičkog zdravstvenog sistema u ambulanti u Zagorku
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zdravstvenoj zaštiti
Opis projekta	Uvođenje informatičkog zdravstvenog sistema koji omogućava elektronsko propisivanje recepata i izdavanje uputa direktno iz ambulante u Zagorku.
Namjena i cilj projekta	Smanjenje broja potrebnih dolazaka pacijenata radi izdavanja terapija i uputa, što doprinosi efikasnosti i kvalitetu pružene zdravstvene zaštite.
Aktivnosti	Projekat obuhvata implementaciju novog informacionog sistema koji omogućava izdavanje recepata i uputa direktno u ambulanti.
Očekivani ishod	Smanjena potreba za dodatnim dolascima pacijenata u dom zdravlja.
Izlazni indikatori	Povećano zadovoljstvo pacijenata kroz brži i efikasniji pristup zdravstvenoj zaštiti.
Odgovorna strana	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad

Projekat 3.3.5.	
Naziv projekta	Adaptacija toaleta u centralnoj zgradi (06/24 – 861 od 10.04.2024. godine)
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zdravstvenoj zaštiti
Opis projekta	Adaptacija svih toaleta u centralnoj zgradi Doma zdravlja, koja uključuje kompletnu zamjenu vodovodnih i kanalizacionih sistema i prilagođavanje toaleta na prizemlju potrebama lica sa invaliditetom.
Namjena i cilj projekta	Obezbjediavanje funkcionalnog i adekvatno opremljenog prostora koji zadovoljava standarde, uz prilagođenost za lica sa invaliditetom.
Aktivnosti	Obezbjediavanje potrebnih finansijskih sredstava, zatim izrada projektne dokumentacije. Potom će se pripremiti i tenderska dokumentacija za izbor izvođača radova.
Očekivani ishod	Adaptirani toaleti koji ispunjavaju sve standarde i omogućavaju lak pristup za lica sa invaliditetom.
Izlazni indikatori	Obezbjedižen funkcionalan i po standardima adaptiran prostor sa posebnim akcentom na prilagođenost osobama sa invaliditetom.
Odgovorna strana	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	33.000,00 €
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni, pacijenti
Period implementacije	2024
Monitoring i evaluacija	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni, pacijenti
Period implementacije	2025. g.
Monitoring i evaluacija	JZU Dom zdravlja „Dimitrije – Dika Marenić“ Danilovgrad

Projekat 3.3.6.	
Naziv projekta	Proširivanje kapaciteta i usluga JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u opštini Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3. Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija za integraciju lica sa invaliditetom 2022 – 2027 Strategija razvoja sistema socijalne i dječije zaštite 2024 – 2028 Strategija regionalnog razvoja CG 2023 – 2027 Strategija deinstitucionalizacije CG 2024 – 2028 Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022 – 2027 Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti Zakon o lokalnoj samoupravi Zakon o urbanizmu i prostornom planiranju
Opis projekta	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom u opštini Danilovgrad je u martu ove godine

	dobio privremenu licencu za pet korisnika starosti preko 26 godina. Da bi se dobila navedena licenca uskratio se prostor namijenjen korisnicima do 26 godina i isti je pokušao da se prilagodi namjeni. Prostor koji je prilagođen namjeni za dobijanje licence nije adekvatan za boravak starijih korisnika. Izgradnjom planiranog montažnog objekta od 40m² u dvorištu postojećeg objekta je urgentna potreba koja omogućava da se ispoštuju preporuke Komiteta UN – a lica sa invaliditetom da djeca sa smetnjama u razvoju i odrasla lica sa invaliditetom treba da borave u odvojenom prostoru, kao i Kovencija UN o pravima osoba sa invaliditetom koja propagira ista prava i uslove za lica sa invaliditetom i integraciju u društvu bez diskriminacije po bilo kom osnovu. Izgradnjom objekta ne samo da bi dobili adekvatan po standardima prostor za boravak lica sa invaliditetom, već bi imali mogućnost da zahtjevamo licencu za veći broj korisnika koja bi bila trajna.
Namjena i cilj projekta	Sama namjena i cilj projekta je obezbjeđivanje adekvatnog prostora po standardima za JU Centar za boravak osoba sa invaliditetom preko 26 godina i na osnovu toga podnošenje zahtjeva za dobijanje stalne licence za veći broj korisnika sa teritorije opštine Danilovgrad za kojom postoji opravdana potreba.
Aktivnosti	Procjena aktuelnog stanja i potrebe za obezbjeđivanjem adekvatnog prostora Pisanje predloga projekta Traženje izdavanja urbanističko – tehničkih uslova i prijava gradnje Obezbjeđivanje izvora prihoda za realizaciju projekta Implementacija projektnih planiranih aktivnosti Traženje stalne licence za JU Centra za dnevni boravak lica sa invaliditetom 26+ Evaluacija i monitoring
Očekivani ishod	Izgrađen montažni objekat od 40m ² koji će biti namijenjen za JU Centar za dnevni boraak odraslih lica sa invaliditetom preko 26 godina. Mjesto izgradnje objekta je u sklopu dvorišta i postojećeg JU Centra za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom. Dobijena trajna licenca i mogućnost da veći broj loica sa invaliditetom sa teritorije opštine Danilovgrad koristi usluge JU Centra za dnevni boravak lica sa invaliditetom preko 26 godina starosti
Izlazni indikatori	Obezbjeđen adekvatan i po standardima prostor sa većim kapacitetom za boravak lica sa invaliditetom preko 26 godina sa teritorije opštine Danilovgrad
Odgovorna strana	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom Opština Danilovgrad Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potreban budžet za realizaciju planiranog projekta: 50.000 € Izvor finasiranja: Budžet opštine Danilovgrad Budžet CG: Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije
Ciljne grupe/korisnici	Lica sa invaliditetom preko 26 godina starosti sa teritorije opštine Danilovgrad

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Period implementacije	2025 – 2026. g.
Monitoring i evaluacija	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvenu djelatnost

Projekat 3.3.7.	
Naziv projekta	Proširenje usluga Narodne kuhinje Crvenog krsta Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o Crvenom krstu Crne Gore Zakon o socijalnoj i dečjoj zaštiti Strategija socijalne inkluzije Roma i Egipćana (2021 – 2025) Strategija regionalnog razvoja Crne Gore (2023 – 2027) Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022 – 2027 Zakon o lokalnoj samoupravi Nacionalna strategija za zapošljavanje i razvoj ljudskih resursa 2021 – 2025
Opis projekta	Projekat proširenja usluga Narodne kuhinje Crvenog krsta Danilovgrad ima za cilj povećanje kapaciteta kuhinje kako bi mogla da odgovori na rastuće potrebe socijalno ugroženih građana. Trenutno Narodna kuhinja podržava 80 korisnika, ali se očekuje da će do 2029. godine ovaj broj porasti na 200 korisnika. Sa povećanjem broja korisnika, potrebno je unaprijediti rad kuhinje kroz zapošljavanje dodatnog osoblja i povećanje nabavke hrane, kako bi se obezbijedio dovoljan broj obroka za sve korisnike.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je povećanje kapaciteta Narodne kuhinje kako bi mogla da zadovolji potrebe većeg broja socijalno ugroženih građana na teritoriji opštine Danilovgrad. Cilj projekta je osigurati stabilan i redovan pristup obrocima za 200 korisnika do 2029. godine, čime će se doprinijeti smanjenju gladi i poboljšanju socijalne zaštite najugroženijih stanovnika.
Aktivnosti	Procjena trenutnih kapaciteta i potreba Zapošljavanje dodatnog radnika Povećanje nabavke hrane i opreme Obezbeđivanje dodatnih finansijskih sredstava Praćenje i evaluacija
Očekivani ishod	Postoji nekoliko očekivanih ishoda ovog projekta, i to: - Povećan broj korisnika Narodne kuhinje na 200 do 2029. godine, čime se zadovoljavaju potrebe socijalno ugroženih građana u opštini Danilovgrad. - Osigurana stabilnost u snabdijevanju hranom kroz povećane količine nabavke hrane, omogućavajući redovan i kvalitetan obrok za svakog korisnika. - Unaprijeđeni uslovi rada u kuhinji kroz zapošljavanje dodatnog osoblja, čime se poboljšava efikasnost i kvalitet usluge.

	- Povećana socijalna uključenost i sigurnost korisnika, što doprinosi smanjenju siromaštva i gladi u lokalnoj zajednici.
Izlazni indikatori	Izlazni indikatori su sledeći: - Povećanje broja korisnika sa 80 na 200 do 2029. godine; - Priprema i distribucija dodatnih obroka u skladu sa rastućim brojem korisnika; - Povećanje broja zaposlenih do 2029. godine; - Povećanje učešća korisnika iz udaljenih područja.
Odgovorna strana	Crveni krst Danilovgrad Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potreban budžet za realizaciju planiranog projekta: 226.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	- Socijalno ugroženi pojedinci i porodice; - Starije osobe; - Osobe sa invaliditetom; - Stanovnici ruralnih i teško dostupnih područja; - Porodice sa više dece i jednoroditeljske porodice
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Crveni krst Danilovgrad Opština Danilovgrad

Projekat 3.3.8.	
Naziv projekta	Nabavka vozila za distribuciju pomoći socijalno ugroženim pojedincima i porodicama
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o Crvenom krstu Crne Gore Strategija socijalne inkluzije Roma i Egipćana (RE) u Crnoj Gori 2021 – 2025 Zakon o socijalnoj i dečjoj zaštiti Strategija regionalnog razvoja Crne Gore (2023 – 2027) Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022 – 2027 Zakon o lokalnoj samoupravi Nacionalna strategija za zapošljavanje i razvoj ljudskih resursa 2021 – 2025
Opis projekta	Ovaj projekat podrazumijeva nabavku specijalizovanog vozila za distribuciju pomoći socijalno ugroženim pojedincima i porodicama na teritoriji Opštine Danilovgrad. Nabavka vozila omogućila bi pravovremenu isporuku hrane, odjeće, higijenskih potrepština i drugih osnovnih namirnica, naročito u udaljena i teško dostupna područja. Projekat će značajno poboljšati kvalitet života socijalno ugroženih grupa i unaprijediti kapacitet lokalnih službi da pruže podršku onima kojima je najpotrebnija.

Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je nabavka vozila za efikasniju i redovnu distribuciju socijalne pomoći licima i porodicama u stanju socijalne potrebe. Cilj projekta je poboljšati dostupnost osnovnih životnih potrepština socijalno ugroženim grupama i unaprijediti kvalitet usluga koje Crveni krst pruža, smanjujući socijalnu isključenost i unapređujući dobrobit ugroženih stanovnika.
Aktivnosti	Analiza potreba i specifikacija vozila Implementacija projektnih planiranih aktivnosti Oprema vozila za distribuciju pomoći Obuka osoblja Kampanja o dostupnosti pomoći Evaluacija i monitoring
Očekivani ishod	Poboljšana dostupnost pomoći za socijalno ugrožene grupe, naročito u udaljenim područjima opštine. Povećana brzina i efikasnost u distribuciji socijalne pomoći, čime se smanjuje vrijeme čekanja za potrebne namirnice i druge potrepštine. Veća socijalna uključenost i smanjenje osjetljivosti ugroženih pojedinaca i porodica na ekonomske i socijalne šokove.
Izlazni indikatori	Obezbijeđeno adekvatno vozilo za efikasniju i redovnu distribuciju socijalne pomoći licima i porodicama u stanju socijalne potrebe.
Odgovorna strana	Crveni krst Danilovgrad Crveni krst Crne Gore Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potreban budžet za realizaciju projektnih aktivnosti: 17.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad Budžet Crvenog krsta Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Socijalno ugroženi pojedinci i porodice – Osobe i porodice koje se nalaze u teškoj materijalnoj situaciji, uključujući one sa niskim prihodima, bez stalnih primanja, ili koje primaju socijalnu pomoć. Starije osobe – Starija populacija, posebno oni koji žive sami ili su nepokretni i nemaju pristup redovnoj pomoći. Osobe sa invaliditetom – Lica sa fizičkim ili mentalnim invaliditetom koja imaju ograničen pristup osnovnim životnim potrepštinama i uslugama.
Period implementacije	2027 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Crveni krst Danilovgrad Opština Danilovgrad Crveni krst Crne Gore

Projekat 3.3.9.	
Naziv projekta	Proširenje programa „Pomoć u kući“ u Danilovgradu
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o Crvenom krstu Crne Gore Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti Akcioni plan za period 2024 – 2025 Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022 – 2027

	Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022 – 2027 Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023 – 2027
Opis projekta	Projekat "Proširenje programa 'Pomoć u kući'" ima za cilj da poveća broj geronto domaćica i korisnika usluga pomoći u kući u Danilovgradu. Trenutno, program zapošljava 6 geronto domaćica i pruža pomoć za 59 korisnika. Do 2029. godine, projekat planira povećanje broja geronto domaćica na 8 i korisnika na 80. Ovaj projekat će osigurati bolju podršku starijim osobama i osobama sa invaliditetom u njihovim domovima, čime će se poboljšati kvalitet života i smanjiti socijalna isključenost.
Namjena i cilj projekta	Namena projekta je unapređenje kvaliteta života starijih osoba i osoba sa invaliditetom kroz pružanje usluga pomoći u kući. Cilj projekta je povećati broj geronto domaćica sa 6 na 8; povećati broj korisnika usluga sa 59 na 80; obezbijediti obuke za geronto domaćice kako bi poboljšale kvalitet usluga.
Aktivnosti	Regrutacija i obuka geronto domaćica Saradnja sa Centrom za socijalni rad Edukacija korisnika o dostupnim uslugama Monitoring i evaluacija
Očekivani ishod	Očekivani ishodi su sledeći: Povećanje broja geronto domaćica sa 6 na 8 do 2029. godine; Povećanje broja korisnika usluga "Pomoć u kući" sa 59 na 80 do 2029. godine; Povećano zadovoljstvo korisnika usluga kroz redovne upitnike o kvalitetu usluga; Jačanje svijesti o važnosti usluga pomoći u kući u lokalnoj zajednici; Unapređenje kvaliteta života starijih osoba i osoba sa invaliditetom u Danilovgradu.
Izlazni indikatori	1. Broj zaposlenih geronto domaćica: Cilj: Povećanje broja geronto domaćica sa 6 na 8. Izlazni indikator: Osam geronto domaćica u programu na kraju 2028. godine. 2. Broj korisnika usluga 'Pomoć u kući': Cilj: Povećanje broja korisnika sa 59 na 80. Izlazni indikator: 80 korisnika koji koriste usluge na kraju 2028. godine. 3. Broj obuka za geronto domaćice: Cilj: Održati obuke za nove geronto domaćice. Izlazni indikator: Četiri obuke tokom projekta
Odgovorna strana	Crveni krst Danilovgrad Opština Danilovgrad Crveni krst Crne Gore
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potreban budžet za realizaciju planiranog projekta: 288.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad Budžet Crvenog krsta Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Starije osobe Osobe sa invaliditetom Geronto domaćice
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Crveni krst Danilovgrad Opština Danilovgrad Crveni krst Crne Gore

Projekat 3.3.10.	
Naziv projekta	Adaptacija unutrašnjeg dijela objekta Crvenog krsta Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o Crvenom krstu Crne Gore Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Projektom se planira adaptacija unutrašnjeg dijela objekta Crvenog krsta u Danilovgradu, koji se prostire na 220 kvadrata i sadrži 7 kancelarija i 6 kupatila. Adaptacija će omogućiti poboljšanje funkcionalnosti i estetskog izgleda prostora, čime će se stvoriti prijatnije i efikasnije okruženje za rad i pružanje usluga. Uz to, jedna kancelarija će biti namijenjena volonterima Crvenog krsta Danilovgrad koji će moći efikasnije da sprovode svoje vršnjačke radionice kao i mnogobrojne akcije u organizaciji volontera Crvenog krsta Danilovgrad.
Namjena i cilj projekta	Cilj projekta je unapređenje radnog okruženja u Crvenom krstu kako bi se poboljšala efikasnost pružanja socijalnih usluga i podrške zajednici. Adaptacijom prostora stvoriće se uslovi za organizovanje različitih aktivnosti, seminara, edukacija i sastanaka, čime se doprinosi razvoju lokalne zajednice i jačanju socijalne kohezije.
Aktivnosti	Procjena trenutnog stanja Obezbeđivanje izvora prihoda za realizaciju projekta Planiranje adaptacije Izvođenje radova Opremanje prostora Evaluacija i monitoring
Očekivani ishod	Povećana efikasnost Povećana dostupnost usluga Jačanje kapaciteta Poboljšanje socijalne kohezije
Izlazni indikatori	Obezbijeden i adaptiran adekvatan prostor za poboljšanje efikasnosti pružanja socijalnih usluga i podrške zajednici
Odgovorna strana	Crveni krst Danilovgrad Opština Danilovgrad Crveni krst Crne Gore
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potreban budžet za realizaciju planiranog projekta: 80.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine Danilovgrad Budžet Crvenog krsta Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Osoblje Crvenog krsta, korisnici socijalnih usluga, volonteri, članovi zajednice, partneri i saradnici, lokalne vlasti i donatori.
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Crveni krst Danilovgrad Opština Danilovgrad Crveni krst Crne Gore

Projekat 3.3.11.	
Naziv projekta	Lokalni akcioni plan za zaštitu lica sa invaliditetom 2025 – 2027
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022 – 2027. Strategija za integraciju lica sa invaliditetom 2022 – 2027. Konvencija UN o pravima lica sa invaliditetom Zakon o lokalnoj samoupravi Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti
Opis projekta	Izrada Lokalnog akcionog plana za zaštitu lica sa invaliditetom, identifikacija najvažnijih problema sa kojima se suočavaju lica sa invaliditetom u opštini Danilovgrad, odnosno problema za koje postoje rezursi i mogućnosti da budu riješeni kroz definisanje aktivnosti Lokalnog akcionog plana
Namjena i cilj projekta	Sama namjena i cilj projekta je izrada Lokalnog akcionog plana za zaštitu lica sa invaliditetom, tom prilikom vodiće se računa o sledećim oblastima: - diskriminacija u oblasti pristupačnosti, - djeca s invaliditetom/djeca sa smetnjama u razvoju, - žene i djevojčice s invaliditetom, - diskriminacija u oblasti socijalne i dječije zaštite, - diskriminacija u oblasti privatnosti i porodičnih odnosa, - diskriminacija u oblasti vaspitanja, obrazovanja i stručnog osposobljavanja, - diskriminacija u oblasti profesionalne rehabilitacije, rada i zapošljavanja, - diskriminacija u oblasti zdravstvene zaštite i pristupa adekvatnim pomagalima, - diskriminacija u oblasti političkog i javnog života, - diskriminacija u oblasti kulture, sporta i rekreacije
Aktivnosti	Formiranje radne grupe Analiza stanja Izrada LAP za zaštitu lica sa invaliditetom Implementacija planiranih aktivnosti Evaluacija i monitoring
Očekivani ishod	Unapređenje uslova za OSI
Izlazni indikatori	Razvoj svijesti o OSI u našoj opštini
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvene djelatnosti Centar za socijalni rad Danilovgrad Dom zdravlja NVO
Ukupni budžet i izvor finansiranja	1.000,00 € Budžet opštine Danilovgrad Donatorska sredstva

Ciljne grupe/korisnici	Lica sa invaliditetom, javne ustanove koje se bave licima sa invaliditetom čiji je osnivač država
Period implementacije	36 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvene djelatnosti Centar za socijalni rad Danilovgrad Dom zdravlja NVO

Projekat 3.3.12.	
Naziv projekta	Poklon paketići za novorođenčad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Dodjeljivanje poklon paketića za novorođenčad sa teritorije opštine Danilovgrad
Namjena i cilj projekta	Finansijska pomoć roditeljima
Aktivnosti	Formiranje Komisije Izrada Pravilnika
Očekivani ishod	Olakšanje finansijskog statusa i znak pažnje prema roditeljima i novorođenima
Izlazni indikatori	Broj novorođene djece
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvene djelatnosti Sekretarijata za finansije
Ukupni budžet i izvor finansiranja	80.000,00 € Opština Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Novorođenčad – roditelji
Period implementacije	48 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 3.3.13.	
Naziv projekta	Stipendije za studente i srednjoškolce
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine Zakon o visokom obrazovanju Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju
Opis projekta	Redovno stipendiranje najboljih studenata kao i najboljih srednjoškolaca na teritoriji opštine
Namjena i cilj projekta	Finansijska pomoć stipendistima
Aktivnosti	Formiranje Komisije za dodjelu stipendija Izrada Pravilnika o kriterijumima za stipendiranje talentovanih studenata
Očekivani ishod	Olakšanje finansijskog statusa stipendistima
Izlazni indikatori	Broj stipendista

Odgovorna strana	Opština Danilovgrad Sekretarijat za društvene djelatnosti Sekretarijata za finansije
Ukupni budžet i izvor finansiranja	200.000,00 € Opština Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Studenti – srednjoškolci
Period implementacije	48 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 3.3.14	
Naziv projekta	Podrška ženama u ostvarivanju materinstva
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Razvoj u oblasti društvenih djelatnosti Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zdravstvenoj zaštiti
Opis projekta	Finansijska podrška ženama prilikom pokušaja ostvarivanja materinstva
Namjena i cilj projekta	Ovim projektom želi se podstaći rast nataliteta, ali i pokazati društvena odgovornost
Aktivnosti	• Donošenje Odluke o podršci ženama u ostvarivanju materinstva • Analiza potreba za ovom mjerom na teritoriji opštine • Donošenje Pravilnika o odlučivanju po primljenim prijavama za korišćenje ove mjere
Očekivani ishod	Podrškama svim zainteresovanim ženama
Izlazni indikatori	Broj prijavljenih žena
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Budžet opštine
Ciljne grupe/korisnici	Žene
Period implementacije	2026 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Prioritet 3.4 Unaprijeđenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave

Projekat 3.4.1.	
Naziv projekta	Osnivanje DOO "Agencija za izgradnju i razvoj Danilovgrada"
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.4 Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o održavanju stambenih zgrada Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Zakon o lokalnoj samoupravi
Opis projekta	Projektom se planira osnivanje DOO "Agencija za izgradnju i razvoj Danilovgrada" koja će obavljati zadatke u vezi sa održavanjem, razvojem i planiranjem infrastrukture opštine. Agencija će raditi na projektima koji unapređuju prostorno uređenje i podržavaju ekonomsku održivost lokalne zajednice. Pružaće administrativnu i

	tehničku podršku u vezi sa urbanizmom i izgradnjom, kao i organizaciju projekata od javnog značaja za poboljšanje životnih uslova građana Danilovgrada
Namjena i cilj projekta	Cilj projekta je unapređenje kapaciteta lokalne samouprave za efektivno i efikasno upravljanje prostornim planiranjem i infrastrukturom
Aktivnosti	Osnivanje DOO "Agencija za izgradnju i razvoj Danilovgrada" Imenovanje organa upravljanja; Priprema i izrada plana rada Agencije; Uspostavljanje komunikacije sa lokalnim zajednicama i javno informisanje.
Očekivani ishod	Osnovana i funkcionalna Agencija koja podržava lokalne infrastrukturne projekte, smanjuje administrativne prepreke i povećava kvalitet životnog prostora
Izlazni indikatori	Broj realizovanih projekata urbanizacije i izgradnje; Povećano zadovoljstvo građana efikasnošću usluga lokalne samouprave
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	1.500.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica
Period implementacije	2025 – 2026. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Sekretarijat za urbanizam i zaštitu životne sredine Sekretarijat za imovinu, investicije i zastupanje

Projekat 3.4.2.	
Naziv projekta	Uspostavljanje i unapređenje elektronskih usluga
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.4 Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Odluka o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Zakon o upravnom postupku Zakon o lokalnoj samoupravi Zakon o porezu na nepokretnosti Zakon o elektronskim komunikacijama Zakon o elektronskoj upravi Zakon o elektronskom dokumentu Zakon o elektronskom potpisu Strategija reforme javne uprave 2022 – 2026.
Opis projekta	Osnovne prednosti uspostavljanja elektronskih usluga i njihove primjene su povećanje efikasnosti rada organa lokalne uprave, on – line usluge, pojednostavnjenje procedura, smanjenje troškova, kao i usklađen rad različitih organa, odnosno nadležnosti unutar lokalne uprave. Time bi se stvorio i ambijent za jednostavnu, brzu i efikasnu komunikaciju građana i Opštine. Prioritet će biti razvoj novih e – usluga koje su značajne za građane – e – plaćanje poreza na nepokretnosti, podnošenje elektronske

	poreske prijave za utvrđivanje poreza na nepokretnosti, podnošenje elektronskog zahtjeva, uspostavljanje uslova za razmjenu podataka preko jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka (JISERP), uspostavljanje elektronskih registara.
Namjena i cilj projekta	Unaprijediti se dostupnost i kvalitet usluga, smanjiti čekanje u redovima, smanjiti troškovi i povećati efikasnost rješavanja organa po zahtjevima.
Aktivnosti	Potrebno je izvršiti detaljniju analizu postojećeg stanja, da bi se u narednom periodu unaprijedila IT infrastruktura, a sve u cilju povećanja kvaliteta rada organa lokalne uprave kao efikasnog i praktičnog servisa svih građana. Planirati sredstva u okviru Budžeta Opštine za potrebe uspostavljanje i unapređenje elektronskih usluga. Uspostaviti komunikaciju sa nadležnim organima javne uprave (Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo pravde, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama), akonarskim privrednim društvima (bankama) i kvalifikovanim IT firmama. U saradnji sa IT firmom, kreirati najbolja idejna rješenja u cilju uspostavljanja elektronskih usluga. Promocija kreiranih elektronskih usluga.
Očekivani ishod	Uspostavljeno e – plaćanje poreza na nepokretnosti, podnošenje elektronske poreske prijave za utvrđivanje poreza na nepokretnosti, podnošenje elektronskog zahtjeva, uspostavljanje uslova za razmjenu podataka preko jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka (JISERP), uspostavljanje elektronskih registara
Izlazni indikatori	Rast broja zahtjeva podnijetih elektronskim putem Povećana naplata poreza na nepokretnosti
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	60.000,00 € Opština Danilovgrad Donacije
Ciljne grupe/korisnici	Građani, pravna lica, odnosno privredna društva
Period implementacije	2025 – 2028. g.
Monitoring i evaluacija	Uprava lokalnih javnih prihoda Sekretarijat za lokalnu samoupravu Odjeljenje za informatičko – tehničke i administrativne poslove u Službi predsjednika

Projekat 3.4.3.	
Naziv projekta	Unapređenje postojećeg Data Centra Opštine Danilovgrad i uspostavljanje Data Disaster Centra
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.4 Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o informacionoj bezbjednosti Zakon o elektronskoj upravi Zakon o elektronskom dokumentu Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022 – 2026. Strategija reforme javne uprave 2022 – 2026.

	Nacionalna strategija održivog razvoja 2030. Strategija pametne specijalizacije 2019 – 2024. Uredba o mjerama informacione bezbjednosti Uredba o načinu upravljanja i drugim pitanjima od značaja za funkcionisanje Jedinog sistema za elektronsku razmjenu podataka Uredba o tehničkim i drugim uslovima za korišćenje informaciono – komunikacione mreže i načinu upravljanja tom mrežom Uputstvo organima za pripremu dokumentacije za uspostavljanje informacionog sistema
Opis projekta	Data centar se može definisati kao mjesto gde su smješteni računarski sistemi, sistemi za skladištenje podataka i telekomunikaciona oprema. Data centri uključuju i sisteme za napajanje, sisteme za backup napajanja (baterije, agregati), protivpožarne sisteme, sisteme za održavanje uslova radne okoline i bezbjednosne (engl. security) sisteme. Data centar treba da nudi potpunu fleksibilnost u pogledu skalabilnosti, modularnosti, bezbjednosti, konektivnosti, nadzora i pristupa. Zatim, treba da ima redundantnu, pouzdanu i otvorenu infrastrukturu, zaštitu za sve kritične komponente sistema, kvalifikovano i posvećeno osoblje za podršku. Osnovna namjena Data centara je da obezbjedi rad aplikacija i operativnih baza podataka neophodnih za funkcionisanje Opštine. Modernizacijom postojećeg Data Centra i uspostavljanje Data Disaster Centra ostvarile bi se uštede na infrastrukturi, tehnologiji i ljudskim resursima. Data centri će posjedovati najsavremeniju opremu i sofisticirane sisteme sigurnosti, što znači i bolju bezbjednost i pouzdanost IT sistema i infrastrukture. Jedna od ključnih prednosti Data centra je Disaster recovery – proces i procedura koja se odnosi na obnavljanje (vraćanje u pogon) podataka i/ili infrastrukture kritične za funkcionisanje Opštine nakon havarija ili elementarnih nepogoda. Sa Data centrima disaster recovery je jednostavniji i pouzdaniji. Zaštita i čuvanje podataka na udaljenoj lokaciji primjenjuje se radi dodatne sigurnosti. To znači da podatke iz jednog Data centra možete paralelno skladištiti i čuvati u drugom Data centru, tako da primarni serveri imaju svoju alternativu, podaci se paralelno upisuju i čuvaju na dva različita mjesta i u slučaju prekida primarnih servera, rezervni odmah preuzimaju ulogu.
Namjena i cilj projekta	Sama namjena i cilj projekta je obezbjeđivanje adekvatnog prostora i opreme po standardima za Data Centar Opštine Danilovgrad i uspostavljanje Data Disaster Centra za kojim postoji opravdana potreba.
Aktivnosti	Analiza postojećeg stanja i potrebe za obezbjeđivanjem adekvatnog prostora Pisanje prijedloga projekta Traženje potrebnih dozvola i saglasnosti od strane resornih ministarstava i drugih organa uprave Obezbjeđivanje izvora prihoda za realizaciju projekta Implementacija planiranih projektnih aktivnosti Evaluacija i monitoring

Očekivani ishod	Glavne karakteristike Data centara će biti: Brz odziv na potrebe korisnika (engl. time – to – market), manja potrošnja energije, veća efikasnost, povećana pouzdanost (engl. reliability), jednostavan dizajn, neutralnost u odnosu na proizvođače opreme, otvoreni (engl. open) standard.
Izlazni indikatori	Obezbeđen adekvatan i po standardu American National Standards Institute (ANSI) i Telecommunications Industry Association (TIA), iz 2005. godine – ANSI/TIA – 942 nivo 2 (redundantna pouzdanost) dizajnirani i implementirani Data Centar Opštine Danilovgrad i Data Disaster Centar. Data centri ovog nivoa moraju da imaju redundantne računarske i energetske sisteme, kao i sisteme za hlađenje. Garantovano vrijeme rada ovih sistema mora da bude minimalno 99.741%;
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad Služba predsjednika Opštine Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Potreban budžet za realizaciju planiranog projekta: 55.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet opštine Danilovgrad Budžet CG: Ministarstvo javne uprave EU i drugi fondovi
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni u Opštini Danilovgrad Korisnici eUsluga opštine Danilovgrad
Period implementacije	30 mjeseci (2025 – 2027. g.)
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad Služba predsjednika Opštine Danilovgrad

Projekat 3.4.4.	
Naziv projekta	Izrada GIS – a za unapređenje efikasnosti lokalne uprave
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.4 Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Uredba o sadržaju i načinu vođenja dokumentacione osnove i informacionog sistema o prostoru Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Zakon o slobodnom pristupu informacijama Zakon o zaštiti podataka o ličnosti
Opis projekta	Projekat obuhvata izradu geografskog informacionog sistema (GIS) koji će omogućiti prikupljanje, analizu i vizualizaciju prostornih podataka relevantnih za lokalnu upravu. – Neoophodna je nabavka kompjuterskih hardvera, softverskih modula i organizovati obuke za zaposlene.
Namjena i cilj projekta	Glavni cilj projekta je unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave putem integracije GIS – a, što će omogućiti brži pristup informacijama, poboljšanu analizu podataka i optimizaciju usluga građanima.
Aktivnosti	– Analiza postojećeg stanja – Nabavka hardvera i softvera – Razvoj i implementacija GIS softverskog rješenja. – Obuka zaposlenih za korišćenje GIS – a. – Izrada priručnika za korišćenje i održavanje sistema. – Prikupljanje i unos prostornih podataka

Očekivani ishod	Efikasnija i brža obrada informacija unutar lokalne uprave, poboljšana dostupnost podataka za građane i donosiocje odluka
Izlazni indikatori	– Količina prikupljenih prostornih podataka i priprema – Povećanje brzine obrade zahtjeva građana – Povećanje zadovoljstva građana sa uslugama lokalne uprave
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Ukupni budžet: 300.000,00 € Izvor finansiranja: Budžet Opštine, Budžet Crne Gore, EU fondovi.
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni u lokalnoj upravi, građani, investitori, nevladine organizacije
Period implementacije	24 mjeseca od datuma odobrenja projekta
Monitoring i evaluacija	Evaluacija postignutih ciljeva od strane nadležnog organa.

Projekat 3.4.5.	
Naziv projekta	Izrada komunikacione strategije
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti Prioritet 3.4 Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine Zakon o upravljanju unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru
Opis projekta	Strategija komunikacije pruža okvir u kom bi se komunikacione prakse Opštine Danilovgrad proširile, ali i unaprijedile. Unapređenjem internih i i eksternih komunikacionih praksi, koristeći odgovarajuće kanale komunikacije unaprijediće se i poboljšati komunikaciona praksa.
Namjena i cilj projekta	Cilj ove strategije je kontinuirani rad na stalnom unapređenju transparentnosti i kvalitetnom predstavljanju u javnosti Opštine Danilovgrad, kako bi se ojačalo povjerenje javnosti, ali i osnažio rad.
Aktivnosti	Za unapređenje eksterne komunikacije Strategija donosi nove kanale komunikacije: bilten (izlaziće iz štampe četiri puta godišnje i biće svojevrsan vodič svim građanima kad je riječ o aktivnostima lokalne samouprave) Servis 48 sati (Služba za odnose sa javnošću i protokol u ovom vremenskom razdoblju odgovaraće zainteresovanoj javnosti na upite o radu Službi/sekreterijata..) Dani otvorenih vrata (rukovodstvo Opštine će dva puta godišnje organizovati susret sa zainteresovanim ciljnim grupama, penzionerima, preduzetnicima..)
Očekivani ishod	Veća transparentnost rada Opštine i opštinskih službi, kao i unaprijeđena interna komunikacija.
Izlazni indikatori	Organi lokalne uprave Unapređenje etičke kulture Veća transparentnost
Odgovorna strana	Služba za odnose sa javnošću i protokol
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Budžet Opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Organi lokalne uprave Građani
Period implementacije	48 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Služba za odnose sa javnošću i protokol

SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 4: Zaštita i očuvanje životne sredine

Prioritet 4.1 Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom

Projekat 4.1.1.	
Naziv projekta:	Izrada Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom
Područje i nivo prioriteta:	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.1 Uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom
Usklađenost sa nacionalnom politikom:	Direktiva (EU) 2018/851 Evropskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2008/98/EZ o otpadu Direktiva 2008/89/EC o otpadu koja zamjenjuje i dopunjuje Okvirnu direktivu 75/442/EEC, 2006/12/EC (Okvirna direktiva) – Cilj Direktive je uspostavljanje sistema za koordinisano upravljanje otpadom u EU sa ciljem da se ograniči proizvodnja otpada Direktiva Savjeta 99/31/EC o deponijama – Cilj Direktive je da se uvođenjem strogih tehničkih zahtjeva redukuju negativni efekti deponovanja otpada na okolinu, naročito na zemljište, podzemne i površinske vode, kao i na zdravlje stanovništva Zakon o upravljanju otpadom i prateći podzakonski akti Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2024 – 2028. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Nacionalna strategija Crne Gore za upravljanje otpadom do 2030. godine
Opis projekta:	Shodno Zakonu o upravljanju otpadom, obaveza jedinice lokalne uprave je da izradi lokalni plan upravljanja otpadom, koji mora biti usaglašen sa državnim planom. Lokalni plan naročito sadrži: vrstu, količinu (masu) i porijeklo proizvedenog komunalnog otpada i procjenu vrste i količine (mase) komunalnog otpada koji će se proizvesti po godinama iz planskog perioda i njegovo porijeklo; lokacije postojećih postrojenja i objekata za obradu komunalnog otpada, odnosno lokacije za privremeno skladištenje otpada; informacije o neuređenim odlagalištima otpada i mjere za njihovu sanaciju ili rekultivaciju i način sprečavanja daljeg odlaganja otpada na tim lokacijama, kao i sanaciju i rekultivaciju privremenog skladišta komunalnog otpada iz člana 78 ovog zakona; lokacije postojećih postrojenja za preradu građevinskog otpada koji ne sadrži ili nije izložen opasnim materijama i objekata za zbrinjavanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponije za inertni otpad, odnosno lokaciju za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada; način organizovanja i obavljanja poslova upravljanja otpadom sa dijela teritorije jedinice lokalne samouprave koje je zaštićeno područje ili područje morskog dobra; način i program odvojenog sakupljanja i transporta komunalnog i građevinskog otpada iz domaćinstava i od proizvođača koji ne podliježu obavezi donošenja plana upravljanja otpadom, uključujući i kabasti i drugi komunalni i građevinski otpad koji nije moguće odložiti na mjestima predviđenim za odlaganje komunalnog i građevinskog otpada; opis aktivnosti koje se odvijaju u okviru reciklažnih dvorišta i transfer stanica i reciklažnih centara u cilju privremenog skladištenja komunalnog otpada, odnosno prerade;

	mjere za sprečavanje nastajanja ili smanjenje količina komunalnog otpada i negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, obezbjeđivanje pravilnog upravljanja komunalnim otpadom; imjere za smanjenje količina biološki razgradivog otpada sadržanog u komunalnom otpadu koji se odlaže na deponijama; postupaka upravljanja komunalnim otpadom; akcioni plan i dinamiku finansiranja i izvore finansijskih sredstava za realizaciju lokalnog plana;
Namjena i cilj projekta:	Poboljšanje uslova tretmana komunalnog otpada. Krajnji cilj je upravljanje otpadom na teritoriji opštine Danilovgrad u skladu sa zakonskim propisima i pozitivnom praksom.
Aktivnosti:	Formiranje radne grupe za izradu Lokalnog plana upravljanja otpadom
Očekivani ishod:	Usvojen Lokalni plan upravljanja otpadom
Izlazni indikatori:	Upravljanje otpadom u skladu sa zakonskom regulativom
Odgovorna strana:	Opština Danilovgrad i DOO „Komunalno“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja:	Budžet Opštine Danilovgrad, DOO „Komunalno“ Danilovgrad, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
Ciljne grupe/korisnici:	Opština Danilovgrad, DOO „Komunalno“ Danilovgrad i građani
Period implementacije:	12 mjeseci
Monitoring i evaluacija:	Nadležni organ uprave

Projekat 4.1.2.	
Naziv projekta	Razvoj sistema sortiranja otpada i nabavka potrebne opreme
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.1 Uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakonom o upravljanju otpadom, koji propisuje da se do 2030 godine pripremi za ponovnu upotrebu recikliranjem otpadnog materijala, kao što su papir, plastika, metal..., najmanje 50% sakupljenog otpada.
Opis projekta	Projekat ima za cilj da kroz program selektivnog odlaganja otpada reciklira barem 50% od ukupno sakupljenog otpada.
Namjena i cilj projekta	Da se selektivnim sakupljanjem otpada, njegovom reciklažom očuva životna sredina, a da se sa ekonomskog aspekta povećaju prihodi upotrebom materijala za reciklažu.
Aktivnosti	Određivanje lokacija za reciklažna dvorišta, uređivanje reciklažnih dvorišta, nabavka opreme za reciklažna dvorišta
Očekivani ishod	Čistoća i higijena grada biće na višem nivou, svijest građana na većem nivou, što će se odlagati otpad u posebnim posudama, za odvajanje suve i mokre frakcije
Izlazni indikatori	Veći broj dvorišta za reciklažu, reciklirano 50% otpada
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	400.000,00 eura Budžet „Komunalno“ doo, Budžet Opštine, drugi izvori
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica, korisnici komunalnih usluga (fizička i pravna lica)
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad

Projekat 4.1.3.	
Naziv projekta	Edukacija građana o značaju selektivnog odlaganja i kompostiranja
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet: 4.1 Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Direktiva EU 2018/851 Evropskog parlamenta i Vijeća o izmjeni direktive 2008/98/EZ o otpadu Direktiva 2008/89/EC o otpadu koja zamjenjuje i dopunjuje Okvirnu direktivu 75/422/EEC, 2006/12/EC – cilj Direktive je uspostavljanje sistema za koordinisano upravljanje otpadom u EU sa ciljem da se ograniči proizvodnja otpada Zakon o upravljanju otpadom i podzakonski akti Pravilnik o uslovima za preradu bio – otpada i kriterijumima za određivanje kvaliteta i Zakonom o komunalnim djelatnostima
Opis projekta	Projekat ima za cilj kompostiranje organskog otpada poput ostataka hrane i biljnog otpada u hranljivo đubrivo, čime bi se smanjila količina otpada, a istovremeno poboljšao kvalitet zemljišta. Kompostirani otpad bi se dalje koristio u svrhe ozelenjavanja na površinama u Danilovgradu. Električnim vozilom, Komunalno Danilovgrad bi sakupljao i prevezio kompostirani otpad na lokaciju određenu za te svrhe. Selektivnim odlaganjem bi Komunalno preduzeće pomoglo u smanjenju otpada koji završava na deponijama. Pravilnim razdvajanjem otpada omogućila bi se reciklaža materijala poput plastike, papira i stakla, čime bi se smanjila potrošnja prirodnih resursa.
Namjena i cilj projekta	Namjena projekta je pravilno selektovanje otpada i recikliranje istog, kao i pretvaranje organskog otpada u hranljivo đubrivo
Aktivnosti	Edukativne aktivnosti, kao što su radionice, distribucija informativnog materijala i inicijative u zajednici u vidu širenja svijesti građana, radionice, akcije čišćenja na teritoriji opštine Danilovgrad
Očekivani ishod	Manja količina otpada na ulicama, reciklaža
Izlazni indikatori	Selekcija prikupljenog otpada, recikliranje istog u količini od 50% ukupno sakupljenog,
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	5.000,00 eura Budžet Komunalno doo, Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica, korisnici komunalnih usluga (fizička i pravna lica)
Period implementacije	2025 – 2028. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad

Projekat 4.1.4.	
Naziv projekta	Jačanje kapaciteta komunalnog preduzeća za upravljanje otpadom
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.1 Uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o upravljanju otpadom i prateći podzakonski akti Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2024–2028. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

	Nacionalna strategija Crne Gore za upravljanje otpadom do 2030. godine
Opis projekta	Projekat ima za cilj određivanje i opremanje lokacija za reciklažna dvorišta na teritoriji opštine Danilovgrad. Unapređenje tehničke opremljenosti Društva specijalizovanim vozilima za odvoz komunalnog otpada kapaciteta: 23 m3, 16 m3 i 10 m3, i kombinovanog vozila zapremine 23 m3, podzemnih i nadzemnih kontejnera. Nabavka presa i druge opreme za selektivno odlaganje otpada.
Namjena i cilj projekta	Otvaranje reciklažnih dvorišta, i ulaganje u nabavku podzemnih kontejnera i adekvatnih specijalizovanih vozila za pražnjenje istih, kao i opreme za recikliranje postigli bi cilj da 50% od ukupnog otpada vratimo ponovo u upotrebu
Aktivnosti	Opremanje lokacije za reciklažno dvorište i nabavka tehničke opreme (kontejneri, vozila i oprema za reciklažu)
Očekivani ishod	Čistoća i higijena grada biće na višem nivou, svijest građana na većem nivou, efikasnije vršenje poslova, i recikliranje 50% od ukupnog otpada. Očekuje se realizacija 50% navedene investicije u ovom strateškom periodu.
Izlazni indikatori	Selekcija prikupljenog otpada i reciklirani od istog od 50%
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	2.000.000,00 € ukupna vrijednost projekta 1.000.000,00 € za period 2024 – 2028. g. Budžet Komunalno doo, Budžet Opštine, Budžet Crne Gore, EU fondovi, drugi izvori
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica, korisnici komunalnih usluga (fizička i pravna lica)
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad

Projekat 4.1.5.	
Naziv projekta	Saniranje divljih deponija
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.1 Uspostavljanje održivog sistema upravljanja otpadom
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2024–2028. godine Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Nacionalna strategija Crne Gore za upravljanje otpadom do 2030. godine Zakon o komunalnim djelatnostima
Opis projekta	Projekat ima za cilj saniranje divljih deponija sa nizom sprovedenih radnji koje će u potpunosti sanirati nelegalne deponije.
Namjena i cilj projekta	Cilj projekta je čistija sredina, bez otpada, odlaganje komunalnog i kabastog otpada u tačno određenim posudama za isto. Saniranje divljih deponija je jedan od strateških projekata koje će Komunalno doo sprovesti na teritoriji opštine Danilovgrad za deponije koje se nalaze na opštinskom zemljištu. Nelegalne deponije predstavljaju ozbiljan problem jer narušavaju ekosistem, zagađuju zemljište, vodu i vazduh, i predstavljaju rizik za zdravlje ljudi
Aktivnosti	Potpuno čišćenje lokacije na kojoj se nalazi deponija

	Nakon sakupljanja otpada, predmetna lokacija bi se očistila i dovele u stanje uređene površine. Postavljanje znakova koji upozoravaju na zabranu odlaganja otpada i potencijalne kazne za prekršioce. Povećanje broja javnih kontejnera, naročito u ruralnim i manje pristupačnim područjima, kako bi građani imali legalne i dostupne opcije za odlaganje otpada.
Očekivani ishod	Saradnja građana je jedan od najbitnijih faktora kao preduslov za očekivani ishod, a to je životna sredina bez otpada Povećanje inspeksijskog nadzora nad potencijalnim mestima odlaganja otpada i bolja primena zakonskih propisa o upravljanju otpadom.
Izlazni indikatori	Manja količina otpada na javnim površinama Edukativni programi za lokalno stanovništvo, škole i firme o pravilnom odlaganju otpada, štetnosti zagađenja i načinima reciklaže. Sanacija nelegalnih deponija je kompleksan proces koji zahteva organizaciju, saradnju različitih sektora i angažovanje lokalne zajednice.
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	100.000,00 eura Budžet Opštine Danilovgrad, DOO „Komunalno“ Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica, korisnici komunalnih usluga (fizička i pravna lica)
Period implementacije	2025 – 2029. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad

Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa

Projekat 4.2.1.	
Naziv projekta	Izrada i implementacija Lokalnog akcionog plana za biodiverzitet opštine Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti prirode Nacionalna strategija biodiverziteta 2016 – 2020. godine Program razvoja lovstva, 2014 – 2024. Lovište “Danilovgrad”, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine, 2016., Djurovic et al. (MORT) . Nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom za period 2016 – 2020 Nacionalna strategija za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s akcionim planom za period 2016 – 2020. g. Nacionalna strategija o Klimatskim promjenama do 2030, 2015., Agreco Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2014–2020, 2014., Ministarstvo ekonomije . Akcionni plan za sprovođenje strategije regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014 – 2020. Nacionalni plan za implementaciju Stokholmske konvencije za period 2014 – 2021. Strategija upravljanja hemikaljama sa Akcionim Planom 2019 – 2022, 2019 Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore, 2019 Strategija ribarstva Crne Gore 2015 – 2020 sa Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i prevođenje pravne tekovine EU Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2015 – 2020 Program razvoja ruralnog turizma Crne Gore sa Akcionim Planom do 2021 Strategija upravljanja vodama, 2015 Strategija sa planom razvoja šuma i šumarstva 2014 – 2023. godina – Nacionalna šumarska strategija Studija zaštite prirodnog dobra doline rijeke Zete, 2019 Program razvoja lovstva Crne Gore za period 2014 – 2024. godina Prostorno Urbanistički Plan Opštine Danilovgrad 2011 – 2020 Lovna osnova za lovište “Danilovgrad” 2013 – 2023 Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine (do 2040. godine je u nacrtu) Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023 – 2027. Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022–2025. godine Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine

	Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2022 – 2028. Strategija razvoja šuma i šumarstva 2014 – 2023. Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 – 2020. godine
Opis projekta	Lokalni akcioni plan za biodiverzitet opštine Danilovgrad biće sveobuhvatan dokument koji će imati za cilj unapređenje kvaliteta života kroz očuvanje i održivo upravljanje biodiverzitetom na teritoriji opštine. Projekat će biti rezultat participativnog procesa u kojem će učestvovati stručnjaci iz različitih oblasti, uključujući entomofaunu, faunu riba, ptica, biospeleologiju, dendrofloru, šume, vodozemce, gmizavce i druge aspekte biodiverziteta. Proces izrade LAPBD – a će uključivati saradnju sa nevladinim organizacijama, medijima, privrednim subjektima i građanima koji su zainteresovani za očuvanje prirodnih resursa opštine. LAPBD će uključivati analizu strateških i planskih dokumenata, relevantnih zakona i interdisciplinarno istraživanje kako bi se identifikovalo stanje biodiverziteta i glavne prijetnje. Plan će uzeti u obzir povezanost prirode, društva i ekonomije, naglašavajući značaj ekosistema za lokalnu zajednicu. Dokument će kompilirati podatke prikupljene tokom terenskih posjeta i javnih rasprava, čineći ga sveobuhvatnim planom koji kombinuje naučne i praktične metode za održivo upravljanje biodiverzitetom.
Namjena i cilj projekta	LAPBD će predstavljati ključni poduhvat koji će doprinijeti ekonomskom razvoju zajednice kroz holistički pristup. Ovaj pristup će podrazumijevati uspostavljanje zaštićenih područja, održivo korišćenje prostora i prirodnih resursa, kao i integrisanje zelenih vrijednosti u faze planiranja i projektovanja prostora. Glavni cilj projekta biće osigurati zaštitu, očuvanje i obnovu biodiverziteta kroz održive prakse koje će povezivati prirodu, društvo i ekonomiju, čime će se doprinositi zdravijem i prosperitetnijem okruženju za sve stanovnike.
Aktivnosti	- Prikupljanje i analiza podataka o postojećem stanju biodiverziteta - Terenska istraživanja - Izrada nacrt lokalnog akcionog plana za biodiverzitet - Javna rasprava i prilagođavanje plana na osnovu komentara - Usvajanje i implementacija plana
Očekivani ishod	Usvojen i implementiran lokalni akcioni plan za biodiverzitet, unaprijeđeni mehanizmi zaštite i očuvanja biodiverziteta, povećana svijest i aktivno učešće lokalne zajednice u zaštiti prirode
Izlazni indikatori	- Usvojen i implementiran lokalni akcioni plan za biodiverzitet - Ocjena stanja biodiverziteta
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	10.000,00 € Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni u lokalnoj upravi, građani, investitori, nevladine organizacije
Period implementacije	12 mjeseci

Monitoring i evaluacija	Izveštaj o realizaciji lokalnog akcionog plana za biodiverzitet svake četvrte godine sačinjava nadležni organ lokalne samouprave i dostavlja organu uprave.
-------------------------	---

Projekat 4.2.2.	
Naziv projekta	Izrada i usvajanje Lokalnog plana zaštite životne sredine opštine Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični starteški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 i 018/19 Nacionalna strategija biodiverziteta 2016–2020. godine Lokalni akcioni plan za zaštitu biodiverziteta opštine Danilovgrad 2020 – 2024. Studija zaštite i uspostavljanja zaštićenog prirodnog dobra dolina rijeke Zete 2019. Socio – ekonomska analiza Parka prirode Rijeka Zeta, 2021 Zakon o upravljanju otpadom Zakon o efikasnom korišćenju energije Zakon o energetici Zakon o zaštiti vazduha Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Zakon o vodama Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini Zakon o zaštiti prirode Zakon o životnoj sredini Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine Program razvoja lovstva, 2014 – 2024. Lovište "Danilovgrad", Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine, 2016., Djurovic et al. (MORT) . Nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom za period 2016 – 2020. Nacionalna strategija za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s akcionim planom za period 2016 – 2020. Nacionalna strategija o Klimatskim promjenama do 2030, 2015., Agreco Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2014–2020, 2014., Ministarstvo ekonomije . Akcioni plan za sprovođenje strategije regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014 – 2020. Nacionalni plan za implementaciju Stokholmske konvencije za period 2014 – 2021. Strategija upravljanja hemikalijama sa Akcionim Planom 2019 – 2022. godine, 2019 Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore, 2019 Strategija ribarstva Crne Gore 2015 – 2020. sa Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i prevođenje pravne tekovine EU Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2015 – 2020 Program razvoja ruralnog turizma Crne Gore sa Akcionim Planom do 2021 Strategija upravljanja vodama, 2015

	Strategija sa planom razvoja šuma i šumarstva 2014 – 2023. godina – Nacionalna šumarska strategija Studija zaštite prirodnog dobra doline rijeke Zete, 2019 Program razvoja lovstva Crne Gore za period 2014 – 2024 godina Prostorno Urbanistički Plan Opštine Danilovgrad 2011 – 2020 Lovna osnova za lovište “Danilovgrad” 2013 – 2023 Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine (do 2040. godine je u nacrtu) Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023 – 2027 Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022–2025. godine Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2022 – 2028 Strategija razvoja šuma i šumarstva 2014 – 2023 Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 – 2020. godine
Opis projekta	Priprema i usvajanje Lokalnog plana zaštite životne sredine koji će definisati prioritetne oblasti zaštite životne sredine, održivo upravljanje resursima i smanjenje negativnih uticaja na životnu sredinu. Plan će biti izrađen kroz participativan proces sa lokalnom zajednicom i relevantnim stručnjacima, uključujući multidisciplinarni tim.
Namjena i cilj projekta	Cilj je osigurati održivi razvoj opštine kroz integrisan pristup zaštiti životne sredine. Plan će omogućiti efikasnije upravljanje prirodnim resursima, smanjenje zagađenja i prilagođavanje klimatskim promjenama. Uticaće na povećanje kvaliteta života stanovnika kroz implementaciju ekoloških praksi i uspostavljanje sistema za praćenje i upravljanje okolinom.
Aktivnosti	- Analiza postojećeg stanja i relevantnih dokumenata - Prikupljanje podataka kroz istraživanja terena - Izrada nacrtu Lokalnog plana zaštite životne sredine - Javna rasprava i prilagođavanje plana - Usvajanje konačne verzije dokumenta - Implementacija planiranih mjera
Očekivani ishod	Usvojen i implementiran lokalni akcioni plan za biodiverzitet, unaprijeđeni mehanizmi zaštite i očuvanja biodiverziteta, povećana svijest i aktivno učešće lokalne zajednice u zaštiti prirode
Izlazni indikatori	- Usvojen i implementiran lokalni plan zaštite životne sredine - Definisane mjere za smanjenje zagađenja i zaštitu resursa - Poboljšan kvalitet pojedinih segmenata životne sredine
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	10.000,00 € Budžet Opštine
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni u lokalnoj upravi, građani, investitori, nevladine organizacije
Period implementacije	12 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 4.2.3.	
Naziv projekta	Uspostavljanje novog zaštićenog područja i jačanje zaštite postojećeg
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 i 018/19 Nacionalna strategija biodiverziteta 2016–2020. godine Lokalni akcioni plan za zaštitu biodiverziteta opštine Danilovgrad 2020 – 2024. Direktive Evropske unije o staništima Zakona o divljači i lovstvu Zakona o zaštiti kulturnih dobara Strategija razvoja poljoprivrede ruralnih područja (2015 – 2020) Zakona o energetici Zakona o zaštiti vazduha Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu Zakon o vodama Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini Zakon o zaštiti prirode Zakon o životnoj sredini Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine) Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine, 2016., Nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom za period 2016 – 2020 Nacionalna strategija za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena s akcionim planom za period 2016 – 2020, Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2015 – 2020 Studija zaštite prirodnog dobra doline rijeke Zete, 2019 Program razvoja lovstva Crne Gore za period 2014 – 2024 godina Lovna osnova za lovište "Danilovgrad" 2013 – 2023 Prostorni plan Crne Gore do 2020. godine Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata Strategija razvoja turizma Crne Gore 2022–2025. godine Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2022 – 2028 Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015 – 2020. godine
Opis projekta	Planira se uspostavljanje novog zaštićenog područja Park prirode „Prekornica“ u opštini Danilovgrad, kao i jačanje zaštite postojećeg Parka prirode „Rijeka Zeta“. Biće realizovana identifikacija ključnih područja sa biodiverzitetom, procjena stanja i potreba za zaštitu, analiza dokumentacije za proglašenje novog zaštićenog područja na području Prekornice. Takođe, planirano je unapređenje

	mehanizama upravljanja za postojeće zaštićeno područje kako bi se osigurala njihova održivost.
Namjena i cilj projekta	Cilj je očuvanje prirodnog nasljeđa, unapređenje ekološke zaštite, smanjenje ugroženosti biodiverziteta i razvoj ekoturizma. Uspostavljanje i jačanje zaštićenih područja doprinosi održivom razvoju opštine i zaštiti lokalnih resursa.
Aktivnosti	Analiza postojećeg stanja i analiza nacрта Studije zaštite i uspostavljanja zaštićenog prirodnog dobra Park prirode „Prekornica“ Priprema i implementacija planova upravljanja za postojeće i nova zaštićena područja
Očekivani ishod	Usvojena Odluka o proglašenju i uspostavljanju novog zaštićenog područja Park prirode „Prekornica“ u opštini Danilovgrad, efikasniji mehanizmi zaštite i očuvanja prirodnih resursa, povećana lokalna svijest o značaju zaštite prirode.
Izlazni indikatori	Proglašeno novo zaštićeno područje u opštini Usvojeni planovi upravljanja za postojeće i novo zaštićeno područje
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Budžet Opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni u lokalnoj upravi, građani, investitori, nevladine organizacije

Projekat 4.2.4.	
Naziv projekta	Izrada plana sanacije i pošumljavanja planine Garač
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 i 018/19) Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Strategija sa planom razvoja šuma i šumarstva 2014 – 2023. godine Međunarodne konvencije i sporazumi o zaštiti šuma i biodiverziteta
Opis projekta	Izrada plana sanacije i pošumljavanja planine Garač biće usmjerena na obnavljanje ekosistema nakon požara. Plan će obuhvatiti analizu postojećeg stanja, identifikaciju oštećenih staništa, preporuke za sanaciju i strategije pošumljavanja. Plan će biti izrađen kroz participativan proces sa lokalnom zajednicom i relevantnim stručnjacima, uključujući multidisciplinarni tim.
Namjena i cilj projekta	Cilj projekta je obnoviti i očuvati prirodne resurse planine Garač kroz efikasnu sanaciju oštećenih područja i pošumljavanje autohtonim vrstama drveća. Plan će doprinijeti vraćanju biološke raznovrsnosti, stabilizaciji tla, poboljšanju kvaliteta vazduha i očuvanju vodnih resursa.
Aktivnosti	- - Procjena obima štete sa kartografskim prikazom oštećenih površina - Definisane hitne mjere koje treba preduzeti u pogledu načina i dinamike uklanjanja opožarene drvne mase, snjegoloma, vjetroloma itd. - Mjere sanacije štete - Način i rok izvođenja radova - Potrebna finansijska sredstva realizacije plana
Očekivani ishod	Usvojen i implementiran plan sanacije i pošumljavanja planine Garač
Izlazni indikatori	- Obnovljena površina šumskog zemljišta - Uspostavljen monitoring biodiverziteta - Povećana stopa rasta pošumljenih površina - Uključivanje lokalne zajednice u aktivnosti pošumljavanja
Odgovorna strana	Uprava za šume Crne Gore, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Zaposleni u lokalnoj upravi, građani, investitori, nevladine organizacije
Period implementacije	48 mjeseci
Monitoring i evaluacija	Uprava za šume Crne Gore, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Projekat 4.2.5.	
Naziv projekta	Priprema projektne dokumentacije i uspostavljanje mrestilišta za mekousnu pastrmku
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o zaštiti prirode Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine Zakon o slatkovodnom ribarstvu i akvakulturi Ribolovna osnova sliva rijeke Morače (rijeka Morača, Cijevna i Zeta) i Rikavačkog jezera
Opis projekta	Cilj projekta je pripremiti projektnu dokumentaciju i uspostaviti mrestilište za mekousnu pastrmku kako bi se povećala njena populacija i obezbijedila održivost ribljih resursa. U okviru ovog projekta biće sprovedena istraživanja o trenutnom stanju populacije mekousne pastrmke, analiza ekosistema, kao i definisanje potrebnih uslova za mrestilište. Planiraće se korišćenje najboljih praksi u akvakulturi i zaštiti prirode.
Namjena i cilj projekta	Cilj je obezbijediti održivu populaciju mekousne pastrmke u prirodnim staništima i unaprijediti ribolovni turizam na području opštine Danilovgrad. Uspostavljanjem mrestilišta će se doprinijeti očuvanju biodiverziteta i stabilizaciji ribljih resursa.
Aktivnosti	- Analiza postojećeg stanja – Procjena trenutne populacije mekousne pastrmke i uslova staništa. - Priprema projektne dokumentacije – Izrada tehničkog i finansijskog plana za uspostavljanje mrestilišta. - Konsultacije sa stručnjacima - Identifikacija lokacije - Izrada nacrtu mrestilišta – Projektovanje infrastrukture za mrestilište. - Uključivanje lokalne zajednice u planiranje i donošenje odluka. - Pribavljanje potrebnih dozvola i odobrenja od nadležnih institucija. - Implementacija
Očekivani ishod	Usvojena projektna dokumentacija i uspostavljeno mrestilište za mekousnu pastrmku
Izlazni indikatori	- Usvojeni planski dokumenti - Uspostavljeno mrestilište sa definisanim operativnim procedurama - Povećanje broja mekousne pastrmke u prirodnim staništima - Povećanje ribolovnog turizma u opštini
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	200.000,00 € Budžet Opštine, fondovi EU, Delegacije, itd.
Ciljne grupe/korisnici	Ribolovci, lokalni preduzetnici, nevladine organizacije, stručnjaci iz oblasti akvakulture i zaštite životne sredine
Period implementacije	24 mjeseca
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

Projekat 4.2.6.	
Naziv projekta	Zaštita rijeke Zete od hemijskog uništavanja i prekomjernog izlovljavanja kroz poribljavanje i očuvanje biološke ravnoteže
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Projekat je usklađen sa nacionalnim zakonodavstvom u oblasti zaštite voda, biodiverziteta i održivog korišćenja prirodnih resursa. Takođe, u skladu je sa strategijama zaštite životne sredine.
Opis projekta	Projekat se fokusira na zaštitu rijeke Zete od negativnih uticaja hemikalija i prekomjernog izlovljavanja, uz sprovođenje programa poribljavanja i edukacije, a sve u skladu sa ribolovnom osnovom koja je donešena na period od 6 godina.
Namjena i cilj projekta	Očuvanje biološke ravnoteže rijeke Zete. Cilj: Sprečiti hemijsko uništavanje ekosistema rijeke, smanjiti prekomjerni izlov ribe i obnoviti riblji fond
Aktivnosti	– Monitoring hemijskog zagađenja rijeke Zete – Poribljavanje rijeke sa autohtonim vrstama – Edukacija lokalnih zajednica o održivom ribolovu – Uspostavljanje zona zaštite i zabrane prekomjernog izlovljavanja – Saradnja sa relevantnim institucijama za monitoring kvaliteta voda.
Očekivani ishod	Očekuje se značajno smanjenje nivoa zagađenja rijeke, obnova ribljeg fonda, povećanje broja ribljih vrsta i smanjenje prekomernog izlovljavanja. Kao i povećanje broja inostranih ribolovaca, kako bi se razvio sportski riječni turizam.
Izlazni indikatori	– Smanjenje hemijskih zagađivača u vodi – Povećanje broja i vrsta riba u rijeci – Smanjenje nezakonitog izlovljavanja – Broj edukovanih ribolovaca i lokalnih zajednica
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	100.000,00 € Opština Danilovgrad, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva; Sponzorstva i donacije; EU fondovi
Ciljne grupe/korisnici	Ribolovci iz Crne Gore, inostrani ribolovci, lokalne zajednice koje zavise od resursa rijeke, organizacije za zaštitu prirode, institucije za zaštitu životne sredine, obrazovne ustanove.
Period implementacije	4 godine
Monitoring i evaluacija	Praćenje kvaliteta vode, broja i vrsta riba, učestalosti prekršaja u ribolovu. Periodična evaluacija svakih 6 mjeseci i izrada izveštaja o napretku.

Projekat 4.2.7.	
Naziv projekta	Uređenje planinskih izletišta i obala rijeke Zete
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja CG Strategija razvoja turizma Crne Gore Zakon o turizmu i ugostiteljstvu Zakon o turističkim organizacijama Odluka o proglašenju Parka prirode rijeke Zete
Opis projekta	Odrediti prioritetne lokalitete na kojem treba urediti 2–3 izletišta ili odmorišta. Uređivanje obala rijeke Zete obaviti naročito vodeći računa o usklađenosti sa Odlukom o proglašenju parka prirode "Rijeka Zeta"
Namjena i cilj projekta	Opremanje turističkog lokaliteta osnovnim mobilijarom koji bi doprinio i većoj posjeti i prepoznatljivost
Aktivnosti	- definisanje lokacije - izrada tehničke dokumentacije - raspisivanje tendera i odabir najpovoljnijeg ponuđača - realizacija projekta - evaluacija projekta: pratiti broj posjeta lokalitetima i eventualne negativne uticaje povećane posjete (uništavanje mobilijara i povećanja otpada)
Očekivani ishod	Uređena planinska izletišta i obale rijeke Zete
Izlazni indikatori	Broj uređenih lokacija
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad; Turistička organizacija
Ukupni budžet i izvor finansiranja	200.000,00 € Turistička organizacija Danilovgrad, Budžet Opštine, Budžet Crne Gore, EU fondovi, donacije
Ciljne grupe/korisnici	Građani, turisti, posjetioци
Period implementacije	2025 – 2029. godine
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad i Turistička organizacija Danilovgrad

Projekat 4.2.8.	
Naziv projekta	Izrada zona sanitarno – tehničke zaštite za vodoizvorišta na teritoriji opštine Danilovgrad
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija upravljanja vodama Crne Gore (2017) Strateški cilj: Obezbeđenje dovoljnih količina vode odgovarajućeg kvaliteta za javno vodosnabdijevanje stanovništva i za različite privredne potrebe, na način da se ne ugrozi životna sredina kroz postizanje operativnih ciljeva i to: – Povećanje pokrivenosti javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 78% na približno 95% do kraja planskog perioda Strategije – Smanjenje gubitaka u javnim vodovodnim sistemima na manje od 30%

	– Zaštita izvorišta, istraživanje, zaštita i očuvanje vodnih resursa koji se koriste ili su namijenjeni za ljudsku potrošnju u budućnosti. Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2023 – 2027 (projekat će u značajnoj mjeri doprinijeti cilju unaprijeđenja i razvoja vodosnadbijevanja u urbanom i ruralnom području). Projekat takođe doprinosi implementaciji ciljeva iz Prostornog plana Republike Crne Gore za period 2008 – 2020, čiji su glavni ciljevi u sektoru zaštite životne sredine povezani sa sljedećim: – Korišćenje voda za vodosnadbijevanje gradskih, prigradskih i seoskih naselja; – Korišćenje voda za navodnjavanje (zbog nenamjenskog trošenja vode iz vodovoda, usložnjava se problem snadbijevanja stanovništva vodom za piće, a realizacijom ovog projekta to bi se u značajnoj mjeri riješilo). Projekcija dugoročnog snabdjevanja vodom Crne Gore za period do 2040. godine, iz 2017. godine. Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine.
Opis projekta	U Danilovgradu se vodosnadbijevanje vrši sa 6 gradskih vodoizvorišta, i to: „Oraška Jama“, „Tunjevo“, „Viško vrelo“, „Brajovića Jama“, „Žarića Jama“ i „Slatinski izvori“. Od ovih vodoizvorišta, samo je za izvorište Oraška Jama urađen Glavni projekat zona sanitarno – tehničke zaštite. Za izvorište „Slatina“ i „Žarića Jama“ postoje urađeni Elaborati zona sanitarno – tehničke zaštite iz 1999. god. Za sva ostala izvorišta projekat zona sanitarno – tehničke zaštite ne postoji, dok ni za jedno izvorište zone sanitarno – tehničke zaštite nijesu uspostavljene, već postoji samo postavljena zaštitna ograda. Dakle, potrebno je obezbijediti uspostavljanje zona sanitarno – tehničke zaštite za izvorište „Oraška Jama“, i uraditi Glavne projekte zona sanitarno – tehničke zaštite za preostalih 5 vodoizvorišta, po kojima će se i uspostaviti pomenute zone.
Namjena i cilj projekta	Cilj je obezbjeđenje zaštite izvorišta koja služe za vodosnadbijevanje stanovnika. Projektom se očekuje da se spriječi moguće zagađenje vode za piće nekim spoljašnjim faktorima, kao što su razni prenosnici bolesti (životinje) koje mogu da dođu u kontakt sa izvorskom vodom, uticaj podzemnih voda na izvorsku vodu, namjeran uticaj čovjeka sipanjem raznih otrovnih supstanci u vodu za piće itd.
Aktivnosti	- izrada Projektnih zadatka za pet vodoizvorišta - procedura izdavanja UT uslova - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izradu i reviziju Glavnih projekata - raspisivanje tendera za izradu i reviziju Glavnih projekata - ugovaranje projektanta i revidenta - izrada i revizija Glavnog projekta - izdavanje saglasnosti Ministarstva zdravlja na Glavne projekte

	- izdavanje Rješenja Uprave za vode o uspostavljanju granica zona sanitarno – tehničke zaštite za pet vodoizvorišta i ograničenja u tim zonama - procedura eksproprijacije zemljišta i obezbjeđenje finansijskih sredstava za potrebe iste - procedura obezbjeđenja dozvole za gradnju - obezbjeđenje finansijskih sredstava za izvođenje radova - izvođenje radova na izradi zaštitnih zona za šest vodoizvorišta - procedura pribavljanja Upotrebne dozvole od strane Uprave za vode
Očekivani ishod	- obezbijedena sanitarno – tehnička zaštita svih vodoizvorišta na teritoriji opštine Danilovgrad - zdravstvena zaštita svih korisnika usluga vodosnabdijevanja na teritoriji opštine Danilovgrad
Izlazni indikatori	- hemijski i mikrobiološki ispravna voda za piće
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	60.000,00 € (iz Biznis plana) Budžet Države Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Budžet Opštine Danilovgrad Budžet DOO „Vodovoda i kanalizacije“ Danilovgrad Donacije
Ciljne grupe/korisnici	Korisnici usluga vodosnabdijevanja na teritoriji opštine Danilovgrad
Period implementacije	2025 – 2028. god.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad

Projekat 4.2.9.	
Naziv projekta	Izrada kompostišta i rasadnika
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Zakon o upravljanju otpadom Zakon o komunalnim djelatnostima Nacionalna strategija razvoja do 2030. godine
Opis projekta	Izrada kompostišta zahteva pažljivo planiranje i pridržavanje određenih smjernica kako bi kompostiranje bilo efikasno, ekološki prihvatljivo i bezbjedno. Projekat bi imao za cilj izradu kompostišta i rasadnika na parcelama koje se nalaze u Veljem Polju, a koje su upisane u listu nepokretnosti broj 1176 KO Glavica, a koje su u svojini Komunalno doo Danilovgrad.
Namjena i cilj projekta	Cilj projekta je izrada kompostišta na jednom dijelu parcele, koji bi selektivnim otpadom ostatke hrane (ostaci voća i povrća, trava, suvo lišće, grančice, talog od kafe, papir, ljuške od jaja.) i biljnog otpada

	kompostirao u hranljivo đubrivo, čime bi se smanjila količina otpada, a istovremeno poboljšao kvalitet zemljišta, a koje bi mi sakupljali sa električnim vozilom, koje će nam biti dodijeljeno subvencijom Eko fonda u 2025. godini. Kompostirani otpad bi se dalje koristio u svrhe rasadnika, koji će biti u drugom parcele.
Aktivnosti	Nabavka potrebne opreme za kompostiranje, a između ostalog i drobilice. U procesu drobljenja, drobilica bi drobila razne vrste otpada (grane i grančice, suvo lišće, trava, deblje stabljike biljaka, koristi se za usitnjavanje raznih vrsta otpada), Ukoliko bi bilo mogućnosti i potreba za većom drobilicom, mogli bi da iskoristimo kabasti materijal sakupljen iz užeg dijela grada, a sve u cilju manje količine otpada pored kontejnera. Izrada rasadnika, odnosno plastenika za sadnice. Kupovina sadnica, koja bi između ostalog služila za pošumljavanje Garča, kao jedan od strateških planova opštine Danilovgrad Organski otpad koji bi se dopio kompostiranjem bi se dalje upotrebljavao kao organsko đubrivo za rasadnik, i za sađenje svih vrsta sadnica na zelenim površinama u gradu.
Očekivani ishod	Dati proizvodi bi se dalje plasirali na tržištu, sa ostalim proizvodima (posude za otpad, klupa, sadnica)
Izlazni indikatori	Smanjenje računa prevoza i deponovanja otpada kod Deponije doo Podgorica Smanjenje utroška goriva i smanjeno korišćenje mehanizacije, a što bi rezultiralo sa rjeđim kvarovima na specijalnim vozilima Smanjenja mogućnosti pojave požara, naročito u ljetnjim mjesecima U budućnosti, mogućnost izvoza prodaje organskog đubriva Utrošak vremena za produktivnije korišćenje resursa i vremena zaposlenih
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	150.000,00 eura Budžet Opštine, Budžet Crne Gore, fondovi, donacije
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica, korisnici komunalnih usluga (fizička i pravna lica)
Period implementacije	2025 – 2028. g.
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Komunalno doo Danilovgrad

Prioritet 4.3 Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje

Projekat 4.3.1.	
Naziv projekta	Nabavka vatrogasnih vozila za potrebe Službe zaštite i spašavanja
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.3 Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija za smanjenje rizika od katastrofa, Opštinski plan zaštite i spašavanja od požara, Zakon o zaštiti i spašavanju, Procjena rizika od katastrofa
Opis projekta	Projektom je predviđena nabavka vatrogasnih vozila za gašenje požara na otvorenom prostoru. Nabavljena vozila bi koristila Služba zaštite i spašavanja Danilovgrad u svom svakodnevnom radu, koja bi se starala o njegovom redovnom održavanju i servisiranju. 1. Vatrogasnog vozila, sa pogonom na sva četiri točka, za gašenje požara na otvorenom prostoru –šumskih požara. Zapremina

	cistijerne za vodu vozila je od 5000 – 6000 l vode (u zavisnosti od ponuđenih modela). U njemu bi bila instalirana sledeća oprema: kardanska ili hidraulična vatrogasna pumpa visokog pritiska sa komandnom tablom, dva električna vitla sa sa crijevom dužine 60 m i turbo mlaznicama, spremnici za odlaganje vatrogasnih crijeva i druge opreme rezervoar za pjenu i bacač vatrogasnog mlaza (vatrogasni vodeni top – monitor) na krovu. 2. Malo, navalno vozilo, sa pogonom na sva četiri točka, namenjeno za prilaz i početno gašenje požara kako na urbanim, skućenim prostorima – lokacijama, tako i na nepristupačnim, ruralnim terenima / u opštini Danilovgrad postoje naseljena mjesta gdje nije moguće prići velikim vatrogasnim vozilom i takvi putevi i lokacije su i prepoznate Opštinskim planom zaštite i spašavanja od požara/ Zapremina rezervoara za vodu 300 litara + 30 litara rezervoar za pjenu. Na vozilu bi bila instalirana vitla dužine 50 metara i druga prateća oprema
Namjena i cilj projekta	Nabavkom vatrogasnih vozila podiže se stepen sigurnosti građana opštine i operativnost i efikasnost službe. Osim potreba za gašenjem požara, tokom vanrednih situacija vozilo zapremine 5000 – 6000 litara se može koristiti za potrebe snabdijevanja građana pijaćom vodom. U slučaju vanrednog događaja prouzrokovanog zemljotresom, požarima, havarije na vodovodnoj mreži, sušnog perioda ili nekim drugim hazardom, postoji realna opasnost da će doći do prekida vodosnabdijevanja ili kontaminacije vodoizvorišta
Aktivnosti	Nabavka vozila i obuka zaposlenih u službi za rad na vozilima
Očekivani ishod	Unapređenje sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, podizanje operativnosti Službe zaštite i spašavanja u cilju zaštite života i zdravlja stanovništva očuvanja materijalnih i kulturnih dobara
Izlazni indikatori	Efikasniji odgovor na požare na otvorenom i zatvorenom prostoru, elementarne nepogode, tehničko tehnološke nesreće, vanredne događaje i vanredne situacije na teritoriji Opštine Danilovgrad
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Služba zaštite i spašavanja Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	400.000,00 € Projekti, budžet Opštine Danilovgrad, Budžet Crne Gore
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica
Period implementacije	2025 – 2028. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Služba zaštite i spašavanja Danilovgrad

Projekat 4.3.2.	
Naziv projekta	Obuka i edukacija timova za zaštitu i spašavanje
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.3 Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija za smanjenje rizika od katastrofa, Zakon o Zaštiti i spašavanju, Procjena rizika od Katastrofa
Opis projekta	Projekat ima za cilj obuku i edukaciju vatrogasaca spasilaca iz oblasti 1. Požari u zatvorenom prostoru 2. Požari na otvorenom prostoru 2. Tehničke intervencije

	3.Tehničke intervencije na vozilima na električni pogon. 4.Spašavanje sa visina i dubina 5.Spašavanje iz ruševina
Namjena i cilj projekta	Obukom pripadnika službe podiže se stepen sigurnosti građana opštine u slučaju požara, elementarnih nepogoda i tehničko tehnoloških hazarda, vanrednih događaja i vanrednih situacija
Aktivnosti	Obuka i edukacija vatrogasaca spasilaca za različite vrste hazarda.
Očekivani ishod	Unapređenje sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, podizanje operativnosti Službe zaštite i spašavanja u cilju zaštite života i zdravlja stanovništva očuvanja materijalnih i kulturnih dobara
Izlazni indikatori	Efikasniji odgovor na elementarne nepogode, tehničko tehnološke nesreće, vanredne događaje i vanredne situacije na teritoriji opštine Danilovgrad
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Služba zaštite i spašavanja Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	30.000,00 € Projekti, budžet Opštine Danilovgrad, Direktorat za zaštitu i spašavanje (UNDP, GIZ, FORS Montenegro,.....)
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica
Period implementacije	2025 – 2028. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad, Služba zaštite i spašavanja Danilovgrad, Direktorat za zaštitu i spašavanje

Projekat 4.3.3.	
Naziv projekta	Izrada opštinske procjene rizika od katastrofa (Razvijanje planova upravljanja rizicima od prirodnih katastrofa)
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.3 Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Procjena rizika od katastrofa, Strategija za smanjenje rizika od katastrofa
Opis projekta	Procjena ugroženosti opštine Danilovgrad od prirodnih, tehničko tehnoloških katastrofa i drugih nesreća kao i opis događaja koji može biti proglašen katastrofom odnosno izazvati velike posljedice.
Namjena i cilj projekta	Procjena rizika i mapiranje rizika koji ugrožavaju ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu na teritoriji opštine Danilovgrad, kao i nivoe identifikovanih rizika i potencijalnih efekata katastrofa, izrada scenarija – neželjenih događaja za svaki identifikovani rizik – za svaki rizik napraviti po dva scenarija: najvjerovatniji neželjeni događaj i događaj s najgorim mogućim poslasticama.
Aktivnosti	Izrada opštinske procjene rizika od katastrofa
Očekivani ishod	Unapređenje sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, identifikovati najvjerovatnije neželjene događaje na teritoriji opštine kao i najgore moguće scenarije i događaje sa najgorim poslasticama, utvrditi ranjivost lokalne stanovništva i materijalnih dobara na teritoriji opštine kao i sposobnost odgovora na moguće katastrofe.
Izlazni indikatori	Efikasniji odgovor na elementarne nepogode, tehničko tehnološke nesreće, vanredne događaje i vanredne situacije na teritoriji opštine Danilovgrad
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad, Služba zaštite i spašavanja Danilovgrad

Ukupni budžet i izvor finansiranja	40.000,00 € Projekti, budžet Opštine Danilovgrad
Ciljne grupe/korisnici	Lokalna zajednica
Period implementacije	2025 – 2030. g.
Monitoring i evaluacija	Projekti, budžet Opštine Danilovgrad

Prioritet 4.4 Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadnim vodama

Projekat 4.4.1.	
Naziv projekta	Izrada Studije o metodama tretiranja otpadnih voda
Područje i nivo prioriteta	Specifični strateški cilj 4: Zaštita i očuvanje životne sredine Prioritet 4.4 Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadnim vodama
Usklađenost sa nacionalnom politikom	Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2023 – 2027. Strategija upravljanja vodama Crne Gore iz 2017. god.
Opis projekta	Izrada studije koja će dati odgovarajuće rješenje o metodologiji tretiranja otpadnih voda
Namjena i cilj projekta	Cilj je rješavanje dugogodišnjeg problema i nalaženja najodgovarajućeg metoda za tretman otpadnih voda
Aktivnosti	• Formiranje Komisije • Angažovanje stručnjaka • Izrada Studije • Predstavljanje Studije zainteresovanoj javnosti
Očekivani ishod	Izrađena Studija o metodama tretiranja otpadnih voda
Izlazni indikatori	Donošenje odluke o metodi tretiranja otpadnih voda
Odgovorna strana	Opština Danilovgrad
Ukupni budžet i izvor finansiranja	Budžet opštine
Ciljne grupe/korisnici	Stanovnici Danilovgrada
Period implementacije	2025. godina
Monitoring i evaluacija	Opština Danilovgrad

6.2 Lista realizovanih projekata iz 2024. godine

Projekat	Iznos (€)
Saobraćajna infrastruktura	
- Put Burum – Gorica preko Martinića	3.000.000,00
- I faza puta prema Studenom	500.000,00
- Rekonstrukcija ulice Lazara Đurovića	300.000,00
- Adaptacija puta Donji – Gornji Manastir Ostrog	130.000,00
- Asfaltiranje lokalnih kategorisanih i nekategorisanih puteva	400.000,00
- Asfaliranje nekategorisanog puta Novo Selo	107.000,00
- Nasipanje puteva i sanacija udarnih rupa	67.000,00
- Postavljanje vertikalne i horizontalne signalizacije	11.000,00
- Izrada glavnih projekata	36.000,00
- Nadzor nad izvođenjem radova	33.000,00
Komunalna infrastruktura	
- Opremanje vodoizvorišta pumpnih i prepumpnih stanica	17.900,00
- Rekonstrukcija vodovodne mreže	117.600,00
- Hidrogeološka istraživanja Podvrh i Vinići	27.000,00
- Izgradnja parka u Pažićima	86.000,00
- Uređenje stambenih zgrada	80.000,00
- Modernizacija javne rasvjete	99.000,00
Društvene djelatnosti	
- Podrška razvoju sporta	300.000,00
- Stipendiranje najboljih studenata	44.000,00
- Podrška socijalno ugroženim pojedincima i porodicama	92.000,00
- Podrška za novorođenju djecu	24.000,00
- Rekonstrukcija Doma zdravlja	170.000,00
- Subvencije za kupovinu bicikala	2.500,00
- Podrška ženskom preduzetništvu	15.000,00

7. GODIŠNJI AKCIONI PLAN ZA OSTVARIVANJE STRATEŠKOG PLANA RAZVOJA 2025 – 2029. ZA 2025. GODINU

SPECIFIČNI STARTEŠKI CILJ 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta									
Prioritet 1.1 Izrada i dopuna planske dokumentacije, studija, katastara i elaborata									
Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori	Period sprovođenja	Nosioci aktivnosti	Učesnici u implementaciji	Izvori finansiranja			
						Budžet Opštine	Budžet Crne Gore	Drugi izvori	Ukupno
Izrada i dopuna Prostorno urbanističkog plana	Stvoreni planski uslovi za ubrzanje ekonomskog rasta, očuvanje životne sredine, afirmaciju i razvoj na teritoriji opštine	Usvojene izmjene i dopune PUP – a	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad		50.000,00		50.000,00
Izrada registra voda	Stvaranje uslova za adekvatno upravljanje vodama kroz program upotrebe sredstava za upravljanje vodama, zaštitu voda i zaštitu od štetnog dejstva voda	Izrađen registar voda od lokalnog značaja	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	1.000,00			1.000,00
Program privremenih objekata	Date smjernice za određivanje lokacija, izgleda	Usvojen Program privremenih objekata	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	8.000,00			8.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	i vrste privremenih objekata								
Studija lokacija parkirališta na teritoriji opštine Danilovgrad	Analiza postojećeg stanja javnih parkirališta i ciljevi za unapređenje stanja i povećanje broja parking mjesta	Usvojena studija javnih parkirališta	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	7.000,00			7.000,00
Prioritet 1.2 Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva									
Žensko preduzetništvo	Podržano pokretanje novih i razvoj postojećih biznisa žene nosioc poslovnih aktivnosti	Broj podržanih biznis ideja	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	15.000,00			15.000,00
Podrška novim biznisima (start up)	Podržano pokretanje novih biznisa	Broj podržanih novih biznis ideja, broj novozaposlenih	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	30.000,00			30.000,00
Podrška razvoju MMPS	Unaprijeđena ponuda na tržištu, unaprijeđeno poslovanje	Broj novootvorenih radnih mjesta, vrijednost investicije	2025	Privredni subjekti	Privredni subjekti				
Prioritet 1.3 Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede									
Unapređenje zemljoradnje	Subvencije za žetvu strnih žita	Broj požnjevenih hektara i kultura po hektarima	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	51.000,00			51.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Unapređenje stočarstva	Podrška u otkupu mlijeka i instaliranju solarnih sistema na katunima	Količina otkupljenih litara mlijeka Broj instaliranih solarnih sistema	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	224.000,00			224.000,00
Unapređenje pčelarstva	Poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji pčelinjih proizvoda, povećanje broja košnica, povećanje količine proizvedenog meda i drugih pčelinjih proizvoda	Broj subvencionisanih pčelinjih društava	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	15.000,00			15.000,00
Utvrdjivanje potencijala zemljišta po bonitetnim klasama	Odrediti bonitete za sve poljoprivredne kulture, odnosno utvrditi potencijale poljoprivrednog zemljišta ili proizvodnu vrijednost	Izrada dokumenta utvrđenih boniteta zemljišta za Opštinu Danilovgrad. Sa ovim se dobija mogućnost utvrđivanja reona za uzgoj povrća, reona za uzgoj ratarskih kultura, reona za uzgoj voća, reona za vinogradarstvo i	2025 – 2026	Opština Danilovgrad	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	10.000,00	25.000,00		35.000,00 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

		reona za stočarstvo.							
Realizacija projekta "Sus_AGRI – Održiva poljoprivreda i klimatske promjene: uticaji, strategije i mjere ublažavanja"	Unapređenje znanja poljoprivrednih proizvođača o poljoprivrednim praksama za ublažavanje efekata globalnog zagrijavanja	Opština Danilovgrad kao projektni partner Izveštaj o realizaciji projekta	2025	Opština Danilovgrad	EU fondovi Interreg IPA Program Južni Jadran 2021 – 2027			31.000,00	31.000,00
Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude									
Promocija i razvoj turizma kroz manifestacije	Promocija turističke ponude kroz manifestacije, veća posjećenost i promocija Danilovgrada kao turističke destinacije	Broj manifestacija i posjetilaca	2025	Turistička organizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad	40.000,00		30.000,00	70.000,00 €
Izrada Strategije razvoja turizma	Definisanje strateških ciljeva analizu postojećih turističkih resursa, identifikaciju potencijala za razvoj novih turističkih proizvoda i usluga, kao i planiranje	Broj novih turističkih proizvoda i usluga, povećanje broja noćenja u opštini, broj novih smještajnih kapaciteta, procenat rasta prihoda od turizma	2025	Turistička organizacija Danilovgrad	Turistička organizacija Danilovgrad			1.000,00	1.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	aktivnosti za promociju i unapređenje turističke ponude.								
Opremanje turističkih lokaliteta mobilijarom	Veća posjećenost turističkih lokaliteta i prepoznatljivost	Broj postavljenih klupa, nadstrešnica, informativnih tabli, kanti za otpad, biciklističke staze, te parking za bicikle.	2025	Turistička organizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad			20.000,00	20.000,00
Postavljanje turističke signalizacije	Poboljšanje navigacije za turiste i lakša dostupnost atrakcija, kao i povećanje vidljivosti turističkih destinacija	Povećanje broja turista, smanjenje zbunjenosti prilikom navigacije, brža i efikasnija dostupnost atrakcijama, poboljšana percepcija turizma u regionu	2025	Turistička organizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad			3.000,00	3.000,00
Razvoj vjerskog turizma	Promovisanje vjerskog turizma kroz poboljšanje turističke infrastrukture i promociju dva važna manastira – Manastira	Promocija vjerskog turizma kroz digitalne i tradicionalne marketinške kanale Očuvanje i popularizacija kulturno –	2025	Turistička organizacija Danilovgrad	Turistička organizacija Danilovgrad			8.000,00	8.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	Ostrog i Manastira Ždrebaonik	istorijskog naslijeđa ovih vjerskih lokaliteta							
--	-------------------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--

SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 2: Poboljšanje infrastrukture									
Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastrukture									
Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori	Period sprovođenja	Nosioци aktivnosti	Učesnici u implementaciji	Izvori finansiranja			
						Budžet Opštine	Budžet Crne Gore	Drugi izvori	Ukupno
Završetak radova na putnom pravcu Burum – Gorica preko Martinića	Unaprijeđena i modernizovana putna infrastruktura sa izgrađenim trotoarima, veća bezbjednost svih učesnika u saobraćaju	Rekonstruisan put Burum – Gorica u dužini od 8,6 km	2025	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte		2.420.000,00		2.420.000,00
Završetak radova na putnom pravcu Danilovgrad – Studeno II faza	Unaprijeđena lokalna putna infrastruktura, bolji uslovi za razvoj planinskog turizma	Završena II faza radova na putnom pravcu Gorica – Studeno	2025	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte		900.000,00		900.000,00
Rekonstrukcija i sanacija ulica u užem gradskom jezgu	Unaprijeđena putna infrastruktura i veća bezbjednost svih učesnika u saobraćaju	Rekonstuisana Njegoševa ulica, rekonstruisana ulica Novice Škerovića, Rekonstrisane ulice Baja Sekulića i Bijelog Pavla	2025	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte Opština Danilovgrad		3.000.000,00		3.000.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Adaptacija puta L6 Mijokusovići – Povija	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture, povećanje broja posjetilaca, razvoj vjerskog turizma	Povećan broj posjetilaca, kako domaćih tako i stranih, poboljšanje uslova života lokalnog stanovništva, bolji uslovi za razvoj vjerskog turizma	2025	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte		1.300.000,00		1.300.000,00
Asfaltiranje lokalnih kategorisanih i nekategorisanih puteva	Poboljšanje i unapređenje putne infrastrukture	Broj saniranih putnih pravaca	2025	Opština Danilovgrad	Uprava za saobraćaj Vlada Crne Gore		700.000,00		700.000,00
Nasipanje puteva i sanacija udarnih rupa	Poboljšana saobraćajna infrastruktura na prigradskom području	Broj nasutih putnih pravaca i količina nasutog tampona	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	72.000,00			72.000,00
Postavljanje horizontalne i vertikalne signalizacije	Unaprijeđena putna infrastruktura	Povećana bezbjednost svih učesnika u saobraćaju	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	10.000,00			10.000,00
Izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju i modernizaciju saobraćajnica	Stvaranje uslova za realizaciju infrastrukturnih projekata	Broj izrađenih i revidovanih glavnih projekata	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	70.000,00		60.000,00	130.000,00
Nadzor nad izvođenjem radova	Srtučan nadzor nad izvođenjem radova, vođenje građevinske knjige i dnevnika,	Zaključen ugovor o vršenju nadzora, građevinska dokumentacija	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	50.000,00			50.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	otklanjanje eventualnih nedostataka								
Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture									
Zamjena azbestnih cijevi	Povećan kvalitet vodosnabdijevanj a lokalnog stanovništva. Zamijena 10 km azbestnih cijevi	Dužina zamijenjenih azbestnih cijevi	2025	DOO Vodovod i kanalizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad			80.000,00	80.000,00
Izgradnja i rekonstrukcija vodovoda	Povećan kvalitet vodosnabdijevanj a lokalnog stanovništva. Rekonstrukcija će se izvoditi u okviru projekata rekonstrukcije Njegoševe ulice i ulice Novice Škerovića, vodovod Velje Brdo i Grbe	Dužina izgrađene i rekonstruisane mreže Broj priključaka	2025	DOO Vodovod i kanalizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede		60.000,00	90.000,00	150.000,00
Kaptiranje bušotine i izgradnja vodovodne mreže Podvrh	Riješiti problem vodosnabdijevanj a u naselju Podvrh i okolnim naseljima, u sušnom periodu godine	Poboljšanje kvaliteta života lokalnog stanovništva i kolektivnog podizanja svijesti o značaju kvalitetnog vodosnabdijevanj a u Crnoj Gori	2025	DOO Vodovod i kanalizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede		180.000,00		180.000,00
Hidrogeološka istraživanja	Poboljšanje vodosnabdijevanj a ruralnih	Broj domaćinstava kojima je	2024 – 2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad VIK doo	20.000,00			20.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	područja, razvoj poljoprivrede	poboljšano vodosnabdijevanje			Danilovgrad				
Kaptiranje seoskih vodoizvorišta	Poboljšanje vodosnabdijevanja ruralnih područja, razvoj poljoprivrede	Broj kaptiranih seoskih vodoizvorišta	2025	Opština Danilovgrad	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede		50.000,00		50.000,00
Nabavka specijalovanih vozila i mehanizacije za obavljanje komunalne djelatnosti	Brže rješavanje problema na terenu i povećanje ekonomičnosti poslovanja vodovodnog preduzeća kroz nabavku bagera gusjeničara i GPS	Nabavljeno specijalizovano vozilo bager – gusjeničar i GPS uređaj	2025	DOO Vodovod i kanalizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad VIK doo Danilovgrad			80.000,00	80.000,00
Modernizacija javne rasvjete	Veća sigurnost svih građana i učesnika u saobraćaju, unaprijeđena energetska efikasnost	Broj postavljenih LED svjetlosnih izvora	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	70.000,00			70.000,00
Uređenje javnih površina	Uređene zelene površine, mobilijar na javnim površinama	Uređena dječja igrališta, kupališta, sportsko – rekreativni tereni	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	80.000,00			80.000,00
Uređenje stambenih zgrada	Estetski uređeni grad	Broj okrečenih fasada na stambenim zgradama	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	70.000,00			70.000,00
Prioritet 2.3 Razvoj energetske infrastrukture									

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Radovi na unapređenju elektro energetske mreže	Pouzdana i kvalitetna distribucija električne energije, sa stalnim ulaganjem u mrežu i objekte radi bolje pouzdanosti mreže za sve korisnike distributivnog sistema	Stabilnost u distribuciji električne energije	2025	CEDIS	CEDIS			300.000,00	300.000,00
Priprema Akcionog plana za održivu energiju i klimu (SECAP)	Uspostaviti sveobuhvatan okvir za upravljanje energijom na lokalnom nivou	Održiv i efikasan energetska sistem koji podržava razvoj opštine, podstiče inovacije, a istovremeno doprinosi smanjenju troškova i zaštiti životne sredine	2025	Opština Danilovgrad	Evropska klimatska inicijativa kroz projekat "Green Kick"			3.000,00	3.000,00
Izrada lokalnog energetskog plana	Osigurati održiv i efikasan energetska sistem koji podržava razvoj opštine, podstiče inovacije, a istovremeno doprinosi smanjenju troškova i zaštiti životne sredine	Definisani ciljevi, strategije i mjere za poboljšanje energetske efikasnosti, korišćenje obnovljivih izvora energije i smanjenje emisija CO2 na teritoriji opštine Danilovgrad	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	15.000,00			15.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti									
Prioritet 3.1 Valorizacija kulturno – istorijskog nasljeđa									
Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori	Period sprovođenja	Nosioци aktivnosti	Učesnici u implementaciji	Izvori finansiranja			
						Budžet Opštine	Budžet Crne Gore	Drugi izvori	Ukupno
Digitalizacija muzejske zbirke i valorizacija kulturnog nasljeđa kroz realizaciju Projekta „Hidden attraction“	Postavljanje informacionih tabli sa QR kodovima, izrada virtuelnog sistema posjete muzeju, Izrada 3D maketa nepokretnih kulturnih dobara	Digitalizovana muzejska zbirka i izvršena zamijena muzejskih eksponata	2025	Centar za kulturu Zavičajni muzej	Opština Danilovgrad EU fondovi			150.000,00	150.000,00
Zaštita i valorizacija arheoloških lokaliteta	Zaštita i konzerviranje ugroženih arheoloških lokaliteta. Konzervacija Adžijinog mosta	Konzerviran Adžijin most u Mijokusovićima	2025	Centar za kulturu Zavičajni muzej	Ministarstvo kulture i medija Opština Danilovgrad			20.000,00	20.000,00
Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture									
Rekonstrukcija stadiona Braće Velašević	Unaprijeđeni uslovi za bavljenje sportom	Zamijenjena prirodna trava i izgrađen drenažni sistem	2024 – 2025	Opština Danilovgrad	Fudbalski savez Crne Gore	70.000,00		210.000,00	280.000,00
Podrška sportskim klubovima	Unaprijeđeni uslovi za bavljenje sportom kroz podršku za rad sportskih organizacija	Broj i iznos dodijeljenih sredstava	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	300.000,00			300.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Izrada strategije razvoja sporta Danilovgrad	Obezbijediti podršku za sistematsko rješavanje problema u oblasti sporta i priliku da lokalna uprava pokaže spremnost i učini dodatni napor i preuzme neophodne mjere u cilju unapređenja sporta u našoj opštini	Usvojena strategija razvoja sporta	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad				
Izgradnja mikro lokacija za bavljenje sportom	Poboljšanje kvaliteta života kroz veću dostupnost sportskih sadržaja	Mini tereni: Tereni za mali fudbal, rukomet, košarku, tenis, odbojku, stoni tenis ili druge popularne sportove, Fitness na otvorenom: Postavljanje sprava za vježbanje i jogu ili istezanje, Igrališta za djecu	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	50.000,00			50.000,00
Digitalizacija Bioskopa "Zeta"	Digitalizacija i ponovan kvalitetan rad Bioskopa „Zeta“ sa mogućnošću	Obezbijeden prostor za digitalizaciju opreme i rad Bioskopa	2025	Centar za kulturu Opština Danilovgrad	Ministarstvo kulture i medija Filmski centar Crne Gore	30.000,00		80.000,00	110.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	prikazivanja u najsavremenijoj tehnologiji novije produkcije filmova posle izlaska sa filmskih festivala	Broj filmskih projekcija, broj posjetilaca							
Adapracija sprata Umjetničke kolonije						10.000,00		20.000,00	30.000,00
Izgradnja umjetničkog ateljea	Izgradnja montažnog objekat adekvatnog i po standardima prostora za rad umjetnika	Izgrađen objekat	2025	Umjetnička kolonija	Opština Danilovgrad Ministarstvo kulture i medija	25.000,00			25.000,00
Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema									
Adaptacija prostorija Doma zdravlja i zdravstvene stanice u Spužu	Unaprijeđeni uslovi zdravstvene zaštite	Adaptirana unutrašnjost Doma zdravlja, nabavljeni i instalirani informacijski sistemi	2024 – 2025	Dom zdravlja Danilovgrad	Ministarstvo zdravlja Fond za zdravstveno osiguranje			130.000,00	130.000,00
Pružanje usluga za lica sa invaliditetom	Izgradnja montažnog objekta od 40m2 u dvorištu postojećeg objekta za korisnike starosti preko 26 godina starosti	Izgrađen montažni objekat	2025	JU Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih lica sa invaliditetom	Opština Danilovgrad Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	25.000,00	25.000,00		50.000,00
Nabavka sredstava za	Proširenja usluga Narodne kuhinje	Broj korisnika Broj obroka	2025	Opština Danilovgrad	OO Crveni krst Danilovgrad	42.000,00			42.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

rad Narodne kuhinje	Crvenog krsta Danilovgrad ima za cilj povećanje kapaciteta kuhinje kako bi mogla da odgovori na rastuće potrebe socijalno ugroženih građana								
Program "Pomoć u kući" u Danilovgradu	Osigurati bolju podršku starijim osobama i osobama sa invaliditetom u njihovim domovima, čime će se poboljšati kvalitet života i smanjiti socijalna isključenost	Broj geronto domaćica Broj korisnika programa	2025	Opština Danilovgrad	OO Crveni krst Danilovgrad	50.000,00			50.000,00
Podrška porodicama za novorođeno dijete	Obezbijediti podršku u vidu pomoći roditeljima za svako novorođeno dijete	Broj novorođene djece	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	24.000,00			24.000,00
Stipendiranje najboljih studenata	Obezbijediti stipendiranje najboljim studentima kao podršku njihovom uspješnom radu	Broj stipendista	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	44.000,00			44.000,00
Nagrađivanje najboljih učenika	Obezbijediti simbolične nagrade najboljim	Broj nagrađenih učenika	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	6.000,00			6.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	učenicima završnih razreda osnovnih i srednjih škola								
Prioritet 3.4 Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave									
e – pisarnica i ustupavljanje elektronskih usluga	Povećanje efikasnosti rada organa lokalne uprave, on – line usluge, pojednostavnjenje procedura, smanjenje troškova, kao i usklađen rad različitih organa.	Razvoj informacionog sistema e – pisarnice; e – porez na nepokretnosti	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	20.000,00			20.000,00
Izrada komunikacione strategije	Strategija komunikacije pruža okvir u kom bi se komunikacione prakse Opštine Danilovgrad proširile, ali i unaprijedile.	Usvojena strategija Bilten Servis 48 Dan otvorenih vrata	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad				

SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 4: Zaštita i očuvanje životne sredine									
Prioritet 4.1 Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom									
Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori	Period sprovođenja	Nosioci aktivnosti	Učesnici u implementaciji	Izvori finansiranja			
						Budžet Opštine	Budžet Crne Gore	Drugi izvori	Ukupno
Izrada Lokalnog plana upravljanja	Poboljšanje uslova tretmana komunalnog	Usvojen Lokalni plan upravljanja otpadom	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad				

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

komunlnim i neopasnim građevinskim otpadom	otpada. Upravljanje otpadom na teritoriji opštine Danilovgrad u skladu sa zakonskim propisima i pozitivnom praksom.								
Edukacija građana o značaju selektivnog odlaganja i kompostiranja	Edukativne aktivnosti, kao što su radionice, distribucija informativnog materijala i inicijative u zajednici. Cilj kompostiranje organskog otpada poput ostataka hrane i biljnog otpada u hranljivo đubrivo, čime bi se smanjila količina otpada, a istovremeno poboljšao kvalitet zemljišta	Broj održanih radionica Broj održanih akcija čišćenja Recikliranje do 50% sakupljenog otpada	2025 – 2026	DOO Komunalno Danilovgrad	DOO Komunalno Danilovgrad Opština Danilovgrad			5.000,00	5.000,00
Nabavka specijalizovanih vozila i opreme za obavljanje	Bolji i efikasniji rad društva za obavljanje	Izvršena nabavka električnog vozila za sakupljanje otpada;	2025	DOO Komunalno Danilovgrad	DOO Komunalno Danilovgrad	200.000,00		80.000,00	280.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

komunalnih usluga	komunalnih djelatnosti	nabavka dva kamiona za odvoz otpada			Opština Danilovgrad Eko Fond				
Sanacija divljih deponija	Čistija sredina, bez otpada, odlaganje komunalnog i kabastog otpada u tačno određenim posudama za isto.	Broj saniranih divljih deponija Manja količina otpada na javnim površinama	2025	DOO Komunalno Danilovgrad Eko Fond	Opština Danilovgrad	7.000,00		28.000,00	35.000,00
Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa									
Izrada i implementacija Lokalnog akcionog plana za biodiverzitet opštine Danilovgrad	Lokalni akcioni plan za biodiverzitet opštine Danilovgrad biće sveobuhvatan dokument koji će imati za cilj unapređenje kvaliteta života kroz očuvanje i održivo upravljanje biodiverzitetom na teritoriji opštine	Usvojen Lokalni akcioni plan za biodiverzitet	2025 – 2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	10.000,00			10.000,00
Izrada i usvajanje Lokalnog plana zaštite životne sredine opštine Danilovgrad	Plan će omogućiti efikasnije upravljanje prirodnim resursima,	Usvojen i implementiran lokalni plan zaštite životne sredine	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	10.000,00			10.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	smanjenje zagađenja i prilagođavanje klimatskim promjenama.	Definisane mjere za smanjenje zagađenja i zaštitu resursa Poboljšanje kvalitete pojedinih segmenata životne sredine							
Uspostavljanje novog zaštićenog područja i jačanje zaštite postojećeg	Uspostavljanje novog zaštićenog područja Park prirode „Prekornica“ u opštini Danilovgrad, kao i jačanje zaštite postojećeg Parka prirode „Rijeka Zeta“.	Usvojena Odluka o proglašenju i uspostavljanju novog zaštićenog područja Park prirode „Prekornica“ u opštini Danilovgrad, efikasniji mehanizmi zaštite i očuvanja prirodnih resursa, povećana lokalna svijest o značaju zaštite prirode.	2025 – 2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad				
Izrada plana sanacije i pošumljavanja planine Garač	Obnoviti i očuvati prirodne resurse planine Garač kroz efikasnu sanaciju oštećenih područja i pošumljavanje autohtonim vrstama drveća	Izrađen plan sanacije planine Garač Uključivanje lokalne zajednice u aktivnosti	2025	Opština Danilovgrad	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede				
Uređenje kružnih tokova na magistralnom putu M3 na	Uređenje pejzažne arhitekture, sadnja dekorativnih	Dobijena sredstva kroz projekat, realizacija projekta	2025	Opština Danilovgrad	DOO Komunalno Danilovgrad Eko Fond	10.000,00		40.000,00	50.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

teritoriji Danilovgrada	sadnica, ugradnja sistema za navodnjavanje								
Zaštita rijeke Zete od hemijskog uništavanja i prekomjernog izlovljavanja kroz poribljavanje i očuvanje biološke ravnoteže	Projekat se fokusira na zaštitu rijeke Zete od negativnih uticaja hemikalija i prekomjernog izlovljavanja, uz sprovođenje programa poribljavanja i edukacije, a sve u skladu sa ribolovnom osnovom koja je donešena na period od 6 godina	Smanjenje hemijskih zagađivača u vodi Povećanje broja i vrsta riba u rijeci Smanjenje nezakonitog izlovljavanja Broj edukovanih ribolovaca i lokalnih zajednica	2025	Društvo za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba Danilovgrad	Opština Danilovgrad	5.000,00		15.000,00	20.000,00
Realizacija projekta “Prevenција rizika od suše kroz izgranj otpornijih zajednica u Jadransko – jonskoj regiji – PRIMES”	Izgradnja zajednica otpornijih na rizik od suše kroz potpuno i proaktivno angažovanje zajedničkih strategija	Opština Danilovgrad kao projektni partner Izvještaj o realizaciji projekta	2025	Opština Danilovgrad	EU fondovi			101.000,00	101.000,00
Realizacija projekta “ZetRest –	Izrada analize stanja i plana za očuvanje	Opština Danilovgrad kao pridruženi partner	2025 – 2027	Opština Danilovgrad	EU fondovi			75.000,00	75.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Obnova plavne ravni Zete kroz akcije zasnovane na uključivanju zajednice i održivim inovativnim aktivnostima"	ekosistema zaštićenog područja, očuvanje ribljeg fonda endemskih vrsta.	Izveštaj o realizaciji projekta							
Uređenje planinskih izletišta i obala rijeke Zete	Odrediti prioritetne lokalitete na kojem treba urediti izletište ili odmorište. Uređivanje obala rijeke Zete obaviti naročito vodeći računa o usklađenosti sa Odlukom o proglašenju parka prirode "Rijeka Zeta"	Broj uređenih lokacija	2025	Opština Danilovgrad	Turistička organizacija Danilovgrad	25.000,00		25.000,00	50.000,00
Prioritet 4.3 Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje									
Obuka i edukacija timova za zaštitu i spašavanje	Unapređenje sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, podizanje operativnosti Službe zaštite i spašavanja u cilju zaštite života i zdravlja	Efikasniji odgovor na elementarne nepogode, tehničko tehnološke nesreće, vanredne događaje i vanredne situacije na teritoriji opštine Danilovgrad	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	8.000,00			8.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	stanovništva očuvanja materijalnih i kulturnih dobara								
Prioritet 4.4 Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadnim vodama									
Izrada Studije o metodama tretiranja otpadnih voda	Izrada studije koja će dati odgovarajuće rješenje o metodologiji tretiranja otpadnih voda	Izrađena Studija o metodama tretiranja otpadnih voda	2025	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad				

7.1 Projekti od značaja koji nijesu u nadležnosti lokalne samouprave

Saobraćajna infrastruktura	
Rekonstrukcija dionice magistralnog puta M – 3 Danilovgrad – Nikšić	Posredstvom rekonstrukcije ove saobraćajnice opština Danilovgrad će biti na moderan način povezana sa Nikšićem, te je poboljšanje kvaliteta i podizanje nivoa usluga i bezbjednosti na ovom putu od posebnog značaja. Rekonstrukcija će doprinijeti intenzivnijem razvoju naselja koja gravitiraju na tom putu, otvaranju razvojnih šansi i dodatnom iskorišćavanju potencijala prije svega u sektorima poljoprivrede i turizma i dr.
Rekonstrukcija I faze regionalnog puta R – 14 Danilovgrad – Čevo	Rekonstrukcijom ovog putnog pravca koji povezuje više regija, dobija se veća bezbjednost za učesnike u saobraćaju, kao i olakšano svakodnevno funkcionisanje mještana koji gravitiraju na tim područjima, posebno poljoprivredni proizvođači kojih na tom području
Infrastruktura u oblasti društvenih djelatnosti	
Izgradnja novog vrtića	Stvaranje boljih uslova za boravak i rad djece predškolskog uzrasta, zaposlenih i ostalih korisnika prostora u vrtiću.

8. IZVORI FINANSIRANJA

Finansiranje identifikovanih projekata iz Strateškog plana razvoja opštine Danilovgrad 2025 – 2029, osim iz sopstvenih izvora Opštine (Bužet Opštine), predviđeno je i iz Budžeta Crne Gore, donacija i drugih izvora. Opština je prepoznala značaj korišćenja EU fondova i uspostavila službu u okviru Sekretarijata za privredu i ekonomski razvoj koja je zadužena za pripremu, apliciranje i sprovođenje EU projekata.

Za projekte koje planira da realizuje u okviru Strateškog plana, pored Budžeta Opštine, lokalna samouprava je prepoznala i potencijalne partnere koji će dati podršku kroz tehničku i finansijsku logistiku i time privesti kraju realizaciju planiranih projekata.

U određivanju prioritetnih projekata, pored mogućnosti za finansiranje iz državnog Budžeta ili sredstava donatora, uključujući EU, Opština će se, između ostalog, voditi sljedećim kriterijuma:

- uticaj projekta za strateški cilj opštine;
- uticaj na investicije i otvaranje novih radnih mjesta;
- usklađenost sa ostalim prioritetima i projektima.

Realizacijom planiranih projekata stvoriće se dodatna vrijednost gradu, a samim tim i težnja ka ispunjavanju opšteg strateškog cilja „Unapređenje uslova i kvaliteta života u lokalnoj zajednici kroz kontinuirani ekonomski razvoj, poboljšanje infrastrukture, jačanje socijalnih politika, očuvanje životne sredine i valorizaciju kulturnih dobara“.

Pored opšteg cilja, definisana su četiri specifična strateška cilja, 15 prioriteta i 107 projektnih ideja. Rekapitulacija strateških ciljeva i prioriteta za period 2025 – 2029. godina data je u tabeli u nastavku.

Tabela br 54. Rekapitalacija Strateškog plana razvoja opštine Danilovgrad 2025 – 2029. godine

R.br.	Ciljevi i prioriteti	Planirani iznos	Procenat%
1	Unapređenje ekonomskog ambijenta	2.926.000,00	5,21
	- Izrada planske dokumentacije, studija, katastara i elaborata	166.000,00	0,29
	- Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva	223.000,00	0,39
	- Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede	1.730.000,00	3,08
	- Unapređenje turističke ponude	807.000,00	1,44
2	Poboljšanje infrastrukture	44.808.000,00	79,84
	- Razvoj saobraćajne infrastrukture	28.710.000,00	51,15
	- Razvoj komunalne infrastrukture	15.100.000,00	26,91
	- Razvoj energetske infrastrukture	998.000,00	1,78
3	Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti	5.650.000,00	10,06
	- Valorizacija kulturno – istorijskog naslijeđa	670.000,00	1,20

	- Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture	1.965.000,00	3,52
	- Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema	1.100.000,00	1,97
	- Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave	1.915.000,00	3,43
4	Zaštita i očuvanje životne sredine	2.735.000,00	4,87
	- Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom	1.505.000,00	2,68
	- Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa	760.000,00	1,35
	- Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje	470.000,00	0,84
	- Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadnim vodama	–	–
	Ukupno (1+2+3+4)	56.119.000,00	100

9. PRAĆENJE I KONTROLA SPROVOĐENJA (MONITORING)

Praćenje sprovođenja Godišnjeg akcionog plana, uz ocjenu ostvarivanja rezultata i procjenu efekata sprovođenja, značajan je element za ostvarenje Strateškog plana razvoja opštine Danilovgrad.

Shodno tome, Opština Danilovgrad će uspostaviti jasan sistem monitoringa kako bi se ostvarila efikasnija i transparentnija implementacija Strateškog plana razvoja, odnosno optimalno korišćenje resursa, kao i mjerenje efekata koji se postižu realizacijom predviđenih projekata.

Usvajanje Strateškog plana razvoja pratiće izrada Godišnjeg akcionog plana, koji će sadržati detaljan pregled aktivnosti, resursa i planiranih rezultata. Tri člana Radne grupe biće imenovana da vrše monitoring sprovođenja Strateškog plana razvoja i da o tome izvještavaju koordinatora Radne i Konsultativne grupe.

Za prikupljanje podataka o sprovođenju planiranih aktivnosti biće zaduženi rukovodioci projekata (rukovodioci organa lokalne uprave), u saradnji sa partnerima koji učestvuju u sprovođenju pojedinačnih projekata. Rukovodioci organa lokalne uprave će dostavljati izvještaje o učincima, rezultatima, procesnim, finansijskim i fizičkim indikatorima tročlanoj grupi za monitoring. Grupa za monitoring će objedinjavati podatke i izvještavati koordinatora Radne i Konsultativne grupe, osiguravajući redovno praćenje napretka u realizaciji strateških ciljeva.

Monitoring sistem Opštine Danilovgrad uključice indikatore uspješnosti za svaki projekat, uz definisanu polaznu osnovu, planirane rezultate i izvore provjere kojima će se verifikovati ostvareni napredak. Sistem će biti zasnovan na prikupljanju i analizi relevantnih informacija za svaki projekat pojedinačno, sa fokusom na sljedeće aspekte:

- Procesni indikatori – prate faze realizacije projekta i napredak u sprovođenju planiranih aktivnosti;

- Finansijski indikatori – prate opredijeljeni i realizovani budžet za projekte koji su u fazi implementacije;
- Fizički indikatori – uključuju podatke o učincima i postignutim rezultatima u okviru realizovanih aktivnosti.

U cilju osiguravanja efikasnosti i pouzdanosti procesa, Opština Danilovgrad će uspostaviti saradnju sa Vladom Crne Gore i drugim relevantnim institucijama, u skladu sa potrebama, zahtjevima i procedurama.

Godišnji akcioni plan i izvještaj o ostvarenju akcionog plana za prethodnu godinu biće podnošeni Konsultativnoj grupi, Skupštini Opštine Danilovgrad i nadležnom ministarstvu, u skladu sa Pravilnikom o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave.

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Prilog 1: Prikaz realizacije Strateškog plana razvoja opštine Danilovgrad 2019 – 2023

Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori i sredstva provjere	Period sprovođenja	Nosioци aktivnosti	Učesnici u implementaciji	Izvori finansiranja			
						Ukupno	Budžet JLS	Državni budžet	Drugi izvori
Specifični cilj 1: Unapređenje konkurentnosti privrede									
Podrška ženskom preduzetništvu u periodu 2019 – 2023. godina	Podržano pokretanje novih i razvoj postojećih biznisa žene nosioce poslovnih aktivnosti	Konkursna dokumentacija, podnešene prijave, zaključeni ugovori za sve godine	2019 – 2023	Opština Danilovgrad	Kandidatkinje odabrane kroz Javni konkurs za podršku	57,833.93 €	57,833.93 €		
Program podrške u poljoprivrednoj proizvodnji u periodu 2019 – 2023. godina	Podržani poljoprivrednici i razvoj poljoprivrede	Broj podržanih poljoprivrednika; Broj datih premija za mlijeke i drugih vidova podrške	2019 – 2023	Opština Danilovgrad	Poljoprivredni proizvođači	707,413.25 €	707,413.25 €		
Projekat "Jačanje lokalnog tržišta rada u opštini Danilovgrad" – EMPLOYED podržan kroz "Program EU i CG za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu – Podrška zapošljavanju u manje razvijenim opštinama u Crnoj Gori"	Podržani poslodavci (privredna društva i preduzetnici) za obuku i zapošljavanje 44 dugoročno nezaposlenih lica	Konkursna dokumentacija, podnešene prijave, zaključeni ugovori, Izvještaj o realizaciji projekta, Izvještaj o eksternoj reviziji projekta	2022	Opština Danilovgrad	Ministarstvo finansija – CFCU, EU, Poslodavci odabrani kroz Javni konkurs za dodjelu granta za zapošljavanje	248,089.64 €	18,046.72 €		230,042.92 €
Projekat Srce Sinjajevine, podržan kroz program Ambasade Kraljevine Norveške i UNOPS	Unaprijeđena poljoprivredna proizvodnja	Broj podržanih poljoprivrednih proizvođača na katunima Sinjajevine, promotivne aktivnosti projekta i projektna dokumentacija	2020 – 2021	Opština Danilovgrad	Opštine Mojkovac, Kolašin i Žabljak	47,964.00 €			47,964.00 €
Izgradnja i uspostavljanje novog maloprodajnog objekta "HD Laković" d.o.o.	Unaprijeđena ponuda na tržištu, unaprijeđeno poslovanje	Ugovori, izgrađeni objekti	2023	HD "Laković" d.o.o. Podgorica		1,200,000.00 €			1,200,000.00 €
Izgradnja elitnog stambenog naselja	I faza okončana, za drugu fazu radovi pri kraju kompleksa za stanovanje završeno	Ugovori, završeni radovi	2023	"TOC gradnja" d.o.o. Podgorica		3,000,000.00 €			3,000,000.00 €
Izgradnja objekta benzinske pumpe na magistralnom putu M – 18	Izgrađen objekat benzinske stanice	Ugovori, izgrađeni objekti	2023	"IK real" d.o.o. Podgorica		550,000.00 €			550,000.00 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Proširenje kapaciteta i nabavka opreme za preradu drveta i izradu proizvoda od drveta	Prošireni kapaciteti, nabavljena oprema, povećana proizvodnja i unaprijeđeno poslovanje	Ugovori, prošireni objekti i nabavljena oprema	2022 – 2023	"Lamex" d.o.o. Danilovgrad	1,800,000.00 €			1,800,000.00 €
Proširenje kapaciteta i opremanje krečane u naselju Spuž	Prošireni kapaciteti, nabavljena oprema, povećana proizvodnja i unaprijeđeno poslovanje	Ugovori, prošireni objekti i nabavljena oprema	2023	"Mondal" d.o.o. Danilovgrad	1,000,000.00 €			1,000,000.00 €
Opremanje logističkog centra Tehnocolor	Novi poslovni objekat počeo sa radom	Nabavljena oprema	2021	Tehnocolor d.o.o.	50,000.00 €			50,000.00 €
Otvaranje objekta prehrambene proizvodnje "Nemesis"	Unaprijeđena prehrambena proizvodnja	Ugovori, rekonstruisan objekat, nabavljena oprema	2021	Nemesis d.o.o.	1,500,000.00 €			1,500,000.00 €
Unapređenje i proširenje kapaciteta Farme kokošaka u Martinićima	Unaprijeđena poljoprivredna proizvodnja i prerada	Ugovori, rekonstruisan objekat, nabavljena oprema	2021	Agromont d.o.o.	3,500,000.00 €			3,500,000.00 €
Izgradnja fabrike namještaja	Unaprijeđeno poslovanje	Izgrađen objekat, nabavljena oprema	2021	Lamex d.o.o.	1,000,000.00 €			1,000,000.00 €
Rekonstrukcija poslovnog objekta za potrebe distributivnog centra za mesne proizvode	Unaprijeđeno poslovanje	Rekonstruisan objekat i nabavljena oprema	2020	Aroma Domaca trgovina	500,000.00 €			500,000.00 €
Izgradnja poslovnog objekta "Network Communication"	Unaprijeđeno poslovanje	Izgrađen objekat i nabavljena oprema	2020	Network Communication Tivat	990,000.00 €			990,000.00 €
Izgradnja benzinske pumpe "Hifa Oil"	Unaprijeđeno poslovanje	Izgrađen objekat i nabavljena oprema	2020 – 2021	Hifa Oil d.o.o.	1,000,000.00 €			1,000,000.00 €
Rekonstrukcija Hotela Zeta	Unaprijeđena turističko ugostiteljska ponuda	Rekonstruisan objekat i nabavljena oprema	2020	Savana Group	3,000,000.00 €			3,000,000.00 €
Izgradnja objekta Tehnocolor doo	Unaprijeđeno poslovanje	Izgrađen objekat i nabavljena oprema	2020	Tehnocolor d.o.o.	1,385,000.00 €			1,385,000.00 €
Izgradnja objekta Hipermarketa Voli	Unaprijeđeno poslovanje	Izgrađen objekat i nabavljena oprema	2019 – 2020	Voli d.o.o.	5,500,000.00 €			5,500,000.00 €
Prodajno servisni centar MAN	Izgrađeni kapaciteti, nabavljena oprema, započet rad novog objekta	Ugovori, izgrađeni objekti i nabavljena oprema	2019	Dewaco – MAN	2,500,000.00 €			2,500,000.00 €
Izgradnja i otvaranje objekta IDEA marketa	Izgrađeni kapaciteti, nabavljena oprema, započet rad novog objekta	Ugovori, izgrađeni objekti i nabavljena oprema	2019	"IDEA" d.o.o.	250,000.00 €			250,000.00 €
Otvaranje benzinske pumpe Petrol	Izgrađeni kapaciteti, nabavljena oprema, započet rad novog objekta	Ugovori, izgrađeni objekti i nabavljena oprema	2019	Benzinska pumpa Petrol	1,200,000.00 €			1,200,000.00 €
Proširenje prodajnih mjesta marketa Domaća trgovina	Unaprijeđeni kapaciteti, nabavljena oprema, započet rad novih prodajnih mjesta	Ugovori, izgrađeni objekti i nabavljena oprema	2019 – 2020	Domaća trgovina	1,100,000.00 €			1,100,000.00 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Unapređenje poslovanja kompanije "Šišković" d.o.o.	Unaprijeđeni kapaciteti, nabavljena oprema	Ugovori, unaprijeđeni objekti i nabavljena oprema	2019 – 2020	Šišković d.o.o.		800,000.00 €			800,000.00 €
Izgradnja stovarišta "Taratrans"	Izgrađeni kapaciteti, nabavljena oprema	Ugovori, izgrađeni objekti i nabavljena oprema	2019 – 2021	Taratrans d.o.o.		70,000.00 €			70,000.00 €
Izgradnja servisno prodajnog centra "Osmanagić"	Izgrađeni kapaciteti, nabavljena oprema, započetak rad novog objekta	Ugovori, izgrađeni objekti i nabavljena oprema	2019	Osmanagić d.o.o.		1,000,000.00 €			1,000,000.00 €
Unapređenje poslovanja kompanije "Mezon" d.o.o.	Unaprijeđeni kapaciteti, nabavljena oprema	Ugovori, unaprijeđeni objekti i nabavljena oprema	2019 – 2021	Mezon d.o.o.		220,000.00 €			220,000.00 €
Izgradnja proizvodnog pogona "Bomvas" d.o.o.	Izgrađeni kapaciteti, nabavljena oprema, započetak rad novog pogona	Ugovori, izgrađeni objekti i nabavljena oprema	2019	Bomvas d.o.o.		100,000.00 €			100,000.00 €
Ukupno: Specifični cilj 1						34,276,300.82 €	783,293.90 €	0.00 €	33,493,006.92 €
Specifični cilj 2: Unapređenje infrastrukture									
Tekuće asfaltiranje puteva na teritoriji opštine u periodu 2019 – 2023. godina	Unaprijeđeno stanje puteva i bezbjednost saobraćaja	Tenderske dokumentacije, zaključeni ugovori, izvedeni radovi	2019 – 2023	Opština Danilovgrad		2,099,860.80 €	2,099,860.80 €		
Tekuće nasipanje puteva na teritoriji opštine u periodu 2019 – 2023. godina	Unaprijeđena bezbjednost saobraćaja nasipanjem većeg broja dionica	Tenderske dokumentacije, zaključeni ugovori, izvedeni radovi	2019 – 2023	Opština Danilovgrad		131,556.51 €	131,556.51 €		
Održavanje rasvjete u periodu 2019 – 2023. godina	Funkcionalan sistem javne rasvjete	Ugovori, izvedeni radovi na održavanju i zamjeni svjetiljki, finansijska dokumentacija	2019 – 2023	Opština Danilovgrad	Mjesne zajednice	124,314.15 €	124,314.15 €		
Održavanje vertikalne i horizontalne signalizacije u periodu 2019 – 2023	Redovno održavanje vertikalne i horizontalne saobraćajne signalizacije	Broj postavljenih/obnovljenih saobraćajnih znakova i oznaka	2019 – 2023	Opština Danilovgrad		44,535.64 €	44,535.64 €		
Ulaganje CEDIS – a u razvoj i održavanje elektroenergetske infrastrukture na teritoriji grada u periodu 2019 – 2023	Unaprijeđeno snabdijevanje električnom energijom	Broj izgrađenih elektroenergetskih objekata	2019 – 2023	CEDIS		3,823,070.75 €		3,823,070.75 €	
Ulaganje u održavanje i rekonstrukciju vodovodne mreže na teritoriji grada u periodu 2019 – 2023	Unaprijeđen sistem vodovoda i kvalitet pružanja usluga	Izmješteni i rekonstruisani vodovodi, održavanje mreže, izvorišta, testiranje kvaliteta vode	2023	DOO "Vodovod i kanalizacija" Danilovgrad	Opština Danilovgrad, mještani	744,747.01 €			744,747.01 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Sanacija lokalnog puta u Novom Selu	Poboljšanje uslova i kvaliteta života na području naselja Novo Selo	Izgrađeno 800 m puta od čega direktnu korist ima 53 poljoprivredna domaćinstva	2023	Opština Danilovgrad – Sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i ruralni razvoj	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	50,000.00 €		50,000.00 €	
Dogradnja kompleksa UIKS – a u Danilovgradu	Poboljšanje infrastrukture UIKS – a	Tenderska dokumentacija, ugovori, izvedeni radovi	2020 – 2026	Ministarstvo pravde	Uprava za kapitalne projekte	3,158,524.11 €		2,157,146.12 €	1,001,377.99 €
Izgradnja Kružne raskrsnice kod Doma zdravlja	Unaprijeđen kvalitet i bezbjednost saobraćaja i bezbjednost đaka i korisnika usluga Doma zdravlja	Tenderska dokumentacija, ugovor, građevinska dokumentacija za radove, plan uređenja zelenih površina i ifinansijska dokumentacija za uređenje zelenih površina	2023	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte	435,825.29 €	8,107.00 €	427,718.29 €	
Uređenje gradskog jezgra	Unaprijeđen vizuelni identitet grada i uljepšane javne površine	Okrečene fasade u centru grada, sanirane gradske fontane	2023	Opština Danilovgrad		52,344.50 €	52,344.50 €		
Sanacija puta u naselju Pitome loze	Saniran put i unaprijeđena bezbjednost saobraćaja	Tenderska dokumentacija, zaključen ugovor, izvedeni radovi	2023	Opština Danilovgrad	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	53,456.94 €		53,456.94 €	
Adaptacija putnih pravaca u naseljima Bandići, Zagrač, Frijeska, Glavica i Đedezi	Unaprijeđeno stanje puteva i bezbjednost saobraćaja	Tenderska dokumentacija, zaključen ugovor, izvedeni radovi	2023	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte	499,648.38 €		499,648.38 €	
Sanacija dionice puta između Donjeg i Gornjeg Manastira Ostrog	Unaprijeđeno stanje puta i bezbjednost saobraćaja	Tenderska dokumentacija, zaključen ugovor, izvedeni radovi	2023	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte	150,938.51 €		150,938.51 €	
Izrada novog glavnog projekta puta Danilovgrad – Spuž (preko Martinića)	Stvoreni uslovi za dalje aktivnosti na nabavci radova na rekonstrukciji putnog pravca	Tenderska dokumentacija, ugovor, izrađena dokumentacija	2023	Opština Danilovgrad	Zajednica Opština Crne Gore, Uprava za kapitalne projekte	26,257.00 €		6,257.00 €	20,000.00 €
Regionalni stambeni program – izgradnja individualnih stambenih objekata u Nikšiću, Danilovgradu, Beranama i Pljevljima	Izgrađeni stambeni objekti, ugovori, prateća dokumentacija	Izgrađeni stambeni objekti, ugovori, prateća dokumentacija	2022 – 2023	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Uprava za kapitalne projekte i Opština Danilovgrad	100,395.54 €			100,395.54 €
Sanacija puta Danilovgrad – Manastir Ostrog	Unaprijeđena putna infrastruktura i bezbjednost saobraćaja	Unaprijeđena putna infrastruktura i bezbjednost saobraćaja	2022	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte	228,162.73 €		228,162.73 €	

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju regionalnog puta Danilovgrad – Cetinje (dionica Danilovgrad – Markovina)	Izrađena i revidovana projektna dokumentacija	Izrađen i revidovan Glavni projekat rekonstrukcije regionalnog puta	2020 – 2021	Uprava za saobraćaj	Uprava za saobraćaj Crne Gore	88,330.00 €		88,330.00 €	
Rekonstrukcija magistalnog puta M18 (dionica Danilovgrad – Podgorica)	Rekonstruisan magistralni put M18, izgrađen bulevar sa 4 trake	Procenat izvedenih radova	2020 – 2022	Uprava za saobraćaj	Uprava za saobraćaj Crne Gore	15,417,609.25 €		15,417,609.25 €	
Betoniranje puta Gornji Zagarač na više dionica	Unaprijeđena putna infrastruktura u nepristupačnim predjelima	Dužina izgrađenog puta	2020	"Komunalno" d.o.o. Danilovgrad	Opština Danilovgrad Mještani	58,797.00 €			58,797.00 €
Unapređenje putne i vodovodne infrastrukture na području opštine Danilovgrad od strane Ministarstva	Unaprijeđena putna i vodovodna infrastruktura	Dužina rekonstruisane vodovodne i saobraćajne mreže	2020	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	144,800.00 €		144,800.00 €	
Izrada glavnog projekta pružnog prelaza Lalevići	Stvoreni preduslovi za realizaciju investicionih radova	Izrađena projektna dokumentacija	2020	Opština Danilovgrad		13,915.00 €	13,915.00 €		
Izgradnja stanova za potrebe Vojske CG	Izgrađen stambeni objekat	Broj izgrađenih stanova	2020 – 2021	Stambena zadruga "Odbrana"	Stambena zadruga "Odbrana" Ministarstvo odbrane Opština Danilovgrad	5,000,000.00 €		5,000,000.00 €	
Rekonstrukcija mHE Slap Zete – mHE Glava Zete	Povećan stepen proizvodnje električne energije	Rekonstruisan objekat i nabavljena oprema	2019 – 2020	Zeta Energy d.o.o.		6,000,000.00 €			6,000,000.00 €
Adaptacija postojećih objekata Policijske akademije	Unaprijeđen rad institucije i kvalitet boravka	Adaptiran objekat i nabavljena oprema	2019 – 2021	Policijska akademija		109,575.18 €		32,780.20 €	76,794.98 €
Rekonstrukcija objekta Crvenog krsta	Stvoreni kvalitetniji uslovi za boravak i rad OO Crvenog krsta Danilovgrad i korisnike usluga	Ugovori, fakture, izvedeni radovi	2019 – 2020	OO Crveni krst Danilovgrad	Opština Danilovgrad, Crveni krst Crne Gore	133,000.00 €	75,000.00 €		58,000.00 €
Adaptacija potkrovlja stambene zgrade u Spuzu	Unaprijeđeni uslovi stanovanja	Ugovori, fakture, izvedeni radovi	2019	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Opština Danilovgrad	207,000.00 €			207,000.00 €
Izrada plana privremenih lokacija	Izrađen plan, kao osnov za uređenje pitanja privremenih lokacija	Izrađena dokumentacija	2019	Opština Danilovgrad		6,700.00 €	6,700.00 €		
Izrada projekata kružnih tokova u Danilovgrad i Spuzu	Izrađeni projekti i stvorena osnova za dalje ugovaranje za izvođenje radova	Ugovori, izrađena projektna dokumentacija	2019	Opština Danilovgrad		30,000.00 €	30,000.00 €		
Ukupno: Specifični cilj 2						31,965,279.43 €	186,066.50 €	24,256,847.42 €	7,522,365.51 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Specifični cilj 3: Unapređenje sadržaja i kvaliteta usluga u oblasti društvenih djelatnosti									
Stipendiranje studenata osnovnih i magistarskih studija i najboljih đaka u periodu 2019 – 2023	Podržani studenti osnovnih, master i magistarskih studija sa prosječnom ocjenom iznad 9 (B) kao i najbolji učenici srednjih škola	Konkursna dokumentacija, podnešene prijave, zaključeni ugovori	2019 – 2023	Opština Danilovgrad		200,777.00 €	200,777.00 €		
Program podrške sportskim kolektivima u periodu 2019 – 2023	Unaprijeđen rad sportskih kolektiva u Danilovgradu	Broj podržanih sportskih kolektiva i sportista	2023	Opština Danilovgrad	Sportski kolektivi	838,495.00 €	838,495.00 €		
Podrška razvoju NVO sektora u periodu 2019 – 2023	Podržane organizacije NVO sektora za implementaciju razvojnih projekata	Konkursna dokumentacija, podnešene prijave, zaključeni ugovori	2019 – 2023	Opština Danilovgrad	NVO podržane putem konkursa Opštine i ReLoad 2 programa	101,419.35 €	101,419.35 €		
Pokloni za novorođenčad u periodu 2019 – 2023	Podrška roditeljima za djecu rođenu tokom godine	Dodijeljena novčana podrška kao čestitka za rođenje od strane Opštine	2019 – 2023	Opština Danilovgrad		103,460.00 €	103,460.00 €		
Organizovanje turističkih i kulturnih manifestacija i događaja	Bolja kulturna ponuda i sadržaj i promocija turističkih lokaliteta, poljoprivrednih proizvođača, kvalitetnija kulturna i turistička ponuda grada i povećan kvalitet života građana	Održane izložbe i kulturne manifestacije Umjetničke kolonije, manifestacije Rijekom Zetom", "Naša rijeka Zeta", "Vinom obojen Danilovgrad", "Katunske sportske igre", "Spuško ljeto", "Bjelopavličke sportske igre", "Igre stare Crne Gore" i druge	2019 – 2023	JU "Umjetnička kolonija Danilovgrad", Turistička organizacija Danilovgrada	Opština Danilovgrad, JU Centar za kulturu Danilovgrad	71,591.33 €	71,591.33 €		
Unaprijeđene programske aktivnosti Centra za kulturu Danilovgrad	Poboljšana kulturna ponuda grada	Održane predstave, izložbe, književne večeri, bioskopske projekcije	2019 – 2023	Centar za kulturu Danilovgrad	Opština Danilovgrad	40,044.05 €	40,044.05 €		
Projekat "Kreativne industrije za zapošljavanje bez granica" podržan kroz Program IPA prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora	Uspostavljen Centar kreativnih industrija, sprovedene obuke iz oblasti kreativnih industrija, programi za sticanje prakse u sektoru kreativnih industrija, izrađena analitička dokumenta	Tenderske dokumentacije za angažovanje stručnjaka, ugovori, izvještaji sa obuka i stažiranja, finansijska dokumentacija	2022 – 2024	Opština Danilovgrad	Partneri Općina Jablanica, Udruženje LINK Mostar i NVO Multimedijal, Bijelo Polje	48,000.00 €	9,120.00 €		38,880.00 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Nabavka novih vozila i opreme Doma zdravlja Dimitrije Dika Marenčić	Preciznija dijagnostika, smanjeno vrijeme čekanja na pregled, unaprijeđene usluge	Rekonstrukcija zgrade, nabavka patronažnih i terenskih vozila, zamjenjen manuelni mamograf novim savremenim digitalnim uređajem, Digitalni RTG aparat, zamijenjena zastarjela medicinska oprema (EKG kardiovit at – 102, Mobilni EKG, Oftalmološka lupa, EKG Kardiovit at – 1 g2, Holter EKG), opremanje oftalmološke ordinacije biomikroskopom	2022 – 2023	Dom zdravlja "Dimitrije Dika Marenčić" Danilovgrad		385,025.24 €	76,845.50 €	242,710.27 €	65,469.47 €
Programi podrške OO Crvenog krsta Danilovgrad u periodu 2019 – 2023	Podrška licima sa invaliditetom, starim licima i licima u stanju socijalne potrebe	Korisnici kojima su dodijeljena invalidska kolica, korisnici usluge "Njega starih lica"	2023	Crveni krst Crne Gore	Opština Danilovgrad, OO Crveni krst Danilovgrad	78,645.00 €	16,765.00 €	61,880.00 €	
"ReCulture" – Projekat kofinansiran od strane EU (program Kreativna Evropa) a na kom je partner JU "Umjetnička kolonija Danilovgrad"	Sprovedene aktivnosti projekta planirane za 2023. godinu	Zaključeni ugovori, Održani sastanci, izrađen vizuelni identitet i novi set suvenira i prostornih elemenata	2021 – 2024	JU "Umjetnička kolonija Danilovgrad"	Nosilac projekta JU "Kulturni centar Trebinje"	24,960.00 €	3,744.00 €		21,216.00 €
Program "Narodne kuhinje" Crvenog krsta Danilovgrad	Unaprijeđena socijalna zaštita i podrška licima u stanju socijalne potrebe	Broj korisnika	2021 – 2023	OO Crvenog Krsta Danilovgrad	Opština Danilovgrad, donatori	100,960.00 €	75,960.00 €		25,000.00 €
Projekat rekonstrukcije i sanacije Sportske hale	Unaprijeđeni uslovi za korišćenje i održavanje sportskih događaja u Sportskoj hali	Tenderska dokumentacija, Ugovori, Izvedeni radovi i nabavljena oprema	2021 – 2022	Ministarstvo prosvjete, Uprava za sport i mlade	Opština Danilovgrad, Sekretarijat za imovinu i investicije	30,083.94 €	3,569.21 €	26,514.73 €	
Adaptacija vrtića JPU „Irena Radović" u Spužu	Unaprijeđeno obrazovanje	Izvršena adaptacija vrtića JPU „Irena Radović" u Spužu	2022	Opština Danilovgrad		4,500.00 €	4,500.00 €		
Rekonstrukcija i dogradnja objekta vrtića "Zora Šaranović" u Spužu	Unapređenje obrazovnog sistema	Ugovori, izvedeni radovi	2021	Vrtić "Zora Šaranović" Spuž	Opština Danilovgrad, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta	150,000.00 €	50,000.00 €		100,000.00 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Rekonstrukcija stambenih jedinica za socijalno ugrožene porodice	Unaprijeđena socijalna zaštita	Ugovori, izvedeni radovi	2021	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	40,000.00 €	20,000.00 €		20,000.00 €
Izgradnja stambenog objekta za penzionere	Unaprijeđena socijalna zaštita	Ugovori, izvedeni radovi	2021	Udruženje penzionera	Udruženje penzionera, Opština Danilovgrad	540,000.00 €	90,000.00 €		450,000.00 €
Podrška Fondaciji "I ja imam pravo da budem mama"	Podrška roditeljima	Ugovor	2021	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad, Fondacija "I ja imam pravo da budem mama"	5,000.00 €	5,000.00 €		
Izgradnja dječjeg igrališta u Pažićima	Unaprijeđena komunalna infrastruktura	Broj ugrađenog mobilijara, površina koja je adaptirana	2020	Glavni grad Podgorica		20,000.00 €			20,000.00 €
Senzorna soba u Dnevnom centru	Unaprijeđeni tehnički kapaciteti Dnevnog centra kroz sredstva dobijena kroz projekat	Broj nabavljenih rekvizita	2020	Dnevni centar	Ambasada republike Bugarske	16,750.00 €			16,750.00 €
Rekonstrukcija i opremanje objekta Crvenog krsta Danilovgrad	Rekonstruisana I faza objekta, Uređeno dvorište, nabavljena oprema	Rekonstruisana površina Nabavljena oprema	2020 – 2023	OO Crveni krst Danilovgrad	Opština Danilovgrad, Crveni krst Crne gore	60,000.00 €	25,000.00 €		35,000.00 €
Rekonstrukcija objekta Omladinskog servisa	Unaprijeđeni kapaciteti za sprovođenje omladinske politike	Površina rekonstruisanog prostora	2020	Ministarstvo sporta i mladih		30,000.00 €		30,000.00 €	
Uređenje školskog dvorišta i postavljanje nove ograde Gimnazije	Unaprijeđen kvalitet boravka za učenike	Uređen prostor dvorišta	2019 – 2020	Gimnazija Petar I Petrović Njegoš		45,836.46 €	9,500.00 €	31,336.46 €	5,000.00 €
Sanacija školskog dvorišta OŠ Vuko Jovović	Unaprijeđen kvalitet boravka za učenike	Uređen prostor dvorišta	2019	OŠ Vuko Jovović		30,000.00 €			30,000.00 €
Rekonstrukcija stadiona Braće Velašević sa rasvjetom, izgradnja pomoćnog terena sa infrastrukturom	Unaprijeđeni uslovi za razvoj sporta i rad FK "Iskra"	Ugovori, izvedeni radovi	2019 – 2020	FSCG	Opština Danilovgrad	1,215,136.00 €	15,136.00 €		1,200,000.00 €
Rekonstrukcija Zavičajnog muzeja	Unaprijeđena kulturna ponuda grada	Ugovori, izvedeni radovi, rekonstruisane prostorije	2019	Ministarstvo kulture	Opština Danilovgrad	130,000.00 €		130,000.00 €	
Rekonstrukcija objekta Umjetničke kolonije	Unaprijeđena kulturna ponuda grada	Ugovori, izvedeni radovi, rekonstruisane prostorije	2019 – 2022	Opština Danilovgrad		104,861.21 €	81,330.21 €		23,531.00 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Nabavka specijalizovanog vozila za djecu sa smetnjama u razvoju	Unaprijeđen kvalitet pružanja usluga za djecu sa smetnjama u razvoju	Ugovor, nabavljeno vozilo	2019	Opština Danilovgrad	Centar za dnevni boravak djece sa smetnjama u razvoju i odraslih sa invaliditetom	10,000.00 €	10,000.00 €		
Ukupno: Specifični cilj 3						3,181,393.23 €	608,105.30 €	522,441.46 €	2,050,846.47 €
Specifični cilj 4: Unapređenje kvaliteta životne sredine									
Ugradnja LED sistema javne rasvjete u području GUR – a	Postojeće svjetiljke zamijenjene LED svjetiljkama nove generacije koje ostvaruju uštede u potrošnji električne energije. Plaćanje za ugradnju sistema će biti vršeno od ostvarenih ušteda usled smanjenih troškova za električnu energiju	Tenderska dokumentacija, Ugovor, izvedeni radovi na ugradnji sistema LED rasvjete	2022	Opština Danilovgrad		1,298,928.95 €	1,298,928.95 €		
Projekat "Jačanje lokalnih zajednica za prevenciju i upravljanje rizicima od prirodnih nepogoda" – RESCOMM podržan kroz Program IPA prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora	Unaprijeđeni kapaciteti partnerskih organizacija za prevenciju i upravljanje rizicima od prirodnih nepogoda	Adaptirane prostorije za održavanje treninga i obuka; nabavljena oprema; broj obučanih lica; izrađena strateška dokumenta	2022 – 2024	Opština Danilovgrad	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje, Kantonalna uprava civilne zaštite Kantona Sarajevo, Sarajevska regionalna razvojna agencija – SERDA	182,188.75 €	27,328.31 €		154,860.44 €
IPA program prekogranične saradnje Italija – Albanija – Crna Gora – FLAT projekat	Realizacija projekta shodno planu, izgrađena i opremljena zgrada Službe zaštite sa Trening centrom, nabavljena oprema, održane obuke i izrađena dokumentacija	Realizovane aktivnosti, projektni izvještaji	2018 – 2020	Opština Danilovgrad	Partneri na projektu, pridruženi partner Direktor za vanredne situacije	463,740.83 €	69,561.12 €		394,179.71 €
Nabavka specijalizovanog vozila za sakupljanje komunalnog otpada	Unaprijeđena čistoća grada	Tenderska dokumentacija, ugovori, nabavljen kamion – kiper za sakupljanje otpada	2023	"Komunalno" d.o.o. Danilovgrad	Opština Danilovgrad	48,400.00 €			48,400.00 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Uređenje i održavanje javnih površina i zelenila i odvoz otpada	Uređene i održavane javne površine, čistiji grad	Održavane javne površine, Izveštaji o radu "Komunalno" d.o.o. Danilovgrad	2019 – 2023	Komunalno d.o.o.	Opština Danilovgrad	1,080,679.36 €	1,080,679.36 €		
Dodjela subvencija za kupovinu bicikala i električnih trotineta	9 korisnika subvencija	Ankete korisnika kako bi se procijenilo zadovoljstvo i identifikovale mogućnosti poboljšanja	2023	Opština Danilovgrad	Korisnici subvencija	1,090.00 €	1,090.00 €		
Izgradnja punionice za električne automobile	Unaprijeđena e – mobilnost, pozitivan uticaj na smanjenje emisije CO2, pozitivan uticaj u smislu poboljšanih uslova za turiste i posjetioce	Izvedeni radovi, ugrađena oprema	2022	Turistička organizacija Danilovgrad	UNDP	20,000.00 €	5,000.00 €		15,000.00 €
Izrada Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa	Izrađen Plan zaštite i spašavanja od zemljotresa	Izrađen dokument	2021	Opština Danilovgrad – Služba zaštite i spašavanja		5,000.00 €	5,000.00 €		
Ugradnja solarnih sistema na katinima	Unaprijeđena poljoprivredna proizvodnja	Broj nabavljenih i ugrađenih solarnih sistema	2019 – 2023	Opština Danilovgrad		6,000.00 €	6,000.00 €		
Izrada lokalne Strategije za smanjenje rizika od katastrofa	Urađena Strategija	Izrađen dokument	2020	Opština Danilovgrad – Služba zaštite i spašavanja	Direktorat za vanredne situacije	5,000.00 €	5,000.00 €		
Izrada Akcionog plana biodiverziteta	Stvorena osnova za dalju zaštitu i razvoj biodiverziteta	Izrađen dokument	2020	Opština Danilovgrad		11,000.00 €	11,000.00 €		
Izrada studije zaštite rijeke Zete	Stvoreni uslovi za dalju zaštitu prirodnog područja	Izrađena dokumentacija	2019	Opština Danilovgrad	Glavni grad Podgorica	9,600.00 €	9,600.00 €		
Ukupno: Specifični cilj 4						1,832,698.94 €	1,220,258.80 €	0.00 €	612,440.14 €
UKUPNO						71,255,672.42 €	2,797,724.50 €	24,779,288.88 €	43,678,659.04 €

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Prilog 2: Projekcija akcionog plana za 2026. godinu

SPECIFIČNI STARTEŠKI CILJ 1: Unapređenje ekonomskog ambijenta									
Prioritet 1.1 Izrada i dopuna planske dokumentacije, studija, katastara i elaborata									
Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori	Period sprovođenja	Nosioci aktivnosti	Učesnici u implementaciji	Izvori finansiranja			
						Budžet Opštine	Budžet Crne Gore	Drugi izvori	Ukupno
Izrada Katastra zelenih površina I faza	Započete aktivnosti na mapiranju zelenih površina	Identifikovane zelene površine	2026 – 2027	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	30.000,00			30.000,00
Prioritet 1.2 Privlačenje investitora, razvoj MMSP i preduzetništva									
Žensko preduzetništvo	Podržano pokretanje novih i razvoj postojećih biznisa žene nosioce poslovnih aktivnosti	Broj podržanih biznis ideja	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	20.000,00			20.000,00
Podrška novim biznisima (start up)	Podržano pokretanje novih biznisa	Broj podržanih novih biznis ideja, broj novozaposlenih	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	30.000,00			30.000,00
Izrada novog Biznis vodiča			2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	8.000,00			8.000,00
Podrška razvoju MMPS									
Prioritet 1.3 Razvoj ruralnih područja i poljoprivrede									
Unapređenje biljne proizvodnje	Subvencije za žetvu strnih žita i kukuruza	Broj požnjevenih hektara i kultura po hektarima	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	60.000,00			60.000,00
Unapređenje stočarstva	Podrška u otkupu mlijeka i instaliranju solarnih sistema na katunima	Količina otkupljenih litara mlijeka Broj instaliranih solarnih sistema	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	225.000,00			225.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Razvoj pčelarstva	Poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji pčelinjih proizvoda, povećanje broja košnica, povećanje količine proizvedenog meda i drugih pčelinjih proizvoda	Broj subvencionisanih pčelinjih društava	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	20.000,00			20.000,00
Prioritet 1.4 Unapređenje turističke ponude									
Promocija i razvoj turizma kroz manifestacije	Promocija turističke ponude kroz manifestacije, veća posjećenost i promocija Danilovgrada kao turističke destinacije	Broj manifestacija i posjetilaca	2026	Turistička organizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad	40.000,00		40.000,00	80.000,00 €
Opremanje turističkih lokaliteta mobilijarom	Veća posjećenost turističkih lokaliteta i prepoznatljivost	Broj postavljenih klupa, nadstrešnica, informativnih tabli, kanti za otpad, biciklističke staze, te parking za bicikle.	2026	Turistička organizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad			20.000,00	20.000,00
Izrada Registra turističke ponude	Izrada digitalnog Registra turističke ponude i potencijala, koji će sadržati detaljne informacije o svim relevantnim	Broj unosa u Registar Broj pristupa platformi Povećanje vidljivosti turističkih	2026	Turistička organizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad			10.000,00	10.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	turističkim resursima	destinacija kroz medije i digitalne kanale							
Adaptacija / rekonstrukcija planinarsko – šumarskog doma na Studenom sa mogućnošću širenja kapaciteta do statusa dječijeg odmarališta	Potrebno planirati totalnu rekonstrukciju objekta kvadrature 440m2, spratnosti P+1, koja podrazumijeva zamjenu svih instalacija na objektu, sanitarija, zidnih i podnih obloga, bravarije i stolarije, izgradnju sistema za grijanje, rekonstrukciju fasade.	Funkcionalan objekat koji jača turističku ponudu, odnosno korišćenje lokalnih potencijala, održivi razvoj, očuvanje prirodnih resursa.	2026 – 2027	Opština Danilovgrad	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	100.000,00	150.000,00		250.000,00
SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 2: Poboljšanje infrastrukture									
Prioritet 2.1 Razvoj saobraćajne infrastrukture									
Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori	Period sprovođenja	Nosioci aktivnosti	Učesnici u implementaciji	Izvori finansiranja			
						Budžet Opštine	Budžet Crne Gore	Drugi izvori	Ukupno
Rekonstrukcija i sanacija ulica u užem gradskom jezgru	Unaprijeđena putna infrastruktura i veća bezbjednost svih učesnika u saobraćaju	Broj i dužina rekonstruisanih ulica	2026	Opština Danilovgrad	Uprava za kapitalne projekte Opština Danilovgrad		1.500.000,00		1.500.000,00
Asfaltiranje lokalnih kategorisanih i nekategorisanih puteva	Poboljšanje i unaprjeđenje putne infrastrukture	Broj saniranih putnih pravaca	2026	Opština Danilovgrad	Uprava za saobraćaj		700.000,00		700.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Izgradnja I faze trotoara i biciklističkih staza duž regionalnog puta R – 23 na dionici Danilovgrad – Stologlav	Unaprijeđena putna infrastruktura i veća bezbjednost svih učesnika u saobraćaju	Dužina izvedenih radova	2026 – 2027	Opština Danilovgrad	Uprava za saobraćaj	1.000.000,00	2.000.000,00		3.000.000,00
Nasipanje puteva i sanacija udarnih rupa	Poboljšana saobraćajna infrastruktura na prigradskom području	Broj nasutih putnih pravaca i količina nasutog tampona	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	50.000,00			50.000,00
Postavljanje horizontalne i vertikalne signalizacije	Unaprijeđena putna infrastruktura	Povećana bezbjednost svih učesnika u saobraćaju	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	15.000,00			15.000,00
Izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju i modernizaciju saobraćajnica	Stvaranje uslova za realizaciju infrastrukturnih projekata	Broj izrađenih i revidovanih glavnih projekata	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	80.000,00			80.000,00
Nadzor nad izvođenjem radova	Srtučan nadzor nad izvođenjem radova, vođenje građevinske knjige i dnevnika, otklanjanje eventualnih nedostataka	Zaključen ugovor o vršenju nadzora, građevinska dokumentacija	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	70.000,00			70.000,00
Prioritet 2.2 Razvoj komunalne infrastrukture									
Zamjena azbestnih cijevi	Zamijena 10 km azbestnih cijevi	Povećan kvalitet vodosnabdijevanja	2026	DOO Vodovod i	Opština Danilovgrad			80.000,00	80.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

		lokalnog stanovništva. Dužina zamijenjinih cijevi		kanalizacija Danilovgrad					
Izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih vodovoda	Povećan kvalitet vodosnabdijevanja lokalnog stanovništva. Rekonstrukcija će se izvoditi u okviru projekata rekonstrukcije ulica u užem gradskom jezgru i duž R – 23	Dužina izgrađene / rekonstruisane mreže Broj priključaka	2026	DOO Vodovod i kanalizacija Danilovgrad	Opština Danilovgrad			400.000,0 0	400.000,00
Kaptiranje seoskih vodoizvorišta	Poboljšanje vodosnabdijevanja ruralnih područja, razvoj poljoprivrede	Broj kaptiranih seoskih vodoizvorišta	2026	Opština Danilovgrad	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	50.000,00			50.000,00
Nabavka specijalizovanih vozila i mehanizacije DOO „Vik“ Danilovgrad	Nabavka mehanizacije i opreme za detekciju kvarova i gubitaka na mreži	Smanjenje gubitaka na mreži	2026	DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad	Opština Danilovgrad			100.000,0 0	100.000,00
Novo gradsko groblje i proširenje postojećih grobalja	Obezbijeđen adekvatan prostor za sahrane u budućnosti, a uz formiranje novog, modernog gradskog groblja sa svim potrebnim pratećim sadržajem, bi se omogućila	Broj novoformiranih grobnih parcela, broj pristupnih staza i puteva, broj parking mjesta, broj kapela, broj uređenih zelenih površina i zasađenih sadnica, dužina	2026 – 2029	Opština Danilovgrad	Vlada Crne Gore		1.550.000,0 0		1.550.000,0 0

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	dugoročna održivost i zadovoljile bi se buduće potrebe stanovništva	postavljenih vodovodnih i elektro instalacija							
Modernizacija javne rasvjete	Veća sigurnost svih građana i učesnika u saobraćaju, unaprijeđena energetska efikasnost	Broj postavljenih LED svjetlosnih izvora	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	50.000,00			50.000,00
Uređenje javnih površina	Uređene zelene površine, mobilijar na javnim površinama	Uređena dječja igrališta, kupališta, sportsko – rekreativni tereni	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	80.000,00			80.000,00
Uređenje stambenih zgrada	Estetski uređeni grad	Broj okrečenih fasada na stambenim zgradama	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	70.000,00			70.000,00
Adaptacija gradske pijace	Instalacija kvalitetne krovne konstrukcije, zamena starih i oštećenih tezgi, razdvajanje prodajnih zona	Veći broj posjetilaca, povećanje prihoda prodavaca, stabilniji priliv sredstava za lokalnu zajednicu, podrška lokalnoj ekonomiji i poljoprivredi	2026	DOO „Komunalno “ Danilovgrad	Opština Danilovgrad			50.000,00	50.000,00
Otvaranje cvjećare	Cvjećara stvara mogućnosti za lokalnu ekonomiju, kako kroz prodaju biljaka i cvjetnih aranžmana, tako i kroz angažovanje	Otvorena cvjećara	2026	DOO „Komunalno “ Danilovgrad	Opština Danilovgrad			10.000,00	10.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	lokalnih dobavljača i proizvođača								
Nabavka i ugradnja agregata za vodoizvorište Oraška Jama	Stabilnost vodosnabdijevanja sa vodoizvorišta	Kontinuitet u vodosnabdijevanju u dijela opštine Danilovgrad tokom čitave godine	2026	DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad	Opština Danilovgrad			70.000,00	70.000,00
Izrada Lokalnog plana za kontrolu populacije pasa lualica	Uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Danilovgrad, poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica, kao i zaštita zdravlja životinja i ljudi	Predložene mjere koje će da doprinesu trajnom rješavanju problema vezanih za napuštene pse	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad				
Prioritet 2.3 Razvoj energetske infrastrukture									
Radovi na unaprjeđenju elektro energetske mreže	Pouzdana i kvalitetna distribucija električne energije, sa stalnim ulaganjem u mrežu i objekte radi bolje pouzdanosti mreže za sve korisnike distributivnog sistema	Stabilnost u distribuciji električne energije	2026	CEDIS	CEDIS			300.000,00	300.000,00
SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 3: Unapređenje i razvoj društvenih djelatnosti									
Prioritet 3.1 Valorizacija kulturno – istorijskog naslijeđa									
Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori				Izvori finansiranja			

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

			Period sprovođenj a	Nosioci aktivnosti	Učesnici u implementacij i	Budžet Opštine	Budžet Crne Gore	Drugi izvori	Ukupno
Zaštita i valorizacija arheoloških lokaliteta	Zaštita i konzerviranje ugroženih arheoloških lokaliteta.	Broj zaštićenih arheoloških lokaliteta	2026	Centar za kulturu Zavičajni muzej	Ministarstvo kulture i medija Opština Danilovgrad			50.000,00	50.000,00
Prioritet 3.2 Poboljšanje uslova za razvoj sporta i kulture									
Uređenje sportsko – rekreativne zone Landža	Stvaranje multifunkcionaln og prostora u opštini Danilovgrad, namjenjenog sportskim i rekreativnim aktivnostima za sve uzraste i socijalne grupe	Zadovoljniji korisnici, bolji uslovi života, povećan broj sportskih terena za aktivnosti na otvorenom prostoru, pa samim tim i stepen kvaliteta života	2026	Opština Danilovgrad	Ministarstvo sporta i mladih	300.000,00		200.000,0 0	500.000,00
Izgradnja mikro lokacija za bavljenje sportom	Poboljšanje kvaliteta života kroz veću dostupnost sportskih sadržaja	Mini tereni: Tereni za mali fudbal, rukomet, košarku, tenis, odbojku, stoni tenis ili druge popularne sportove, Fitness na otvorenom: Postavljanje sprava za vježbanje i jogu ili istezanje, Igrališta za djecu	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	50.000,00			50.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Podrška sportskim klubovima	Unaprijeđeni uslovi za bavljenje sportom kroz podršku za rad sportskih organizacija	Broj i iznos dodijeljenih sredstava	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	300.000,00			300.000,00
Izrada Glavnog projekta višenamjenskog objekta za kulturu	Izrađen Glavni projekat objekta koji će biti jezgro kulturnih i kreativnih industrija opštine Danilovgrad (biblioteka, dizajn, fotografija, arhitektura, umjetnički i tradicionalni zanati, računarski programi i igre, vizuelne umjetnosti)	Funkcionalan objekat koji podstiče inovacije, kulturnu razmjenu i društvenu koheziju. Unaprijeđen kulturni ambijent opštine Danilovgrad u kojem razni talenti nalaze podršku.	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	30.000,00			30.000,00
Prioritet 3.3 Jačanje socijalne zaštite, obrazovnog i zdravstvenog sistema									
Nabavka sredstava za rad Narodne kuhinje	Proširenja usluga Narodne kuhinje Crvenog krsta Danilovgrad ima za cilj povećanje kapaciteta kuhinje kako bi mogla da odgovori na rastuće potrebe socijalno ugroženih građana	Broj korisnika Broj obroka	2026	Opština Danilovgrad	OO Crveni krst Danilovgrad	45.000,00			45.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

Program "Pomoć u kući" u Danilovgradu	Osigurati bolju podršku starijim osobama i osobama sa invaliditetom u njihovim domovima, čime će se poboljšati kvalitet života i smanjiti socijalna isključenost	Broj geronto domaćica Broj korisnika programa	2026	Opština Danilovgrad	OO Crveni krst Danilovgrad	60.000,00			60.000,00
Podrška porodicama za novorođeno dijete	Obezbijediti podršku u vidu pomoći roditeljima za svako novorođeno dijete	Broj novorođene djece	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	30.000,00			30.000,00
Stipendiranje najboljih studenata	Obezbijediti stipendiranje najboljim studentima kao podršku njihovom uspješnom radu	Broj stipendista	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	50.000,00			50.000,00
Podrška ženama u ostvarivanju materinstva kroz vantjelesnu oplodnju	Ovim projektom želi se podstaći rast nataliteta, ali i pokazati društvena odgovornost	Broj prijavljenih / podržanih žena	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad				
Prioritet 3.4 Unapređenje efikasnosti i efektivnosti rada lokalne uprave									
Izrada GIS – a	Izrađen geografski informacioni sistema (GIS) koji će omogućiti prikupljanje, analizu i	Efikasnija i brža obrada informacija unutar lokalne uprave, poboljšana dostupnost	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad	150.000,00	150.000,00		300.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	vizualizaciju prostornih podataka relevantnih za lokalnu upravu	podataka za građane i donosiocje odluka							
SPECIFIČNI STRATEŠKI CILJ 4: Zaštita i očuvanje životne sredine									
Prioritet 4.1 Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom									
Projekat	Očekivani rezultati	Indikatori	Period sprovođenja	Nosioci aktivnosti	Učesnici u implementaciji	Izvori finansiranja			
						Budžet Opštine	Budžet Crne Gore	Drugi izvori	Ukupno
Nabavka specijalizovanih vozila i opreme za obavljanje komunalnih usluga	Bolji i efikasniji rad društva za obavljanje komunalnih djelatnosti	Smanjenje	2026	DOO Komunalno Danilovgrad	DOO Komunalno Danilovgrad Opština Danilovgrad Eko Fond	120.000,00		80.000,00	200.000,00
Sanacija divljih deponija	Čistija sredina, bez otpada, odlaganje komunalnog i kabastog otpada u tačno određenim posudama za isto.	Broj saniranih divljih deponija Manja količina otpada na javnim površinama	2026	DOO Komunalno Danilovgrad Eko Fond	Opština Danilovgrad	10.000,00		10.000,00	20.000,00
Prioritet 4.2 Zaštita biodiverziteta i prirodnih resursa									
Izrada i implementacija Lokalnog akcionog plana za biodiverzitet opštine Danilovgrad	Lokalni akcioni plan za biodiverzitet opštine Danilovgrad biće sveobuhvatan dokument koji će imati za cilj unapređenje kvaliteta života kroz očuvanje i održivo upravljanje	Usvojen Lokalni akcioni plan za biodiverzitet	2026	Opština Danilovgrad	Opština Danilovgrad				

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

	biodiverzitetom na teritoriji opštine								
Priprema projektne dokumentacije za uspostavljanje mrestilišta za mekousnu pastrmku	Održiva populacija mekousne pastrmke u prirodnim staništima i unaprijediti ribolovni turizam na području opštine Danilovgrad	Povećanje broja mekousne pastrmke u prirodnim staništima	2026	DOO za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba Danilovgrad	Opština Danilovgrad			50.000,00	50.000,00
Zaštita rijeke Zete od hemijskog uništavanja i prekomjernog izlovljavanja kroz poribljavanje i očuvanje biološke ravnoteže	Projekat se fokusira na zaštitu rijeke Zete od negativnih uticaja hemikalija i prekomjernog izlovljavanja, uz sprovođenje programa poribljavanja i edukacije, a sve u skladu sa ribolovnom osnovom koja je donešena na period od 6 godina	Smanjenje hemijskih zagađivača u vodi Povećanje broja i vrsta riba u rijeci Smanjenje nezakonitog izlovljavanja Broj edukovanih ribolovaca i lokalnih zajednica	2026	DOO za uzgoj, zaštitu i lov divljači i riba Danilovgrad	Opština Danilovgrad	5.000,00		15.000,00	20.000,00
Izrada glavnih projekata zona sanitarno tehničke zaštite vodoizvorišta	Obezbjedenje zaštite izvorišta koja služe za vodosnabdijevanje stanovnika	Hemijski i mikrobiološki ispravna voda za piće	2026	DOO „Vodovod i kanalizacija“ Danilovgrad	Opština Danilovgrad			20.000,00	20.000,00
Prioritet 4.3 Jačanje kapaciteta za zaštitu i spašavanje									
Nabavka vatrogasnih	Nabavka vatrogasnih vozila	Efikasniji odgovor na požare na	2026	Služba zaštite i spašavanja	Opština Danilovgrad		200.000,00		200.000,00

STRATEŠKI PLAN RAZVOJA OPŠTINE DANILOVGRAD 2025 – 2029

vozila za potrebe Službe zaštite i spašavanja	za gašenje požara na otvorenom prostoru	otvorenom i zatvorenom prostoru, elementarne nepogode, tehničko tehnološke nesreće, vanredne događaje i vanredne situacije							
Obuka i edukacija timova za zaštitu i spašavanje	Podizanje operativnosti Službe zaštite i spašavanja u cilju zaštite života i zdravlja stanovništva očuvanja materijalnih i kulturnih dobara	Efikasniji odgovor na elementarne nepogode, tehničko tehnološke nesreće, vanredne događaje i vanredne situacije na teritoriji opštine Danilovgrad	2026	Služba zaštite i spašavanja	Opština Danilovgrad	8.000,00			8.000,00
Prioritet 4.4 Uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadnim vodama									

Napomena: Projektovani akcioni plan za 2026. godinu će biti korigovan nakon što se usvoji Budžet opštine Danilovgrad za 2026. godinu, kao i Budžet Crne Gore za 2026. godinu. Konačan Akcioni plan za 2026. godinu će biti izrađen zajedno sa Izvještajem o realizaciji godišnjeg Akcionog plana za sprovođenje Stateškog plana razvoja za 2025. godinu.